J. K. NIKANDER

RAAMATUN HISTORIA

Agnes Presbrey
Sept 6 ski
July 1, 1929
Menaha
Wisc.

RAAMATUN HISTORIA

AMERIKAN SUOMALAISTA NUORISOA VARTEN

Toimittanut

J. K. NIKANDER

Runsaasti kuvitettu ja varustettu kartalla.

Neljäs painos.

HANCOCK, MICHIGAN 1927

SUOMALAIS-LUTERILAINEN KUSTANNUSLIIKE

Suomalais-Luterilaisen Kustannusliikkeen
kirjapaino ja sitomo, Hancock, Michigan.

ALKULAUSE.

Tämä Raamatun historia ilmestyi toht. J. K. Nikanderin toimittamana ensi kerran v. 1906. Sen jälkeen otettiin siitä kaksi uutta painosta, ja oli historia käytännössä kirkkokunnassamme lopulle parikymmentä vuotta. Vuonna 1923 ilmestyi pienempi Raamatun historia, niinikään toht. J. K. Nikanderin kirjoittamana, ja otti edellisen paikan. Viimeksi mainittu ei ehtinyt kuitenkaan valmistua painettavaksi tekijän eläessä, vaan vasta muutamia vuosia myöhempään.

Pienempi Raamatun historia ei saanut kuitenkaan alunpitäenkään yleisempää suosiota sunnuntaikoulujen eikä kotien puolelta. Valiteltiin sen olevan liian suppean ja tiivistetyn. Alettiin toivoa entisen, laveamman historian, käytäntöön ottamista. Ja niin Maynardin kirkolliskokouksessa 1926 päätetiin yksimielisesti palauttaa entinen historia käytettäväksi. Tässä se nyt ilmestyy muodollisten uudistuksien läpikäytyä. Mitään oleellisia muutoksia ei ole tehty, eikä se niitä kaipaakaan. Voimme hyvällä syyllä sanoa, että tämä on paraimpia Raamatun historioita. Lopussa on lyhyt kirkkohistoriallinen esitys, kuten edellisissäkin painoksissa, tarpeen mukaisesti uusittuna.

Saakoon Jumala runsaasti siunata edelleen Amerikan suomalaisia lapsia ja nuoria tämän rakkaaksi käyneen Raamatun historian kautta.

Hancockissa, Mich., jouluk. 15 p. 1926.

A. Haapanen.

VANHA TESTAMENTTI.

I. MAAILMAN ALKUHISTORIA.

1. LUOMINEN.

1. TAIVAAN JA MAAN LUOMINEN. — Alussa Jumala loi taivaan ja maan. Mutta maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä. Ja Jumalan Henki liikkui vetten päällä.

2. KUUDEN LUOMISPÄIVÄN TEOT. — Jumala sanoi: "*Tulkoon valkeus!*" Ja valkeus tuli. Ja Jumala erotti valkeuden pimeydestä; valkeuden hän nimitti päiväksi ja pimeyden yöksi. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu; se oli *ensimäinen päivä.*

Ja Jumala sanoi: "Tulkoon *avaruus* vetten välille erottamaan vesiä vesistä! Ja Jumala teki avaruuden ja erotti vedet, jotka ovat avaruuden alla, niistä vesistä, jotka ovat avaruuden päällä. Ja Jumala nimitti avaruuden taivaaksi. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu; se oli *toinen päivä.*

Ja Jumala sanoi: "Kokoontukoot vedet taivaan alla erinäiseen paikkaan, niin että kuiva näkyy!" Ja tapahtui niin. Ja Jumala nimitti kuivan *maaksi* ja vetten kokoukset *mereksi.* — Ja Jumala sanoi: "Vihoittakoon maa ja kasvakoon *ruohon* ja *hedelmäpuut!*" Ja maa kasvoi ruohon, jossa on siemen, ja hedelmää tekevät puut. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu; se oli *kolmas* päivä.

Ja Jumala sanoi: "Tulkoon valot taivaan avaruuteen erottamaan päivää yöstä, paistamaan maan päälle!" Ja Jumala teki *kaksi suurta val-*

J.W.ORR N.Y.

kenttä, suuremman valkeuden hallitsemaan päivää, ja vähemmän valkeuden hallitsemaan yötä ja *tähdet*. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu; se oli *neljäs* päivä.

Ja Jumala sanoi: "Kuohuttakoot vedet yltäkyllin liikkuvia eläimiä, ja linnut lentäköot maan päällä taivaan avaruudessa!" Ja Jumala loi suuret *vesieläimet* ja kaikellaiset *linnut*. Ja Jumala näki sen hyväksi. Ja hän siunasi heitä, sanoen: "Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää!" Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu; se oli *viides* päivä.

Ja Jumala sanoi: "Tuottakoon maa eläimet lajinsa mukaan: *karjan, matelijat* ja *maan petoeläimet!*" Ja tapahtui niin.

3. IHMISEN LUOMINEN. Ja Jumala sanoi: "Tehkäämme ihminen *kuvaksemme*, muotomme mukaan! Ja he vallitkoot meren kalat ja taivaan linnut, ja karjan ja koko maan!" — Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuvaksensa; Jumalan kuvaksi hän hänet loi. Ja Jumala teki ihmisen maan tomusta ja puhalsi hänen sieramiinsa elämän hengen; niin ihminen tuli eläväksi sieluksi.

Ja Herra Jumala istutti paratiisin Eedenissä ja kasvatti maasta kaikellaiset puut, ihanat nähdä ja hyvät syödä. Keskelle paratiisia hän istutti *elämän puun*. Siellä oli myös hyvän ja pahan *tiedon puu*. Ihmisen Jumala asetti paratiisiin viljelemään ja vartioimaan sitä. Ja Herra Jumala käski ihmistä: "Syö vapaasti kaikista paratiisin puista. Mutta hyvän ja pahan tiedon puusta älä syö; *sillä jona päivänä sinä siitä syöt, olet sinä varmasti kuoleva*".

Ja Herra Jumala sanoi: "Ei ole ihmisen hyvä olla yksinänsä; minä teen hänelle avun, joka on hänelle sopiva". Ja Herra Jumala antoi Aadamin nukkua raskaaseen uneen, otti hänen nukkuissaan yhden hänen kylkiluistansa ja rakensi siitä vai-

mon. Ja Jumala toi vaimon Aadamin eteen. Niin Aadam sanoi: "tämä on luu minun luistani ja liha minun lihastani". Ja Jumala siunasi heitä sanoen: "Olkaa hedelmälliset, lisääntykää ja täyttäkää maa, ja tehkää se alamaiseksenne; vallitkaa meren kalat ja taivaan linnut, sekä kaikki eläimet maan päällä".

Ja Jumala katsoi kaikkia, mitä hän oli tehnyt, ja katso, ne olivat sangen hyvät. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu; se oli *kuudes* päivä.

4. LEPOPÄIVÄ. Mutta *seitsemäntenä* päivänä *Jumala* lepäsi kaikista teoistansa, jotka hän oli tehnyt. Ja Jumala *siunasi* seitsemännen päivän ja pyhitti sen. 1 Moos. k. 1 ja 2 l.

Taivaat ilmoittavat Jumalan kunnian ja avaruus julistaa hänen kättensä teot. Ps. 19, 2.

Herra, sinä olet mahdollinen saamaan ylistyksen ja kunnian ja voiman; sillä sinä olet kaikki luonut, ja sinun tahdostasi ne ovat, jotka luodut ovat. Ilm. 4: 11.

2. SYNTIINLANKEEMUS.

1. KIUSAUS JA LANKEEMUS. Mutta käärme oli kavalin eläimistä maan päällä. Se sanoi vaimolle: "Sanoiko Jumala todellakin: "älkää syökö kaikellaisista paratiisin puista?" Vaimo vastasi käärmeelle: "Me syömme paratiisin puiden hedelmistä; mutta sen puun hedelmästä, joka on keskellä paratiisia, on Jumala sanonut: "Älkää syökö siitä, älkääkä koskeko siihen, ettette kuolisi!" Niin käärme sanoi vaimolle: "Ette suinkaan kuole; vaan Jumala tietää, että jona päivänä te syötte siitä, aukenevat teidän silmänne, ja te tulette niinkuin Jumala tietämään hyvän ja pahan. Ja vaimo näki, että siitä puusta oli hyvä syödä, ja että se oli miellyttävä silmille ja suloinen puu antamaan ymmärrystä. Ja hän otti sen hedelmästä ja söi: antoi myös miehellensä, ja hän söi.

2. LANGENNEET JUMALAN EDESSÄ. Silloin aukenivat molempain silmät, ja he huomasivat olevansa alasti. He sitoivat yhteen viikunapuun lehtiä ja tekivät itsellensä peitteitä. Ja he kuulivat Herran Jumalan äänen paratiisissa. Niin Aadam lymysi vaimonsa kanssa puiden sekaan. Mutta Herra Jumala kutsui Aadamia sanoen: "Kussa olet?" Aadam vastasi: "Minä kuulin sinun äänesi paratiisissa ja pelkäsin, sillä minä olen alasti; sentähden minä lymysin". Niin Herra sanoi: "Kuka sinulle sanoi, että olet alasti? Etkö syönyt siitä puusta, josta minä kielsin sinua syömästä?" Aadam vastasi: "Vaimo, jonka annoit minulle, antoi minulle siitä puusta ja minä söin". Silloin Herra Jumala sanoi vaimolle: "Miksi teit sen?" Vaimo vastasi: "Käärme petti minut, ja minä söin".

3. SYNNIN PALKKA. Herra Jumala kirosi nyt käärmeen sanoen: "*Minä panen vainon sinun ja vaimon välille ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä välille; se on polkeva rikki sinun pääsi, ja sinä olet pistävä häntä kantapäähän*". Vaimolle Jumala sanoi: "Minä saatan sinulle paljon tuskaa; kivulla sinä synnytät lapsia, ja miehesi on vallitseva sinua". Aadamille Jumala sanoi: "Kirottu olkoon maa sinun tähtesi. Orjantappuroita ja ohdakkeita se kasvaa sinulle. Otsasi hiessä sinä syöt leipää, kunnes tulet maaksi jälleen, sillä tomu sinä olet, ja tomuksi olet sinä jälleen tuleva". Ja Herra Jumala ajoi ihmiset ulos paratiisista viljelemään maata, ja asetti kerubit välkkyvällä miekalla vartioimaan tietä elämän puulle.

1 Moos. k. 3 l.

Varjele sydämesi kaikella ahkeruudella, sillä siitä elämä tulee. Sananl. 4, 23.

Vastaanseisokaa perkelettä, niin hän teistä pakenee; lähestykää Jumalaa, niin hän lähestyy teitä. Jaak. 4, 7, 8.

Kuolema on synnin palkka; mutta ijankaikkinen elämä on Jumalan lahja Kristuksessa Jeesuksessa meidän Herrassamme. Room. 6, 23.

3. KAIN JA AABEL.

1. KAININ JA AABELIN LUONTEET. Aadam antoi vaimollensa nimen Eeva. Heillä oli monta poikaa ja tytärtä. Eeva synnytti ensin *Kainin*, josta tuli peltomies; sitten *Aabelin*, josta tuli lammasten paimen. He kumpikin uhrasivat Herralle. Kain uhrasi maan hedelmistä ja Aabel lihavimpia laumansa esikoisista. Herra katsoi mielihyvällä Aabelin ja hänen uhrinsa puoleen, mutta Kainiin ja hänen uhriinsa ei hän katsonut suosiollisesti. Silloin Kain vihastui sangen kovin ja hänen kasvonsa painuivat alas.

2. HERRA VAROTTAA KAINIA. — VELJEN MURHA. Niin Herra sanoi Kainille: "Miksi olet vihainen ja miksi kasvosi painuivat alas? Eikö ole niin? Jos teet hyvin, niin nostat kasvosi; mutta jollet tee hyvin, niin synti on väijymässä oven edessä, ja sen himo on sinuun; mutta hallitse sinä häntä". Ja Kain puhui veljensä Aabelin kanssa. Mutta kerran, kun he olivat kedolla, karkasi Kain veljensä Aabelin päälle ja tappoi hänet.

3. KAININ RANGAISTUS. Niin Herra sanoi Kainille: "Missä on veljesi Aabel?" Kain vastasi: "En tiedä. Olenko minä veljeni vartija?" Herra sanoi: "Mitä olet tehnyt? Veljesi veren ääni huutaa minun luokseni maasta. Ja nyt, kirottu ole sinä maan päällä, joka avasi suunsa ottamaan veljesi verta sinun kädestäsi! Kulkijana ja pakolaisena sinun täytyy olla maan päällä."

Kain sanoi Herralle: "Minun rikokseni on suurempi, kuin että voin sen kantaa. Kuka ikänänsä minut löytää, se tappaa minut". Mutta Herra sanoi hänelle: "Kuka ikänänsä Kainin tappaa, sille kostetaan seitsemänkertaisesti". Ja Herra pani merkin Kainiin, ettei kukaan häntä tappaisi. Ja

Kain lähti Herran kasvojen edestä ja asui Noodin maalla, itäänpäin Eedenistä. 1 Moos. 4 1.

Hänen pyhäinsä kuolema on kallis Herran edessä. Ps. 116, 15.

Jumalattomilla ei ole rauhaa, sanoo Herra. Jes. 48, 22.

4. HURSKASTEN JA JUMALATTOMAIN SUKU.

1. Aadam ja Eeva saivat Aabelin sijaan pojan, jonka he kutsuivat nimellä *Seet*. Hän ja hänen jälkeläisensä elivät Herran pelvossa ja heitä kutsuttiin Jumalan lapsiksi.

Seetin poika oli *Eenos*, jonka aikana ruvettiin julkisesti Herraa rukoilemaan. — *Eenok* kelpasi erittäin Herralle hurskautensa vuoksi, ja Jumala otti hänet pois, niin ettei häntä enää nähty, kun hän oli 365 vuoden ikäinen. — Ihmiset saavuttivat siihen aikaan sangen korkean iän. Aadam eli 930 vuoden ikäiseksi. Eenokin poika *Metusala* eli 969 vuoden ikäiseksi ja oli vanhin ihmisistä. Hänen poikansa *Lamek* muisti Jumalan antamaa lupausta ja antoi pojallensa nimen *Noak*, s. o. lohdutus.

2. KAIN ja hänen jälkeläisensä hylkäsivät Herran ja elivät jumalattomasti. Maallisissa asioissa he olivat toimekkaita; he rakensivat kaupunkeita, tekivät kanteleita ja huiluja ja olivat seppiä, jotka takoivat vaskesta ja raudasta itselleen aseita. 1 Moos. 4 ja 5 l.

Suuri voitto on olla jumalinen ja tyytyä onneensa. 1 Tim. 6, 6.

5. VEDENPAISUMUS.

1. IHMISTEN PAHUUS kasvoi yhä suuremmaksi. Hurskaat ottivat jumalattomain tyttäriä vaimokseen, ja maa tuli pahuutta ja väkivaltaa täyteen. Silloin Jumala uhkasi hukuttaa ihmiset. Hän antoi kuitenkin heille 120 vuotta parannuk-

sen aikaa. Mutta ihmiset eivät tehneet parannusta, vaan heidän sydämensä ajatukset olivat aina pahat. Sentähden Jumala sanoi: "Minä tahdon ihmisen, jonka minä loin, hukuttaa maan päältä".

2. HERRAN KÄSKY NOAKILLE. Mutta Noak sai armon Herran edessä, sillä hänet oli Herra nähnyt hurskaaksi ja vakaaksi mieheksi, joka vaelsi Jumalan kanssa. Ja Herra ilmoitti Noakille aikovansa hukuttaa kaiken lihan maan päältä ja käski tekemään arkin 600 kyynärää pitkäksi, 50 kyynärää leveäksi ja 30 kyynärää korkeaksi; hänen tuli tehdä siihen kammioita kolmeen kerrokseen; sitä paitsi ikkuna ja ovi. Paitsi perhettään piti hänen ottaa arkkiin myös kaikenlaisia maassa ja ilmassa liikkuvia eläimiä parittain ja puhtaita eläimiä seitsemittäin, niin myös ruokaa perheelleen ja eläimille. Ja Noak teki kaikki, niinkuin Herra oli käskenyt.

3. VEDENTULVA. Herran käskystä Noak meni arkkiin ja hänen kanssansa hänen vaimonsa ja kolme poikaansa, Seem, Haam ja Jaafet, sekä poikain vaimot; ja Herra sulki arkin oven. Noak oli silloin 600 vuoden ikäinen. — Jo samana päivänä alkoi vedentulva; kaikki syvyyden lähteet puhkesivat ja taivaan ikkunat aukenivat. Tuli rankkasade, jota kesti 40 päivää ja 40 yötä. Vedentulva nousi niin suuresti, että kaikki korkeat vuoretkin peittyivät. Silloin kaikki elävät olennot hukkuivat maan päältä, ihmiset ja eläimet. Ainoastaan Noak ja ne, jotka arkissa olivat, jäivät elämään.

4. VEDENPAISUMUS LAKKAA. Jumala muisti Noakia ja kaikkia arkissa olevia. Ensin sade lakkasi. Sitten Jumala nosti tuulen maan päälle, ja vedet rupesivat laskeutumaan. Arkki seisattui Araratin vuorelle. Noak avasi arkin ikkunan

ja lähetti kaarneen ulos. Se lenteli sinne ja tänne, kunnes maa kuivui. Sitten Noak laski ulos kyyhkysen, joka palasi, kun se ei löytänyt leposijaa jalalleen, ja Noak otti sen takaisin arkkiin. Seitsemän päivän kuluttua hän lähetti uudelleen kyyhkysen lentämään ja se palasi ehtoopuolella ja toi suussansa tuoreen öljypuun lehden. Vieläkin seitsemän päivän perästä Noak antoi kyyhkysen lentää, eikä se enää palannut arkkiin. Siitä Noak ymmärsi, että vedet olivat kuivuneet maan päältä.

5. JUMALA TEKEE LIITON NOAKIN KANSSA. Herran käskyn saatuaan Noak lähti arkista perheineen ja kaikkein eläinten kanssa. Hän rakensi nyt alttarin Herralle ja uhrasi siinä polttouhrin. Noakin uhri oli Herralle mieluinen, ja Herra sanoi: "En minä enää koskaan kiroo maata ihmisten tähden". Sitten Jumala siunasi Noakin ja hänen poikansa sanoen: "Olkaa hedelmälliset, lisääntykää ja täyttäkää maata". Ja Jumala sääsi eläimet ja kasvit ihmisille ruuaksi. Ja hän teki liiton heidän kanssansa, ettei vedenpaimuksen pitänyt enää maata hukuttaman. Liiton merkiksi Jumala pani vesikaaren pilviin. 1 Moos. 6—9 l.

Älkää eksykö, ei Jumala anna pilkata itseänsä; sillä mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää. Gal. 6, 7.

6. BAABELIN TORNI.

1. NOAKIN JÄLKELÄISET. Noak eli vielä vedenpaisumisen jälkeen 350 vuotta. Hän siunasi poikansa Seemin ja Jaafetin; mutta Haamille ja hänen pojalleen Kanaanille hän julisti kirouksen, Haamin tekemän häväistyksen johdosta. Noakin jälkeläiset lisääntyivät nopeasti ja asuivat Shinearin maalla.

2. TORNIN RAKENTAMINEN JA IHMISTEN HAJAUTUMINEN. Ihmisten lisääntyessä eneni taas heidän pahuutensakin. Vastoin Herran tarkotus-

ta he päättivät rakentaa kaupungin ja tornin, joka ulottuisi taivaaseen, etteivät he hajautuisi pitkin koko maan piiriä. Kun he sitä rakensivat, astui Herra alas ja sekotti heidän kielensä, niin etteivät he ymmärtäneet toistensa puhetta. Herra hajotti heidät sitten kaikkiin maihin, ja heidän täytyi lakata kaupunkia rakentamasta. Kaupunkia nimitettiin tämän johdosta Baabeliksi (= sekotus).

3. IHMISSUVUN LEVENEMINEN. Noakin poikain jälkeläiset levisivät täten eri maihin ja heistä ovat maailman kansat saaneet alkunsa. Seemin jälkeläiset jäivät Aasiaan; Haamin jälkeläiset siirtyivät Kanaanin maalle ja Afrikaan, ja Jaafetin jälkeläiset länteen ja pohjoiseen.

1 Moos. 9—11 l.

Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon. 1 Piet. 5, 5.

II. PATRIARKKAIN AIKA.

7. AABRAHAMIN KUTSUMINEN.

1. HERRAN KÄSKY. Taarak, yksi Seemin jälkeläisiä, asui Kaldean Uurissa. Hänellä oli kolme poikaa, *Abram*, *Naahor* ja *Haaran*. Uurista hän, Naahorin kuoltua, muutti Mesopotamiaan, Haaraniin asumaan. Taarak palveli epäjumalia, mutta Abram palveli elävää Jumalaa. Herra sanoi Abramille: "Lähde maaltasi ja isäsi huoneesta sille maalle, jonka minä sinulle osotan! Ja *minä teen sinut suureksi kansaksi, siunaan sinut ja teen nimesi suureksi. Ja sinussa tulevat siunatuiksi kaikki sukukunnat maan päällä*".

2. ABRAM SEURAA KUTSUA. Silloin Abram, 75 vuoden ikäisenä, lähti matkustamaan, ottaen mukaansa vaimonsa Saaran, ja Lootin, veljensä Haa-

ranin pojan, sekä kaiken omaisuutensa. Hän tuli *Kanaanin* maalle ja asettui ensin *Siikemin* läheisyyteen, *Mooren* tammistoon. Siellä Herra ilmestyi Abramille ja sanoi hänelle: "*Sinun siemenellesi minä annan tämän maan*". Ja Abram rakensi siellä alttarin Herralle ja rukoili Herran nimeen.

Siikemistä Abram muutti myöhemmin eteläänpäin asumaan.

3. ABRAMIN JA LOOTIN ERO. Abramilla ja Lootilla oli sangen paljon karjaa ja palvelijoita. Niin tuli riita Abramin ja Lootin palvelijain välillä laitumista. Silloin Abram sanoi Lootille: "Älköön olko mitään riitaa meidän välillämme! Sillä me olemme veljekset. Eikö maa ole edessäsi?" Ja

Abram antoi Lootin valita itselleen, minkä osan hän tahtoi, asuntopaikakseen. Loot valitsi silloin itselleen koko Jordanin laakson, joka oli varsin hedemällinen, ja majaili Sodomaan asti. Mutta Sodoman kansa oli paha ja rikkoi kovin Herraa vastaan. — Abramille sanoi Herra, sittenkun Loot oli eronnut: "Nosta silmäsi ja katso! Koko sen maan, minkä näet, minä annan sinulle ja siemenellesi ijankaikkisesti". Sitten Abram muutti asuntonsa *Mamren* tammistoon, joka on *Hebronissa*, ja rakensi siellä alttarin Herralle.

4. ABRAM PELASTAA LOOTIN. Tapahtui, että neljä idän kuningasta tuli sotimaan Sodoman kuningasta ja hänen liittolaisiaan vastaan ja voitti heidät. Voittaja vei saaliikseen väen ja tavarat; ja niiden joukossa vietiin myös Loot. Eräs mies, joka oli päässyt pakenemaan, ilmoitti tämän Abramille. Silloin Abram varusti 318 palvelijaansa aseilla ja ajoi muutamain liittolaistensa kanssa vihollista takaa aina Damaskoon asti. Hän pelastikin Lootin ja kansan, sekä kaiken tavaran ja toi ne takaisin. Palatessa kohtasi Abramin *Melkisedek*, joka oli Saalemin kuningas ja ylimmäisen Jumalan pappi. Tämä toi Abramille leipää ja viiniä ja siunasi häntä. Ja Abram antoi hänelle kymmenykset saaliista. Muun osan tavarasta ja kansan hän antoi takaisin Sodoman kuninkaalle.

1 Moos. 12—14 l.

Uskon kautta tuli Aabraham kuuliaiseksi. Hebr. 11: 8.

8. JUMALA TEKEE LIITON ABRAMIN KANSSA.

1. LUPAUKSEN VAHVISTAMINEN. Herra ilmestyi taas Abramille ja sanoi: "Älä pelkää, Abram! Minä olen sinun kilpesi; ja palkkasi on oleva sangen suuri". Niin Abram sanoi: "Herra, Herra, mitä annat minulle? Minä lähden lapsettomana, ja

huoneeni haltija *Elieser* tulee perilliseksenі". Silloin Herra sanoi: "Ei tämä sinua peri". Ja Herra vei hänet ulos ja sanoi: "Katso taivaalle ja lue tähdet, jos taidat ne lukea! Niin on siemenesi oleva". Ja Abram uskoi Herraan; ja Herra luki sen Abramille vanhurskaudeksi.

2. JUMALAN LIITTO ABRAMIN KANSSA. Kun Abram oli 99 vuoden ikäinen, ilmestyi Herra taas hänelle ja sanoi: "*Minä olen Jumala, kaikkivaltias; vaella minun edessäni ja ole vakaa! Minä teen liiton minun ja sinun välille ja lisään sinut varsin suuresti*". Ja Abram lankesi kasvoillensa. Mutta Jumala sanoi vielä: "Sinä tulet monen kansan isäksi. Eikä sinun nimesi ole enää oleva Abram (korkea isä), vaan Aabraham (paljouden isä)". Ja Herra teki liiton Aabrahamin kanssa ja sanoi: "*Minä olen sinun Jumalasi ja sinun siemenesi Jumala sinun jälkeesi*". Liiton merkiksi Jumala määräsi ympärileikkauksen. Ja Herra sanoi vielä Aabrahamille: "Vaimoasi Saaraita älä enää nimitä Saaraiksi (ruhtinaallinen), vaan Saara (ruhtinatar) on hänen nimensä oleva; ja sinun vaimosi Saara synnyttää sinulle pojan, ja sinun tulee nimittää hänet *Iisakiksi*".

1 Moos. 15—17 l.

Usko on vahva uskallus niihin, joita toivotaan, eikä näkymättömistä epäile. Hebr. 11: 1.

9. HERRA ILMESTYY AABRAHAMILLE MAMRESSA.

Kerran Aabraham istui majansa ovella, kun päivä oli kuumimmillaan. Hän nosti silmänsä, ja katso kolme miestä oli hänen edessänsä. Silloin hän juoksi heitä vastaan, kumartui maahan ja sanoi: "Herra, jos olen saanut armon sinun edessäsi, niin älä mene palvelijasi ohitse. Sallikaa tuoda vähän vettä ja pestä jalkanne, ja levätkää puun

alla!" Ja Aabraham valmisti joutuisasti heille aterian. Heidän syödessänsä hän seisoi puun alla heidän edessään.

Silloin Herra ilmoitti Aabrahamille: "Minä palaan tällä ajalla tulevana vuonna luoksesi, ja katso, vaimollasi Saaralla on poika". Kun Saara, joka majan ovelta kuunteli, ei tiennyt, että se oli Herra, joka puhui, nauroi hän itsekseen; sillä hän ja hänen miehensä olivat jo vanhat. Mutta Herra sanoi Aabrahamille: "Miksi Saara nauroi? Onko Herralle mitään mahdotonta? Määrättynä aikana, kun minä palajan luoksesi, on Saaralla poika". 1 Moos. 18 1.

Meidän Jumalamme on taivaissa; mitä ikänä hän tahtoo, sen hän tekee. Ps. 115: 3.

10. SODOMAN JA GOMORRAN HÄVITYS.

1. Aabrahamin esirukous. Uskolliselle palvelijalleen Aabrahamille Herra ilmoitti, että hän aikoi hävittää Sodoman ja Gomorran kaupungit, ja hän sanoi: "Sodomasta ja Gomorrasta on suuri huuto, ja heidän syntinsä ovat sangen raskaat". Mutta Aabraham rukoili noiden kaupunkien puolesta ja sanoi Herralle: "Hukutatkos vanhurskaankin jumalattoman kanssa? Jos kaupungissa olisi viisikymmentä vanhurskasta, etkö säästäisi kaupunkia heidän tähtensä?" Herra vastasi: "Jos löydän viisikymmentä vanhurskasta Sodoman kaupungista, niin säästän heidän tähtensä koko sen paikan". Niin Aabraham sanoi Herralle: "Katso, minä olen rohjennut puhua Herralle, vaikka olen tomua ja tuhkaa. Jos ehkä olisi viittä vähemmän kuin viisikymmentä vanhurskasta; hukutatko viiden tähden koko kaupungin". Niin Herra taas vastasi: "En hukuta, jos löydän sieltä viisi viidettäkymmentä". Aabraham jatkoi vielä rukoilemistaan, vähentäen aina seuraavalla ker-

ralla viisi, kunnes tuli kymmeneen. Ja Herra vastasi: "En hukuta kymmenen tähden".

2. LOOT PELASTUU; SODOMA JA GOMORRA HUKKUU. Ne kaksi enkeliä tuli ehtoolla Sodomaan ja he olivat yötä Lootin huoneessa. Ja Loot valmisti heille aterian. Mutta Sodoman nuoret miehet osottivat jumalattomuutensa käytöksellään heitä kohtaan ja tahtoivat tunkeutua Lootin huoneeseen. Silloin enkelit sulkivat oven ja löivät heidät sokeudella. Mutta Lootille he sanoivat: "Vie kaikki omaisesi ulos täältä, sillä Herra lähetti meidät hukuttamaan tämän paikan". Loot meni silloin ja ilmoitti tämän vävyillensä, jotka aikoivat naida hänen tyttärensä. Mutta vävyjensä mielestä hän näytti leikkiä puhuvan.

Aamuruskon noustessa, kun Loot vielä viipyi, kiiruhtivat enkelit häntä ja taluttivat hänet, hänen vaimonsa ja kaksi tytärtänsä kaupungista ulos. He sanoivat Lootille: "Pelasta itsesi, älä katsahda taaksesi, äläkä seisahdu ollenkaan tälle tasangolle, vaan pakene vuorille, ettet hukkuisi". Loot pyysi kuitenkin ja sai luvan mennä pieneen kaupunkiin, jonka nimi oli Soar; sinne hän riensi kiiruusti tyttärinensä. Silloin Herra antoi sataa tulikiveä ja tulta taivaasta ja hävitti Sodoman ja Gomorran kaupungit, ja sen seudun kaikki asukkaat ja maan kasvit. Mutta Lootin emäntä katsoi taaksensa ja muuttui suolapatsaaksi. Kun Aabraham aamulla varhain nosti silmänsä ja katsoi Sodomaan ja Gomorraan päin, näki hän sakean savun nousevan maasta.

1 Moos. 18 ja 19.

Rukoilkaa toinen toisenne puolesta. Jaak. 5: 16. — Vanhurskaus korottaa kansan, mutta synti on kansain häpeä. San. 14: 34.

11. IISAKIN SYNTYMINEN. ISMAELIN KATEUS.

1. IISAK SYNTYY. Aabraham vaelsi eteläänpäin Mamresta ja asettui asumaan Bersaba nimisen paikan tienoille. Siellä Saara synnytti pojan, niinkuin Herra oli luvannut. Saara oli silloin 90 ja Aabraham 100 vuoden ikäinen. Aabraham antо pojallensa nimen Iisak ja ympärileikkasi hänet kahdeksan päivän ikäisenä, niinkuin Herra oli käskenyt.

2. ISMAELIN KATEUS JA KARKOITUS. Kun Iisak kasvoi, rupesi Ismael, joka oli myöskin Aabrahamin poika ja jota ennen oli pidetty Aabrahamin siunauksen perillisenä, kadehtimaan ja pilkkaamaan Iisakia. Silloin Aabraham Saaran pyynnöstä käski Haagarin poikansa Ismaelin kanssa menemään pois hänen tyköänsä. Sillä Herra oli sanonut Aabrahamille: "Iisakissa on sinulle siemen kutsuttava". Mutta Herra lupasi myös siunata Ismaelin ja tehdä hänet kansaksi, koska hänkin oli Aabrahamin lapsi. Ja Ismael kasvoi korvessa ja tuli tarkaksi metsämieheksi.

1 Moos. 21 l.

Herran sana on totinen; ja mitä hän lupaa, sen hän vahvana pitää. Ps. 33: 4.

12. AABRAHAMIN KOETUS.

1. JUMALAN KÄSKY. Kun Iisak oli kasvanut, koetteli Jumala Aabrahamia ja sanoi hänelle: "Ota ainoa poikasi Iisak, jota rakastat, mene Morian maalle ja uhraa hänet siellä polttouhriksi sillä vuorella, jonka minä sanon sinulle".

2. AABRAHAMIN KUULIAISUUS. Niin Aabraham nousi, satuloitsi aasinsa, otti kaksi palvelijaansa ja poikansa Iisakin sekä halkoi polttouhrin puut ja lähti menemään sille paikalle, josta Jumala oli hänelle puhunut. Kolmantena päivänä

Aabraham näki sen vuoren kaukaa. Hän sanoi palvelijoillensa: "Jääkää te tänne aasin kanssa! Minä ja poika menemme tuonne. Kun olemme rukoilleet, niin palajamme teidän luoksenne". Ja hän pani polttouhrin puut poikansa Iisakin selkään, mutta hän itse otti tulen ja veitsen. Ja he kävivät yhdessä vuorta kohden. Silloin Iisak sanoi: "Isäni!" Aabraham vastasi: "Tässä olen, poikani". Iisak sanoi: "Katso, tässä on tuli ja halot, mutta missä on lammas polttouhriksi?" Aabraham vastasi: "Jumala katsoo itselleen lampaan polttouhriksi, poikani!"

Kun he tulivat vuorelle, rakensi Aabraham alttarin ja asetti siihen halot; sitoi myös poikansa Iisakin ja pani hänet alttarille halkojen päälle. Sitten hän sivalsi veitsen, teurastaaksensa poikaansa. Mutta Herran enkeli huusi hänelle taivaasta: "Aabraham! Aabraham! Älä satuta kättäsi poikaan; sillä nyt minä tiedän, että pelkäät Jumalaa, etkä ole kieltänyt minulta ainoata poikaasi". — Kun Aabraham nosti silmänsä, näki hän oinaan, joka oli sarvistaan tarttunut pensaikkoon. Tämän oinaan Aabraham uhrasi polttouhriksi poikansa sijaan.

3. HERRAN UUDISTETTU LUPAUS. Niin Herran enkeli huusi taas Aabrahamille ja sanoi: "*Minä vannon itseni kautta, sanoo Herra: Koska olet näin tehnyt, etkä minulta kieltänyt ainoata poikaasikaan, niin minä siunaan suuresti sinut ja lisään runsaasti sinun siemenesi. Ja sinun siemenessäsi tulevat kaikki kansat maan päällä siunatuiksi, koska olit ääneneni kuuliainen*". — Tämän perästä he kaikki palasivat takaisin Bersabaan.

1 Moos. 22 l.

Jumala on uskollinen, joka ei salli teidän tulla kiusatuksi yli voimanne; vaan hän tekee kiusauksesta lopun, että te sen voisitte kärsiä. 1 Kor. 10: 13.

13. IISAKIN NAIMINEN.

Saara oli kuollut Mamressa 127 vuoden ikäisenä. Silloin kutsui Aabraham vanhimman palvelijansa luokseen. Tätä hän vannotti, ettei hän ottaisi Iisakille vaimoa Kanaanin maan pakanallisista tyttäristä, vaan että hän menisi *Haaraniin* ottamaan vaimon Iisakille Aabrahamin omasta suvusta. Ja Aabraham sanoi hänelle: "Varo, ettet vie poikaani sinne takaisin. Herra lähettää enkelinsä sinun edelläsi, että ottaisit pojalleni vaimon sieltä".

Palvelija otti kymmenen kameelia ja kaikellaista herransa tavaraa ja meni Mesopotamiaan Haaranin kaupunkiin, jossa Naahor asui. Ja hän antoi kameelinsa laskeutua polvilleen kaupungin luona, josta naisten oli tapa iltasella käydä vettä ammentamassa. Mutta hän itse rukoili Herraa, sanoen: "Herra, minun isäntäni Aabrahamin Jumala, osota laupeutesi isäntäänni kohtaan tänä päivänä. Tapahtukoon, että se neito, jolle minä sanon: anna minun juoda astiastasi, ja joka sanoo: juo, minä juotan myös kameelisi, on juuri se, jonka olet määrännyt palvelijallesi Iisakille".

Ennenkuin palvelija oli lakannut rukoilemasta, tuli *Rebekka*, Naahorin pojan, Betuelin tytär, kaivolle, vesi-astia olallansa; ja neito oli kaunismuotoinen. Hän meni kaivolle, täytti astiansa ja tuli ylös. Nyt palvelija riensi häntä vastaan ja sanoi: "Anna minun juoda astiastasi!" Neito vastasi: "Juo, herrani, minä ammennan myös vettä kameeleillesi". Ja hän ammensi vettä kaikille kameeleille. Tätä katsellessaan mies ihmetteli häntä ääneti. Palvelija antoi hänelle kultaisen nenärenkaan ja kultaiset rannerenkaat ja kysyi häneltä: "Kenen tytär olet?" Neito vastasi: "Minä olen Betuelin, Naahorin pojan tytär". Silloin palvelija kumartui maahan ja kiitti Herraa, joka oli

hänet johdattanut Aabrahamin sukulaisten huoneeseen. Mutta Rebekka juoksi kotiin ja kertoi kaikki äidillensä.

Silloin *Laaban*, Rebekan veli, meni palvelijan luo kaivolle ja toi hänet ynnä toiset miehet, jotka olivat hänen kanssansa, huoneeseen, riisui sitten kameelit ja antoi niille ruokaa. Sitten pantiin ruokaa miehille; mutta palvelija ei tahtonut syödä, ennenkuin oli puhunut asiansa. Kun hän oli puhunut heille kaikki, sanoivat Laaban ja hänen isänsä Betuel: "Tämä asia on tullut Herralta. Tuossa on Rebekka; ota hänet, olkoon hän isäntäsi pojan vaimo". Sen kuultuansa kumartui palvelija maahan ja kiitti Herraa. Sitten miehet söivät ja joivat ja olivat yötä talossa. Seuraavana aamuna varhain, kun Rebekka oli suostunut menemään Iisakille vaimoksi, otti palvelija hänet mukaansa ja matkusti Kanaanin maalle. Kotona palvelija kertoi Iisakille kaikki, mitä oli tapahtunut. Ja Iisak vei Rebekan äitinsä Saaran majaan, otti hänet vaimokseen ja rakasti häntä.

1 Moos. 24 l.

Anna ties Herran haltuun ja toivo häneen; kyllä hän sen tekee. Ps. 37: 5.

14. IISAK JA HÄNEN POIKANSA.

1. POIKIEN SYNTYMINEN. Kahdenkymmenen vuoden kuluttua Herra kuuli sen rukouksen, jonka Iisak oli rukoillut vaimonsa puolesta. Ja Rebekka synnytti kaksoispojat, joista ensin syntynyt sai nimen *Esau;* toinen sai nimen *Jaacob*. Mutta ennen syntymää oli Herra jo sanonut näistä pojista Rebekalle: "Vanhempi palvelee nuorempaa". Iisak oli nyt 60 vuoden ikäinen.

2. ESAU MYY ESIKOISUUTENSA. Kun pojat kasvoivat, tuli Esausta metsästäjä; mutta Jaakobista tuli vakava mies, joka asui majoissa. Iisak ra-

kasti enemmän Esauta ja söi mielellään poikansa saalista; mutta Rebekka piti enemmän Jaakobista. Kerran Jaakob oli keittänyt hernekeiton, kun Esau saapui väsyneenä metsästä. Esau sanoi veljelleen: "Anna minulle hernekeittoasi!" Niin Jaakob vastasi: "Myy minulle tänään esikoisuutesi!" Esau sanoi: "Minä kuolen kumminkin, mitä minulle on esikoisuudestani?" Ja hän myi esikoisuutensa Jaakobille ja vannoi hänelle. Näin Esau piti esikoisuutensa halpana.

3. Aabrahamin kuolema; Herra on Iisakin kanssa. Aabraham oli jo tullut vanhaksi. Hän kuoli 175 vuoden ikäisenä, nähtyänsä poikansa pojat. Iisak ja Ismael hautasivat hänet Makpelan luolaan, johon Saarakin oli ennen haudattu. Ennen kuolemaansa oli Aabraham antanut Iisakille kaiken omaisuutensa. Mutta Herra oli Iisakin kanssa ja antoi hänelle suuren menestyksen, niin että hänellä oli paljon tavaraa, lampaita ja muuta karjaa, sekä paljon palvelijoita. Ja Herra ilmestyi Iisakille ja sanoi: "Minä olen kanssasi ja siunaan sinut, ja vahvistan sen valan, jonka olen vannonut isällesi Aabrahamille. *Sinun siemenessäsi tulevat kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi.*". 1 Moos. 25 ja 26 l.

Herran salaisuus on niillä, jotka häntä pelkäävät, ja hän ilmoittaa liittonsa heille. Ps. 25: 14.

15. IISAK SIUNAA POIKIANSA.

1. Jaakob saa esikoissiunauksen. Kun Iisak tuli vanhaksi ja hänen silmänsä olivat himmenneet, sanoi hän eräänä päivänä Esaulle: "Ota viinesi ja joutsesi ja pyydä metsänotus ja tee minulle himoruoka ja tuo syödäkseni, että siunaisin sinua, ennenkuin kuolen". Ja Esau lähti kedolle.

Kun Rebekka tämän kuuli, ilmoitti hän sen Jaakobille ja sanoi: "Mene nyt laumaan ja ota

sieltä kaksi hyvää vohlaa, tehdäkseni niistä isällesi himoruuan. Vie se sitten isällesi, että hän siunaisi sinua". Mutta Jaakob vastasi: "Katso, vel-

jeni on karvainen, mutta minä olen paljasihoinen. Kenties isäni sivelee minua ja niin joudun hänen silmissään petturiksi ja saatan itselleni kirouksen siunauksen sijaan". Mutta äiti sanoi: "Sinun

kiroulsesi kohdatkoon minua; ole vaan kuuliainen minun äänelleni!" Jaakob meni ja toi vohlat, ja Rebekka valmisti niistä himoruuan. Sitten hän puki Jaakobin Esaun vaatteisiin, kääri vohlain nahat hänen käsiinsä ja kaulaansa ja antoi himoruuan ja leivän hänen käteensä.

Kun Jaakob toi himoruuan isällensä ja pyysi häneltä siunausta, kysyi isä: "Kuinka olet niin nopeasti löytänyt saaliin?" Jaakob vastasi: "Herra sinun Jumalasi soi minun sen kohdata". Silloin Iisak kutsui hänet likemmäksi, koetellakseen sivelemällä, oliko se Esau vai ei. Siveltyään poikaansa sanoi Iisak: "Ääni on Jaakobin ääni, mutta kädet ovat Esaun kädet". Ja Iisak söi ja joi siitä, mitä Jaakob oli tuonut hänelle. Suudeltuaan poikaansa Iisak siunasi häntä sanoen: "Kansat palvelkoot sinua, ja sukukunnat kumartakoot sinua. Ole veljesi herra. Kirottu olkoon se, joka sinua kiroo, ja siunattu olkoon se, joka sinua siunaa!"

2. Esau saa vähemmän siunauksen. Kun Jaakob oli lähtenyt isänsä tyköä, tuli Esau metsästämästä. Hänkin valmisti himoruuan, vei sen isällensä ja sanoi hänelle: "Nouse, isäni, ja syö poikasi saalista, että siunaisit minua!" Iisak kysyi: "Kuka olet?" Esau vastasi: "Minä olen poikasi, esikoisesi Esau". Niin Iisak hämmästyi kovin ja sanoi: "Kuka sitten oli se metsästäjä, joka minulle toi saaliin, ja minä siunasin häntä; olkoon hänkin siunattu?" Tästä Esaun mieli tuli sangen katkeraksi, ja hän sanoi: "Siunaa nyt minuakin, isäni!" Iisak vastasi: "Veljesi on kavaluudella vienyt siunauksen sinulta". Mutta Esau sanoi: "Tuo yksi siunausko sinulla vain olikin? Siunaa vielä minuakin, isäni!" Ja Esau itki ääneensä. Silloin Iisak siunasi Esauta, sanoen: "Katso, lihava asuinsija on sinulla oleva maan päällä. Mie-

kallasi olet sinä elättävä itseäsi ja palveleva veljeäsi. Viimein sinä särjet niskastasi hänen ikeensä".

Siitä alkaen Esau vihasi veljeänsä Jaakobia ja uhkasi tappaa hänet isänsä kuoltua.

1 Moos. 27 l.

Eivät ne ole Jumalan lapset, jotka Iihan puolesta lapset ovat; vaan ne, jotka lupauksen lapset ovat, ne siemeneksi luetaan. Room. 9: 8.

16. JAAKOBIN PAKO HAARANIIN.

1. VANHEMPAIN NEUVOT. Kun Rebekka sai tietää Esaun uhkauksen, sanoi hän Jaakobille: "Valmista nyt, poikani, heti itsesi pakenemaan Haaraniin veljeni Laabanin luo, ja ole siellä vähän aikaa, kunnes veljesi kiukku asettuu". Iisak myös kutsui poikansa Jaakobin luokseen ja varoitti häntä ottamasta itselleen vaimoa Kanaanin tyttäristä, ja neuvoi häntä naimaan jonkun enonsa Laabanin tyttäristä. Hän siunasi vielä Jaakobin, sanoen: "Jumala kaikkivaltias siunatkoon sinua, ja antakoon myös sinulle Aabrahamin siunauksen!"

2. JAAKOBIN UNI. Jaakob lähti Bersabasta matkalle Haaraniin. Eräässä paikassa, kun aurinko oli laskenut, hän otti kiven päänsä alaiseksi ja makasi siinä. Nukkuessaan hän näki unta, että maan päällä seisoi tikapuut, jotka ulottuivat taivaaseen, ja että Jumalan enkelit kävivät ylös ja alas niitä myöten. Ja Herra seisoi ylinnä ja sanoi Jaakobille: "Minä olen Herra, isäsi Aabrahamin Jumala ja Iisakin Jumala. Tämän maan, jonka päällä makaat, annan minä sinulle ja sinun siemenellesi. Ja *sinussa ja sinun siemenessäsi tulevat kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi.* Minä olen kanssasi ja varjelen sinua, ja saatan sinut takaisin tähän maahan". Herättyänsä

Jaakob pelkäsi ja sanoi: "Totisesti on Herra tässä paikassa; tässä on Jumalan huone ja taivaan ovi". Sitten hän nosti kiven muistopatsaaksi ja nimitti sen paikan Beeteliksi (se on: Jumalan huone).

3. JAAKOB SAAPUU ENONSA LUO. Beetelistä Jaakob matkusti edelleen ja saapui Haaraniin. Siellä hän pysähtyi erään kaivon luo ja puhutteli paimenia. Silloin tuli sinne Laabanin tytär Raakel juottamaan isänsä lampaita. Jaakob tervehti häntä, ja itki ilosta sekä ilmoitti hänelle, että hän

oli Rebekan poika. Laaban myös kiiruhti häntä vastaan, syleili ja suuteli häntä ja vei hänet huoneeseensa. 1 Moos. 27 ja 28 l.

Katso, joka Israelia varjelee, ei se torku eikä makaa. Ps. 121: 4.

17. JAAKOBIN PALVELUS LAABANIN LUONA.

1. PALVELUS RAAKELIN TÄHDEN. Kun Jaakob ensin oli ollut yhden kuukauden enonsa Laabanin luona, sanoi Laaban hänelle: "Ilmoita minulle, mikä on palkkasi!" Mutta Jaakob rakasti Raakelia ja sanoi: "Minä palvelen sinua 7 vuotta Raakelin, sinun nuoremman tyttäresi tähden". Kun Laaban suostui tähän, palveli Jaakob häntä 7 vuotta, ja ne olivat hänestä niinkuin muutamat päivät, sentähden että hän rakasti Raakelia. Mutta kun seitsemän vuotta olivat kuluneet, antoi Laaban hänelle Lean, sanoen: "Ei ole meidän maan tapa, että nuorempi annetaan ennen vanhempaa". Jaakob palveli kuitenkin toiset 7 vuotta ja sai Raakelin vaimokseen.

2. PALVELUS ERITYISESTÄ PALKASTA. Tämän perästä Jaakob palveli Laabania vielä kuusi vuotta. Ja Herra siunasi hänen palkkansa niin, että hän sai paljon palvelijoita, lampaita, kameeleja ja aaseja; ja hän tuli sangen rikkaaksi. Tämä aika oli kuitenkin Jaakobille sangen vaivaloinen. Päivällä häntä rasitti helle ja yöllä vilu, ja uni pakeni usein hänen silmistänsä; Laaban muutteli usein hänen palkkaansa, vaikka Jaakob palveli häntä uskollisesti.

3. JAAKOBIN POJAT. Jaakobilla oli 12 poikaa: *Ruuben, Simeon, Leevi, Juuda, Dan, Naftali, Gad, Asser, Isaskar, Sebulon, Joosef ja Benjamin.* 1 Moos. 29 ja 30 l.

Herran siunaus tekee rikkaaksi. Sanal. 10: 22.

18. JAAKOB PALAA KANAANIN MAALLE.

1. JAAKOBIN LÄHTÖ. Laabanin ja hänen poikainsa kateus oli tehnyt olon Jaakobille tukalaksi. Herra oli myös näyssä kehottanut Jaakobia palajamaan isäinsä maalle ja sanonut: "Minä olen kanssasi". Kun Laaban oli kolmen päivän matkan päässä keritsemässä lampaitaan, nosti Jaakob lapsensa ja vaimonsa kameelien selkään, otti kaiken tavaransa ja läksi matkustamaan Kanaanin maalle. Kun Laaban sai tietää Jaakobin paenneen, lähti hän miestensä kanssa Jaakobia takaa ajamaan ja saavutti hänet 7 päivän matkan perästä Gileadin vuorella. Mutta Jumala kielsi Laabania yöllä unessa tekemästä Jaakobille muuta kuin hyvää. Sitten Laaban ja Jaakob tekivät liiton keskenään ja Laaban palasi kotiansa.

2. JAAKOBIN VAROKEINOT JA RUKOUSTAISTELU. Sanansaattajainsa kautta sai Jaakob kuulla, että hänen veljensä Esau tuli häntä vastaan 400 miehen kanssa. Tästä Jaakob peljästyi kovin. Hän jakoi väkensä ja karjansa kahteen joukkoon, sanoen: "Jos Esau hyökkää toisen joukon kimppuun, niin toinen joukko pelastuu". Hän rukoili myös hartaasti Herraa avuksensa ja muistutti hänelle hänen lupauksiansa. Sitten hän sanoi: "Minä olen mahdoton kaikkeen siihen armoon ja kaikkeen siihen totuuteen, jonka olet osottanut palvelijallesi. Pelasta nyt minut veljeni Esaun käsistä". Jaakob lähetti myös edellänsä lahjoja veljelleen, lepyttääksensä häntä. Yön tultua hän vei vaimonsa, lapsensa ja kaiken tavaransa *Jabbokin* virran yli.

Mutta Jaakob itse jäi virran toiselle puolelle yksinään. Siellä eräs mies tuli ja taisteli hänen kanssansa siihen asti, kun aurinko nousi. Vihdoin mies sanoi Jaakobille: "Päästä minut, sillä aurinko nousee". Mutta Jaakob vastasi: "En pääs-

tä sinua, jollet siunaa minua". Niin mies sanoi: "Älköön nimesi enään olko Jaakob, vaan Israel, sillä sinä olet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa ja olet voittanut". Ja hän siunasi Jaakobia siellä. Jaakob sanoi: "Minä olen nähnyt Jumalan kasvoista kasvoihin, ja sieluni on pelastettu".

3. JAAKOB KOHTAA ESAUN. Auringon noustessa kulki Jaakob joukkonsa edellä ja näki Esaun tulevan ja 400 miestä hänen seurassaan. Lähestyessään veljeään kumarsi Jaakob seitsemän kertaa maahan. Mutta Esau juoksi Jaakobin luo, halasi ja suuteli häntä: ja molemmat itkivät. Sitten he erosivat ystävinä toisistaan. — Esau meni Seirin vuorelle. Mutta Jaakob asui ensin Siikemissä.

4. JUMALAN LUPAUS. IISAKIN KUOLEMA. Siikemistä Jaakob muutti Beeteliin, jossa hän rakensi alttarin Herralle. Siellä myös Herra ilmestyi hänelle ja sanoi: "Minä olen kaikkivaltias Jumala; ole hedelmällinen ja enene; kansain joukko on sinusta tuleva. Sen maan, jonka minä annoin Aabrahamille ja Iisakille, annan minä sinulle ja sinun siemenellesi". Sitten Jaakob tuli Beetelistä Mamreen isänsä Iisakin luo. Siellä kuoli Iisak 180 vuoden ikäisenä, ja hänen poikansa hautasivat hänet. 1 Moos. 31—35 l.

Joka Herran pelkää, hänellä on vahva linna; ja hänen lapsensa varjellaan. Sananl. 14: 26.

19. JOOSEF JA HÄNEN VELJENSÄ.

1. VELJEIN KATEUS. Kun Joosef oli 17 vuoden ikäinen, kaitsi hän isänsä karjaa veljeinsä kanssa. Ja hän ilmoitti isällensä veljein pahat teot. Jaakob rakasti poikaansa Joosefia enemmän kuin kaikkia muita lapsiansa ja teki hänelle pitkäliepeisen vaatteen. Tämän tähden veljet vihasivat Joosefia eivätkä voineet puhutella häntä

ystävälisesti. Joosef näki myös unta, jonka hän kertoi veljilleen sanoen: "Me olimme sitovinamme lyhteitä vainiolla. Ja minun lyhteeni nousi seisomaan, ja teidän lyhteenne seisoivat ympärillä ja kumarsivat minun lyhdettäni." Toisen kerran hän sanoi: "Minä näin taas unta, ja katso, aurinko, kuu ja 11 tähteä kumarsivat minua". Kateudesta vihasivat veljet nyt häntä vielä enemmän ja sanoivat: "Sinäkö tulisit meidän kuninkaaksemme ja hallitsisit meitä?" Jaakob myös nuhteli poikaansa Joosefia; hän piti kuitenkin nämät asiat mielessään.

2. VELJET AIKOVAT TAPPAA JOOSEFIN. Kerran Jaakob lähetti poikansa Joosefin kauvas Siikemiin katsomaan, kuinka veljet ja karja voivat. Kun veljet näkivät Joosefin kaukana tulevan, sanoivat he toisilleen: "Katso, tuo unennäkijä tulee! Tappakaamme hänet, niin saamme nähdä, mihinkä hänen unensa joutuvat. Mutta vanhin veli Ruuben sanoi: "Älkää vuodattako verta, vaan heittäkää hänet tuohon kuoppaan, joka on korvessa". Sillä hän aikoi pelastaa hänet ja saattaa isänsä luo. Kun sitten Joosef saapui veljeinsä luo, riisuivat he häneltä sen pitkäliepeisen vaatteen, joka hänellä oli ja heittivät hänet kuoppaan, jossa ei ollut vettä.

3. JOOSEF MYYDÄÄN ORJUUTEEN. Kun veljet olivat aterioimassa, nostivat he silmänsä ja näkivät ismaelilaisen karavaanin (kauppamatkueen) tulevan Gileadista ja menevän Egyptiin päin. Silloin Juuda sanoi veljilleen: "Mitä me siitä hyödymme, että murhaamme veljemme. Myykäämme hänet ismaelilaisille!" Ja he myivät Joosefin heille kahteenkymmeneen hopearahaan.

Kun Ruuben, joka ei tiennyt tästä mitään, tuli kuopalle eikä löytänyt sieltä Joosefia, repäsi hän vaatteensa ja sanoi: "Voi minua! Mihinkä minä

menen?" Mutta veljet tappoivat kauriin, tahrasivat Joosefin vaatteen vereen ja lähettivät sen isällensä ja ilmoittivat: "Tämän me löysimme; tunnustele; onko tämä poikasi vaate vai eikö". Niin Jaakob sanoi: "Tämä on poikani vaate; paha peto on hänet syönyt". Ja Jaakob murehti Joosefia kauvan ja sanoi: "Minä menen murehtien poikani luo Tuonelaan". 1 Moos. 37 1.

Vanhurskaalle tapahtuu paljon pahaa, mutta Herra hänet niistä kaikista päästää. Ps. 34: 20.

20. JOOSEFIN ORJUUS.

1. KIUSAUS. Kauppiaat veivät Joosefin Egyptiin, ja Potifar, Egyptin kuninkaan henkivartijain päällikkö, osti hänet. Mutta Herra oli Joosefin kanssa ja kaikki hänen toimensa menestyivät. Kun hänen isäntänsä tämän huomasi, antoi hän Joosefin huostaan kaiken huoneensa ja tavaransa. Ja Herra siunasi Potifarin huoneen Joosefin tähden.

Mutta Potifarin vaimo houkutteli Josefia syntiin. Niin Joosef vastasi hänelle: "Kuinka minä tekisin niin paljon pahaa ja rikkoisin Jumalaa vastaan?" Suuttuneena vaimo vihdoin valhetteli Potifarille, että Joosef oli häntä vietellyt syntiä tekemään. Tämän kuultuaan Potifar vihastui sangen kovin ja heitti Joosefin vankihuoneeseen, jossa kuninkaan vangit olivat.

2. JOOSEF VANKINA. Herra oli vankihuoneessakin Joosefin kanssa. Siellä Joosef saavutti vankihuoneen haltijan suosion, ja tämä asetti kaikki muut vangit Joosefin huostaan. Kerran Egyptin kuningas panetti ylimmän juomanlaskijansa ja ylimmän leipurinsa samaan vankilaan. Näitäkin Joosef palveli. Kun Joosef eräänä aamuna tuli heidän luoksensa, näki hän heidät murheellisina ja kysyi syytä siihen. He vastasivat: "Me

olemme nähneet unta, eikä ole sen selittäjää". Sitten he juttelivat unensa Joosefille. Juomanlaskija sanoi: "Minä näin unta, että viinipuu oli edessäni. Siinä oli kolme haaraa, ja sen rypäleet tuleentuivat viinimarjoiksi. Minä otin viinimarjat, pusersin ne ja annoin juoma-astian Faraon käteen". Joosef selitti unen näin: "Kolmen päivän sisällä korottaa Faroa sinun pääsi ja asettaa sinut entiseen virkaasi. Mutta muista minua, kun sinulle hyvin käy, ja tee minulle se laupeus, että ilmoitat minut Faraolle ja päästät minut täältä; sillä en minä ole mitään tehnyt, jonka tähden olisivat panneet minut tähän luolaan".

Sitten myös leipoja kertoi unensa ja sanoi: "Kolme koria nisuleipää oli pääni päällä. Ylimmäisessä korissa oli kaikellaisia leivoksia Faraota varten; ja linnut söivät niitä korista pääni päältä". Joosef sanoi hänelle: "Kolmen päivän perästä Farao korottaa sinun pääsi ja ripustaa sinut hirsipuuhun". — Kolmantena päivänä oli Faraon syntymäpäivä, ja silloin tapahtui juomanlaskijalle ja leipojalle Joosefin sanain mukaan. Mutta juomanlaskija unohti Joosefin.

1 Moos. 39 ja 40 l.

Se on parempi, jos Jumalan tahto niin on, että te hyvän työn tähden kärsitte, kuin pahan. 1 Piet. 3: 17.

21. JOOSEFIN KOROTUS.

1. Faraon unet. Kahden vuoden kuluttua Farao näki unta. Hän oli seisovinaan Niilin virran rannalla, ja näki virrasta astuvan ylös seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää ja syövän ruohikossa. Sitten hän näki toiset seitsemän lehmää nousevan virrasta ja ne olivat rumia ja laihoja. Mutta nämä seitsemän laihaa söivät nuo seitsemän lihavaa lehmää. Silloin Farao heräsi; mut-

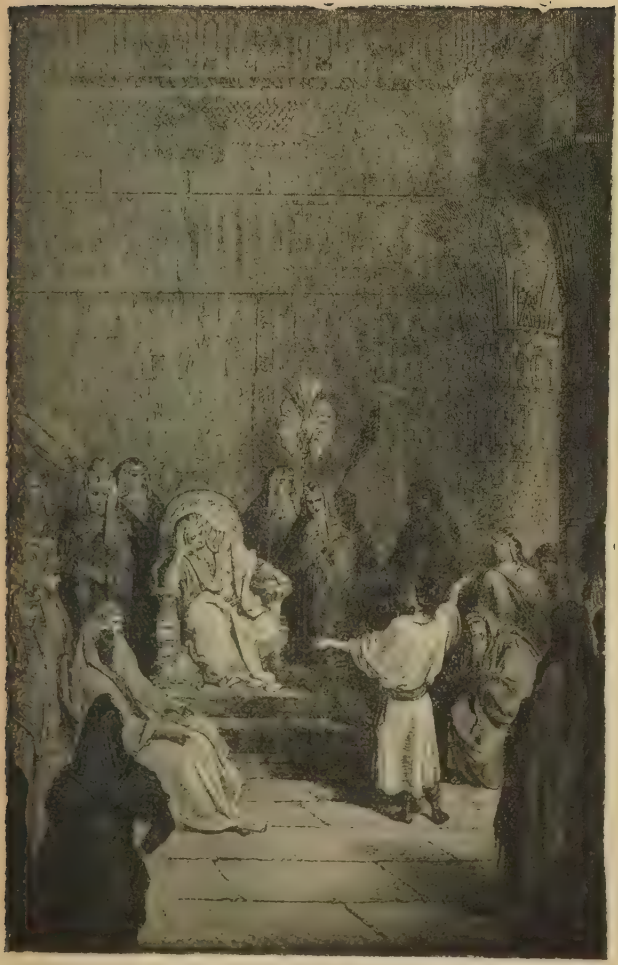

ta hän nukkui taas ja näki unta. Seitsemän täyteläistä ja kaunista tähkäpäätä kasvoi yhdessä oljessa. Näiden jälkeen nousi seitsemän ohutta ja itätuulen kuihduttamaa tähkäpäätä. Ja nämä ohuet tähkät nielivät nuo täyteläiset ja kauniit tähkäpäät.

2. UNIEN SELITYS. Näiden uniensa johdosta oli kuningas aamulla murheissaan. Egyptin tietäjät kutsuttiin kokoon, mutta he eivät voineet näitä unia selittää. Silloin ylimmäinen juomanlaskija muisti Joosefin ja puhui hänestä Faraolle. Ja Farao tuotti kiiruusti Joosefin vankihuoneesta luoksensa. Kun Joosef oli antanut keritä tukkansa ja muuttanut vaatteensa, meni hän Faraon luo. Silloin Farao sanoi Joosefille: "Minä olen nähnyt unen, eikä ole sen selittäjää; mutta olen kuullut sinusta sanottavan, että kun unen kuulet, niin taidat sen selittää". Joosef vastasi Faraolle: "Ei se ole minun voimissani, vaan Jumala on ilmoittava Faraolle hyvää". Sitten Farao kertoi edellä mainitut unensa Joosefille. Ja Joosef selitti ne hänelle näin: "Katso, seitsemän viljarikasta vuotta tulee koko Egyptin maalle; ja niitten jälkeen tulee seitsemän nälkävuotta, niin että entinen viljan runsaus unohdetaan ja kallis aika hävittää maakunnan; Jumala on sen pian tekevä". Joosef antoi myös Faraolle neuvon, että hän valitsisi toimellisen miehen kokoamaan viljavuosina viidennen osan Egyptin maan viljasta tallelle nälkävuosien varaksi, ettei maa joutuisi häviöön nälän tähden.

3. JOOSEF KOROTETAAN EGYPTIN MAAN HALTIJAKSI. Joosefin puhe kelpasi Faraolle ja hänen palvelijoilleen. Ja Farao sanoi Joosefille: "Koska Jumala on sinulle nämät ilmoittanut, niin ei ole yhtään niin taitavaa ja ymmärtäväistä, kuin sinä olet. Ole sinä huoneeni päällysmies ja sinun sanallesi tulee minun koko kansani olla kuu-

liainen". Ja Farao otti sormuksen kädestään ja pani sen Joosefin käteen, puetti hänet kalliisiin liinavaatteisiin, ripusti kultavitjat hänen kaulaansa, antoi hänen ajaa toisissa vaunuissaan ja käski huutaa hänen edellänsä: "Kumartukaa!" Joosef oli silloin 30 vuoden ikäinen. Joosef kulki ympäri maata ja kokosi viljavuosina kaikellaista ravintoainetta ja sangen paljon viljaa säästöön Egyptin kaupunkeihin.

4. JOOSEFIN POJAT. Farao antoi Joosefille Asnatin, papin Potiferan tyttären, vaimoksi. Ja Asnat synnytti hänelle kaksi poikaa. Esikoisensa Joosef nimitti *Manasseksi*, sillä hän sanoi: "Jumala on antanut minun unohtaa kaiken vaivani". Toisen poikansa hän nimitti *Efraimiksi*, sillä hän sanoi: "Jumala on tehnyt minut hedelmälliseksi kurjuuteni maassa". 1 Moos. 41 l.

O sitä Jumalan rikkauden ja viisauden ja tiedon syvyyttä! Kuinka tutkimattomat ovat hänen tuomionsa ja käsittämättömiä hänen tiensä! Room. 11: 33.

22. JOOSEFIN VELJET MENEVÄT EGYPTIIN.

1. NÄLKÄVUODET ALKAVAT. Kun viljavuodet olivat kuluneet loppuun, alkoi suuri puute ja nälkä tulla kaikkiin maihin. Kun kansa Egyptissä valitti puutettaan Faraolle, sanoi hän heille: "menkää Joosefin luo". Ja Joosef avasi jyväaitat joka paikassa ja myi viljaa.

2. JOOSEFIN VELJET EGYPTISSÄ. Viljan puute ja nälkä tuli myös Kanaanin maalle. Silloin Jaakob lähetti kymmenen poikaansa ostamaan viljaa Egyptistä. Mutta Benjaminin hän pidätti kotiin, ettei hänelle tapahtuisi vahinkoa. Egyptiin saavuttuaan vietiin miehet Joosefin luo, ja he kaikki lankesivat maahan kasvoilleen hänen eteensä. Joosef tunsi veljensä ja muisti unensa, mutta

veljet eivät tunteneet häntä. Ja Joosef puhutteli heitä ankarasti sanoen: "Te olette vakoojia, jotka olette tulleet katsomaan, mistä maa olisi avoinna". He vastasivat: "Me olemme vakaita miehiä, emmekä vakoojia, yhden miehen poikia Kanaanin maalta; nuorin on kotona isämme luona, mutta yksi ei ole enää elossa". Joosef sanoi heille: "Lähettäkää yksi joukostanne tuomaan veljenne tänne; mutta te olkaa vankina. Näin puheenne koetellaan, onko teissä totuus". Ja hän panetti heidät kiinni kolmeksi päiväksi.

2. VELJEIN AHDISTUS. Kolmantena päivänä Joosef sanoi heille: "Jos tahdotte elää, niin tehkää näin; sillä minä pelkään Jumalaa: Antakaa yhden veljistänne olla sidottuna vankihuoneessanne, mutta menkää te ja viekää kotiin, mitä olette ostaneet nälkää vastaan, ja tuokaa nuorin veljenne minun luokseni, että sananne nähtäisiin todeksi". Veljet sanoivat toisilleen: "Me olemme todellakin syynalaiset veljeämme kohtaan; sillä me näimme hänen sielunsa tuskan, kun hän rukoili meiltä armoa, emmekä kuulleet häntä. Sentähden on tämä ahdistus meitä kohdannut". Ja Ruuben sanoi: "Enkö minä sanonut teille: älkää tehkö vääryyttä nuorukaiselle, ettekä tahtoneet kuulla? Nyt hänen verensäkin vaaditaan meiltä". Tätä eivät he tienneet Joosefin ymmärtävän. Mutta Joosef kääntyi heistä pois ja itki. Käännyttyään jälleen heihin päin, otti hän Simeonin ja sitoi hänet heidän nähtensä.

4. VELJET PALAJAVAT KANAANIN MAALLE. Joosef käski täyttää miesten säkit jyvillä ja panna rahat kunkin säkin suuhun. Sitten veljet säilyttivät tavaransa aasien selkään ja lähtivät kotimatkalle. Kotona he kertoivat isällensä kaikki mitä heille oli tapahtunut. Nähtyään rahat säkeissänsä hämmästyivät he ja heidän isänsä kovin. Ja Jaakob sanoi: "Te saatatte minut lapsettomaksi.

Joosefia ei ole enää, eikä Simeonia, ja Benjaminin tahdotte vielä ottaa minulta. Ei poikani saa mennä kanssanne". 1 Moos. 42 1.

Pahat tekomme sinä asetat eteesi, meidän tuntemattomat syntimme valkeuteen kasvoisi eteen. Ps. 90: 8.

23. JOOSEFIN VELJEIN TOINEN MATKA EGYPTIIN.

1. BENJAMIN OTETAAN MUKAAN. Kun ostetut jyvät oli loppuneet ja hätä yhä oli maassa, tahtoi Jaakob lähettää poikansa taas Egyptiin jyviä ostamaan. Silloin Juuda sanoi isällensä: "Jollet lähetä Benjaminia, niin emme mekään mene. Lähetä nuorukainen minun kanssani; minä takaan hänet. Jollen tuo häntä jälleen luoksesi, niin olen syyllinen sinun edessäsi kaikkena elinaikanani". Viimein Jaakob suostui lähettämään Benjaminin heidän kanssansa. Ja hän sanoi: "Jumala kaikkivaltias suokoon teille laupeuden sen miehen edessä".

2. JOOSEF KOHTELEE VELJIÄÄN YSTÄVÄLLISESTI. Egyptiin tultuaan he menivät Joosefin luo. Kun Joosef näki Benjaminin heidän kanssansa, käski hän huoneensa haltijan viemään heidät huoneeseen ja valmistamaan heille aterian. Veljet puhuivat rahoista huoneenhaltijalle, mutta hän sanoi: "Olkaa hyvässä turvassa, älkää peljätkö! Teidän Jumalanne on antanut teille tavaran säkkeihinne". Sitten tuotiin Simeonkin heidän luoksensa, ja heille annettiin vettä pestäkseen jalkansa.

3. ATERIOIMINEN. Kun Joosef tuli huoneeseensa, toivat he hänelle lahjoja ja kumartuivat maahan hänen eteensä. Mutta Joosef kysyi heiltä, kuinka he voivat, sekä tiedusteli, voiko heidän isänsä hyvin, ja vieläkö hän eli. Nähdessään veljensä Benjaminin, hän sanoi: "Onko tämä nuorin

veljenne? Jumala olkoon sinulle armollinen, poikani!" Mutta hänen sydämensä paloi rakkaudesta veljeään kohtaan, ja hän meni kammariinsa ja itki siellä. Pestyään kasvonsa tuli hän veljeinsä luo ja söi heidän kanssansa. Kun veljet asetettiin pöytään, ikänsä mukaan, katselivat he ihmetellen toisiinsa. Joosefin pöydältä kannettiin ruokia heille, mutta Benjaminille viisi kertaa enemmän kuin toisille. 1 Moos. 43 l.

Katso, kuinka hyvää ja kuinka suloista se on, että veljekset sovinnossa keskenään asuvat. Ps. 133: 1.

24. JOOSEF ILMOITTAA ITSENSÄ VELJILLEEN.

1. KOETUS. Joosef käski huoneensa haltijan täyttämään miesten säkit jyvillä ja panemaan rahat säkkien suuhun; mutta hänen hopeamaljansa nuorimman säkin suuhun. Huoneenhaltija teki niin. Seuraavana aamuna päivän valjetessa lähtivät veljet matkaan. Kun he olivat vasta vähän matkan päässä kaupungista, ajoi Joosefin palvelija heitä takaa ja saavutettuaan heidät sanoi heille: "Miksi olette hyvän pahalla maksaneet? Eikö teillä se ole, mistä herrani juo?" Silloin miehet sanoivat: "Miksi herrani sellaista puhuu? Jonka tyköä malja löytyy, hän kuolkoon; ja me myös tahdomme olla herrani orjat." Ja he laskivat kiiruusti säkkinsä maahan. Huoneenhaltija rupesi etsimään, alkaen vanhimmasta nuorimpaan asti. Hopeamalja löydettiin Benjaminin säkistä. Silloin he repäisivät vaatteensa, nostivat kuormansa aasien selkään ja palasivat kaupunkiin.

2. JUUDAN NÖYRÄ ANOMUS. Juuda meni veljinensä Joosefin huoneeseen ja lankesi maahan hänen eteensä. Mutta Joosef sanoi: "Minkä työn te olette tehneet?" Juuda sanoi: "Mitä me vastaamme herralleni, taikka millä taidamme itsemme

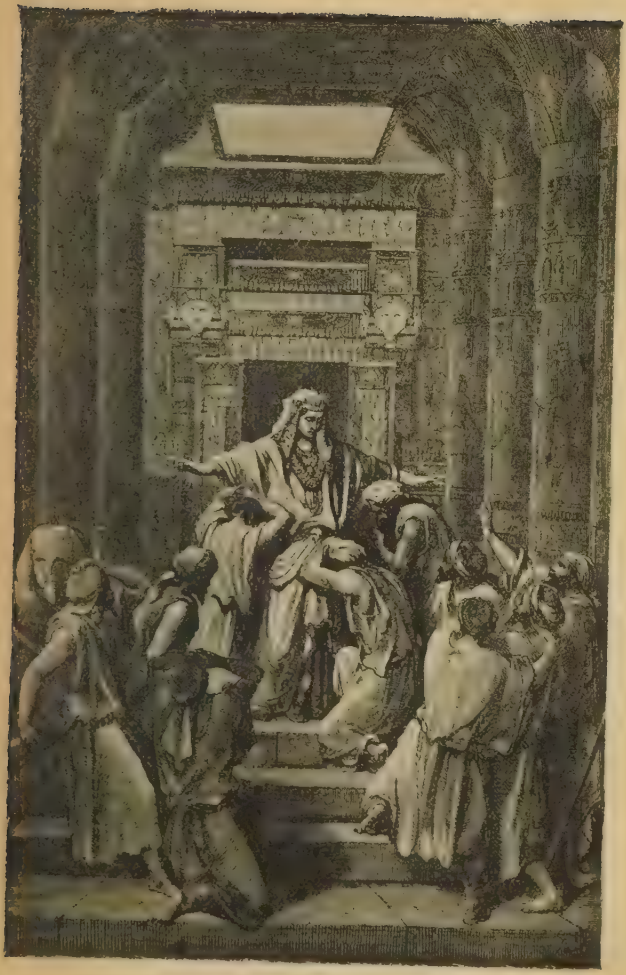

puhdistaa. `Jumala on havainnut palvelijaisi vääryyden; katso, me olemme herramme orjat". Joosef sanoi: "Pois se, että minä niin tekisin. Se mies, jolta malja on löydetty, olkoon minun orjani; menkää te rauhassa isänne luo". Nyt Juuda astui Joosefin luo ja rukoili häntä hartaasti ja sanoi viimein: "Jos tulisin isäni luo, eikä olisi nuorukainen kanssamme, niin hän kuolisi, ja me saattaisimme isämme harmaat karvat murheella hautaan. Minä olen taannut nuorukaisen isäni edessä. Jääköön nyt siis palvelijasi nuorukaisen sijaan herralleni orjaksi; mutta nuorukainen menköön veljeinsä kanssa! Sillä kuinka voin minä mennä isäni luo, jollei nuorukainen ole kanssani, näkemään sitä surkeutta, johon isäni joutuu?"

3. Joosef ilmoittaa itsensä. Silloin Joosef ei enää voinut itseänsä pidättää, vaan itki ääneen ja sanoi veljilleen: "Minä olen Joosef. Vieläkö isäni elää?" Mutta veljet olivat niin hämmästyneet, etteivät he voineet mitään vastata. Joosef kutsui heitä luoksensa ja sanoi heille: "Minä olen Joosef, teidän veljenne, jonka te myitte Egyptiin. Älkää nyt olko murheelliset, älkääkä hämmästykö niin kovin! Sillä teidän henkenne elatuksen tähden on Jumala lähettänyt minut tänne teidän edellänne. Ja veljeänsä Benjaminia Joosef halasi kaulasta ja itki. Sitten hän suuteli kaikkia veljiään, ja he puhelivat hänen kanssansa. — Farao palvelijoineen iloitsi myös Joosefin veljien tulosta ja kehotti Joosefia kutsumaan isäänsä perheineen Egyptin maahan sekä lähettämään hänelle vaunuja sitä varten. Ja Joosef teki niinkuin Farao oli kehottanut.

Joosef lahjoitti myös veljilleen juhlavaatteet; mutta Benjaminille hän antoi rahaa ja viidet juhlavaatteet. Isällensä hän lähetti lahjaksi Egyptin

parhaita tavaroita ja eväitä matkaa varten. Lähteissä hän vielä varoitti veljiään sanoen: "Älkää riidelkö tiellä!" 1 Moos. 44 ja 45 l.

Älkää kostako pahaa pahalla, älkääkä kirousta kirouksella, vaan päinvastoin siunatkaa, tietäen, että te olette kutsutut siunausta perimään. 1 Piet. 3: 9.

25. JAAKOB MUUTTAA PERHEINEEN EGYPTIIN.

1. JAAKOBIN ILO. Kotiin tultuaan sanoivat Joosefin veljet isälleen: "Vielä Joosef elää ja on koko Egyptin maan herra". Mutta Jaakob ei uskonut heitä. Sitten he kertoivat hänelle kaikki Joosefin sanat. Ja kun hän näki ne vaunut, jotka Joosef oli lähettänyt häntä tuomaan, niin hänen henkensä virkosi, ja hän sanoi: "Minulla on kyllä! Poikani Joosef elää vielä. Minä menen katsomaan häntä, ennenkuin kuolen".

2. MUUTTO EGYPTIIN. Jaakob lähti kaikkein omiensa kanssa ja tuli ensin Bersabaan, jossa hän uhrasi Jumalalle. Ja Jumala puhui hänelle yöllä näyssä ja sanoi: "Älä pelkää mennä Egyptiin; sillä minä teen sinut siellä suureksi kansaksi. Minä menen Egyptiin sinun kanssasi, ja johdatan sinut sieltä takaisin". Jaakob läksi Bersabasta perheineen ja karjoineen ja tuli Egyptiin. Ja Joosef tuli häntä vastaan Goosenin maahan. Kun isä näki Joosefin, halasi hän häntä kaulasta ja itki hetken aikaa. Ja Israel sanoi Joosefille: "Nyt kuolen mielelläni, kun olen nähnyt kasvosi, ja kun vielä elät".

3. FARAO ANTAA ISRAELILLE GOOSENIN MAAN. Joosef ilmoitti Faraolle, että hänen isänsä ja veljensä olivat tulleet. Niin Farao sanoi: "Egyptin maa on alttiina edessäsi; sijoita isäsi ja veljesi parhaaseen paikkaan tässä maassa; asukoot Goosenin maassa". Joosef toi myös isänsä Faraon eteen. Ja Jaakob siunasi Faraota. Ja Israel asui

perheineen Goosenin maassa. — Koko Israelin perhe Egyptissä oli yhteensä 70 henkeä; tähän kuului myös Joosef kahden poikansa kanssa.

1 Moos. 45—47 l.

Kunnioita isääsi ja äitiäsi, joka on ensimäinen käsky, jolla on lupaus, että menestyisit ja kauvan eläisit maan päällä. Ef. 6: 2—3.

26. JAAKOB SIUNAA POIKIANSA. JAAKOBIN JA JOOSEFIN KUOLEMA.

1. JAAKOB SIUNAA JOOSEFIN POIKIA. Egyptiin tullessaan oli Jaakob 130 vuoden ikäinen; ja hän eli vielä Egyptissä 17 vuotta. Kun hänen kuolinhetkensä lähestyi, tuli Joosef kahden poikansa kanssa isänsä luo. Ja Israel siunasi hänen poikiansa ja sanoi Joosefille: "Sinun kaksi poikaasi, *Efraim* ja *Manasse* olkoot minun, niinkuin Ruuben ja Simeon ovat minun". Sitten Israel sanoi Joosefille: Katso minä kuolen; mutta Jumala on kanssanne ja vie teidät takaisin isäinne maahan".

2. JAAKOB SIUNAA KAIKKIA POIKIANSA. Jaakob kutsui kaikki poikansa luokseen, ilmoittaakseen heille tulevia asioita. Ja hän siunasi heitä vanhimmasta nuorimpaan asti, kutakin erittäin. Mutta Juudalle hän antoi parhaimman siunauksen, sanoen: "Sinua veljesi kiittävät, ja isäsi lapset sinua kumartavat. Ei valtikkaa oteta pois Juudalta eikä valtiosauvaa hänen jalkainsa välistä, ennenkuin Rauhan Sankari saapuu ja kansat häntä tottelevat".

3. JAAKOBIN JA JOOSEFIN KUOLEMA. Kun Jaakob oli lopettanut puheensa ja määräyksensä pojilleen, kuoli hän vuoteellaan. Ja hänen poikansa veivät hänet Kanaanin maalle ja hautasivat Aabrahamin sukuhautaan Makpelan vainiolla, niinkuin Jaakob oli ennen kuolemaansa määrännyt. Jaakob oli kuollessaan 147 vuoden ikäinen. — Palattuansa takaisin Egyptiin veljet rukoilivat Joo-

sefilta anteeksi rikostansa. Tämän kuultuaan Joosef itki ja sanoi heille: "Älkää peljätkö. Te ajattelitte minua vastaan pahaa; mutta Jumala on kääntänyt sen hyväksi, pelastaaksensa paljon kansaa". Joosef ja hänen isänsä suku eli vielä kauvan Egyptissä. Kuolemansa edellä Joosef sanoi veljilleen: "Katso, minä kuolen; mutta Jumala vie teidät täältä siihen maahan, jonka hän itse on vannonut Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille". Ja hän vannotti Israelin lapsia viemään hänen luunsa pois Egyptistä, ja he voitelivat hänet ja panivat arkkuun. Myöhemmin vietiin hänen luunsa Kanaanin maahan. 1 Moos. 47—50 l.

Minä tahdon kantaa teitä vanhuuteen saakka, ja siihen asti, kun te harmaaksi tulette; minä sen teen, minä nostan, kannan ja pelastan. Jes. 46: 4.

III. LUVATTUUN MAAHAN PALAAMINEN.

A. MOOSEKSEN AIKA.

27. MOOSEKSEN SYNTYMÄ JA PAKO.

1. ISRAELIN LASTEN ORJUUS. Joosefin kuoltua asuivat Israelin lapset vielä monta sataa vuotta Egyptissä. Mutta Jumalan lupauksen mukaan he lisääntyivät ja vahvistuivat suuresti ja maa tuli täyteen heistä. Tuli sitten Egyptiin uusi kuningas, joka ei tiennyt Joosefista mitään. Hän pelkäsi, että Israelin lapset menisivät, jos sota syttyisi, vihollisten puolelle ja lähtisivät pois maasta. Sentähden hän ryhtyi kavaliin keinoihin heitä vastaan. Hän asetti työpäälliköt vaivaamaan Israelin lapsia orjuudella, ja egyptiläiset tekivät

heidän elämänsä katkeraksi raskaalla työllä. Mutta kuta enemmän he rasittivat kansaa, sitä enemmän se kasvoi. Kuningas koetti sentähden houkutella kätilöitä tappamaan kaikki poikalapset. Mutta kun kätilöt pelkäsivät Jumalaa ja antoivat lasten elää, antoi Farao käskyn, että kaikki vastasyntyneet poikalapset Israelissa heitettäisiin virtaan.

2. Faraon tytär pelastaa Mooseksen. Eräs vaimo Leevin suvusta synnytti poikalapsen ja piti sen salassa kolme kuukautta. Kun hän ei voinut kauvemmin pitää sitä salassa, siveli hän ruovoista tehdyn arkun maapihkalla ja piillä, pani lapsen siihen ja laski sen kaislistoon virran rannalle. Lapsen sisar katseli etempää, mitä hänelle tapahtuisi. Niin Faraon tytär tuli virran luo pesemään itseänsä. Nähtyään arkun kaislistossa, lähetti hän piikansa ottamaan sen sieltä. Kun hän oli avannut arkun, näki hän siinä lapsen, joka itki. Silloin hän armahti sitä ja sanoi. "Tämä on hebrealaisten lapsia". Nyt lapsen sisar tuli ja sanoi Faraon tyttärelle: "Tahdotkos, että menen kutsumaan hebrealaisen vaimon, joka imettää sinulle tämän lapsen?" Faraon tytär vastasi: "Mene!" Tyttö meni ja kutsui lapsen äidin. Ja Faraon tytär sanoi hänelle: "Imetä tämä lapsi minulle, niin minä maksan palkkasi". Vaimo otti lapsen imettääksensä. Kun lapsi oli kasvanut, toi hän sen Faraon tyttärelle, joka otti hänet omaksi pojakseen ja antoi hänelle nimen *Mooses*.

3. Mooses surmaa egyptiläisen ja pakenee. Kun Mooses oli 40 vuoden ikäinen, meni hän veljeinsä luo ja näki heidän orjuutensa. Silloin hän näki egyptiläisen miehen lyövän erästä hebrealaista. Mooses katseli ympärillensä sinne ja tänne. Kun hän huomasi, ettei ketään ollut saapuvilla, löi hän egyptiläisen kuolijaaksi ja kätki hänet santaan. Toisena päivänä hän taas meni ulos.

Kun hän näki kaksi hebrealaista tappelevan keskenään, sanoi hän väärintekijälle: "Miksi lyöt lähimmäistäsi?" Mies sanoi: "Kuka on pannut sinut meidän tuomariksemme? Tahdotko tappaa minutkin, niinkuin tapoit egyptiläisen?" Niin Mooses pelkäsi ja sanoi: "Todellakin on tuo asia tullut ilmi!"

4. MOOSES PAKENEE. Kun asia oli tullut Faraon tietoon, pyysi hän tappaa Moosesta. Mutta Mooses pakeni Midianin maalle ja paimensi siellä Jetro nimisen papin lampaita. Ja Jetro antoi tyttärensä Sipporan Moosekselle vaimoksi.

2 Moos. 1—2 1.

Ellei Herra olisi kanssamme, koska ihmiset karkaavat meitä vastaan, niin he nielisivät meidät elävältä, kun heidän vihansa julmistuu meihin. Ps. 124: 2—3.

28. MOOSEKSEN KUTSUMUS.

1. HERRA PALAVASSA PENSAASSA. Kun Mooses oli ollut Midianin maalla neljäkymmentä vuotta, paimensi hän eräänä päivänä appensa lampaita Hoorebin vuoren luona. Siellä hän näki pensaan palavan, joka ei kuitenkaan kulunut. Kun Mooses lähestyi sitä, huusi Herra hänelle pensaasta: "Mooses! Mooses!" Hän vastasi: "Tässä olen". Herra sanoi: "Älä tule tänne; riisu kengät jaloistasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa. Minä olen isäsi Aabrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala." Ja Mooses oli peloissaan; sillä hän pelkäsi katsoa Jumalaan. Ja Herra sanoi: "Minä olen hyvin kyllä nähnyt kansani ahdistuksen Egyptissä, ja olen kuullut heidän huutonsa. Mene nyt Faraon luo ja johdata sinä kansani, Israelin lapset, ulos Egyptistä!"

2. MOOSEKSEN ESTELY. Mooses sanoi Jumalalle: "Mikä minä olen menemään Faraon luo ja johdattamaan Israelin lapsia Egyptistä?" Herra vastasi: "Minä olen kanssasi. Ja sano Israelin

lapsille: "Jehova, teidän isäinne Jumala, Aabrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala, lähetti minut luoksenne". Mutta Mooses sanoi: "Eivät he usko minua eivätkä tottele minun puhettani". Silloin Herra antoi hänelle voiman tehdä kolme ihmetyötä. Mutta Mooses sanoi: "Ah Herra, minulla on hidas puhe ja kankea kieli". Niin Herra vastasi: "Kuka on luonut ihmisen suun? Eli kuka on tehnyt mykän tahi kuuron, näkevän tahi sokean? Mene siis nyt, minä opetan sinua, mitä sinun tulee puhua". Mutta Mooses sanoi vielä: "Ah Herra, lähetä, kenen muun tahdot!" Nyt Herra puhui Moosekselle vihaisesti: "Enkö minä tunne veljeäsi *Aaronia*, että hän on puhelias? Minä olen sinun ja hänen suunsa kanssa ja opetan teille, mitä teidän tulee tehdä".

3. MOOSES JA AARON TULEVAT EGYPTIIN. Nyt Mooses taipui Herran tahtoon, otti jäähyväiset apeltaan ja lähti Egyptiin. Tiellä hän kohtasi veljensä Aaronin, ja Mooses ilmoitti hänelle kaikki Herran sanat ja ihmeet, jotka Herra antoi hänelle. Egyptissä he kokosivat kaikki Israelin lasten vanhimmat, ja Aaron puhui heille kaikki ne sanat, jotka Herra oli Moosekselle puhunut. Ja Mooses teki ihmeet kansan edessä. Kuultuansa Herran sanat ja nähtyänsä ihmeet kansa uskoi, kumartui maahan ja rukoili. 2 Moos. 3 ja 4 l.

Turvatkaat minua Herraan avukseni, ja Herra kuuli minua ja pelasti minut. Ps. 118: 5.

29. MOOSES FARAON EDESSÄ.

1. FARAON TYLYYS. Mooses ja Aaron menivät Faraon luo ja sanoivat: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Päästä minun kansani pitämään minulle juhlaa korvessa!" Farao vastasi: "Kuka on Herra, jonka ääntä minun olisi kuultava? En minä tunne Herraa, enkä Israeliakaan päästä".

Työnjohtajia Farao käski rasittamaan Israelin kansaa enemmän kuin ennen. Hän väitti Israelin lasten tahtovan pitää juhlaa Herralle sen vuoksi, että he olivat joutilaita. Ja israelilaisia työpäälliköitä piestiin, jollei kansa ehtinyt valmistaa tiilimääräänsä, kuten ennenkin, vaikka olkien hankkiminen tiileihin oli tullut lisäksi. Silloin työpäälliköt sanoivat Moosekselle ja Aaronille: "Herra tuomitkoon teitä, kun olette saattaneet meidät vihattaviksi Faraon edessä!" Nyt Mooses rukoili Herraa, ja Herra lohdutti kansaa Mooseksen kautta. Mutta kansa ei raskaan orjuuden tähden kuullut Moosesta.

2. FARAON PAATUMUS. Silloin Herra sanoi Moosekselle: "Minä tahdon paaduttaa Faraon sydämen ja tehdä monta ihmettä Egyptin maalla. Ja egyptiläiset saavat tietää, että minä olen Herra". Herran käskystä Mooses ja Aaron tekivät ihmeitä Faraon edessä. Mutta Farao paadutti sydämensä eikä ottanut vaaria Herran ihmeistä. Tämän perästä Herra antoi tulla perättäin yhdeksän raskasta vaivaa Egyptin maahan. Yhdeksäs vaiva oli synkkä pimeys, joka peitti Egyptin maan kolme päivää. Vaivan kestäessä Farao aina lupasi päästää Israelin lapset ja pyysi Moosesta rukoilemaan Herraa, että vaiva lakkaisi. Mutta kun vaiva oli lakannut, paadutti hän sydämensä eikä päästänytkään kansaa. Niin Herra sanoi Moosekselle: "Vielä minä annan yhden rangaistuksen tulla Faraolle ja Egyptille; sitten hän ajamalla ajaa teidät täältä pois".

3. PÄÄSIÄISLAMMAS. Herra käski Mooseksen ja Aaronin sanomaan Israelin lapsille, että kukin perheenisä saman kuun neljäntenätoista päivänä, illalla teurastaisi virheettömän, vuoden vanhan karitsan. Ja hän sanoi: "Ottakoot sen verestä ja sivutkoot molemmat pihtipielet, ja ovenpäälliset niissä huoneissa, joissa he sen syövät, kun minä

rankaisen Egyptin maata". Karitsan liha oli tulella paistettava, eikä siitä saanut luuta rikkoa; se oli syötävä happamattoman leivän ja katkerien kasvien kanssa. Syödessään heidän tuli olla kupeista vyötetyt, kengät jalassa ja sauva kädessä, valmiina matkalle. Tämä oli ensimäinen Herran *pääsiäinen* (ohikäyminen), ja Herra käski Israelia vastedeskin viettämään pääsiäisjuhlaa joka vuosi. 2 Moos. 5—12 l.

Katso, ei Herran käsi ole lyhennetty, niin ettei hän voi auttaa, eikä hänen korvansa raskaat, niin ettei hän kuule. Jes. 59: 1.

30. ISRAELIN PELASTUS EGYPTISTÄ.

1. ESIKOISTEN SURMA EGYPTISSÄ. Määrättynä yönä, puoliyön aikana, Herra löi kaikki esikoiset Egyptissä, Faraon esikoisesta vangin esikoiseen asti, ja kaikki eläinten esikoiset. Sinä yönä oli suuri parku Egyptissä, sillä ei ollut huonetta, jossa ei olisi ollut kuollutta. Silloin Farao kutsui Mooseksen ja Aaronin yöllä ja sanoi: "Nouskaa ja menkää pois minun kansastani, sekä te että Israelin lapset". Egyptiläiset myös vaativat ja hoputtivat heitä menemään pois, antoivat heille kultaa ja hopeata mukaan ja sanoivat: "Me kuolemme jokainen".

2. LÄHTÖ EGYPTISTÄ. Israelin lapset lähtivät nyt Egyptistä, noin 600,000 miestä ynnä heidän vaimonsa ja lapsensa; niin myös heidän karjansa. Aika, minkä Israelin lapset olivat asuneet Egyptissä, oli 400 vuotta. Lähteissä Mooses otti myös Joosefin luut mukaansa. Mutta Jumala ei johdattanut heitä suorinta tietä Kanaanin maalle, vaan korpitietä *Punaista merta kohti*. Näyttääkseen heille tietä kulki Herra heidän edellänsä, päivällä pilvenpatsaassa ja yöllä tulipatsaassa.

3. FARAO LÄHTEE TAKAA AJAMAAN. Mutta Farao ja hänen palvelijansa katuivat päästäneensä

Israelin kansan; ja Farao paadutti taas sydämensä. Hän otti sotaväkensä ja 600 parasta sotavaunuansa ja lähti ajamaan Israelin lapsia takaa. Hän saavutti heidät Punaisen meren luona. Nähdessään Faraon sotajoukot, peljästyi Israelin lapset sangen kovin, ja huusivat Herran puoleen. Moosekselle he sanoivat: "Eikö hautoja ollut Egyptissä, koska johdatit meitä korpeen kuolemaan?" Mutta Mooses vastasi heille: "Älkää peljätkö; Herra sotii teidän puolestanne; olkaa te alallanne!"

4. MENO PUNAISEN MEREN POIKKI. Herra sanoi Moosekselle: "Sano Israelin lapsille, että he lähtevät matkaan; mutta nosta sinä sauvasi, ojenna kätesi meren yli ja lyö se kahtia." Ja pilvenpatsas siirtyi egyptiläisten ja Israelin joukkojen välille. Kun Mooses ojensi kätensä meren yli, jakautuivat vedet ja Herra saattoi meren kuiville. Nyt lähtivät Israelin lapset kulkemaan keskeltä merta kuivaa myöten. Ja egyptiläiset ajoivat heitä takaa. Kun aamu läheni, katsahti Herra egyptiläisten puoleen hukuttaaksensa heitä. Israel oli jo toisella rannalla, mutta egyptiläiset vielä keskellä merta. Silloin Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätes meren yli!" Kun Mooses ojensi kätensä, palasivat vedet ja upottivat Faraon ja hänen sotajoukkonsa, niin ettei yksikään heistä pelastunut.

5. ISRAEL YLISTÄÄ HERRAA. Toisella rannalla Mooses ja Israelin lapset pelastettuina veisasivat Herralle kauniin vuoroveisun, joka alkoi sanoilla: "Minä veisaan Jehovalle, sillä hän on korkealle korotettu; ratsun ja ratsastajan hän mereen syöksi. Minun väkevyyteni ja kiitosvirteni on Jehova". 2 Moos. 12—15 l.

Avuksesi huuda minua hädässäsi, niin minä tahdon auttaa sinua, ja sinä olet kunnioittava minua. Ps. 50: 15.

31. VAELLUS SIINAILLE.

1. NAPINA VEDEN JA RUUAN TÄHDEN. Israel tuli ensin *Surin* korpeen, jossa ei ollut vettä. Kolmen päivän perästä tultiin lähteelle, jossa vesi oli karvasta. Siinä kansa napisi Moosesta vastaan, sanoen: "Mitä me juomme?" Mutta Herran käskystä Mooses heitti puun veteen, ja vesi tuli makeaksi. Siellä Herra antoi heille tämän ohjeen: "Jos sinä tarkoin tottelet Herran Jumalasi ääntä, niin en minä pane sinulle yhtään niistä vitsauksista, jotka minä panin egyptiläisille, sillä *minä olen Herra, sinun parantajasi* .

Saavuttuaan *Sinin korpeen,* napisi koko kansa Moosesta ja Aaronia vastaan ja sanoi: "Jospa olisimme saaneet kuolla Egyptissä, istuessamme lihapatain ääressä ja syödessämme leipää kyllältä".

2. PELTOKANAT JA MANNA. Silloin Herra lupasi antaa heille lihaa syödä ja leipää ravinnoksi, että he huomaisivat hänen olevan Herran, heidän Jumalansa. Ehtoolla tulikin niin suuri lauma peltokanoja, että ne peittivät leirin. Ja aamulla oli korvessa pieniä pyöreitä esineitä, niinkuin härmää maan päällä. Israelin lapset nimittivät sitä *mannaksi.**) Mooses sanoi: "Tämä on se leipä, jonka Herra on antanut teille ruuaksi". Tätä mannaa koottiin joka aamu päivän tarpeeksi; mutta kuudentena päivänä myös sapatin eli lepopäivän tarpeeksi. Israelin lapset söivät tätä mannaa 40 vuotta, kunnes tulivat Kanaanin maahan.

3. KANSAN NAPINA REFIDIMISSÄ. Sinin korvesta Israelin kansa vaelsi eteenpäin ja saapui Refidimiin, jossa ei ollut vettä. Siellä kansa kiusasi taas Herraa ja sanoi: "Lieneekö Herra meidän kanssamme vai ei?" Herran käskystä löi Mooses sauvallansa kallioon Israelin vanhimpain läsnä-

*)"Man hu" merkitsee: mitä tämä on?

ollessa, ja siitä juoksi vettä, että kansa sai siitä juoda.

4. Sota Amalekiä vastaan. Siellä tulivat amalekilaiset ja sotivat Israelia vastaan. Tässä sodassa Joosua johti Israelin sotaväkeä. Mutta Mooses, Aaron ja Huur nousivat vuoren kukkulalle, ja Mooses piti kädessänsä Jumalan sauvaa ylhäällä. Israel voitti Amalekin kansan, ja Joosua kukisti sen miekan terällä. Ja Mooses rakensi alttarin ja antoi sille nimen: "Herra on minun lippuni". 2 Moos. 16 ja 17 l.

Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu. Ps. 23: 1.

32. LIITTO JA LAKI.

1. Herran liitto. Kolmantena kuukautena lähtönsä jälkeen Egyptistä tulivat Israelin lapset Siinain korpeen ja sijoittivat itsensä vuoren kohdalle. Silloin Mooses astui ylös vuorelle Herran luo. Siellä Herra sanoi hänelle: "Sano Israelin lapsille näin: "Te olette nähneet, mitä minä olen tehnyt egyptiläisille, ja kuinka minä olen teitä kantanut kotkansiivillä. Ja nyt jos te tarkoin kuulette minun ääneni ja pidätte minun liittoni, niin te tulette minulle kalliiksi omaisuudeksi kaikista kansoista; ja te olette minulle papillinen valtakunta ja pyhä kansa". Mooses tuli ja ilmoitti kaikki nämä sanat Israelin vanhimmille. Ja koko kansa vastasi: "Kaikki, mitä Herra on puhunut, me tahdomme tehdä". — Sitten Mooses Herran käskystä pyhitti kansan, ja he pesivät vaatteensa, ollakseen kolmantena päivänä valmiit. Silloin näet Herra lupasi astua alas Siinain vuorelle koko kansan eteen. Ja Mooses pani vuoren ympärille rajan, johon ei kukaan saanut koskea.

2. Jumala antaa kymmenen käskyä. Kolmannen päivän aamuna ukkonen jyrisi, salamat

leimahtivat ja paksu pilvi oli vuoren päällä; ja sangen väkevä pasuunan ääni kuului vuorelta. Ja kansa leirissä vapisi. Sitten Mooses johdatti kansan vuoren juurelle. Kun Herra astui alas vuorelle, nousi savu siitä ylös niinkuin pätsin savu, ja koko vuori vapisi sangen kovin. Ja Jumala puhui kaikki nämä sanat:

"Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka olen vienyt sinut ulos Egyptin maalta, orjuuden huoneesta. Älköön sinulla olko muita jumalia minun edessäni. Älä tee itsellesi kuvaa, äläkä jonkun muotoa, ei niiden, jotka ylhäällä taivaassa ovat, eikä niiden, jotka ovat alhaalla maan päällä, eikä niiden, jotka ovat vesissä maan alla. Äläkä kumarra niitä, äläkä myös palvele niitä; sillä minä, Herra sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala, joka kostan isäin pahat teot lapsille kolmanteen ja neljänteen polveen, niille, jotka minua vihaavat; mutta teen laupeuden tuhansille, jotka minua rakastavat ja pitävät minun käskyni.

Älä turhaan lausu Herran, sinun Jumalasi, nimeä; sillä ei Herra jätä sitä rankaisematta, joka turhaan lausuu hänen nimensä.

Muista pyhittää lepopäivä. Kuusi päivää tulee sinun tehdä työtä ja toimittaa kaikki askareesi. Mutta seitsemäntenä päivänä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti; silloin et sinä saa tehdä yhtään työtä, et sinä, eikä sinun poikasi, eikä sinun tyttäresi, eikä sinun palvelijasi, eikä sinun piikasi, eikä sinun juhtasi, eikä sinun muukalaisesi, joka on sinun portissasi. Sillä kuutena päivänä Herra on tehnyt taivaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on, ja lepäsi seitsemäntenä päivänä. Sentähden Herra siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen.

Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että menestyisit ja eläisit kauvan siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle.

Älä tapa.
Älä tee huorin.
Älä varasta.
Älä sano väärää todistusta lähimmäisestäsi.
Älä himoitse lähimmäisesi huonetta.
Älä himoitse lähimmäisesi aviopuolisoa, palkollisia, karjaa, äläkä mitään hänen omaansa."

Kun kansa kuuli ukkosen jylinän ja pasuunan äänen ja näki salaman leimaukset ja vuoren suitsevan, alkoi se paeta ja seisahtui etemmäksi. Ja he sanoivat Moosekselle: "Puhu sinä meidän kanssamme, niin me kuuntelemme; älköön Jumala puhuko meille, ettemme kuolisi!" Niin Mooses sanoi heille: "Älkää peljätkö! Jumala on tullut teitä koettelemaan, että hänen pelkonsa olisi silmäinne edessä, ettette syntiä tekisi".

3. LIITON VAHVISTAMINEN. Mooses kirjoitti kirjaan kaikki Herran sanat. Sitten hän rakensi alttarin ja antoi muutamain Israelin nuorukaisten uhrata siinä polttouhreja ja kiitosuhreja Herralle. Ja Mooses priiskoitti puolet verestä alttarille. Sitten hän luki liiton kirjan kansan kuullen, ja he sanoivat: "Kaikki mitä Herra on puhunut, me tahdomme tehdä". Sen perästä Mooses priiskoitti toisen puolen verestä kansan päälle ja sanoi: Tämä on sen liiton veri, jonka Herra teki teidän kanssanne kaikkein näiden sanojen perustuksella".

4. KAKSI KIVISTÄ TAULUA. Mooses nousi vuorelle Herran luo pilvien keskelle ja oli siellä 40 vuorokautta. Tällä ajalla Herra näytti Moosekselle sen muodon, jonka mukaan hänen tuli rakennuttaa *todistuksen maja* Israelin lapsille. Herra antoi hänelle myös määräyksen jumalanpalveluksen tavoista. Sittenkun Herra oli lopettanut puheensa Mooseksen kanssa, antoi hän hänelle kaksi kivistä taulua, joihin kymmenen käskyä oli kirjoitettu Jumalan sormella. 2 Moos. 19—24.

Autuas on se kansa, jonka Herra on Jumala, se kansa, jonka hän on itsellensä perinnöksi valinnut. Ps. 33: 4. — Sinä olet käskenyt pitämään sangen visusti sinun käskysi; jospa minun tieni ojennettaisiin pitämään sinun säätyjäsi. Ps. 119: 4 ja 5.

33. KANSAN RIKOS JA JUMALAN VIHA.

1. KULTAVASIKKA. Mooseksen viipymisen johdosta Israelin kansa tuli kärsimättömäksi. Se vaati Aaronia tekemään itselleen jumalan, joka kävisi heidän edellänsä ja he sanoivat: "Emme tiedä, mitä on tapahtunut Moosekselle, joka johdatti meidät Egyptin maalta". He toivat sitten Aaronille paljon kultaisia korvarenkaita, ja hän teki niistä kultaisen vasikan. Kun kansa näki vasikan, huusi se: "Tämä on sinun jumalasi, Israel, joka sinut johdatti Egyptin maalta". Toisena päivänä he varhain aamulla uhrasivat ja pitivät juhlaa tälle epäjumalalleen.

2. HERRA VIHASTUU. Niin Herra puhui Mooseksselle sanoen: "Mene, astu alas, sillä sinun kansasi on turmellut itsensä ja poikennut siltä tieltä, jonka minä heille sääsin. Salli nyt vihani julmistua heihin, että minä hukutan heidät; niin minä teen sinut suureksi kansaksi". Mutta Mooses rukoili hartaasti Herraa Jumalaansa: "Käänny pois vihasi kiivaudesta ja muista palvelijoitasi Aabrahamia, Iisakia ja Jaakobia, joille sinä vannoit itsesi kautta ja sanoit: minä teen teidän siemenenne monilukuiseksi kuin taivaan tähdet, ja koko tämän maan, josta olen puhunut, annan teidän siemenellenne". Niin Herra katui sitä pahaa, jonka hän oli uhannut tehdä kansalleen.

3. KANSAA RANGAISTAAN. Mooses astui alas vuorelta, kädessään todistuksen taulut. Lähestyessään leiriä näki hän siellä kultaisen vasikan ja kansan hyppäävän sen ympärillä. Nyt hänen vihansa julmistui, ja hän heitti taulut käsistään ja löi ne rikki vuoren juurella. Kultaisen vasikan

hän poltti tulella ja musersi tuhaksi, heitti tuhkan veteen ja antoi sen Israelin lasten juoda. Mooses nuhteli myös Aaronia ja kansaa. Mutta hän kokosi myös Leevin pojat, jotka rankaisivat kansaa miekalla, niin että sinä päivänä kaatui lähes 3,000 miestä.

4. MOOSEKSEN ESIRUKOUS. Mooses palasi seuraavana päivänä taas vuorelle ja sanoi Herralle: "Voi! Tämä kansa teki suuren synnin. Anna anteeksi heidän rikoksensa! Mutta jollet anna; niin pyyhi minutkin pois kirjastasi". Herra vastasi: "Joka tekee syntiä minua vastaan, sen minä pyyhin kirjastani. Mene sinä nyt ja johdata kansa siihen paikkaan, josta olen puhunut. Minun enkelini käy sinun edelläsi, en minä kulje teidän keskellänne, sillä sinä olet niskuri kansa, etten minä sinua joskus tiellä hukuttaisi". Kun kansa sai kuulla tämän ankaran puheen, tuli se surulliseksi ja riisui kaunistuksensa, ja Mooses vielä rukoili Herraa kansan puolesta. Niin Herra uudisti liittonsa ja lupasi olla kansansa keskellä.

5. UUDET TAULUT. Mooses teki Herran käskystä uudet kiviset taulut, entisten kaltaiset, ja vei ne ylös Herran tykö vuorelle. Ja Herra kirjoitti niihin kymmenen käskyä. Mooses viipyi nytkin vuorella 40 vuorokautta. Kun Mooses tuli alas Siinailta, paistoivat hänen kasvonsa siitä, että Herra oli häntä puhutellut. 2 Moos. 32—34 l.

Lapsukaiset, kavahtakaa epäjumalia! 1 Joh. 5: 21.

34. TODISTUKSEN MAJA, JUMALANPALVELUS JA JUHLAT.

1. TODISTUKSEN MAJA oli jumalanpalvelupaikka Israelissa. Se tehtiin 30 kyynärää pitkä, 10 kyynärää leveä ja 10 kyynärää korkea. Esirippu jakoi sen kahteen osaan, jotka olivat *pyhä* ja *kaikkein pyhin*, edellinen 20, jälkimäinen 10

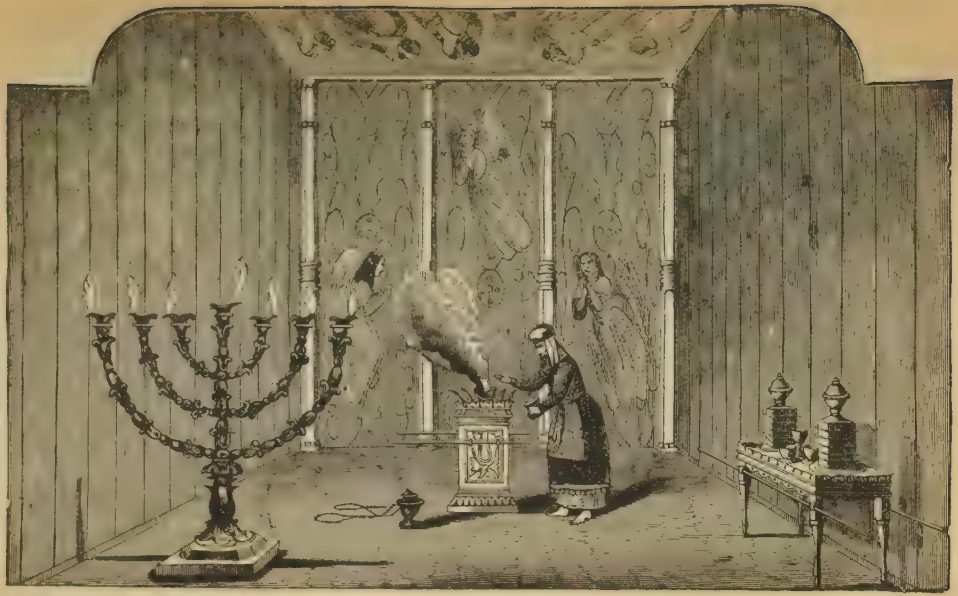

kyynärää pitkä. Kaikkein pyhimmässä oli *liiton arkki,* jossa oli lain taulut; arkin kantta sanottiin *armoistuimeksi.* Pyhässä oli: esiripun edessä *suitsutusalttari,* jolla poltettiin hyvänhajuista suitsutusta. Oikealla puolella oli *näköleipäin pöytä,* ja vasemmalla seitsenhaarainen *kynttiläjalka,* jossa oli 7 lamppua. Todistuksen majan ympärillä oli *esikartano,* 100 kyyn. pitkä ja 50 kyyn. leveä. Täällä oli todistuksen majan edessä *polttouhrin alttari.* Lähempänä majan ovea oli vaskinen *pesumalja.*

2. JUMALANPALVELUSTA toimittivat *papit,* jotka Jumalan määräyksen mukaan olivat Aaronin suvusta. Ensimäinen *ylimmäinen* pappi oli Aaron, ja hänen jälkeensä peri tämän viran vanhin poika. Pappien tärkeimpänä tehtävänä oli uhraaminen, suitsuttaminen, siunaaminen todistuksen majassa sekä lain opettaminen kansalle. Näissä kaikissa olivat *leeviläiset* heidän apulaisinaan.

Uhreja oli kahtalaisia: verettömiä ja verisiä. Verettömiin uhreihin, niinkuin *ruoka- ja juomauhreihin,* käytettiin jauhoja, happamatonta leipää, öljyä, viiniä ja suitsutusta. Verisiin uhreihin käytettiin härkiä, lampaita, vuohia ja kyyhkysiä. Veri-uhreja oli neljää päälajia: synti-uhri, vika-uhri, poltto-uhri ja kiitos-uhri. Kun joku Israelin kansan jäsen tahtoi uhrata, toi hän virheettömän uhri-eläimen polttouhrin-alttarin luo, pani kätensä uhrin päälle, ja teurasti eläimen; mutta pappi priiskoitti eläimen veren alttarille. Uhri-eläimen liha poltettiin alttarilla, joko osittain tahi kokonaan. — Uhreilla sovitettiin synnit Jumalan edessä; ne olivat niin muodoin muistutuksena kansalle sen *sovinnon* tarpeellisuudesta, joka sitten tapahtui Kristuksen kautta.— Pappein tuli siunata kansaa näillä sanoilla: Herra siunatkoon sinua ja varjelkoon sinua! Herra valistakoon kasvonsa sinun päällesi ja olkoon sinulle ar-

mollinen! Herra ylentäköön kasvonsa sinun puoleesi ja antakoon sinulle rauhan!

3. JUHLAT, jotka Herra määräsi Israelin lasten vietettäväksi, olivat: 1. *Pääsiäinen* eli "happamattoman leivän juhla". Tätä juhlaa vietettiin Egyptistä lähtemisen muistoksi; se oli samalla kiitosjuhla, jolloin kevätsadon ensi lyhteet tuotiin Herralle uhriksi. Tätä juhlaa kesti 7 päivää. — 2. *Helluntai,* jota vietettiin 50:tenä päivänä pääsiäisestä, oli muistojuhla lain antamisesta Siinailla; se oli myös kiitosjuhla kevätviljan leikkuun päätettyä. Tämä juhla kesti vain yhden päivän. — 3. *Lehtimajajuhla* vietettiin sen muistoksi, että kansa korvessa vaeltaessaan oli asunut majoissa. Se oli samalla syyssadon kiitosjuhla, ja sitä kesti 7 päivää. — Herra sääsi myös, että joka vuosi oli Israelin vietettävä *suurta sovintopäivää,* jolloin koko kansan tuli vaivata sielujaan katumuksella ja paastolla. Sinä päivänä ylimmäinen pappi uhrasi sovinto-uhrin koko kansan puolesta, meni kaikkein pyhimpään ja priiskoitti sormellaan uhriverta armoistuimelle. — *Lepo- eli sapatinpäivänä* pyhitettiin jokaisen viikon seitsemäs päivä. Vuosista oli joka seitsemäs *sapatti-vuosi,* jolloin ei peltoja eikä viinimäkiä korjattu, vaan maa lepäsi. Seitsemäs sapatti-vuosi oli *riemuvuosi;* sellaisena vietettiin siis joka 50:nes vuosi. Silloin orjat vapautettiin ja myydyt tahi pantatut perintömaat lankesivat takaisin entisille omistajilleen.

Yksi päivä sinun esikartanoissasi on parempi kuin tuhannen muualla. Ps. 84: 11.

35. ISRAELIN UPPINISKAISUUS.

1. NAPINA HIMOHAUDOILLA. Israelin lapset olivat olleet vuoden ajan Siinain vuoren luona. Silloin Herra alkoi johdattaa heitä Kanaanin maata kohden. Matkalla he taas napisivat ruuan

tähden Herraa vastaan. He kyllästyivät mannaan ja vaativat lihaa syödäkseen. Silloin Herra nosti tuulen, joka toi heille suuren joukon peltokanoja. Osa kansasta söi himossansa lihaa ja kuoli. Tämän vuoksi paikka sai nimen *Himohaudat*.

2. VAKOOJAT. Israel matkusti sieltä pohjoiseen päin ja tuli Kaadekseen, joka oli lähempänä Kanaanin maan rajaa. Herran käskystä lähetti Mooses täältä 12 miestä vakoilemaan Kanaanin maata. He kulkivat läpi maan etelästä pohjoiseen ja palasivat Kaadekseen 40 päivän kuluttua, tuoden mukanaan viinirypäleitä, kranaatti-omenia ja viikunoita. He kertoivat myös Moosekselle ja kansalle, että maa oli hedelmällinen, mutta että siellä asui väkevä kansa, jolla oli vahvat ja suuret kaupungit. Ja useimmat sanoivat: "Emme voi mennä sitä kansaa vastaan, sillä he ovat meitä voimallisemmat".

3. KANSAN UPPINISKAISUUS. Vakoojat saattoivat puheillaan Kanaanin maan pahaan huutoon Israelin lasten kesken. Kansa alkoi huutaa ja parkua. He napisivat Moosesta ja Aaronia vastaan, sanoen: "Jospa olisimme kuolleet Egyptissä, taikka jospa vielä kuolisimme tässä korvessa!" Ja he sanoivat toisilleen: "Asettakaamme päämies ja palatkaamme Egyptiin!" Mutta kaksi vakoojaa, *Joosua* ja *Kaaleb*, repäsivät vaatteensa ja sanoivat: "Jos Herra mielistyy meihin, niin hän vie meidät siihen maahan ja antaa sen meille. Älkää kapinoiko Herraa vastaan; älkää peljätkö!" Mutta kansajoukko uhkasi surmata heidät kivillä. Silloin Herran kirkkaus näkyi todistuksen majassa kaikille Israelin lapsille. Ja Herra uhkasi hukuttaa kansan. Mutta Mooseksen esirukouksen johdosta Herra säästi kansaa ja lievensi rangaistuksen.

4. RANGAISTUS. Herra ilmoitti nyt, ettei yksikään niistä miehistä, jotka Egyptin maalta läh-

teissä olivat 20 vuoden ikäiset tahi vanhemmat, saanut nähdä luvattua maata, koska he olivat nähneet Herran ihmeet, ja kuitenkin kiusanneet ja pilkanneet häntä. Ja Herra sanoi: "Vaan teidän lapsenne, joiden te sanoitte joutuvan saaliiksi, minä johdatan näkemään sitä maata, jonka te hyljäätte". Joosuan ja Kaalebin Herra lupasi myös sinne saattaa; toiset vakoojat kuolivat Herran rankaisemina.

5. UUTTA TOTTELEMATTOMUUTTA. Kansassa vaikutti Herran rangaistuksen ilmoitus suurta murhetta; mutta siinä ei ollut nöyryyttä. Jo seuraavana aamuna aikoi osa omin päin, vastoin Mooseksen varoitusta, mennä Kanaanin maalle. Mutta viholliset löivät heidät ja ajoivat heitä takaa. — Myöhemmin tahtoi Koorak ja 250 ylhäistä miestä korottaa itsensä Mooseksen ja Aaronin rinnalle kansan johtajiksi. Silloin Herran kirkkaus näkyi seurakunnan majassa, ja Mooses varoitti kansaa sanoen: "Paetkaa näiden jumalattomain ihmisten majain ympäriltä, ettette hukkuisi heidän synneissään!" Ja kansa pakeni heidän majainsa ympäriltä. Silloin maa aukeni ja nieli Koorakin ja hänen ystävänsä, ja Herran tuli poltti nuo 250 ylhäistä miestä. 4 Moos. 10—16 l.

Pahuutesi tähden sinua nuhdellaan ja tottelemattomuutesi tähden sinua kuritetaan; niin tiedä ja näe, kuinka vihelliestä ja surkeaa se on, että hylkäät Herran, sinun Jumalasi, etkä pelkää minua, sanoo Herra, Herra Sebaot. Jer. 2: 19.

36. ISRAELIN KORPIVAELLUS.

1. NELJÄKYMMENTÄ VUOTTA. Vakoilemisen 40 päiväluvun mukaan täytyi Israelin nyt uppiniskaisuutensa tähden oleskella korvessa 40 vuotta. Tällä ajalla kuoli vähitellen vanha sukupolvi, joka oli Herran vihoittanut. Kumminkin oli Herra tälläkin ajalla kansansa johdattajana. Hän vaivasi ja koetteli heitä, että he oppisivat pitä-

mään hänen käskynsä. Ei heidän vaatteensa siellä vanhentuneet eikä heidän kenkänsä kuluneet.

2. RIITAVESI. Korpivaelluksensa loppupuolella tulivat Israelin lapset taas Kaadekseen. Siellä kuoli Mooseksen sisar Mirjam. Viipyessään siellä joutui kansa taas veden puutteeseen ja riiteli Moosesta vastaan. Silloin Mooses ja Aaron menivät todistuksen majan oven luo, ja Herran kirkkaus näkyi heille. Herra sanoi Moosekselle: "Ota sauva ja kokoa kansa, sinä ja veljesi Aaron, ja puhukaa kalliolle heidän silmäinsä edessä, niin se antaa vetensä!" Nyt Mooses ja Aaron kokosivat kansan kallion luo ja sanoivat heille: "Kuulkaa nyt, te niskurit! Pitääkö meidän saada vettä teille tästä kalliosta?" Sitten Mooses löi sauvallansa kahdesti kallioon, ja siitä tuli paljon vettä, niin että kansa ja karja saivat juoda. Tässä kuitenkin Mooses ja Aaron rikkoivat Herraa vastaan, ja Herra sanoi heille: "Koska ette uskoneet minuun, pyhittääksenne minua Israelin lasten edessä, niin ette saa johdattaa tätä joukkoa siihen maahan, jonka minä annan heille". Tämä paikka nimitettiin *Riitavedeksi*.

3. AARONIN KUOLEMA. Mooses pyysi edomilaisilta ja moabilaisilta lupaa Israelille kulkea rauhallisesti heidän maansa läpi; mutta he eivät sitä sallineet. Sentähden täytyi Israelin kiertää edomilaisten maan eteläpuolitse. Kulkiessaan he tulivat Hoorin vuoren luo. Siellä Aaron kuoli, ja hänen poikansa Eleasar tuli Israelin ylimmäiseksi papiksi. Koko Israelin kansa itki Aaronin kuoleman johdosta 30 päivää.

4. VASKIKÄÄRME. Kulkiessaan edelleen edomilaisten maan ympäri kansa kyllästyi matkustamiseen. Se napisi Jumalaa ja Moosesta vastaan, sanoen: "Miksi sinä toit meitä Egyptistä korpeen kuolemaan? Meidän sielumme suuttuu tähän huonoon ruokaan". Silloin Herra rankaisi kansaa ja

antoi tulla tulisia käärmeitä, joiden puremasta paljon kansaa kuoli. Hätääntyneenä kansa katui syntiänsä ja Mooses rukoili kansan puolesta. Silloin Herra käski Mooseksen tekemään vaskesta käärmeen ja nostamaan sen paalun päähän nähtäväksi. Ja tapahtui, että, kun tulisen käärmeen purema ihminen katsoi vaskikäärmeeseen, hän jäi elämään.

5. TULO JORDANIN VIRRALLE. Israelin lapset saapuivat amorilaisten maan rajalle. Kun amorilaiset eivät sallineet heidän kulkea maansa läpi, valloitti Israel sen sodalla ja kukisti sen kaupungit. Sitten he sijoittivat itsensä itäpuolelle Jordania Jerikon kohdalle. 4 Moos. 21 ja 22 l.

Peljätkäämme siis, ettemme joskus hänen lepoonsa tulemisen lupausta hylkäisi ja ettei kenkään meistä takaperin jäisi. Hebr. 4: 1.

37. MOOSEKSEN KUOLEMA.

1. MOOSEKSEN HYVÄSTIJÄTTÖ. Niinkuin Herra oli ennen sanonut, ei Mooseskaan saanut tulla Kanaanin maahan. Kun hän siis huomasi eronsa ajan pian tulevan, kehoitti hän kansaa pysymään uskollisena Herralle ja varoitti vakavasti heitä rikkomasta hänen liittoansa. Hän puhui heille sydämen ympärileikkauksesta, jossa rakastetaan Herraa kaikesta sydämestä, kaikesta sielusta ja kaikesta voimasta. Herra oli myös sanonut Mooseksselle: "*Minä herätän heille profeetan heidän veljistänsä, sinun kaltaisesi; ja hän puhuu heille kaiken, mitä minä hänelle käsken*". Tämän lupauksen Mooses ilmoitti kansalle. Monet varotussanansa Mooses päätti tällä kehotuksella: "Minä otan tänä päivänä taivaan ja maan todistajiksi teistä, että minä panin teidän eteenne elämän ja kuoleman, siunauksen ja kirouksen. Valitse siis elämä!"

2. MOOSEKSEN ERO. Mooses ilmoitti kansalle, että Joosua oli johdattava heidät Jordanin yli luvattuun maahan. Hän myös rohkaisi Joosuaa koko Israelin edessä ja sanoi hänelle: "Herra itse käy sinun edelläsi ja on sinun kanssasi". Lain sanat hän kirjoitti kirjaan ja antoi sen pappein ja kansan vanhimpain huostaan. Mooses veisasi myös muistovirren ja siunasi Israelin sukukuntia. — Ennen kuolemaansa sai hän Nebon vuorelta katsella Kanaanin maata. Siellä hän myös kuoli Herran sanan mukaan, ja Herra hautasi hänen ruumiinsa sinne. Mooses kuoli 120 vuoden ikäisenä ja Israelin lapset itkivät hänen kuolemaansa 30 päivää. 5 Moos. kirja.

Vanhurskas on Herra kaikissa teissänsä ja laupias kaikissa töissänsä. Ps. 145: 17.

B. JOOSUAN AIKA.

38. JOOSUA ISRAELIN JOHDATTAJANA.

1. MENO JORDANIN YLI. Mooseksen kuoltua Herra sanoi Joosualle: "Nouse nyt ja matkusta tämän Jordanin yli, sinä ja koko tämä kansa, siihen maahan, jonka minä annan Israelin lapsille". Herra lupasi myös olla Joosuan kanssa, niinkuin hän oli ollut Mooseksen kanssa ja kehotti häntä sanoen: "Ole rohkea ja vahvista itsesi!"

Joosua käski kansan pyhittämään ja valmistamaan itsensä matkalle. Kansa lähti majoistansa, ja papit kantoivat liitonarkkia kansan edellä. Kun papit astuivat virran veteen, pysähtyi yläpuolella oleva vesi virrassa pitkän matkan päähän, ja alapuolella oleva vesi juoksi Kuolleeseen mereen. Papit, kantaen liitonarkkia, seisattuivat keskelle virran pohjaa, kunnes koko Israelin kansa oli mennyt yli. Joosua otatti sitten 12 kiveä

virran pohjasta ja pystytti ne muistopatsaaksi Gilgalissa. Toisella rannalla vietti Israelin kansa pääsiäisjuhlaa. Silloin he myös alkoivat syödä Kanaanin maan viljaa, ja manna lakkasi.

2. JERIKON VALLOITUS. Israelin tullessa Kanaanin maan asukkaat vahvistivat kaupunkinsa. Erittäin hyvin varustettu kaupunki oli Jeriko, jonka likelle Israelin lapset olivat asettaneet leirinsä. Herra sanoi Joosualle: "Katso, minä olen antanut Jerikon sinun käsiisi". Ja hän käski Israelin sotajoukon ensin kulkea Jerikon ympäri kuutena päivänä. Sotajoukon edellä kannettiin liitonarkkia, ja liitonarkin edellä kulki 7 pappia: näillä oli riemuvuoden pasuunat, joita he soittivat. Mutta seitsemäntenä päivänä he varhain aamulla kulkivat 7 kertaa kaupungin ympäri. Seitsemännellä kerralla Joosua sanoi kansalle: "Huutakaa, sillä Herra antoi teille kaupungin!" Kansan huutaessa ja pappien soittaessa Jerikon muurit hajosivat itsestään, ja Israel meni kaupunkiin ja hukutti kaikki, mitä siellä oli. Sillä Herra oli niin käskenyt tehdä asukkaiden pahuuden tähden.

3. AKANIN RANGAISTUS. Vastoin Herran kieltoa oli Akan niminen mies ottanut Jerikosta kalliita kaluja ja kätki ne majaansa. Tämän vuoksi Herra vihastui Israeliin ja salli heidän tulla lyödyksi *Ain* kaupunkia piirittäissä. Silloin Joosua rukoili Herraa. Ja Herra sanoi: "Israel on tehnyt syntiä ja rikkonut minun liittoni; he ottivat kirotusta, varastivat ja valehtelivat". Kun Joosua sai arvan kautta selville, että Akan oli rikoksentekijä, ja tämä itsekin sen tunnusti, kivitti kansa Akanin ja hänen lapsensa kuolijaaksi. Sitten Akan ja hänen omaisuutensa poltettiin ja suuri kiviröykkiö koottiin heidän päällensä.

4. MAA VALLOITETAAN JA JAETAAN. Joosua rakensi alttarin Ebalin vuorelle, ja Israelin lapset uhrasivat Herralle polttouhria ja kiitosuhria. Siel-

lä hän myös kuulutti lain sanat, siunauksen ja kirouksen, niinkuin lakirjassa oli kirjoitettu. Sitten Joosua taisteli voitollisesti kaikissa osissa maata, ja Herra antoi hänelle menestyksen, niin että hän seitsemässä vuodessa valloitti koko Kanaanin maan. — Nyt Herra käski Joosuan jakaa maan arvalla Israelin 12 sukukunnalle; ja Joosua teki niin. 2½ sukukuntaa oli jo Mooseksen eläessä saanut osansa Jordanin itäpuolella; 9½ sukukuntaa sai osansa Jordanin länsipuolella. Leevin sukukunta, jolle ei annettu maata, sai sen sijaan asunnokseen 48 kaupunkia eri osista maata; näistä 13 oli pappein kaupunkeja. Leevin suvun ylläpidoksi oli Herra säätänyt kymmenykset kaikista maan tuotteista. Todistuksen maja asetettiin Siloon Efraimin maalla.

5. JOOSUA VAROITTAA KANSAA. Rauhassa sai Israel nyt asua Kanaanin maassa; eikä puuttunut mitään siitä hyvyydestä, jonka Herra Jumala oli heille luvannut. Kuolemansa edellä Joosua kutsui Israelin vanhimmat Siikemiin ja muistutti heille Herran hyviä tekoja, sekä varoitti heitä, etteivät he luopuisi Herrasta. Hän sanoi heille: "Peljätkää siis Herraa ja palvelkaa häntä täydellisesti ja uskollisesti. Mutta jollei teille ole mieluista palvella Herraa, niin valitkaa tänä päivänä ketä tahdotte palvella. Mutta minä ja minun perhekuntani palvelemme Herraa. Kansa vastasi: "Me tahdomme palvella Herraa meidän Jumalaamme ja olemme kuuliaiset hänen äänellensä". Joosuan eläessä oli Israelilla rauha ja he palvelivat Herraa, niinkuin olivat luvanneet. Joosua, Herran palvelija, kuoli 110 vuoden ikäisenä.

Joosuan kirja.

Jumalan kansalle on yksi lepo vielä tarjona. Hebr. 4: 9.

IV. ISRAELIN KANSA TUOMARIEN AIKANA.

39. GIDEON.

1 .HERRAN KURITUKSET. Joosuan kuoltua kasvoi uusi sukupolvi, joka ei tuntenut Herraa, eikä niitä töitä, jotka hän oli tehnyt Israelille. Nyt Israelin lapset hylkäsivät Herran ja rupesivat palvelemaan pakanain epäjumalia, Baalia ja Astarotia. Silloin Herra jätti heidät vihollisten käsiin, kunnes kansa katui syntiänsä ja teki parannuksen. Kun he sitten huusivat Herraa avuksensa, niin Herra herätti heille jonkun tuomarin, joka johti heitä voittoon ja pelastukseen. Kun tuomari kuoli, niin lankesi kansa uudelleen epäjumalanpalvelukseen ja teki usein nurjemmin kuin heidän isänsä. Silloin Herra taas käytti pakanakansoja vitsanansa kurittaakseen omaa kansaansa. Näin tapahtui monta kertaa.

2. MIDIANILAISTEN SORTOVALTA. Lähes 200 vuotta Joosuan kuoltua Israel taas teki pahaa Herraa vastaan. Sentähden Herra salli heidän joutua midianilaisten sorron alle 7 vuodeksi. Viholliset tulivat niinkuin metsäsirkkain parvi ja hävittivät kaikki viljelykset. Israelin lapset pakenivat vuorten luoliin ja varustuksiin, ja he köyhtyivät peräti. Silloin he huusivat Herraa avukseen. Herra lähetti ensin profeetan heitä neuvomaan. Sitten Herran enkeli ilmestyi Gideonille ja sanoi: "Herra on kanssasi, sinä sotasankari!" ja lisäsi vielä: "Mene tässä väkevyydessäsi; sinä pelastat Israelin midianilaisten käsistä. Enkö minä ole sinua lähettänyt?"

2. GIDEON KOKOO SOTAVÄKEÄ. Ensin Gideon Herran käskystä rakensi alttarin Herralle ja kukisti Baalin alttarin ja metsistön. Midianilaisia

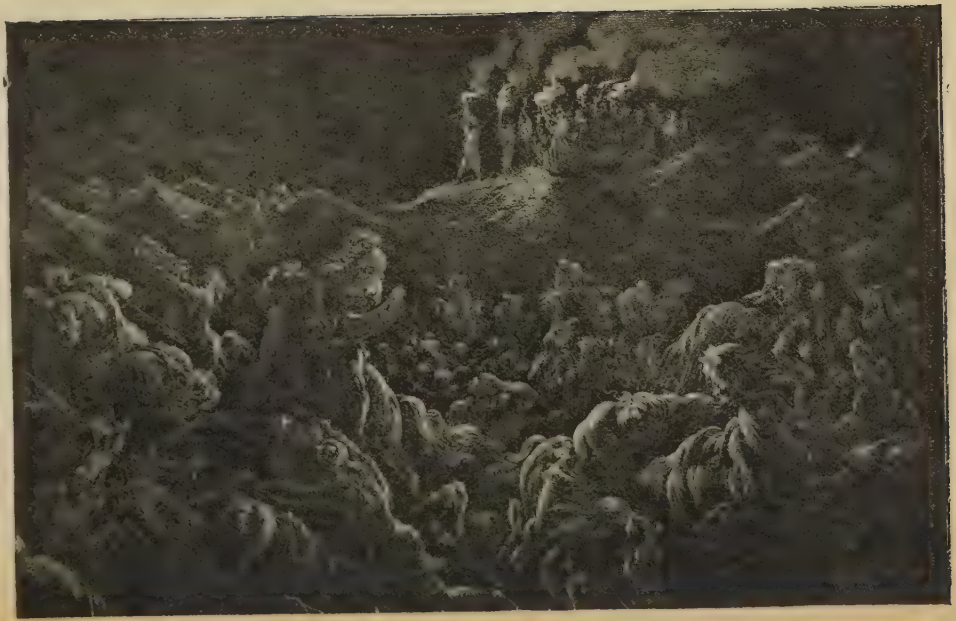

oli kokoontunut Jisreelin laaksoon suuri sotajoukko. Mutta Herran henki tuli Gideoniin ja hän kutsui kansaa kokoon eri sukukunnista. Hänen luoksensa tuli 32,000 miestä. Mutta Herra sanoi: "Sinun kanssasi on ylen paljon väkeä; anna huutaa kansalle: "Joka on pelkuri, hän palatkoon takaisin Gileadin vuorelta". Silloin palasi 22,000. Herra sanoi taas Gideonille: "Vielä on paljon kansaa". Nyt heitä koeteltiin veden luona, ja Herra jätti Gideonille 300 miestä ja sanoi: "Minä pelastan teidät noilla 300 miehellä ja annan midianilaiset sinun käsiisi".

4. VIHOLLISET VOITETAAN. Puoliyön aikana Gideon lähestyi miehinensä kolmelta suunnalta vihollisten leiriä. Kullekin sotamiehelleen hän oli antanut pasuunan, tyhjän saviastian ja astian sisällä lampun. Kun Gideon puhalsi pasuunaan, niin kaikki muutkin puhalsivat pasuunaan, tempasivat lamput vasempaan ja pasuunat oikeaan käteensä ja huusivat: "Herran ja Gideonin miekka!" Nyt vihollisten leiri hämmentyi, ja he rupesivat huutamaan ja pakenemaan. Paetessa Herra sovitti niin, että toisen miekka kääntyi toista vastaan. Mutta Israelin miehet ajoivat vihollista takaa ja saivat voiton.

Gideon oli nöyrä mies ja sanoi Israelin miehille, jotka tarjosivat hänelle hallitusta: "En minä tahdo hallita teitä; vaan Herra olkoon hallitsijanne". Tämän jälkeen oli Israelilla rauha 40 vuotta, Gideonin kuolemaan asti. Tuom. 1.–8. l.

Saata meille apu tuskissamme, sillä ihmisten apu on turha. Ps. 108: 13.

40. JEFTA JA SIMSON.

1. JEFTA. Kun Israel taas rikkoi Herraa vastaan ja palveli pakanakansain jumalia, vihastui Herra ja salli heidän joutua ammonilaisten valtaan. Nämä sortivat heitä ensin 18 vuotta Jorda-

nin itäpuolella; sitten he menivät Jordanin ylitse ja saattoivat Israelin suureen ahdistukseen. Silloin Israelin lapset tunnustivat syntinsä, ja huusivat Herran puoleen: "Auta meitä tällä ajalla!" Samalla he luopuivat epäjumalista ja rupesivat palvelemaan Herraa. Nyt Herra herätti heille pelastajan.

Veljeinsä ylönkatsomana eli *Jefta* niminen mies, Gileadista kotoisin, vieraalla maalla. Mutta Herran Henki tuli Jeftaan, ja hän kokosi väkeä pitkin maata pelastamaan Israelia ammonilaisten vallasta. Näiden kanssa hän meni sotimaan vihollista vastaan. Herra antoikin ammonilaiset hänen käsiinsä, ja hän löi heidät. Näin ylpeät ammonilaiset alennettiin Israelin lasten edessä. Jefta tuomitsi Israelia 6 vuotta.

2. SIMSON SYNTYY. Israel oli pahojen tekojensa tähden joutunut filistealaisten valtaan, jotka sortivat heitä 40 vuotta. Mutta Herra toimitti heille taas tuomarin pelastajaksi. Daanissa oli eräs hurskas, mutta lapseton pariskunta, Manoa ja hänen vaimonsa. Heille Herran enkeli ilmoitti, että heille oli syntyvä poika, Herran nasiiri, joka oli pelastava Israelin filistealaisten vallasta. Vaimo synnyttikin pojan, jolle hän antoi nimen Simson. Lapsi kasvoi, ja Herra siunasi häntä, ja Herran Henki rupesi vaikuttamaan hänessä.

3. SIMSONIN VÄKEVYYS. Vastoin vanhempainsa tahtoa Simson nai filistealaisen vaimon. Simsonin mennessä filistealaisten maahan, tuli hänen suuri väkevyytensä näkyviin, kun hän ilman asetta tappoi kiljuvan jalopeuran. Mutta filistealaiset olivat petolliset häntä vastaan ja polttivat viimein hänen vaimonsa. Tämän johdosta rankaisi Simson filistealaisia ankarasti. Näin Herra johti Simsonin taisteluun tätä pakanakansaa vastaan, että hän pelastaisi Israelin filistealaisten vallasta. Filistealaiset tulivat Israeliin vaati-

maan, että Simson annettaisiin heidän käsiinsä. 3,000 Juudan miestä lähti panemaan toimeen tätä heidän vaatimustaan, ja he veivät hänet vahvoilla köysillä sidottuna filistealaisten leiriin. Silloin Herran Henki tuli Simsoniin ja hän katkaisi köydet niinkuin poltetun langan. Sitten hän sai tuoreen aasin leukaluun ja löi sillä 1,000 filistealaista.

4. DELILAN KAVALUUS. Simson rakastui taas filistealaiseen vaimoon, jonka nimi oli Delila. Filistealaisten päämiehet kehoittivat tätä tiedustelemaan Simsonilta, missä hänen suuri voimansa oli, ja lupasivat hänelle paljon rahaa. Delilan houkutuksia ei Simson voinut kestää, vaan ilmaisi lopulta hänelle voimansa salaisuuden, sanoen: "Minun päähäni ei ole ikänä partaveitsi sattunut; sillä minä olen Jumalan nasiiri. Jos hiukset ajellaan päästäni, niin katoaa voimani". Tämän jälkeen Delila antoi Simsonin nukkuessa keritä hänen hiuksensa, ja silloin Herran Henki luopui Simsonista. Nyt filistealaiset ottivat Simsonin kiinni, puhkasivat hänen silmänsä ja veivät hänet vaskikahleissa vankilaan.

5. SIMSONIN KUOLEMA. Vankilassa Simsonin hiukset taas kasvoivat. Kun filistealaiset valmistivat epäjumalalleen suuren juhlan, jossa paljon kansaa oli koolla, tuotiin Simson kansan eteen soittamaan. Ja huone oli täynnä miehiä ja naisia; katollakin oli lähes 3,000 henkeä. Silloin Simson rukoili: "Herra, Herra, muista minua ja vahvista minua ainoastaan tällä kerralla!" Sitten hän tarttui käsillään kahteen pylvääseen ja nojasi voimakkaasti niihin. Ja huone kukistui päämiesten ja kansan päälle. Hän oli tuominnut Israelia 20 vuotta. Tuom. 13—16 I.

Viisaus on parempi kuin väkevyys. Saarn. 9: 16.

41. RUUT.

1. NOOMI JA HÄNEN MINIÄNSÄ. Tuoamarien hallitessa oli kerran kallis aika maassa. Silloin eräs mies Betlehemistä meni vaimonsa Noomin ja kahden poikansa kanssa moabilaisten maahan. Isänsä kuoltua pojat ottivat kumpikin itselleen vaimon moabilaisten tyttäristä; toinen heistä oli Orpa, toisen nimi oli Ruut. Kymmenen vuoden sisällä kuolivat molemmat pojat. Silloin Noomi tahtoi palata kotimaahansa, ja miniät Orpa ja Ruut seurasivat häntä. Mutta tiellä Noomi kehoitti miniöitänsä palaamaan maallensa ja toivotti heille Herran armoa. Vähän esteltyään palasi Orpa Moabin maalle. Mutta Ruut sanoi Noomille: "Sinun kansasi on minun kansani, ja sinun Jumalasi on minun Jumalani; kuolema yksin meidät erottaa". Ja he tulivat yhdessä Betlehemiin.

2. BOOAS OTTAA RUUTIN VAIMOKSEEN. Oli paraillaan ohran-leikkuun aika. Ruut meni myös poimimaan tähkäpäitä elonleikkaajain jälkeen. Hän joutui erään hurskaan miehen pellolle, jonka nimi oli Booas, ja tämä oli hänen miesvainajansa sukulainen. Kuultuaan, että tähkäinnoukkija oli Ruut, Noomin miniä, puhutteli Booas häntä suosiollisesti ja sanoi hänelle: "Jos janoat, niin mene astialle juomaan, ja kun ruuan aika joutuu, niin tule tänne syömään! Minulle ilmoitettiin kaikki, mitä sinä olet tehnyt anopillesi; sinä jätit isäsi ja äitisi, ja syntymämaasi, ja matkustit kansan luo, jota et ennen tuntenut. Sinun palkkasi olkoon täydellinen Herran, Israelin Jumalan luona, jonka luo sinä olet tullut, turvaamaan hänen siipeinsä suojaan." Hän sanoi myös elonleikkaajille: "Varistakaa sitomista hänelle ja jättäkää siihen, että hän ne poimisi, älkääkä nuhdelko häntä!" Ruut jatkoi tähkäinpoimintaa ja vei elot anopillensa. Kun leikkuuaika loppui, otti Booas Ruutin

vaimoksensa. Ja Ruut synnytti pojan, jolle annettiin nimi Obed. Mutta Obedin poika oli Iisai, ja Iisain poika oli Daavid, Israelin kuningas.

Ruutin kirja.

Jumalisuus on tarpeellinen kaikissa asioissa, jolla on sekä nykyisen että tulevaisen elämän lupaus. 1 Tim. 4: 8.

42. EELI JA SAMUEL.

1. SAMUEL SYNTYY JA KASVAA. Efraimin maalla asui mies nimeltä *Elkaana*. Hänellä oli hurskas vaimo nimeltä *Hanna*, joka oli lapseton. He kävivät joka vuosi Silossa rukoilemassa ja uhraamassa, sillä todistuksen maja oli siellä. Kerran heidän siellä ollessaan Hanna oli erittäin murheellinen ja rukoili Herraa, itki ja lupasi lupauksen, että jos Herra antaisi hänelle pojan, hän antaisi sen Herralle koko elinajaksi. Tämä tapahtui siihen aikaan, kun Eeli oli ylimmäisenä pappina ja tuomarina Israelissa. Herra kuulikin Hannan rukouksen. Hanna synnytti pojan ja nimitti hänet *Samueliksi* (= Jumalan kuulema). Hanna toi Samuelin jo sangen nuorena *Siloon* Herran majaan ja sanoi Eelille: "Herra on kuullut minun rukoukseni; sentähden minä annan hänet Herralle jälleen koko elinajaksensa". Mutta Herra oli Samuelin kanssa, ja hän kasvoi ja oli otollinen Herran ja ihmisten edessä.

2. *Jumala puhuttelee Samuelia*. Eelin pojat elivät jumalattomasti ja saattoivat Herran kansan tekemään syntiä. Vaikka Eeli nuhteli heitä, ei hän kuitenkaan katsonut edes vihaisesti heihin. Tästä Jumala antoi varoittaa Eeliä.

Kerran Samuel makasi Herran majassa, ja Herra kutsui häntä nimeltä. Silloin nuorukainen juoksi Eelin luo ja sanoi: "Tässä olen, sinä kutsuit minua". Eeli vastasi: "En minä kutsunut; mene jälleen makaamaan!" Herra kutsui Samue-

W. Webb

lia vielä kahdesti. Silloin Eeli ymmärsi Herran kutsuneen häntä ja sanoi hänelle: "Mene jälleen makaamaan, ja jos sinua vielä kutsutaan, niin sano: "Puhu, Herra, sillä palvelijasi kuulee!" Kun Herra kutsui häntä vielä, vastasi Samuel, niinkuin häntä oli neuvottu. Nyt Herra ilmoitti Samuelille, että hän oli tuottava Eelin huoneelle sen rangaistuksen, josta hän oli ennen jo puhunut, koska Eeli tiesi poikainsa pahat teot, eikä kuitenkaan rangaissut heitä.

Aamulla vaati Eeli Samuelin ilmoittamaan hänelle, mitä Herra oli sanonut. Ja Samuel ilmoitti hänelle kaikki. Eeli vastasi: "Hän on Herra, hän tehköön, mikä hänelle näkyy hyväksi!" — Mutta Samuel kasvoi, ja Herra oli hänen kanssansa ja ilmestyi eteenkinpäin hänelle Silossa. Ja koko Israel tiesi, että Samuel oli totisesti Herran profeetta.

3. RANGAISTUS. Israel lähti sotaan filistealaisia vastaan, mutta he joutuivat sodassa tappiolle. Israelin vanhimmat noudattivat silloin Silosta Herran Sebaotin liiton arkin, ja Eelin kaksi poikaa meni liiton arkin kanssa. Mutta he joutuivat nytkin tappiolle; liiton arkki joutui vihollisten haltuun ja molemmat Eelin pojat kuolivat. Kun sanoma tuotiin Eelille,että liiton arkki oli menetetty, kaatui hän istuimeltaan takaperin maahan ja kuoli. Eeli oli 98 vuoden ikäinen kuollessaan. Filistealaiset asettivat ensin liiton arkin epäjumalansa huoneeseen. Mutta Herra vaivasi filistealaisia liiton arkin tähden, ja heidän täytyi tuoda se takaisin Israelin maahan. Arkki asetettiin nyt *Kirjat-Jearimiin.*

4. PARANNUS JA PELASTUS. Kaksikymmentä vuotta sotivat filistealaiset vielä Israelin kanssa. Samuel neuvoi Israelia parannukseen ja sanoi: "Valmistakaa sydämenne Herralle ja palvelkaa yksin häntä, niin hän pelastaa teidät filistealais-

ten käsistä". Nyt Israelin lapset hylkäsivät Baalin ja Astarotin, ja palvelivat yksin Herraa. Samuel kutsui sitten kansan *Mitspaan*, jossa he paastosivat ja tunnustivat syntinsä Herralle. Samuel rukoili myös Herraa Israelin puolesta. Kun sitten filistealaiset tulivat sotimaan Israelia vastaan, niin Herra peljästytti heidät ankaralla ukkosen jylinällä, ja Israelin miehet ajoivat heitä takaa, eivätkä filistealaiset uskaltaneet tulla Israelin rajoille Samuelin hallitessa. Mutta Samuel asetti kiven muistomerkiksi ja nimitti sen *Ebeneseriksi* (apukiveksi) ja sanoi: "Tähän asti Herra on auttanut meitä". — Samuel tuomitsi Israelia kaiken elinaikansa ja asui *Raamassa*, josta hän teki matkoja ympäri maata. Sam. 1—7 l.

Anna minulle, poikani, sydämesi, ja sinun silmäsi pitäköot minun tieni. Sananl. 23: 26.

V. KOLMEN ENSIMÄISEN KUNINKAAN AIKA.

43. SAUL TULEE KUNINKAAKSI.

1. KANSA TAHTOO KUNINGASTA. Kun Samuel vanheni, pani hän poikansa Israelin tuomareiksi. Mutta pojat eivät vaeltaneet isänsä teillä, vaan noudattivat ahneutta, ottivat lahjoja ja käänsivät oikeuden. Tämän vuoksi Israelin vanhimmat sanoivat Samuelille: "Aseta meille kuningas, joka tuomitsee meitä, niinkuin kaikilla pakanoillakin on". Samuelista tämä vaatimus oli paha; ja hän rukoili Herraa. Niin Herra sanoi hänelle: "Kuule kansan ääntä; sillä eivät he ole hyljänneet sinua, vaan minut he hylkäävät, etten minä hallitsisi heitä kuninkaana".

2. ISRAEL SAA KUNINKAAN. Herra sanoi Samuelille: "Huomenna tällä ajalla minä lähetän luoksesi miehen Benjaminin maasta, voitele hänet kansani Israelin päämieheksi!" Seuraavana päivänä tuli *Saul*, Kiisin poika, hakiessaan isänsä aasintammaa, Samuelin luo Raamaan. Ja Herra ilmoitti Samuelille, että tämä oli se mies, josta hän oli hänelle puhunut. Saul palvelijoineen kutsuttiin uhriaterialle ja asetettiin ylimmäiseksi kaikista kutsutuista. Mutta Saul itse piti itsensä halpana. Aamulla varhain Samuel saattoi Saulia kaupungin ääreen, voiteli hänet siellä Israelin päämieheksi ja suuteli häntä. Ja Jumala antoi Saulille toisen sydämen.

Mutta Samuel kutsutti kansan Mitspaan valitsemaan kuningasta. Valitseminen toimitettiin arvalla, ja arpa lankesi Saulille Benjaminin suvusta. Mutta Saul oli kaunein mies Israelissa ja päätä pitempi muuta kansaa. Ja kansa huusi riemuiten: "Eläköön kuningas!" Gilgalissa vielä kuninkaan vaali vahvistettiin, ja Herralle uhrattiin kiitosuhria. Siellä myös Samuel varotti kansaa ja kuningasta pelkäämään ja tottelemaan Herraa, ja sanoi lopuksi: "Mutta jos te teette pahaa, niin sekä te että kuninkaanne hukkuu". — Saul soti Israelin monia vihollisia vastaan; kuhun ikänä hän kääntyi, siellä hän sai heistä voiton ja rankaisi heitä.

3. SAULIN TOTTELEMATTOMUUS. Kerran Samuel sanoi Saulille: "Mene nyt ja lyö amalekilaiset, äläkä säästä heitä!" Saul meni ja löi amalekilaiset; mutta säästi heidän kuninkaansa ja parhaat karjasta ja kaiken, mikä oli miellyttävää. Tästä Samuel nuhteli häntä ja sanoi: "Mikset kuullut Herran ääntä, vaan taivuit saaliin puoleen?" Mutta Saul syytti kansaa, että se oli ottanut parhaat saaliista, uhratakseen ne Herralle. Niin Samuel vastasi: "Katso, kuuliaisuus on parempi

kuin uhri, ja totella parempi kuin oinasten lihavuus; koska olet hyljännyt Herran sanan, on hänkin hyljännyt sinut kuninkuudesta". Tämän perästä Herran Henki luopui Saulista yhä enemmän. 1. Sam. 8—15 1.

Mutta sen palvelijan, joka tiesi Herransa tahdon, eikä itseänsä valmistanut eikä tehnyt hänen tahtonsa jälkeen, pitää paljon haavoja kärsimän. Luuk. 12: 47.

44. DAAVID VOIDELLAAN KUNINKAAKSI.

1. HERRA VALITSEE DAAVIDIN. Kun Samuel murehti Saulia, sanoi Herra hänelle: "Kuinka kauvan sinä murehdit Saulia, jonka minä olen hyljännyt? Täytä sarvesi öljyllä ja mene *Iisain* betlehemiläisen luo, sillä hänen pojistaan minä olen katsonut itselleni kuninkaan." Tultuaan Betlehemiin katseli Samuel ensin Iisain vanhinta poikaa ja luuli häntä Herran valitsemaksi. Mutta Herra sanoi: "Älä katso hänen muotoansa, äläkä suurta kokoansa, sillä minä olen hyljännyt hänet. Ihminen katsoo sitä, mikä on silmäin edessä, mutta Herra katsoo sydämeen". Sitten Iisai antoi vielä kuusi poikaansa tulla Samuelin eteen; mutta Herra ei ollut näistä ketään valinnut. Jälellä oli vielä nuorin veli, joka oli paimentamassa lampaita. Samuel lähetti noutamaan hänet. Kun hän tuli, näki Samuel, että hän oli kaunismuotoinen, verevä nuorukainen, ja Herra sanoi Samuelille: "Nouse ja voitele tämä, sillä tämä se on." Samuel otti silloin öljysarvensa ja voiteli hänet veljeinsä keskellä. Hänen nimensä oli *Daavid*. Ja Herran Henki tuli häneen ja pysyi hänessä siitä päivästä alkaen.

2. DAAVID TULEE SAULIN LUO. Mutta Saulia vaivasi paha henki. Ja Saulin palvelijat kehoittivat häntä etsimään miestä, joka taitaisi soittaa harppua, että hänen sielunsa tulisi virvoitetuksi. Saatuaan kuulla, että Daavid oli taitava soitta-

maan harppua ja muutenkin toimellinen mies, noudatti Saul hänet luokseen. Kun Daavid soitti harppua, sai Saul virvoitusta, ja paha henki lähti hänestä. Saul rakasti Daavidia ja teki hänet aseensa kantajaksi. 1 Sam. 16 l.

Voimalliset on hän kukistanut istuimelta ja korotti nöyrät. Luuk. 1: 52.

45. DAAVID JA GOLJAT.

1. Sota filistealaisia vastaan. Filistealaiset alkoivat sodan Israelia vastaan, ja Saul, koottuaan sotajoukkonsa, lähti heitä vastaan. Filistealaiset olivat toisella vuorella, ja Israel toisella vuorella, ja laakso oli heidän välillänsä. Filistealaisten leiristä tuli silloin kaksintaistelija, nimeltä Goljat, joka oli kuutta kyynärää ja kämmenen leveyttä pitkä, ja jolla oli sangen suuret varustukset ja aseet. Tämä huusi Israelin sotajoukolle: "Valitkaa yksi joukostanne, tulemaan tänne alas minun luokseni. Jos hän lyö minut, niin me olemme teidän palvelijanne; mutta jos minä lyön hänet, niin teidän täytyy meitä palvella". Näin hän pilkkasi Israelia aamuin ja illoin 40 päivää. Mutta Saul ja Israelin miehet pelkäsivät kovin. Ja Saul lupasi tehdä sen rikkaaksi ja antaa tyttärensä sille vaimoksi, joka voittaa Goljatin.

2. Daavidin rohkeus. Iisain kolme vanhinta poikaa oli mennyt Saulin kanssa sotaan, mutta Daavid meni Saulin luota kotiinsa ja jäi kaitsemaan isänsä lampaita. Myöhemmin Iisai lähetti hänetkin viemään ruokaa veljilleen. Hänen puhuessaan veljiensä kanssa astui Goljat esiin ja puhui niinkuin ennenkin. Kun Daavid sen kuuli, sanoi hän niille, jotka seisoivat hänen ympärillään. "Mikä tuo ympärileikkaamaton filistealainen on, joka häpäisee elävän Jumalan sotajouk-

koa?" Mutta Saulille hän sanoi: "Älköön kenenkään sydän hämmästykö hänen tähtensä! Palvelijasi käy sotimaan filistealaista vastaan". Saul vastasi: "Et sinä voi mennä sotimaan filistealaista vastaan, sillä sinä olet nuorukainen, mutta hän on sotamies nuoruudestaan asti". Mutta Daavid

kertoi Saulille: "Kaitessaan isänsä lampaita on palvelijasi lyönyt sekä jalopeuran että karhun; tämä ympärileikkaamaton filistealainen on oleva niinkuin yksi niistä, sillä hän on pilkannut elävän Jumalan sotajoukkoa. Herra, joka pelasti minut jalopeuran ja karhun kynsistä, pelastaa minut tuon filestealaisenkin käsistä". Saul sanoi hänelle: "Mene, Herra olkoon kanssasi!"

3. DAAVID MENEE GOLJATIA VASTAAN. Daavid hylkäsi Saulin tarjooman sotapuvun ja aseet, koska hän ei ollut niihin tottunut. Käteensä hän otti sauvan, ja valitsi ojasta viisi sileää kiveä, jotka hän pani paimenreppuunsa, toiseen käteensä hän otti lingon ja lähti Goljatia vastaan. Kun filistealainen näki Daavidin, sanoi hän: "Olenko minä koira, koska tulet sauvoilla minua vastaan? Tule tänne, minä annan lihasi taivaan linnuille ja kedon pedoille". Daavid vastasi filistealaiselle: "Sinä tulet minua vastaan miekalla, pistimellä ja heittokeihäällä; mutta minä tulen sinua vastaan Herran Sebaootin, Israelin sotaväen Jumalan nimeen, jota sinä olet pilkannut. Tänä päivänä Herra antaa sinut minun käsiini, että kaikki maan asujat saavat tietää Israelilla olevan Jumalan". Daavid otti nyt kiven repustansa ja iski filistealaista otsaan, niin että hän kaatui maahan kasvoillensa. Sitten juoksi Daavid Goljatin luo, veti hänen miekkansa tupesta ja katkasi sillä hänen päänsä.

Kun filistealaiset näkivät, että heidän väkevimpänsä oli kuollut, pakenivat he, ja Israelin miehet ajoivat heitä takaa filistealaisten omiin kaupunkeihin saakka. — Saul otti Daavidin sinä päivänä luoksensa eikä sallinut hänen enää palata isänsä luo. 1 Sam. 16—18 l.

12: kuningasta auta hänen suuri väkensä, eikä sankaria vapahda hänen suuri voimansa. Meidän sielumme odottaa Herraa, joka on meidän apumme ja kilpemme. Ps. 33, 16 ja 20.

46. SAULIN VAINOMIELI JA KUOLEMA.

1. SAULIN KATEUS. Kun Israelin sotaväki palasi filistealaisia takaa-ajamasta, tuli naisia Israelin kaupungeista Saulia vastaanottamaan riemulauluilla, hyvyllä ja soitolla. He lauloivat: "Saul löi tuhannen, mutta Daavid kymmenen tu-

hatta". Tästä Saulin viha syttyi ja hän sanoi: "Vielä joutuu hänelle kuninkaanvaltakin". Ja Saul katsoi karsaasti Daavidiin siitä päivästä ja sen jälkeen. Tyttärensäkin, jonka oli luvannut Goljatin voittajalle, hän antoi toiselle. — Mutta Saulin poika Jonantan ja Daavid rakastivat toisiaan ja tekivät liiton keskenään.

2. SAUL TAHTOO SURMATA DAAVIDIN. Jo seuraavana päivänä, kun Daavid soitti harppua tapansa mukaan, viskasi Saul keihään Daavidia kohti, tahtoen lävistää hänet seinää vastaan. Mutta Daavid väisti hänen iskunsa. Saul pelkäsi nyt Daavidia vielä enemmän, kun hän näki, että Herra oli hänen kanssansa, ja että kansa myös rakasti Daavidia. Sillä Daavid oli taitava mies toimissaan. Mutta Saulin nuorempi tytär Miikal rakasti Daavidia. Tästä sai Saul tilaisuuden saattaakseen hänet sotimaan filistealaisia vastaan, sillä hän toivoi Daavidin kaatuvan taistelussa. Saul lupasi Miikalin Daavidille, jos hän löisi 100 filistealaista. Daavid löi 200 filistealaista, ja Saulin täytyi antaa nuorempi tyttärensä Daavidille vaimoksi. Mutta Saul vihasi Daavidia nyt vielä enemmän. Hän koetti taas lävistää Daavidin keihäällä; mutta Daavid väisti nytkin ja pakeni yöllä Saulin luota. Saul lähetti nyt miehen tappamaan Daavidia hänen kotonaan. Mutta Miikal, joka tiesi isänsä aikeet, laski Daavidin ikkunasta alas ja päästi hänet pakenemaan.

3. DAAVID PAKOSALLA. Daavid meni ensin Samuelin luo Raamaan. Sitten hän meni Noobiin papin Ahimelekin luo, joka antoi hänelle näköleipiä ruuaksi ja aseeksi Goljatin miekan. Kun Saul sai kuulla tämän, surmautti hän Ahimelekin ja 84 muuta pappia, sekä hävitti Noobin kaupungin. — Daavid pakeni sitten filistealaisten luo ja sieltä Juudan vuorimaahan. Täällä liittyi hänen seu-

raansa muita vainottuja ja niitä, joilla oli vastoinkäymisiä, erittäinkin hänen veljensä ja hänen isänsä huone. Heitä oli lopulta n. 600 miestä, ja he oleskelivat Engedin ja Sifin korpimaissa, vuorten luolissa. — Engedin korvessa oli Saul 3,000 miehen kanssa etsimässä Daavidia ja joutui yötä viettämään saman luolan suulla, jonka perässä Daavid miehineen oli kätkeytyneenä. Nyt Daavidin ystävät kehoittivat häntä kostamaan Saulille. Mutta Daavid sanoi: "Herra antakoon sen olla kaukana minusta, että satuttaisin käteni herraani, Herran voideltuun". Hän esti myös miehensä karkaamasta Saulin kimppuun. Mutta palasen hän leikkasi Saulin vaatteen liepeestä. Kun Saul oli lähtenyt luolasta, tuli Daavid miehineen ulos, näytti vaatekappaletta Saulille ja nuhteli häntä nöyrästi. Kun Saul kuuli Daavidin äänen, puhkesi hän itkemään ja tunnusti: "Sinä olet hurskaampi minua; sillä sinä olet tehnyt minulle hyvää, mutta minä olen tehnyt sinulle pahaa". — Toisen kerran he olivat Sifin korvessa. Saulin maatessa Daavid otti Saulin keihään ja vesimaljan hänen päänalaisensa luota. Tultuaan eräälle kukkulalle huusi hän Saulin sotapäällikölle Abnerille: "Miksi et varjellut herraasi kuningasta". Kun Saul kuuli Daavidin puhuvan, tunnusti hän taas tehneensä syntiä ja rikkoneensa sangen paljon, sekä lupasi olla enää vainoamatta Daavidia. Saul palasikin nyt kotiinsa. Mutta Daavid ei luottanut Saulin lupaukseen, vaan meni filistealaisten maahan, ja kuningas Akis antoi Siklagin hänelle asuinkaupungiksi.

4. SAULIN KUOLEMA. Filistealaiset alkoivat taas sodan Saulia ja Israelia vastaan. Gilboan vuorella tapahtui ankara taistelu, jossa Israelin miehet lyötiin ja Saul tuli haavoitetuksi. Peljäten joutuvansa filistelaisten käsiin pilkattavaksi, otti Saul miekkansa ja heittäytyi siihen. Näin

VAN 'SANTEN

kuoli Saul; myöskin hänen kolme poikaansa kaatui. Kun Daavid sai kuulla Israelin onnettomuuden, tuli hän sangen murheelliseksi ja valitti siitä miehinensä kovin. Daavid veisasi myös murhelaulun Saulista ja ystävästään Jonatanista.

1 Sam. 18 l. 2 Sam. 1 l.

Älkää itse kostako, rakkaani, vaan antakaa Jumalan vihan sijaa saada. Room. 12. 19. — Jumalattoman käsivarsi muserretaan, mutta Herra vahvistaa vanhurskaat. Ps. 37. 17.

47. DAAVID KUNINKAANA.

1. DAAVID HEBRONISSA. Daavid meni Hebroniin, saatuaan siihen Herralta käskyn. Sinne tulivat Juudan miehet ja voitelivat hänet Juudan sukukunnan kuninkaaksi. Mutta Abner, Saulin sotaväen ylipäällikkö, teki Saulin pojan Isbosetin muun Israelin kuninkaaksi. Pitkällinen sota seurasi nyt Saulin huoneen ja Daavidin huoneen välillä; mutta Daavid kasvoi ja vahvistui yhä. Kun Abner ja Isboset olivat kuolleet, tulivat koko Israelin vanhimmat Hebroniin ja voitelivat Daavidin kuninkaaksensa. Daavid oli hallinnut Hebronissa Juudaa 7½ vuotta.

2. DAAVID JERUSALEMISSA. Daavid meni sitten miehinensä Jerusalemiin, joka oli jebusilaisten hallussa, ja valloitti sen heiltä. Hän rupesi nyt asumaan Siionin linnassa ja nimitti sen "Daavidin kaupungiksi".

Daavid kokosi kansan tuomaan Jumalan arkkia Kirjat-Jearimista Jerusalemiin, jossa Siionin vuorelle oli sitä varten rakennettu telttamaja. Kuljettaminen tapahtui riemulla ja pasuunan helinällä. Ja kun Daavid oli uhrannut polttouhria Herran edessä, siunasi hän kansan Herran Sebaootin nimeen. Hän järjesti myös jumalanpalveluksen varsin ihanaksi, asettaen leeviläisiä veisaamaan ja soittamaan Herralle kiitosta. Hän

on myös tehnyt monta hengellistä laulua eli psalmia, joita temppelissä veisattiin. Useat niistä hän teki kovien ahdistuksien aikoina. Näissä psalmeissa hän ennusti myös Kristuksesta, hänen kärsimisestään ja kunniastaan. — Kun Herra oli antanut Daavidille rauhan kaikista vihollisistaan, aikoi hän rakentaa Herralle kauniin temppelin. Profeeta Naatankin sanoi hänelle: "Mene ja tee kaikki mitä sydämessäsi on; sillä Herra on kanssasi". Mutta yöllä Herra käski profeetta Naatanin kieltämään Daavidia rakentamasta temppeliä ja ilmoittamaan, että hänen poikansa oli sen rakentava. "Herra sanoi myös: "*Minä vahvistan hänen valtakuntansa istuimen ijankaikkisesti. Minä olen hänen isänsä, ja hän on minun poikani*". Tähän Daavid nöyrästi tyytyi.

3. DAAVIDIN VOITOT. Kuninkaaksi tultuaan Daavid soti monia Israelin vihollisia vastaan. Herran käskystä hän löi filistealaiset ja nöyryytti heidät perin pohjin, niin etteivät ne voineet Israelia saattaa valtaansa. Hän voitti myös edomilaiset, moabilaiset, ammonilaiset ja syyrialaiset, ja kaikki nämät kansat, jotka ennen olivat Israelin vihollisia, tulivat nyt Daavidin palvelijoiksi. Daavidin valta ulottui näin Eufratin virrasta aina Egyptin rajaan asti. 2 Sam. 2 7.

Anna tiesi Herran haltuun ja toivo häneen; kyllä hän sen tekee. Ps. 37, 5.

48. DAAVIDIN RIKOS JA KATUMUS.

1. DAAVIDIN RIKOS. Daavid oli lähettänyt sotajoukkonsa ylipäällikön Joabin sotimaan ammonilaisia vastaan; mutta hän itse jäi Jerusalemiin. Ollessaan huoneensa katolla hän näki erään kaunismuotoisen naisen. Se oli Batseba, Daavidin sotamiehen Uurian vaimo. Daavid tuotti hänet luoksensa. Hän kirjoitti myös Joabille kirjeen ja

käski, että hän asettaisi Uurian taistelun kovimpaan kohtaan, jotta hän siinä saisi surmansa. Joab teki kuninkaan käskyn mukaan ja hän lähetti siitä tiedon Daavidille. Silloin Daavid otti Batseban vaimokseen. Mutta tämä Daavidin teko oli paha Herran edessä.

2. NAATAN NUHTELEE DAAVIDIA. Herra lähetti profeetta Naatanin Daavidin luo. Ja Naatan sanoi kuninkaalle: "Eräässä kaupungissa oli kaksi miestä, toinen oli rikas, toinen köyhä. Riikkaalla oli paljon lampaita ja karjaa. Mutta köyhällä oli ainoastaan yksi karitsa, jonka hän oli ostanut ja kasvattanut; ja se oli hänelle varsin rakas. Kun rikkaalle miehelle tuli vieras, ei hän raskinut ottaa omista lampaistaan, vaan otti tuon köyhän miehen karitsan ja valmisti sen vieraallensa". Nyt Daavidin viha julmistui ankarasti sitä miestä vastaan, ja hän sanoi: "Niin totta kuin Herra elää, se mies, joka sen teki, on kuoleman lapsi". Silloin Naatan sanoi hänelle: "Sinä olet se mies. Näin sanoo Herra Israelin Jumala: Minä olen voidellut sinut Israelin kuninkaaksi ja pelastanut sinut Saulin kädestä. Miksi katsoit ylön Herran sanan, tehden pahaa hänen silmäinsä edessä. Uurian olet sinä lyönyt ammonilaisten miekalla, ja hänen vaimonsa olet ottanut itsellesi vaimoksi". Rangaistukseksi Herra uhkasi herättää pahan Daavidia vastaan hänen omasta huoneestansa.

3. NYT DAAVID TUNNUSTI. "Minä olen tehnyt syntiä Herraa vastaan". Silloin Naatan sanoi hänelle: "Niin on Herrakin ottanut pois syntisi; et sinä kuole. Mutta koska tällä teolla saatoit Herran vihollliset pilkkaamaan, on se poika, joka sinulle on syntynyt, totisesti kuoleva". Daavid katui syvästi rikostaan ja sanoi Herralle: "*Jumala, ole minulle armollinen hyvyytesi tähden,*

pyyhi pois minun syntini suuren laupeutesi tähden. Pese minut hyvin vääryydestäni ja puhdista minut synneistäni. Jumala, luo minuun puhdas sydän ja anna minulle uusi vahva henki!"

2 Sam. 11 ja 12 l. Ps. 51.

Joka luulee seisovansa, katsokoon ettei än lankee. 1 Kor. 10, 12.

49. ABSALOMIN KAPINA.

1. ABSALOMIN SALAVEHKEET. Koko Israelissa ei ollut yhtään niin kaunista miestä kuin Absalom, ja Daavid piti hänet rakkaana. Mutta Absalom oli sydämeltään kavala. Hänessä heräsi halu riistää valtakunta isältään ja tulla kuninkaaksi. Hän nousi varhain aamusin, asettui portille ja puhutteli siinä niitä, joilla oli asiaa kuninkaan luo. Tiedusteltuaan heidän asiansa hän sanoi: "Katso, asia on oikea ja suora; mutta ei löydy yhtään kuninkaan asettamaa, joka sinua kuulisi. Kunpa asetettaisiin minut tuomariksi maassa, niin jokainen, jolla olisi jotakin asiaa, tulisi minun luokseni ja minä kyllä auttaisin hänet oikeuteensa". Milloin joku tuli hänen luoksensa kumartamaan häntä, tarttui hän kädellään häneen ja suuteli häntä. Näin Absalom varasti Israelin miesten sydämet.

2. KAPINA. Jonkun ajan kuluttua hän pyysi isältänsä luvan mennä Hebroniin täyttämään lupauksensa, jonka hän sanoi tehneensä Herralle. Kuningas vastasi hänelle: "Mene rauhassa!" Siellä Absalom antoikin huutaa itsensä kuninkaaksi. Ja paljon kansaa meni Absalomin puolelle. Kun tämä ilmoitettiin Daavidile, sanoi hän: "Nouskaamme; sillä muutoin ei yksikään meistä pelastu Absalomin käsistä". Daavid, hänen perheensä ja palvelijansa lähtivät nyt Jerusalemista. He menivät Kidronin puron yli ja pitkin öljymäen rinnettä korpeen päin. Ja Daavid ja kaikki kansa

itki. Pakomatkalla tuli heitä vastaan Siimei niminen mies, joka oli Saulin sukua, ja kiroili Daavidia, soimaillen häntä verikoiraksi. Abisai tahtoi lyödä hänet kuoliaaksi, mutta Daavid esti hänet ja sanoi: "Hän kirotkoon vaan, sillä Herra on hänelle sanonut: "Kiroile Daavidia!" Daavid saapui Mahanaimiin, toiselle puolen Jordania, kokosi siellä sotaväkensä ja asetti sille päälliköt. Tällä välin oli Absalom tullut Jerusalemiin ja lähtenyt sieltä sotajoukon kanssa isäänsä takaa ajamaan.

3. ABSALOMIN TAPPIO JA KUOLEMA. Nyt Daavidin miehet menivät Absalomin miehiä vastaan. Daavid oli varoittanut päälliköitään tekemästä pahaa Absalomille. Suuri taistelu syttyi Efraimin metsässä, ja Absalomin joukko joutui tappiolle. Absalom itse, ajaessaan muulilla, tarttui pitkistä hiuksistaan tammen oksiin. Kun muuli juoksi hänen altaan, jäi hän riippumaan taivaan ja maan välille. Kun tieto tästä oli annettu Joabille, kiiruhti hän paikalle ja syöksi kolme pistintä Absalomin sydämeen, kun tämä oli vielä elävänä tammessa. Ja Joabin aseenkantajat löivät Absalomin kuoliaaksi; heittivät sitten hänen ruumiinsa suureen kuoppaan ja panivat ison kiviroukkion hänen päällensä. Sitten Joab puhalsi pasuunaan ja ilmoitti kansalle rauhan.

Kun sanoma tästä oli saapunut kuninkaalle, joutui hän suureen murheeseen ja itki, sanoen: "Poikani, Absalom! oma poikani Absalom! Jospa minä olisin kuollut sinun sijaasi!" Sitten Juudan miehet saattoivat Daavidin jälleen Jerusalemiin.

2 Sam. 13—20.

Jumala käski, sanoen: kunnioita isääsi ja äitiäsi; ja joka kiroilee isää ja äitiä, hänen pitää kuolemalla kuoleman. Matt. 15: 4.

50. DAAVIDIN VIIMEISET VAIHEET JA KUOLEMA.

1. DAAVID ANTAA LUKEA KANSAN. Kukistettuaan vielä useita kapinoita sai Daavid valtakunnan rauhoittumaan. Kerran Herra salli saatanan vietellä Daavidia ylpeyden syntiin, niin että hän antoi Joabin lukea, kuinka monta sotaan kelpaavaa miestä oli hänen valtakunnassaan. Lähes 10 kuukauden kuluttua ilmoitettiin kuninkaalle, että Israelissa oli 800,000 ja Juudassa 500,000. Leevin ja Benjaminin sukuja ei oltu luettu.

Kun kansa oli luettu, tykytti Daavidin sydän, sillä hän näki tehneensä syntiä. Ja hän tunnusti syntinsä Herran edessä. Nyt tuli profeetta Gad Herran käskystä ja antoi Daavidin valita kolmesta rangaistuksesta yhden. Daavid sanoi: "Salli meidän langeta Herran käsiin, sillä Herran armo on suuri". Silloin tuli ruttotauti ja raivosi kolme päivää koko maassa, niin että 70,000 miestä kuoli. Mutta Daavid sanoi: "Minä olen tehnyt syntiä; mitä nämä lampaat ovat tehneet?" Ruton tauottua rakensi Daavid alttarin ja uhrasi polttouhrin Herralle.

2. VIIMEISET MÄÄRÄYKSET JA KUOLEMA. Daavidin tultua vanhaksi, tahtoi hänen poikansa *Adonia* nousta Israelin kuninkaaksi. Mutta kun tämä ilmoitettiin Daavidille, antoi hän profeetta Naatanin voidella Salomon, jonka Batseba oli hänelle synnyttänyt, kuninkaaksi. Ja kansa saattoi Salomon soitolla ja suurella ilolla Jerusalemiin.

Ennen kuolemaansa neuvoi Daavid Israelin vanhimpia ja päämiehiä sekä poikaansa Salomoa palvelemaan Herraa koko sydämestä ja pysymään hänen teissänsä. Pojalleen Salomolle hän jätti temppelin eri osien ja kalujen muodon ynnä kaikki aarteet, jotka hän oli koonnut temppeliä

varten. Daavid kiitti vielä Herraa koko kansan edessä ja sanoi: "Kiitetty ole sinä Herra, Israelin meidän isäimme Jumala, ijankaikkisesta ijankaikkiseen! Sillä sinun, Herra, on suuruus, voima, kunnia, voitto ja kiitos. *Sinun, Herra, on valtakunta, ja sinä olet korotettu kaikkein päämiesten yli!*" Daavid kuoli 70 vuoden ikäisenä. Hän oli hallinnut Israelia 40 vuotta.

2 Sam. 20—24 l. 1 Kun. 1 ja 2 l. 1 Aikak. 21—29 l.

Se murhe, joka Jumalan mielen jälkeen tapahtuu, saattaa katumisen autuudeksi. 2 Kor. 7. 10.

51. SALOMON HALLITUS.

1. SALOMON ANOMUS. Salomo nousi isänsä Daavidin istuimelle, ja hänen valtakuntansa vahvistui suuresti. Hän rakasti Herraa ja noudatti isänsä Daavidin sääntöjä. Kun Salomo oli uhrannut Herralle Gibeonissa, ilmestyi Herra hänelle yöllä unessa ja sanoi: "Ano, mitä minä antaisin sinulle!" Salomo sanoi: "Herra, minun Jumalani! Sinä olet tehnyt palvelijasi kuninkaaksi suuren kansan keskellä; ja minä olen nuorukainen, enkä tiedä käydä ulos taikka sisälle. Anna sentähden palvelijallesi ymmärtäväinen sydän tuomitsemaan kansaasi ja erottamaan pahaa ja hyvää!" Tämä anomus kelpasi Herralle, ja hän antoi Salomolle viisaan ja ymmärtäväisen sydämen, niin ettei hänen vertaistansa ole ollut hänen edellään eikä hänen jälkeensä. Herra lupasi hänelle myös rikkautta ja kunniaa.

2. TEMPPELI JA SEN VIHKIMYS. Salomo alkoi hallituksensa neljäntenä vuotena rakentaa Herralle temppeliä Morian vuorelle Jerusalemissa. Tähän rakennukseen hän sai Tyyron kuninkaalta Hiramilta paljon seedripuita, joita tuotiin Libanonista, ja taitavia rakentajia. Tuo kaunis rakennus valmistui 7 vuoden kuluttua. Temppeli

oli rakennettu samaan tapaan kuin ennen todistuksen maja, mutta mitat olivat kahdenkertaiset: pituus 60 kyynärää ja leveys 20 kyynärää, mutta korkeus 30 kyynärää. Seinät, lattia ja katto olivat kullalla silatut. Ja Salomo kutsui temppelin vihkiäisiin, lehtimajan juhlalle, kaikki Israelin vanhimmt ja päämiehet. Papit kantoivat Herran liitonarkin Siionissa olevasta majasta ja asettivat sen temppelin kaikkein pyhimpään. Kun papit olivat tulleet ulos pyhästä, täytti Herran kirkkaus temppelin. Herran alttarin edessä ja koko Israelin nähden Salomo kiitti ja ylisti Herraa, Israelin Jumalaa; ja hän rukoili, että Jumala kuulisi kaikki rukoukset, jotka tässä temppelissä rukoillaan. Lopuksi hän siunasi Israelin kansaa ja uhrasi Herralle paljon härkiä ja lampaita. Juhlan loputtua lähti kansa kotiinsa iloiten Herran suuresta hyvyydestä. — Herra ilmestyi taas Salomolle ja sanoi hänelle: "Minä olen kuullut rukouksesi ja olen valinnut ja pyhittänyt tämän huoneen, että nimeni olisi siinä ijankaikkisesti. Mutta jos te käännytte pois minusta, niin minä hävitän Israelin ja heitän pois kasvoini edestä tämän huoneen, jonka olen pyhittänyt nimelleni".

3. SALOMON VOIMA JA VIISAUS. Laajaa valtakuntaa, joka ulottui Eufrat virrasta Egyptin rajaan asti, hallitsi Salomo viisaudella ja oikeudella. Nyt sai Juuda ja Israel asua rauhassa kukin viinapuunsa ja viikunapuunsa alla koko Salomon elinajan. Salomon viisaus ja rikkaus tuli tunnetuksi muidenkin kansain keskuudessa, ja heidän kuninkaansa lähettivät hänelle kailliita lahjoja. Ja Salomo lausui 3,000 sananlaskua, ja hänen virsiänsä oli 1,005. Hän taisi myös puhua kaikellaisista puista ja kasveista, vieläpä eläimistä, linnuista, matelijoista ja kaloista. Kaikista kansoista tultiin kuulemaan hänen viisauttansa. Niinpä tu-

li Saaban kuningatar Arabiasta suuren seurueen kanssa Jerusalemiin näkemään Salomoa ja koettelemaan häntä arvoituksilla. Kun hän oli havainnut Salomon taidon ja nähnyt hänen rikkautensa, hämmästyi hän siitä ja tunnusti, että ne olivat paljon suuremmat kuin maine oli kertonut. Ja hän sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, sinun Jumalasi, joka on sinuun mieltynyt, asettaaksensa sinut Israelin istuimelle!"

4. SALOMON LUOPUMUS HERRASTA JA KUOLEMA. Salomo oli ottanut itselleen monta vaimoa muukalaisten kuningasten tyttäristä, vastoin sitä kieltoa, jonka Herra oli Israelille antanut. Kun Salomo vanheni, viettelivät nuo vaimot hänen sydämensä vierasten jumalien puoleen, niin ettei hän ollut kokonaan Herran puolella niinkuin Daavid. Hän esimerkiksi rakensi alttareita vieraille jumalille. Sentähden Herra vihastui Salomoon ja sanoi hänelle: "Koska et pitänyt minun liittoani, niin minä totisesti riistän valtakunnan sinulta ja annan sen palvelijallesi. En kuitenkaan tee sitä sinun ajallasi, isäsi Daavidin tähden; vaan poikasi kädestä minä sen riistän. Yhden sukukunnan minä annan kuitenkin pojallesi, palvelijani Daavidin tähden ja Jerusalemin tähden". Salomo hallitsi Israelia 40 vuotta. Hänen kuoltuaan tuli hänen poikansa *Rehabeam* kuninkaaksi hänen sijaansa. 1 Kun. 2—11 l.

Mitä se auttaa ihmistä, jos hän voittaisi koko maailman ja saisi vahingon sielullensa? Matt. 16, 26.

VI. AIKA VALTAKUNNAN JAOSTA BAABELIN VANKEUTEEN.

52. VALTAKUNNAN JAKO.

1. KANSAN ANOMUS. Kun Salomo oli kuollut, tulivat Israelin seurakunnat kokoon Siikemiin ja sanoivat hänen pojalleen Rehabeamille: "Isäsi teki meidän ikeemme raskaaksi. Huojenna nyt sinä se kova palvelus, niin me palvelemme sinua". Rehabeam kysyi ensin neuvoa vanhemmilta, jotka olivat olleet hänen isänsä Salomon neuvonantajia. Nämä sanoivat: "Jos tänä päivänä noudatat tämän kansan mieltä ja annat heille hyviä sanoja, niin he palvelevat sinua kaiken elinaikasi". Mutta hän hylkäsi vanhimpain neuvon ja neuvotteli nuorempain kanssa, jotka olivat kasvaneet hänen kanssansa ja olivat hänen palveluksessaan. Heidän neuvonsa mukaan hän vastasi kansalle tylysti sanoen: "Isäni on tehnyt ikeenne raskaaksi, mutta minä teen sen vielä raskaammaksi".

2. JAKAUTUMINEN. Rehabeamin vastauksesta suuttui kansa, ja 10 sukukuntaa valitsi *Jerobeamin* kuninkaakseen. Ainoastaan Juudan ja Benjamin suvut pysyivät uskollisina Rehabeamille. Nuo 10 sukukuntaa muodostivat nyt *Israelin valtakunnan*, jonka pääkaupunkina oli ensin *Siikem*, sitten *Samaria*. Mutta nuo 2 sukukuntaa muodostivat *Juudan valtakunnan*, jonka pääkaupunkina oli *Jerusalem*.

1 Kun. 12 l.

Suloinen vastaus hillitsee vihan; mutta kova sana saattaa mielen karvaaksi. Sananl. 15: 1.

A. ISRAELIN VALTAKUNTA.

(Noin 933—722.)

53. JEROBEAM.

Jerobeam ajatteli sydämessään: "Tämä valtakunta tulee jälleen Daavidin suvulle, jos kansa menee Jerusalemiin uhraamaan Herran huoneeseen". Sentähden hän teetti kaksi kultaista vasikkaa ja asetti toisen *Beeteliin*, toisen *Daaniin*. Hän sanoi kansalle: "Tässä on, Israel, sinun jumalasi, joka on johdattanut sinut Egyptin maalta". Mutta hän teki pahasti Herraa vastaan, kun hän palveli vieraita jumalia; sentähden Herra uhkasi hävittää hänen sukunsa. Ja tapahtui Herran sanan mukaan. Kaikki muutkin Israelin valtakunnan kuninkaat tekivät pahaa Herraa vastaan.

1 Kun. 12—15 l.

Jumalattomain huoneet kukistetaan; mutta jumalisten majat viherjöitsevät. Sananl. 14: 11.

54. AAHAB JA ELIA.

1. RANGAISTUS ILMOITETAAN. Jumalattomin kaikista Israelin kuninkaista oli *Aahab*. Hän otti puolisokseen *Isebelin*, Siidonin kuninkaan tyttären, rakensi häntä varten Samariassa temppelin epäjumalalle Baalille ja asetti siihen alttarin. Itsekin hän palveli Baalia. Näin hän vihoitti Herran, Israelin Jumalan.

Silloin profeetta Elia tuli kuninkaan luo ja sanoi: "Niin totta kuin Herra, Israelin Jumala, elää, ei tule näinä vuosina sadetta muutoin kuin minun sanani mukaan". Ja tuli kuivuus ja kallis aika maahan. Mutta Aahab ei tehnyt parannusta, vaan salli Isebelin hävittää Herran profeetat ja etsi Eliaa, tappaakseen hänetkin.

2. JUMALA ELÄTTÄÄ ELIAN IHMEELLISESTI. Herran käskystä kätkeytyi Elia ensin *Keritin* ojan luona, joka laskee Jordaniin. Kaarneet toivat hänelle leipää ja lihaa aamuin ja illoin; mutta ojasta hän joi. — Kun oja kuivui, käski Herra

hänen mennä *Sarpatiin* erään leskivaimon luo. Elia nousi ja meni Sarpatiin. Siellä oli vaimo puita hakemassa, valmistaakseen itselleen ja pojalleen viimeisen aterian ja sitten kuollakseen, sillä hänellä oli vaan kourallinen jauhoja ja vähän öljyä. Mutta profeetta sanoi: "Älä pelkää!

Leivo minulle pieni leipä, mutta tee myös sitten itsellesi ja pojallesi. Sillä niin sanoo Herra, Israelin Jumala: "ei jauhot vakkasesta lopu, eikä öljy puutu astiasta siihen päivään asti, jona Herra antaa sataa maan päälle". Leski meni ja teki niin. Ja tapahtui profeetan sanan mukaan.

Sen jälkeen tapahtui, että lesken poika kuoli. Mutta profeeta ojensi itsensä kolmasti nuorukaisen päälle ja huusi Herran puoleen: "Herra, minun Jumalani, anna tämän nuorukaisen sielun palata häneen!" Herra kuuli Elian rukouksen ja nuorukainen virkosi. Vaimo sanoi Elialle: "Nyt minä ymmärrän, että olet Jumalan mies, ja että Herran sana on tosi sinun suussasi".

3. UHRAAMINEN KARMELIN VUORELLA. Taivas oli ollut suljettuna kolme ja puoli vuotta (Luuk. 4, 25) ja kallis aika oli Samariassa. Silloin Herra sanoi Elialle: "Mene ja näytä itsesi Aahabille; minä annan sataa maan päälle". Kun Aahab näki Elian tulevan, sanoi hän: "Sinäkö se olet, joka tuotat murhetta Israelille?" Elia vastasi: "En minä tuota murhetta, vaan sinä ja sinun isäsi huone; sillä te olette hyljänneet Herran käskyt, ja sinä seuraat Baalia. Lähetä nyt kokoamaan minun luokseni Karmelin vuorelle koko Israel ja 450 Baalin profeettaa". Ja Aahab teki niin. Karmelin vuorella Elia astui kaiken kansan eteen ja sanoi: "Kuinka kauvan te onnutte molemmin puolin? Jos Herra on Jumala, niin seuratkaa häntä, mutta jos Baal, niin seuratkaa häntä!" Tähän kansa ei vastannut mitään. Sitten Elia käski tuomaan kaksi härkää, joista Baalin profeetat saivat valita toisen. Sitten hän sanoi heille: "Valmistakaa te ensin ja pankaa se puiden päälle, mutta älkää panko siihen tulta. Minä otan toisen härän ja panen sen puiden päälle enkä pane siihen tulta. Huutakaa te teidän jumalanne

nimeä. Se Jumala, joka vastaa tulen kautta, olkoon Jumala!" Kaikki kansa vastasi: "Se on oikein".

Nyt Baalin profeetat ottivat härän, valmistivat sen ja huusivat: "Baal, kuule meitä!" Mutta ei mitään vastausta tullut. He huusivat vielä kauvemmin ja viiltelivät ihoansa veitsillä, niin että verta tiukkui. Mutta heidän jumalansa ei kuullut.

Kun puolipäivä oli jo ohitse, kutsui Elia kansan luoksensa, otti 12 kiveä ja rakensi niistä alttarin Herran nimeen, ja hän antoi kaivaa sen ympärille leveän kuopan. Hän latoi vielä puut ja asetti härän palaset puiden päälle. Sitten hän käski kaatamaan vettä uhrin ja halkojen päälle. Ja he kaatoivat kolmasti niin runsaasti, että kuoppakin täyttyi. Nyt astui profeetta Elia esiin ja rukoili: "Herra, Aabrahamin, Iisakin ja Israelin Jumala! Ilmoita tänä päivänä, että sinä olet Israelin Jumala, ja minä sinun palvelijasi. Kuule minua, Herra, kuule minua, että tämä kansa tietäisi sinun olevan Herran Jumalan, että kääntäisit heidän sydämensä takaisin!" Silloin Herran tuli lankesi alas ja poltti polttouhrin, puut, kivet ja mullan ja nuoli veden kuopasta. Kaikki kansa, tämän nähtyään, lankesi kasvoilleen ja sanoi: "*Herra on Jumala, Herra on Jumala*". Sitten Elia käski ottaa kiinni Baalin profeetat, vei heidät Kiisonin puron luo ja tappoi heidät siellä. — Elia meni vielä Karmelin kukkulalle, kumarsi maahan ja rukoili. Vähän ajan perästä taivas pilveni, ja tuli rankka sade. Kuningas meni kotiinsa; mutta hän ei luopunut pahalta tieltänsä.

4. ELIA HOOREBIN VUORELLA. Kun Isebel aikoi tappaa profeetta Elian, pakeni tämä ensin Bersaban korpeen; murheissaan hän pani siellä maata ja nukahti katajan alle. Herran enkeli sanoi hänelle: "Nouse ja syö; sillä sinulla on pitkä

matka!" Herättyään huomasi Elia päänsä takana hiilillä kypsytetyn leivän ja astian vettä. Hän nousi, söi ja joi, ja matkusti sen ruuan voimalla 40 vuorokautta Herran vuorelle Hoorebille asti. Ja hän oli yötä eräässä luolassa. Siellä tuli Herran sana hänelle ja sanoi: "Mitä tässä teet, Elia?" Elia vastasi: "Minä olen todella kiivaillut Herran Jumalan Sebaootin tähden; sillä Israelin lapset ovat hyljänneet sinun liittosi ja tappaneet sinun profeettasi, ja minä yksinäni jäin; mutta he etsivät minunkin henkeäni". Niin Herra sanoi: "Astu vuorelle Herran eteen!" Ja katso, Herra kulki siitä ohitse. Siinä kävi suuri ja väkevä tuuli; tuulen perästä tuli maanjäristys, ja sen perästä tulta. Mutta Herra ei ollut näissä. Tuulen perästä tuli vieno tuulen hyminä. Kun Elia sen kuuli, peitti hän kasvonsa hameellaan. Ja kun Elia vielä valitti Israelin luopumusta, sanoi Herra hänelle: "Mene ja voitele Hasael Syyrian kuninkaaksi, Jehu Israelin kuninkaaksi ja Elisa profeetaksi sinun sijaasi. Mutta minä jätän 7000 Israeliin, joiden polvet eivät ole kumartaneet Baalia". Elia teki Herran käskyn mukaan.

5. NAABOTIN VIINIMÄKI. Naabotilla oli Jisreelissä viinimäki. Kuningas Aahabissa heräsi halu saada se omakseen. Hän sanoi Naabotille: "Anna minulle viinimäkesi, kun se on lähellä minun huonettani; minä annan sinulle paremman viinimäen taikka hopeata niin paljon kuin se maksaa". Naabot vastasi: "Herra varjelkoon minua antamasta sinulle isäini perintöä". Kun Aahab tuli tästä pahoilleen, lupasi hänen vaimonsa Isebel toimittaa hänelle Naabotin viinimäen. Isebel kirjoitti kirjeen kuninkaan nimessä Israelin vanhimmille, jossa hän käski heitä hankkimaan kaksi pahanjuonista miestä, jotka todistaisivat väärin Naabotia vastaan, että hän oli pilkannut Jumalaa ja kuningasta. Vanhimmat tekivät käskyn

mukaan; sen tehtyään kivittivät he Naabotin kuoliaaksi. Nyt Aahab meni ja anasti Naabotin viinimäen. Mutta Herran käskystä tuli profeetta Elia Aahabin luo ja sanoi: "Näin sanoo Herra: "Siinä paikassa, jossa koirat nuoleskelivat Naabotin veren, nuoleskelevat koirat sinunkin veresi, ja minä hävitän sinun sukusi. Ja koirat syövät myös Isebelin Jisreelin muurin luona". Nyt Aahab nöyryytti itsensä Herran edessä, ja Herra säästi häntä vielä vähän aikaa. Mutta Elian ennustus toteutui lopulta.

6. ELIA OTETAAN TAIVAASEEN. Kerran Elia ja Elisa olivat Jordanin virran luona. Silloin sanoi Elia Elisalle: "Ano minulta, mitä minä sinulle tekisin, ennenkuin minut otetaan sinun luotasi!" Elisa vastasi: "Olkoon kaksi osaa sinun hengestäsi minun kanssani!" Heidän keskenään puhellessaan tuliset vaunut tulisilla hevosilla tulivat ja erottivat heidät toisistaan. Ja Elia nousi tuulispäässä taivaaseen. Ja Elisa huusi: "Isäni! isäni!" eikä häntä enään nähnyt; mutta hän otti Elian hameen, joka oli häneltä pudonnut.

1 Kun. 16—22 l. 2. Kun. 1 ja 2 l.

Herra rakastaa oikeutta eikä hylkää pyhiänsä; ne kätketään iankaikkisesti. Mutta jumalattomain siemen hävitetään. Ps. 37: 28.

55. PROFEETTA ELISA.

1. PROFEETAN LESKI. Elian henki oli Elisan päällä ja hän teki monta ihmeellistä tekoa Herran nimessä. Niinpä tuli kerran profeetan leski hänen luokseen ja sanoi: "Mieheni kuoli, ja nyt tuli velkamies ja tahtoo ottaa kaksi poikaani orjakseen". Kuultuaan, että vaimolla oli astiallinen öljyä, neuvoi Elisa häntä lainaamaan kyläkunnalta tyhjiä astioita ja kaatamaan öljyä niihin. Vaimo teki niin, ja kaikki astiat tulivat täyteen. Sitten

Elisa sanoi vaimolle: "Myy öljy ja maksa velkasi; mutta sinä ja poikasi eläkää jäännöksestä!"

2. NAAMAN PARANNETAAN. Syyrian kuninkaalla oli urhoollinen sotapäällikkö, nimeltä *Naaman;* mutta hän oli spitalinen. Eräs pieni tyttö oli Israelin maalta viety vankina Syyriaan ja palveli Naamanin vaimoa. Tämä sanoi emännälleen: "Jospa herrani olisi profeetan luona, joka on Samariassa; se kyllä parantaisi hänet spitaalista!" Naaman lähtikin Israelin maahan ja otti mukaansa paljon hopeata ja kultaa, sekä monta juhlavaatetta. Kun hän tuli Elisan asunnon eteen, lähetti profeetta hänelle tämän sanoman: "Mene ja pese itsesi seitsemän kertaa Jordanissa, niin lihasi puhdistuu!" Mutta Naaman meni suuttuneena matkoihinsa. Hän oli näet toivonut profeetan tulevan ulos hänen luokseen, huutavan avukseen Herran Jumalansa nimeä ja kädellänsä pitelevän kipeätä paikkaa ja niin parantavan spitaalin. Hän sanoi myös: "Eikö virrat Damaskossa ole paremmat kaikkia Israelin vesiä?" Mutta palvelijansa kehotuksesta hän kumminkin lopulta teki profeetan määräyksen mukaan, pesi itsensä Jordanissa seitsemän kertaa ja tuli puhtaaksi. Kiitollisena hän nyt palasi Jumalan miehen luo ja tultuaan sisälle sanoi: "Nyt minä tiedän, ettei yhtään Jumalaa ole koko maan päällä, paitsi Israelissa; ota siis nyt tämä lahja palvelijaltasi". Mutta Elisa ei ottanut lahjaa vastaan. Naaman ilmoitti myös, ettei hän tästä puoleen palvele muita jumalia, vaan ainoastaan Herraa. Hän pyysi saada Israelista maata sen verran, kuin kaksi muulia jaksoi kantaa, rakentaakseen siitä alttarin Herralle. Elisa sanoi hänelle: "Mene rauhaan!"

3. HERRAN SUOJELUS. Kerran Syyrian kuningas oli vihastunut Elisaan ja tahtoi ottaa hänet kiinni. Sentähden hän antoi sotaväkensä piirittää Dotanin kaupunkia, jossa profeetta silloin oli.

Aamulla varhain Elisan palvelija hämmästyi nähdessään suuren sotajoukon hevosineen ja vaunuineen piirittävän kaupunkia. Elisa sanoi hänelle: "Älä pelkää! Meidän puolellamme on useampia kuin heidän". Ja Herra avasi palvelijan silmät näkemään, ja katso, vuori oli täynnä tulisia hevosia ja vaunuja Elisan ympärillä! Sitten Herra löi syyrialaiset sokeudella. Elisa vei heidät Samariaan Israelin kuninkaan luo, mutta kielsi häntä heille pahaa tekemästä. Siellä Herra avasi heidän silmänsä. Annettuaan heidän syödä ja juoda päästi kuningas heidät menemään.

2 Kun. 2—6 l.

Minä olen Herra, sinun parantajasi. 2 Moos. 15, 26. — Herran enkeli piirittää niitä, jotka häntä pelkäävät ja pelastaa heidät. Ps. 34, 8.

56. PROFEETTA JOONA.

1. JOONA PAKENEE MERELLE. Jonkun aikaa Elisan kuoleman jälkeen vaikutti profeetta Joona Israelissa. Ja Herra sanoi Joonalle: "Nouse, ja mene suureen Niiniven kaupunkiin ja saarnaa sitä vastaan; sillä heidän pahuutensa on tullut minun kasvoini eteen!" Niinive oli Assyyrian valtakunnan pääkaupunki. Joona ei kuitenkaan totellut Herran käskyä, vaan pakeni merelle. Mutta Herra nostatti merellä suuren myrskyn, niin että laiva alkoi hajota. Laivamiehet pelkäsivät, ja kukin huusi jumalaansa avukseen. He heittivät myös tavaroitaan mereen, tehdäkseen laivan keveämmäksi. Mutta Joona nukkui laivan alakerrassa. Nyt laivan haltija meni hänen luokseen ja sanoi: "Miksi nukut? Nouse ja rukoile Jumalaasi, ettemme hukkuisi!" Sitten he heittivät arpaa saadakseen tietää, kenen tähden tuo onnettomuus heille tuli. Arpa lankesi Joonalle. Silloin Joona tunnusti paenneensa Herran, taivaan Jumalan edestä. Ja hän sanoi heille: "Heittäkää

minut mereen, niin meri tyvenee!" He heittivät Joonan mereen, ja meri lakkasi lainehtimasta. Mutta Herra toimitti niin, että suuri kala nieli Joonan, ja Joona oli kalan vatsassa kolme päivää ja kolme yötä. Siellä Joona rukoili Herraa Jumalaa. Ja Herra käski kalan oksentaa Joonan maalle.

2. JOONA SAARNAA NIINIVESSÄ. Herra käski Joonaa toisen kerran: "Mene Niiniveen ja saarnaa siellä se saarna, jonka minä sinulle sanon!" Nyt Joona meni Niiniveen ja huusi sanoen: "Vielä on neljäkymmentä päivää; sitten Niinive hukkuu!" Silloin Niiniven miehet uskoivat Jumalaan, paastosivat ja tekivät parannuksen. Ja Herra armahti heitä eikä hukuttanutkaan kaupunkia. — Kun Joona pani sen kovin pahaksensa, meni hän kaupungin ulkopuolelle olemaan, nähdäkseen, kuinka kaupungille käy. Siellä Herra kasvatti pensaan, joka varjosi ja virvoitti Joonaa. Mutta kun toisena päivänä pensas kuivettui ja aurinko poltti Joonan päätä, toivotti hän itselleen kuolemaa. Silloin Herra sanoi Joonalle: "Sinä armahdat pensasta, josta et mitään vaivaa nähnyt, eikö minun pitäisi armahtaa suurta Niiniven kaupunkia, jossa on enempi kuin 120,000 ihmistä, jotka eivät tiedä erottaa, kumpi on oikea, kumpi vasempi käsi". Joonan kirja.

Joka kieltää pahan tekonsa, ei hän menesty; vaan joka sen tunnustaa ja hylkää, hänelle tapahtuu laupeus. Sananl. 28, 13.

57. ISRAELIN VALTAKUNNAN HÄVIÖ.

(722 e. Kr.)

1. ISRAELIN PAHUUS. Aahabin jälkeen oli Israelilla vielä 12 kuningasta, jotka kaikki tekivät pahaa Herran edessä. Useasti edellisen kuninkaan murhaaja tuli itse kuninkaaksi. Samoin hylkäsi

kansa Herran, Israelin Jumalan, ja vaipui yhä syvemmälle kauheaan epäjumalanpalvelukseen ja kaikellaiseen syntiin. Profeettain kautta Herra varoitti ja neuvoi alinomaa kansaansa. Joonan kuoleman jälkeen oli Israelissa varsinkin kaksi profeettaa, *Aamos*, kotoisin Betlehemistä, ja *Hosea*, joka ennusti Israelissa noin 60 vuotta. Herra odotti kansaa vielä parannukseen ja antoi Israelin valtakunnalle väliin suurenkin menestyksen. Mutta kun varoituksia ei toteltu eikä parannusta tehty, ennustivat profeetat, että valtakunta hävitetään ja kansa joutuu vankeuteen.

2. ASSYYRIAN VANKEUS. Vihdoin Herra antoi tulla rangaistuksen Israelille. Muutamia vuosia profeetta Hosean kuoleman jälleen tuli Assyyrian mahtava kuningas *Salmanassar* ja teki Israelin kuninkaan *Hosean* veronalaiseksi. Kun Hosea ei ollut hänelle uskollinen, tuli hän toistamiseen, piiritti 3 vuotta Samarian kaupunkia ja valloitti sen ja koko maan. Sitten hän vei kuninkaan ja kansan vankeuteen Assyyriaan.

3. SAMARIALAISET. Assyyrian kuningas lähetti pakanoita useista Assyyrian valtakunnan kaupungeista hävitetyn Israelin kaupunkeihin. Hän lähetti myös yhden vankeuteen viedyistä papeista opettamaan heitä, kuinka tuli Herraa palvella. He palvelivat nyt Herraa, mutta palvelivat myös epäjumalia niiden kansain tavan mukaan, joista he olivat tulleet. Samoin tekivät heidän jälkeläisensä, joita nimitettiin *Samarialaisiksi*.

2 Kun. 17 l.

Jumala antaa itsekullekin ihmiselle hänen ansionsa jälkeen ja maksaa hänelle hänen tiensä jälkeen. Job. 34: 11.

B. JUUDAN VALTAKUNTA.

58. REHABEAM. JUUDAN JUMALATTOMUUS.

(Noin 933—586.)

1. Rehabeam. Kun Rehabeam tuli Jerusalemiin, kokosi hän koko Juudan ja Benjamin suvun sotilaat ja aikoi mennä sotimaan Israelia vastaan, saadakseen takaisin koko valtakunnan. Mutta Herra kielsi profeetta Semajan kautta heitä menemästä sotaan veljiään vastaan ja ilmoitti, että ero oli hänen tahdostaan; ja he tottelivat Herran sanaa ja palasivat kotiinsa. Rehabeam asui Jerusalemissa ja varusti Juudan kaupungit. Hänen luoksensa tulivat myös papit ja levitat koko Israelin maasta, sillä Jerobeam ja hänen poikansa ajoivat ne pois, etteivät he tekisi palvelusta Herralle. Ja monta iraelilaista tuli heidän perässänsä Jerusalemiin, uhraamaan Herralle, isäinsä Jumalalle. Mutta kun Rehabeamin valta oli vahvistunut, hylkäsi hän Herran lain ja koko Juudan kansa hänen kanssansa. Seuraavat Juudan kuninkaat olivat kaikki Daavidin sukua. Näistä oli toiset jumalattomia; mutta toiset pelkäsivät Herraa ja vaelsivat isänsä Daavidin tiellä.

2. Turmelus kasvaa. Kun useat Rehabeamin jälkeisistä kuninkaista olivat joko kokonaan jumalattomia tahi vaan osittain palvelivat Herraa, niin tuli kansakin yhä enemmän vietellyksi palvelemaan epäjumalia, ja Herran käskyt unohdettiin. Kukkuloille ja lehtoihin he rakensivat uhri-alttareita vastoin Herran lakia, pakanakansain tavan mukaan. Erittäinkin oli Israelin kuningasten ja kansan jumalaton meno pahana esimerkkinä Juudankin valtakunnalle. Jotkut hurskaat kuninkaat

poistivat kyllä aikanaan epäjumalapalveluksen; mutta jumalattomain kuningasten hallitessa lankesi kansa jälleen vielä syvempään jumalattomuuteen.

Josafat, joka hallitsi Juudaa samaan aikaan kuin Aahab oli kuninkaana Israelissa, oli jumalinen kuningas. Hän hävitti epäjumalain alttarit, lähetti papit ja leeviläiset opettamaan kansalle Herran lakia ja asetti tuomarit maahan, joita hän varoitti tekemään tuomionsa Herran pelvossa. Herra olikin sentähden Josafatin kanssa.

Mutta hänen jälkeläistensä aikana kansa taas lankesi ja turmeltui yhä enemmän. Erittäinkin oli *Aahas* varsin jumalaton kuningas. Baalille hän rakensi alttareita, ja oman poikansa hän uhrasi Moolok nimiselle epäjumalalle. Hän myös sulki Herran huoneen ovet, särki temppelin astiat ja teki monellaisia kauhistuksia. Näin hän saattoi myös kansan palvelemaan epäjumalia ja vihoitti Herran. 2 Aikak. 11—28 l.

Minä Herra, se on nimeni; en minä anna toiselle kunniaani, enkä ylistystäni epäjumalille. Jes. 42, 8.

59. KUNINGAS HISKIA. PROFEETAT JESAJA JA MIIKA.

1. HISKIA UUDISTAA JUMALANPALVELUKSEN. Aahaksen poika Hiskia teki, mitä Herralle oli otollista. Jo hallituksensa alussa hän avasi Herran huoneen ovet, käski puhdistaa temppelin ja kutsui kansan kokoon viettämään pääsiäisjuhlaa, joka oli niin suuremmoinen, ettei sellaista oltu vietetty kuningas Salomon ajoista asti. Hän myös mursi epäjumalain patsaat ja alttarit ja poisti epäjumalanpalveluksen Juudasta, vieläpä sen ulkopuoleltakin. Ja kun Hiskia pysyi koko sydämellään Herran liitossa, oli myös Herra hänen kans-

sansa, niin että hänellä oli menestys kaikissa toimissaan.

2. SANHERIBIN HYÖKKÄYS. Hiskia ei maksanut veroa Assyyrian kuninkaalle, niinkuin hänen isänsä Aahas oli tehnyt. Sentähden tuli Sanherib, Assyyrian kuningas, suurella sotajoukolla valloittamaan Juudaa ja aikoi myös piirittää Jerusalemia. Hädässään Hiskia meni temppeliin ja rukoili hartaasti Herraa. Herra ilmoitti profeetta Jesajan kautta hänelle, että hän oli tekevä tyhjäksi Sanheribin aikeet. Ja Herra lähetti enkelinsä, joka surmasi seuraavana yönä assyyrialaisten leirissä 185,000 miestä. Häveten täytyi Sanheribin nyt palata maahansa, jossa hänen omat poikansa surmasivat hänet epäjumalan huoneessa.

3. HERRA PIDENTÄÄ HISKIAN ELINAIKAA. Samaan aikaan Hiskia sairasti kuolemaisillaan. Profeetta Jesaja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Toimita talosi, sillä sinä olet kuoleva, etkä saa elää!" Mutta Hiskia rukoili Herraa ja itki katkerasti. Herran käskystä meni Jesaja uudestaan kuninkaan luo ja sanoi: "Näin sanoo Herra, isäsi Daavidin Jumala: minä olen kuullut rukouksesi ja nähnyt kyyneleesi; katso, minä lisään ikääsi vielä viisitoista vuotta". Kolmen päivän perästä Hiskia parani, meni temppeliin ja kiitti Herraa.

4. PROFEETTA JESAJA vaikutti Juudassa kuningasten Aahaksen ja Hiskian aikana. Hän nuhteli kansaa vakavasti sen synnin ja epäjumalisuuden tähden ja kehoitti parannukseen. Hän ennusti myös Jumalan rangaistustuomioiden tuloa, ja kansan joutumista vankeuteen. Erittäin selvästi hän ennusti Messiaksesta (Kristuksesta). Hän sanoi: *Neitsyt siittää ja synnyttää pojan; sen nimen hän kutsuu Immanuel.* Jes. 7: 14. *Meille on lapsi syntynyt, poika on meille annettu, jonka hartioilla on hallitus, ja hänen nimensä kutsu-*

taan: Ihmeellinen, Neuvonantaja, Väkevä Jumala, Iankaikkinen Isä, Rauhan Päämies (9: 6). *Vitsa on putkahtava Iisain kannosta, ja vesa on hedelmöivä hänen juurestansa; ja hänen päällänsä lepää Herran Henki, viisauden ja ymmärryksen henki, neuvon ja voiman henki, taidon ja Herran pelvon henki* (11: 1 ja 2). *Messiaan halvasta* muodosta ja kärsimisestä hän ennusti muun muassa: *Hän oli ylönkatsottu, ihmisten hylkimä, kipujen mies, taudin tuttava, sellainen, jolta me peitämme kasvomme, niin ylönkatsottu, ettemme häntä pitäneet minäkään. Totisesti hän kantoi meidän sairautemme, ja meidän kipumme hän sälytti päällensä. Mutta me pidimme häntä Jumalan rankaisemana, lyömänä ja vaivaamana. Vaan hän on haavoitettu meidän pahain tekoimme tähden ja meidän syntiemme tähden on häntä hosuttu; rangaistus oli hänen päällänsä, että meillä olisi rauha, ja hänen haavainsa kautta me tulimme parannetuiksi* (53 l.).

5. PROFEETTA MIIKA, joka vaikutti samaan aikaan kuin Jesaja, ennusti Messiaksen syntymäpaikasta näin: "*Sinä Betlehem Efrata, vähäinen olemaan Juudan heimokuntien joukossa, sinusta on minulle se tuleva, joka on Israelissa olera hallitsija, ja jonka lähtö on ikuisista asti, iankaikkisuuden päivistä saakka* (Miika 5: 1).

2 Kun. 18—20 l. 2 Aikak. 29—32 l.

Se mies on siunattu, joka luottaa Herraan, ja Herra on hänen turvansa. Jer. 17: 7.

60. MANASSE JA JOSIA; PROFEETAT JEREMIA JA SEFANJA.

1. PAKANUUS SAA TAAS VALLAN. Hurskaan Hiskian poika *Manasse*, joka tuli Juudan kuninkaaksi isänsä kuoltua, oli jumalaton ja teki vielä suurempia kauhistuksia kuin Aahas. Hän asetti Herran temppeliinkin epäjumalain alttareita ja

kuvia, sekä vietteli kansan tekemään pahemmin kuin pakanat, jotka Herra oli hävittänyt Israelin lasten edestä. Hallituksensa lopulla joutui hän vankeuteen Baabeliin. Siellä hän nöyrtyi ja rukoili ahdistuksessaan Herraa. Palatessaan Jerusalemiin hän lakkautti epäjumalanpalveluksen siellä.

2. HERRAN PALVELUS UUDISTETAAN. Kaksi vuotta Manassen kuoleman jälkeen tuli hänen poikansa poika Josia Juudan kuninkaaksi. Hän kukisti epäjumalanpalveluksen Jerusalemista ja koko Juudasta. Hän antoi myös korjata temppelin, joka oli joutunut rappiolle edellisten kuninkaiden aikana. Silloin löydettiin temppelistä Herran lakikirja, joka oli Mooseksen kautta annettu. Kun kuninkaalle luettiin lain sanat, repäisi hän vaatteensa ja itki Herran edessä. Hän kutsui myös kansan kokoon Herran huoneeseen, antoi lukea lain sanat kansan kuullen ja teki liiton Herran edessä, luvaten seurata Herraa ja pitää hänen käskynsä koko sydämestään. Ja koko kansa suostui tähän liittoon. Josia asetti myös papit ja leeviläiset heidän toimiinsa Herran huoneessa ja uudisti näin Herran palveluksen. Hänen käskystään pidettiin myös suurta pääsiäisjuhlaa Herralle Jerusalemissa. Hänen elinaikanaan ei kansa luopunut Herrasta.

3. PROFEETAT JEREMIA JA SEFANJA vaikuttivat Josian aikana Juudassa. Jeremia nuhteli kansaa uskottomuudesta Herraa vastaan ja kehotteli sitä palaamaan pois pahuudestaan. Katumattomalle kansalle hän uhkasi Herran nimessä rangaistusta. Mutta hän ennusti myös lohdullisesti Kristuksen tuloa. Siitä ajasta hän sanoo muun muassa näin: *Katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä teen uuden liiton Israelin huoneen kanssa ja Juudan huoneen kanssa; minä annan lakini heidän sisimpäänsä ja kirjoitan sen heidän sydämeensä; ja minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat*

minun kansani. (Jer. 1 1.). — *Sefanja* myös nuhteli jumalattomia ja ennusti hävityksen tuloa; mutta hän ennusti myös tulevia levon aikoja, jolloin ei Herran kansa enää näe mitään onnettomuutta. 2 Aikak. 33—35 l.

Katsotko ylen hänen hyvyytensä, kärsivällisyytensä ja pitkämielisyytensä rikkauden, ettet tiedä, että Jumalan hyvyys vetää sinua parannukseen. Room. 2: 4.

61. JUUDAN VALTAKUNNAN HÄVIÖ.

1. JOJAKIM JA JOJAKIN. Vähän jälkeen Josian kuoleman tuli hänen poikansa *Jojakim* kuninkaaksi. Tämä vaelsi jumalattomain esi-isäinsä teillä eikä totellut Herraa. Sentähden Herran viha, jonka erittäinkin Manasse oli jumalattomuudellaan saattanut Juudan yli, tuotti nyt rangaistuksen tällekin valtakunnalle, jota hän oli kauan säästänyt. Baabelin kuningas Nebukadnesar tuli sotajoukkoineen ja valloitti Jerusalemin (v. 606 e. Kr.), vei useita ylhäisiä nuorukaisia Baabeliin vankeuteen, ja ryösti kalliita temppelin astioita sekä teki Juudan veronalaiseksi. Jojakimin kuoltua tuli hänen poikansa *Jojakin* kuninkaaksi. Kun hänen isänsä jo oli luopunut Baabelin kuninkaasta vastoin profeetta Jeremian neuvoja, tuli Nebukadnesar, piiritti toisen kerran Jerusalemia ja valloitti sen (v. 599 e. Kr.). Silloin hän vei Jojakinin ja tuhansia kansasta vankeina Baabeliin. Kuninkaaksi Jerusalemiin asetti Nebukadnesar Sedekan, joka oli Josian nuorin poika.

2. KOLMAS PIIRITYS. Profeetta Jeremia kehotti kuningasta ja kansaa tyytymään nöyrästi Jumalan johdatukseen. Mutta tästä hän sai kuninkaalta ja ylhäisiltä kärsiä vainoa. Sedekia ei totellut Herraa, vaan turvasi Egyptin kuninkaan apuun ja luopui Baabelin kuninkaasta. Silloin tuli

Nebukadnesar kolmannen kerran ja piiritti Jerusalemia 1½ vuotta. Kun kaupunki oli valloitettu, poltettiin temppeli ja muurit hajoitettiin (v. 588). Sedekian lapset tapettiin, ja häneltä puhkaistiin silmät; sitten hän ynnä enin osa kansasta vietiin vankeina Baabeliin. Ainostaan alhaisempi kansa jätettiin viljelemään maata ja hoitamaan viinimäkiä. Kaikki temppelin kalliit tavarat vietiin myös Baabeliin. 2 Kun. 23—25 l.

Meidän päästämme on kruunu pudonnut; voi meitä, että me olemme niin syntiä tehneet! Valit. 4: 16.

VII. BAABELIN VANKEUS JA PALAAMINEN.

62. VANKEUDEN AIKA.

1. Kansan tila. Suuri oli Juudan rangaistus, sillä synti ja luopumus Herrasta oli ollut suuri. Mutta vankeudessa kansa vasta oppi näkemään surkeutensa. Jerusalemin ja temppelin kaipio oli suuri. Tätä kaipiota kuvailee 137 psalmi, jossa veisaaja valittaa: "Baabelin virtain tykönä — siellä me istuimme ja itkimme muistellessamme Siionia. Siellä kiduttajamme käskivät meidän veisata ja iloita itkussamme: "veisatkaa meille Siionin virsiä!" Kuinka veisaisimme Herran virsiä vieraalla maalla! Jos unohdan sinut Jerusalem, niin rauetkoon oikea käteni; tarttukoon kieleni suuni lakeen, ellen sinua muista, ellen pidä Jerusalemia ylinnä ilonani!" — Profeetat *Daniel* ja *Hesekiel* ennustivat vangeille Baabelissa. Hesekiel nuhteli heitä synnistä, mutta lohdutti heitä myös Herran armolupauksilla.

Profeetta Jeremia sai luvan jäädä Jerusalemiin. Siellä hän itki Jerusalemin hävitystä ja

veisasi *Valitusvirtensä*. Kirjeessä hän ilmoitti vangeille, että Baabelin vankeus kestää 70 vuotta, ja että Herra sen ajan kuluttua oli taas johdattava kansansa takaisin Jerusalemiin.

2. *Ylhäiset nuorukaiset*. Kuningas Nebukadnesar oli antanut kasvattaa neljä ylhäistä Jerusalemista vankeina tuotua nuorukaista hovissansa ja opettaa heille Kaldealaisten viisautta ja kieltä. Paitsi Danielia oli näiden joukossa myös nuorukaiset *Sadrak*, *Mesak* ja *Abednego*. Näille neljälle antoi Herra suuren taidon ja ymmärryksen; ja he palvelivat kuninkaan luona.

3. KUNINKAAN UNI. Nebukadnesar näki kerran unen, joka suuresti peljästytti häntä. Hän vaati nyt Baabelin viisaita sanomaan hänelle, mitä unta hän oli nähnyt, ja antamaan sen selityksen. Kun kukaan ei voinut kuninkaalle kertoa hänen untansa, uhkasi hän tappaa kaikki viisaat. Silloin Daniel rukoili Jumalaa kolmen ystävänsä kanssa; ja Jumala ilmoitti näyssä hänelle kuninkaan unen. Kiitettyään ensin Jumalaa, meni hän kuninkaan luo ja ilmoitti hänelle unen ja sen selityksen. Kuningas oli nähnyt sangen korkean ja hirmuisen kuvan, jonka pää oli kultaa, rinta ja käsivarret hopeata, vatsa ja lanteet vaskea, sääret rautaa ja jalat osaksi rautaa ja osaksi savea. Kivi temmattiin ilman käsiä ja murensi kuvan. Sama kivi muuttui suureksi vuoreksi, joka täytti koko maan. Daniel selitti unen seuraavasti: Neljä valtakuntaa tulee toistensa perästä. Sitten Jumala asettaa taivaasta yhden valtakunnan, joka särkee nuo maailman valtakunnat, mutta itse on ijankaikkisesti pysyvä. Nyt kuningas kumartui maahan ja kunnioitti Danielin Jumalaa ja korotti Danielin Baabelin maakunnan haltijaksi ja viisasten päämieheksi. Daniel asui kuninkaan hovissa.

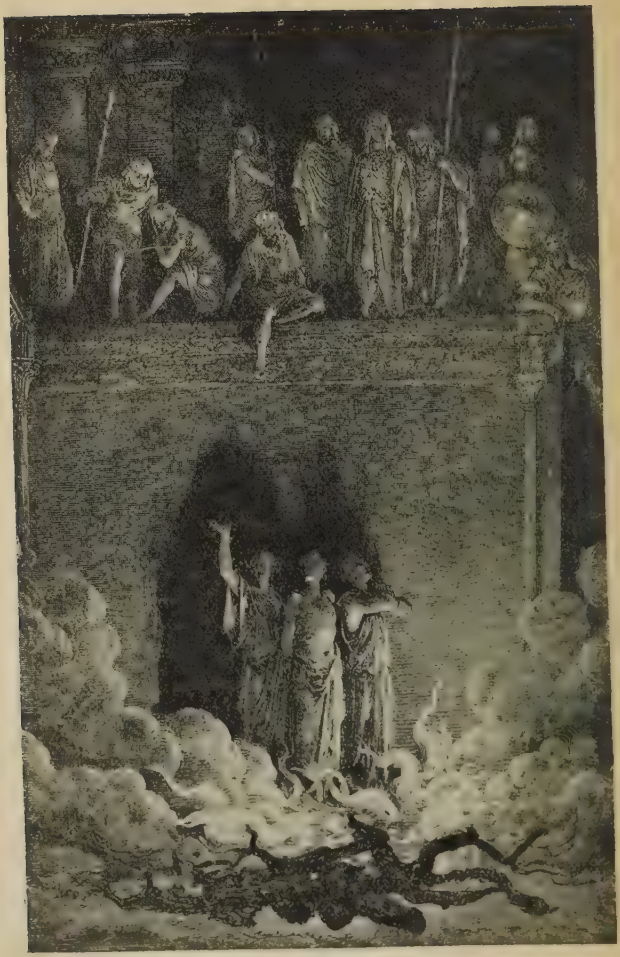

4. KULTAINEN KUVAPATSAS. Kerran Nebukadnesar teetti 60 kyynärää korkean kultaisen kuvan ja kutsui valtakuntansa ylhäiset sen vihkiäisiin. Käsky annettiin, että pasuunain ja kanteleiden helistessä kaikkien tuli langeta kuvan eteen maahan kumartamaan sitä; joka ei kumartanut, se oli joutuva tuliseen pätsiin. Muut läsnäolevat tottelivat käskyä, Mutta kolme juutalaista miestä, Sadrak, Mesak ja Abednego, jotka kuningas oli asettanut päämiehiksi Baabelissa, eivät kumartaneet kuvaa. Vihoissaan käski kuningas tekemään pätsin seitsemän kertaa kuumemmaksi ja heittämään sinne nuo kolme miestä. Mutta hämmästyen katseli kuningas pätsiin, kun hän näki kolme miestä vapaina kävelevän pätsissä ja neljännen olevan Jumalan pojan kaltaisen. Silloin huusi hän pätsissä oleville: "Te korkeimman Jumalan palvelijat, lähtekää ulos ja tulkaa tänne!" Kun he tulivat ulos, eivät he olleet yhtään vahingoittuneet. Nyt kuningas kunnioitti ainoaa Jumalaa, joka oli lähettänyt enkelinsä varjelemaan niitä miehiä, jotka turvasivat häneen, ja kielsi ankarasti, ettei kukaan pilkkaisi Sadrakin, Mesakin ja Abednegon Jumalaa.

5. DANIEL JALOPEURAIN LUOLASSA. Jonkun ajan perästä Baabelin valtakunta kukistui, ja *Darius Meediasta* tuli Baabelin kuninkaaksi. Hän mieltyi Danieliin, kun hänessä oli korkea henki, ja aikoi panna hänet valtakuntansa ylimmäksi päämieheksi. Silloin muut päämiehet kävivät kateellisiksi ja houkuttelivat kuninkaan antamaan sellaisen määräyksen, että jos joku 30 päivän kuluessa rukoilisi jotakin jumalilta tai ihmisiltä, paitsi kuninkaalta, hän heitettäisiin jalopeurain luolaan. Mutta Daniel pitkitti entiseen tapaansa ja rukoili Jumalaansa langeten kolmasti päivässä polvilleen. Danielin vihamiehet tekivät tästä kanteen kuninkaan edessä. Kuningas tuli murheelli-

seksi. Kun hän ei voinut päätöstään muuttaa, vaan Daniel heitettiin jalopeurain luolaan, sanoi hän Danielille: "Jumalasi, jota alinomaa palvelet, pelastakoon sinut!" Kivi pantiin luolan suulle ja varustettiin kuninkaan sinetillä.

Kuningas vietti nyt levottoman yön ja kiiruhti aamulla varhain luolan suulle ja kysyi surullisena Danielilta, oliko hänen Jumalansa voinut pelastaa häntä. Daniel vastasi: "Kuningas eläköön kauvan! Jumala on lähettänyt enkelinsä, joka on tukkinut jalopeurain kidat, ettei ne ole minua vahingoittaneet". Tästä kuningas ihastui ja käski ottaa Danielin ylös luolasta. Sen sijaan heitettiin sitte Danielin syyttäjät, ja ennenkuin he ennättivat luolan pohjaan, murensivat jalopeurat heidän luunsakin. Kuningas antoi nyt kirjoittaa kaikille asukkaille valtakunnassaan: "Kaikessa minun valtakunnassani peljättäköön Danielin Jumalaa, sillä hän on elävä Jumala, joka pysyy ijankaikkisesti". Dan. 1—6 l.

Ehtoollisen tulee pelastaa Jumalan kunnioittajat. Ap. t. 5: 29. — Joka tunnustaa minut ihmisten edessä, sen minä myös tunnustan Isäni edessä, joka on taivaissa. Matt. 10: 32.

63. PALAUS BAABELISTA.

1. Ensimäisen palauspetki. Ennustettu 70 vuotta olivat kuluneet ja Herra herätti *Koores* nimisen Persian kuninkaan hengen antamaan seuraavan kuulutuksen: "Herra, taivaan Jumala, on käskenyt minun rakentamaan itsellensä huoneen Jerusalemiin. Ken teidän joukossanne on hänen kansaansa, hän menköön Jerusalemiin ja rakentakoon Herran, Israelin Jumalan, huoneen!" Kuningas antoi myös Juudan kansalle takaisin ne temppelin kalliit astiat, jotka Nebukadnesar oli ryöstänyt Jerusalemista. Kooreksen kehotusta noudatti noin 50,000 henkeä, jotka ruhtinas Seru-

babel Daavidin suvusta ja ylimmäinen pappi Jesua johdattivat kotimaahan (v. 536 e. Kr.).

2. TEMPPELI RAKENNETAAN. Toisen vuoden alussa, palaamisesta lukien, alkoivat he rakentaa Jerusalemin uutta temppeliä. Sen perustus laskettiin ylistysveisuilla Herralle ja kansan ilohuutojen kaikuessa. Samarialaiset tahtoivat nyt yhdessä heidän kanssansa rakentaa Herralle temppelin. Kun juutalaiset eivät tähän suostuneet, kirjoittivat he kanteen Persian kuninkaalle, jonka vuoksi rakentaminen tuli estetyksi 14 vuotta. Profeettain *Haggain* ja *Sakarjan* kehotuksesta kansa ryhtyi uudestaan jatkamaan temppelin rakentamista ja se valmistui 20 vuoden perästä siitä, kun sen perustus laskettiin. Temppeli vihittiin nyt suurella ilolla. Profeetta Haggai ennusti tästä temppelistä: "*Tämän jälkimäisen huoneen kunnia on oleva suurempi kuin ensimäisen*" (Hagg. 2: 9).

3. TOINEN PALAUSRETKI. Persian kuninkaan Artakserkseen aikana, lähes 80 vuotta edellisestä palauksesta (v. 458), palasi taas joukko juutalaisia hurskaan kirjanoppineen Esran johdolla Jerusalemiin. Esra oli tarkoin tutkinut Herran lakia. Kun hän näki, ettei Jerusalemissa noudatettu Herran käskyjä, kutsui hän kansan kokoon, opetti sille Herran lakia ja johdatti sitä parannukseen. Erittäinkin pakanain tyttäristä otetut vaimot erotettiin, koska naiminen heidän kanssaan oli vastoin Herran varoitusta.

4. JERUSALEMIN MUURIT. Nehemia oli hurskas juutalainen ja oli Persian kuninkaan juomanlaskija. Hän oli kerran murheissaan ja paastosi. Kun kuningas kysyi syytä tähän, vastasi hän "Eikö kasvoni olisi murheelliset, kun se kaupunki, jossa on isäini hautaushuone, on kylmillä ja sen portit tulen kuluttamat?" Kuninkaan luvalla hän

meni nyt rakentamaan Jerusalemin muureja (v. 445). Hänen käskystään ryhtyi kansa pian työhön. Mutta Samarialaiset ja muut vihollliset koettivat estää heitä rakentamasta. Silloin täytyi heidän keskellä työtään olla miekalla varustettuina voidakseen torjua hyökkäyksiä. Kun muuri valmistui, vietettiin ensin lehtimajan juhlaa, jonka vertaista täydellisyydessä ei oltu vietetty Joosuan ajoista asti. Sitten uudistettiin Herran liitto ja Jerusalemin muurit vihittiin juhlallisesti.

5. VIIMEISET PROFEETAT. Paitsi Haggaita ja Sakarjaa, ennusti vankeudesta palaamisen jälkeen vielä profeetta *Malakia*. Nämä profeetat varottivat vakavasti kansaa synnistä, mutta lohduttivat sitä Messiaksen tulolla. Sakarja ennustaa: *Iloitse, sinä Siionin tytär, suuresti ja riemuitse, sinä Jerusalemin tytär! Katso, kuninkaasi tulee sinulle, vanhurskas ja auttaja, köyhä, ja ajaa aasilla ja aasintamman varsalla* (9, 9). Ja Malakia ennustaa: *Katso, minä lähetän enkelini, joka on minun edessäni tien valmistava. Ja kohta tulee temppeliinsä se Herra, jota te etsitte, ja liiton enkeli, jota te tahdotte: katso, hän tulee! sanoo Herra Sebaot* (3, 1). Heb. ja Neh. kirjat.

Ei Herra laiskaa lupaustaan suhteen, vaan saattaa murheelliseksi ja taas armahtaa suuresta laupeudestansa. Val. v. 3: 31 ja 32.

LISÄYKSIÄ.

64. JOB.

1. JOBIN LUONNE. Uzin maalla oli muinoin mies, nimeltä Job, joka pelkäsi Jumalaa ja vältti pahaa. Hänellä oli 7 poikaa ja 3 tytärtä, ynnä sangen paljon lampaita, kameeleja ja muuta kar-

jaa. Job oli myös voimallisempi kaikkia muita itämaan asukkaita. Kun hänen poikansa ja tyttärensä pitivät kemuja, uhrasi Job varhain seuraavana aamuna polttouhria, sillä hän ajatteli: poikani ovat ehkä tehneet syntiä ja unohtaneet Jumalan sydämessään.

2. JOBIN KOETTELEMUKSET JA KÄRSIVÄLLISYYS. Eräänä päivänä, kun Jobin lapset olivat pitämässä kemuja vanhimman veljensä luona, tuli sanansaattaja Jobin luo ja sanoi: "Härillä kynnettiin, ja aasit olivat niiden lähellä laitumella; ja saabalaiset tulivat, ottivat ne ja surmasivat palvelijat miekan terällä; minä yksin pääsin sanomaan sinulle". Hänen vielä puhuessaan tuli toinen ja sanoi: "Jumalan tuli lankesi taivaasta ja poltti lampaat ja palvelijat". Tämän vielä puhuessa tuli kolmas ja sanoi: "Kaldealaiset hyökkäsivät kameelien kimppuun, ottivat ne ja surmasivat palvelijat miekan terällä". Tämän vielä puhuessa tuli neljäs ja sanoi: "Poikasi ja tyttäresi söivät ja joivat viiniä vanhimman veljensä huoneessa; ja katso, suuri tuulispää tuli, ja huone sortui nuorukaisten päälle, niin että he kuolivat". Job repäsi silloin vaatteensa ja rukoili murheissaan: "Herra antoi, Herra otti; Herran nimi olkoon siunattu!"

Mutta saatana löi vielä Jobin paholla paisumilla kantapäästä päälakeen asti. Job otti saviastian palasen ja kaapi sillä itseään. Hänen vaimonsa sanoi hänelle: "Vieläkö nyt pysyt vakavuudessasi? Siunaa Jumalaa ja kuole!" Mutta Job sanoi: "Jos olemme saaneet Jumalalta hyvää, emmekö ottaisi pahaakin vastaan?"

3. JOBIN YSTÄVÄT. Kuultuaan Jobin onnettomuudesta, tuli kolme ystävää lohduttamaan häntä. Kauvempaa katsellessaan eivät he tunteneet Jobia; ja he itkivät ja murehtivat Jobin onnetto-

muutta. Seitsemään päivään he eivät voineet sanaakaan puhua Jobille, sillä he näkivät hänen kipunsa sangen suureksi.

Nyt Job avasi suunsa ja kirosi syntymäpäivänsä. Hänen ystävänsä rupesivat puhumaan ja syyttivät häntä, että hän oli tehnyt jotakin syntiä, josta Jumala häntä rankaisi. Tässä eivät he puhuneet oikein. Nyt Job myös teki syntiä, sillä puolustaessaan itseänsä hän kerskasi hurskaudestaan ja kävi oikeutta Jumalaa vastaan. Hän sanoi ystävilleen: "Te olette kaikki valheen saarnaajat ja häijyt lohduttajat".

4. HERRA ARMAHTAA JOBIA. Vihdoin Herra puhutteli Jobia tuulispäästä ja nuhteli häntä. Job nöyryytti itsensä Herran edessä ja katui taitamatonta puhettansa. Ja Herra siunasi Jobia. Hän tuli terveeksi ja sai vielä 7 poikaa ja 3 tytärtä, sekä kaikellaista tavaraa kaksi sen vertaa kuin hänellä oli ennen ollut. Job eli vielä 140 vuotta ja sai nähdä lastensa lapset neljänteen polveen asti. Jobin kirja.

Herra koettelee vanhurskasta. Ps. 11: 5.

65. NELJÄ VUOSISATAA.

1. SYYRIALAISTEN SORTOVALTA. Makedonian kuningas *Aleksander Suuri* kukisti v. 331 Persian valtakunnan. Silloin joutui myös Palestiina ja juutalaiset hänen alamaisikseen. Hänen kuoltuansa joutuivat he ensin Egyptin kuninkaiden vallan alle, jotka kohtelivat heitä hyvin. Mutta Syyrian kuningas valloitti maan noin v. 200 e. Kr., ja silloin alkoi raskas aika juutalaisille. Varsinkin Syyrian kuningas *Antiokus Epifanes* sorti heitä säälimättä. Jerusalemin temppeli häväistiin, oikea jumalanpalvelus sieltä hävitettiin ja epäjumalan alttareita pantiin sijaan. Kuningas tahtoi pakottaa juutalaiset epäjumalanpalve-

lukseen. Monta, jotka vastustivat, hän antoi surmata. Toiset luopuivat nyt Herraa palvelemasta; mutta toiset pysyivät uskollisina ja kärsivät urhoollisesti vaivoja, jopa kuolemankin.

2. MAKKABEALAISET. Tähän aikaan eli hurskas pappi nimeltä Matatias, ja hänellä oli viisi poikaa. Hän sanoi: "Jos jokainen muu luopuisi isäinsä laista ja mielistyisi kuninkaan käskyyn, en kuitenkaan minä eikä poikani; siitä Jumala meitä varjelkoon!" Hän kulki ympäri ja kehoitti juutalaisia vapauden taisteluun v. 169 e. Kr. Hänen kuoltuaan taisteli hänen poikansa *Juudas* voitollisesti Antiokuksen sotajoukkoja vastaan, sillä hän turvasi Herran apuun. Temppeli puhdistettiin, ja sen johdosta myöhemmin vietettiin *temppelin vihkimisjuhlaa*. Juudasta ja hänen veljiään on nimitetty *Makkabealaisiksi* (sanasta "makkab", s. o. vasara).

Juudan kuoltua jatkoivat hänen veljensä *Siimon* ja *Jonatan* taistelua, kunnes saavuttivat itsenäisyyden juutalaisille (v. 141 e. Kr.). Myöhemmin heidän jälkeläisensä riitautuivat keskenään ja juutalaiset joutuivat v. 63 e. Kr. Roomalaisten valtaan, jotka pian maahan sijaiskuninkaan. Yksi niistä oli *Herodes Suuri*, joka hallitsi vielä silloin, kun Kristus syntyi.

3. SISÄLLINEN TILA. Profeetain ääni oli Malakian jälkeen tauonnut. Mutta kansa piti kiinni Herran antamista lupauksista ja odotti Messiasta. Suurin osa muodosti itselleen kuitenkin väärän messias-aatteen ja odotti häntä maalliseksi hallitsijaksi ja vapahtajaksi. Korkeinta hallintoa johti juutalaisten keskuudessa *Suuri neuvosto* eli *Raati* Jerusalemissa, johon kuului 70 jäsentä. Esimiehenä oli ylimmäinen pappi. Jerusalemin temppelissä oli tosin yhteinen rukous- ja uhripaikka; mutta moneen paikkaan rakennettiin

synagogeja, joissa rukoiltiin, luettiin ja selitettiin Jumalan sanaa kansalle. Pyhiä kirjoituksia ja lakia tutkivat erittäin *kirjanoppineet*, ja he opettivat kansaa; heitä kunnioitettiin nimellä *rabbi*. Heiltä ovat alkuansa n. s. *vanhinten säännöt*, jotka olivat omia määräyksiä ja elämän ohjeita rukouksesta, pesemisestä y. m., ja joita ruvettiin pitämään saman arvoisina kuin Jumalan käskyjä.

Makkabealaisten myöhempänä aikana muodostui juutalaisten keskuudessa kaksi puoluetta: farisealaiset ja sadukealaiset. *Farisealaiset* olivat kiivaat lain puolesta; mutta he tyytyivät useimmiten paljaaseen lain ulkonaiseen täyttämiseen, ja laiminlöivät sydämen jumalisuuden. Heidän vastustajiaan olivat *sadukealaiset*, jotka eivät uskoneet enkeleitä eikä ylösnousemusta olevan. He olivat laimeammat uskonasioissa ja etsivät hyvää elämää tässä maailmassa. — Paljon juutalaisia oli muuttanut asumaan muiden kansain keskuuteen Rooman valtakunnassa. Heidän kauttansa saivat monet pakanatkin tietoa Israelin Jumalasta. Näistä moni kääntyi juutalaisten uskontoon. Sellaisia sanottiin *proselyyteiksi* eli "uusiksi juutalaisiksi".

Puolueista huolimatta oli juutalaisten seassa monta harrasta sielua, jotka vilpittömästi etsivät Herraa ja odottivat "Israelin lohdutusta", s. o. Kristusta.

VANHAN TESTAMENTIN KIRJAT.

I. KANOONISILLA KIRJOILLA on täysi Jumalan sanan arvo, niin että ne ovat varma ohje uskolle ja elämälle. Semmoisia on vanhassa testamentissa seuraavat:

1. HISTORIALLISET KIRJAT: 5 Mooseksen kirjaa, Joosuan kirja, Tuomarein kirja, Ruutin-kirja, 2 Samuelin kirjaa, 2 Kuningasten kirjaa, 2 Aikakirjaa, Esran, Nehemian ja Esterin kirjat.

2. OPETUSKIRJAT: Jobin kirja, Psalttari, Salomon Sananlaskut, Salomon Saarnaaja, Salomon Korkea Veisu.

3. PROFEETALLISET KIRJAT: a) Suuremmat: Jesaja, Jeremia, Valitusvirret, Hesekiel ja Daniel. b) Pienemmät: Hosea, Joel, Aamos, Obadja, Joona, Miika, Naahum, Habakuk, Sefanja, Haggai, Sakarja ja Malakia.

II. APOKRYFISET kirjat, vaikkei niillä ole täyttä Jumalan sanan arvoa, sisältävät monta hyvää neuvoa ja historiallista tietoa ja ovat sentähden hyödylliset lukea. Ne ovat seuraavat: Juditan kirja, Viisauden kirja, Tobian kirja, Syrakin kirja, Barukin kirja, 2 Makkabealaisten kirjaa, Kappaleita Esterin kirjasta, Kappaleita Danielin kirjasta ja Manassen rukous.

Kanoonisiin kirjoihin sopii apostolin sanat: "Kaikkinainen kirjoitus on Jumalan antama, ja on tarpeellinen opiksi, nuhteeksi, ojennukseksi ja kuritukseksi vanhurskaudessa, että Jumalan ihminen olisi täydellinen ja sovelias kaikkiin hyviin töihin".

UUSI TESTAMENTTI.

I. JEESUKSEN LAPSUUS JA NUORUUS.

1. JOHANNES KASTAJAN SYNTYMÄ ILMOITETAAN.

1. ENKELI ILMESTYY SAKARIAALLE. Juudean kuninkaan Herodeksen aikana eli pappi, Sakarias nimeltä, ja hänen vaimonsa nimi oli Elisabet. He molemmat olivat hurskaat Jumalan edessä, vaeltaen nuhteettomasti kaikkein Herran käskyjen ja sääntöjen mukaan. He olivat jo iälliset, eikä heillä ollut lasta. Kun Sakarias vuorollansa toimitti Jumalan edessä papinvirkaa ja meni suitsuttamaan Herran temppeliin, näkyi hänelle Herran enkeli seisoen suitsutusalttarin oikealla puolella. Sakarias hämmästyi; mutta enkeli sanoi hänelle: "Älä pelkää, Sakarias! Sillä rukouksesi on kuultu ja vaimosi Elisabet synnyttää sinulle pojan, ja anna sinä hänelle nimi *Johannes*. Sinulle tulee ilo ja ihastus, ja monet iloitsevat hänen syntymästänsä; sillä hän tulee suureksi Herran edessä. Viiniä ja väkijuomia hän ei juo; ja hän täytetään Pyhällä Hengellä jo äitinsä kohdussa. Ja hän kääntää monta Israelin lapsista Herran, heidän Jumalansa tykö. Hän käy hänen edellänsä Eliaan hengessä ja voimassa, toimittaaksensa Herralle valmistetun kansan".

3. SAKARIAAN EPÄILYS. Sakarias sanoi enkelille: "Mistä voin sen tietää, sillä minä olen vanha ja vaimoni on jo iällinen?" Enkeli vastasi hänelle: "Minä olen *Gabriel*, joka seison Jumalan edessä ja olen lähetetty tuomaan sinulle näitä iloisia sanomia. Ja sinä tulet mykäksi siihen päivään asti, jona nämä tapahtuvat, koska et uskonut minun sanojani, jotka toteutuvat". Tultuaan ulos, ei Sakarias voinut puhua, vaan hän viittasi heille ja jäi mykäksi. Kun hänen virkatoimensa aika päättyi, meni hän kotiinsa. Luuk. 1 1.

Katso, ei Herran käsi ole lyhennetty! Jes. 59: 1.

2. JEESUKSEN SYNTYMÄN ILMOITUS.

1. ENKELI TULEE MARIAN LUO. Kuudentena kuukautena, edellisestä lukien, Jumala lähetti enkeli Gabrielin Natsaretin kaupunkiin Galileassa, neitsyen luo, joka oli kihlattu miehelle, jonka nimi oli *Joosef*, Daavidin suvusta; ja neitsyen nimi oli *Maria*. Enkeli tuli sisälle ja sanoi: "Terve armoitettu! Herra on kanssasi; siunattu olet sinä naisten seassa!" Nähdessään hänet hämmästyi Maria hänen puheestansa ja ajatteli, millainen tämä tervehdys oli. Mutta enkeli sanoi hänelle: "Älä pelkää, Maria; sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä! Katso, sinä synnytät pojan, ja sinun tulee nimittää hänet *Jeesukseksi*. Hän on tuleva suureksi ja kutsutaan Ylimmäisen Poikaksi. Ja Herra Jumala antaa hänelle Daavidin, hänen isänsän, valtaistuimen. Hän on iankaikkisesti oleva Jaakobin huoneen kuningas, eikä hänen valtakunnallansa ole loppua oleva".

2. MARIAN USKO. Maria sanoi enkelille: "Kuinka tämä tapahtuu; sillä en minä miehestä mitään tiedä?" Enkeli vastasi hänelle: "*Pyhä Henki tulee päällesi ja Ylimmäisen voima varjoo sinut; sentähden onkin se pyhä, joka syntyy si-*

nasta, pimitettäva Jumalan Pojaksi; sillä Jumalalle ei ole mitään mahdotonta". Maria sanoi: "Katso, olen Herran palvelijatar; tapahtukoon minulle sanasi mukaan!" Ja enkeli lähti hänen tyköään. Luuk. 1 1.

Hyvä sanoma on kelliuvi kuin suuri rikkaus. Sananl. 22: 1.

3. JOHANNES KASTAJAN SYNTYMÄ.

1. Johannes syntyy ja ympärileikataan. Kun Elisabetin synnyttämisen aika joutui, synnytti hän pojan. Tämän kuultuaan iloitsivat naapurit ja sukulaiset hänen kanssansa. Kahdeksantena päivänä he tulivat lasta ympärileikkaamaan, niinkuin laki määräsi, ja tahtoivat nimittää hänet isän nimellä Sakariaaksi. Mutta äiti sanoi: "Ei suinkaan; vaan hän on nimitettävä *Johannekseksi*". He sanoivat hänelle: "Ei ole ketään sinun suvussasi, jota kutsutaan sillä nimellä". Nyt he viittaten kysyivät isältä, minkä nimen hän tahtoi annettavaksi pojalleen. Sakarias kirjoitti taululle: *Johannes* on hänen nimensä. Tätä kaikki ihmettelivät. Sakarias sai myös heti puheenlahjan takaisin ja kiitti Jumalaa. Ja kaikki, jotka tämän kuulivat, sanoivat hämmästyneinä: "Mitkä lienet tästä lapsesta tulevan? Sillä Herran käsi oli hänen kanssansa.

2. Sakarias ennustaa. Ja Sakarias, hänen isänsä, täytettiin Pyhällä Hengellä, ja hän ennusti sanoen: "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala! Sillä hän on etsinyt ja lunastanut kansansa ja on korottanut meille pelastuksen sarven Daavidin, hänen palvelijansa huoneessa, niinkuin hän on puhunut muinoin pyhäin profeettainsa suun kautta. — Ja sinä, poikanen olet nimitettävä *Ylimmäisen profeetaksi*, sillä sinä käyt Herran edessä *valmistamassa hänen teitänsä*, antaak-

sesi pelastuksen tunnon hänen kansallensa heidän synteinsä anteeksi saamiseksi".

3. JOHANNEKSEN KASVAMINEN. Lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä ja oli korvessa siihen päivään asti, jona hänen tuli astua Israelin kansan eteen. Luuk. 1 1.

Riemun ja pelastuksen ääni on vanhurskasten majoissa: Herran oikea käsi tekee suuria töitä. — Ps. 118: 15.

4. JEESUKSEN SYNTYMÄ.

1. HERRAN KÄSKY JOOSEFILLE. Herran enkeli ilmestyi unessa Joosefille ja sanoi: "Älä pelkää ottaa puolisoasi Mariaa luoksesi, sillä se, joka hänessä on siinnyt, on Pyhästä Hengestä. Ja hän on synnyttävä pojan, ja kutsu sinä hänet nimellä *Jeesus*, sillä *hän on vapahtava kansansa heidän synneistään*. Herättyään unesta teki Joosef enkelin käskyn mukaan ja otti puolisonsa Marian luoksensa.

2. JEESUKSEN SYNTYMINEN BETLEHEMISSÄ. Niinä päivinä antoi keisari Augustus käskyn, että koko maailma oli kirjoitettava verolliseksi. Tätä varten kukin lähti suku-kaupunkiinsa. Niin myös Joosef Galileasta, Natsaretin kaupungista, meni Juudeaan, Daavidin kaupunkiin Betlehemiin, sillä hän oli Daavidin huoneesta ja suvusta, kirjoituttamaan itsensä verolle, kihlatun vaimonsa Marian kanssa. Heidän siellä ollessansa Marian synnyttämisen aika joutui. Ja hän synnytti pojan, esikoisensa, kapaloitsi hänet ja pani seimeen, sillä heille ei ollut sijaa majatalossa.

3. HYVÄ SANOMA PAIMENILLE. Siinä paikkakunnassa oli paimenia valvomassa kedolla, jotka vartioivat yöllä laumaansa. Ja katso, Herran enkeli seisoi heidän luonansa ja Herran kirkkaus loisti heidän ympärillänsä ja he pelästyivät suuresti. Silloin enkeli sanoi heille: "Älkää peljätkö,

sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilón, joka on tuleva kaikelle kansalle. Sillä *teille on syntynyt tänä päivänä Vapahtaja, joka on Kristus Herra, Daavidin kaupungissa.* Ja tämä on teille merkiksi: te löydätte lapsen kapaloituna ma-

kaavan seimessä". Ja yhtäkkiä oli enkelin kanssa suuri taivaallisen sotaväen joukko, joka ylisti Jumalaa sanoen: *"Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ja ihmisille mielisuosio".*

4. PAIMENET MENEVÄT KATSOMAAN JEESUSTA. Kun enkelit olivat [illegible] taivaaseen, sanoivat paimenet toisilleen: "Menkäämme nyt Betlehemiin katsomaan sitä tapahtumaa, jonka Herra meille ilmoitti!" Ja he tulivat kiiruhtain ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi seimessä. Ja he ilmoittivat kaiken, mitä heille tästä lapsesta oli sanottu. Ja kaikki ne, jotka kuulivat, ihmettelivät, mitä paimenet heille sanoivat. Mutta Maria kätki nuo sanat sydämellisellen sydämessänsä. Ja paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa kaikista asioista, joita olivat kuulleet ja nähneet. Matt. 1 l. Luuk. 2 l.

Tämä on se päivä, jonka Herra [illegible] riemuitkaamme! Ps. 118: 24.

5. JEESUKSEN YMPÄRILEIKKAUS JA TEMPPELIIN VIEMINEN.

1. YMPÄRILEIKKAUS JA NIMI. Kahdeksan päivän kuluttua, jolloin lapsi oli ympärileikattava, annettiin hänelle nimeksi Jeesus, nimeltä enkeli oli käskenyt ennenkuin hän oikein äitinsä kohdussa.

2. JEESUS TUODAAN TEMPPELIIN. Kun heidän puhdistuspäivänsä lain määräysten mukaan olivat kuluneet, veivät Joosef ja Maria Jeesuksen Jerusalemiin, asettaakseen hänet Herran eteen, ja uhrataksensa pari mettisiä tahi kaksi kyyhkysen poikaa.

3. SIMEON NÄKEE JEESUKSEN. Jerusalemissa oli mies, Simeon nimeltä, joka oli hurskas ja jumalinen ja odotti Israelin lohdutusta. Hänellä oli Pyhä Henki, joka ilmoitti hänelle, ettei hän olisi nälkävä kuolemaa ennenkuin hän oli nähdyt Herran Kristuksen. Hän tuli Hengen vaikutuksesta temppeliin, kun vanhemmat olivat tuoneet Jeesus lapsen sisälle, otti Simeon hänet syliinsä

ja kiitti Jumalaa sanoen: "Nyt sinä, Herra, lasket palvelijasi menemään rauhaan sanasi mukaan; sillä minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka valmistit kaikkein kansain eteen, valkeudeksi valistamaan pakanoita ja kansasi Israelin kunniaksi". Joosef ja Maria ihmettelivät näitä sanoja, joita Jeesuslapsesta lausuttiin. Ja Simeon siunasi vielä heitä ja sanoi Marialle: "Katso, tämä on pantu lankeemiseksi ja nousemiseksi monelle Israelissa ja merkiksi, jota vastaan sanotaan. Ja sinun omankin sielusi läpi on miekka käypä; siten monen sydämen ajatukset tulevat ilmi".

4. NAISPROFEETTA HANNA. Samalla kertaa tuli sinne myös naisprofeetta Hanna. Hän oli jo 84 vuoden ikäinen ja oli temppelissä palvellut Jumalaa alinomaa paastoissa ja rukouksissa. Tämä kunnioitti myös Herraa ja puhui hänestä kaikille, jotka Jerusalemissa odottivat lunastusta.

Luuk. 2 1.

Ja ei ole pelastusta yhdessäkään toisessa, sillä ei ole taivaan alla muuta nimeä, ihmisille annettua, jossa meidän on pelastuminen. Apt. T. 4: 12.

6. ITÄMAAN TIETÄJÄT.

1. TIETÄJÄIN TULO JERUSALEMIIN. Kun Jeesus oli syntynyt, tuli itämaalta tietäjiä Jerusalemiin. Siellä he kysyivät: "Missä on vastasyntynyt juutalaisten kuningas, sillä me näimme hänen tähtensä idässä ja tulimme häntä kumartaen rukoilemaan". Tämän kuultuaan hämmästyi Herodes kuningas ja koko Jerusalem hänen kanssansa. Hän kokosi ylipapit ja kirjanoppineet ja kyseli heiltä, missä Kristus oli syntyvä. He sanoivat hänelle: "Juudean Betlehemissä, sillä näin on kirjoitettu profeetan kautta: "Sinä Betlehem, paikkakunta Juudeassa, et ole suinkaan vähäisin Juudan ruhtinasten joukossa; sillä sinusta lähtee se

hallitsija, joka on kaitseva kansaani Israelia". Herodes kutsui nyt tietäjät salaa ja tutkisteli heiltä tarkoin tähden ilmestymisajan. Sitten hän lähetti heidät Betlehemiin, sanoen: "Menkää, tiedustelkaa tarkasti lasta, ja kun olette löytäneet, ilmoittakaa minulle, että minäkin tulisin häntä kumartaen rukoilemaan".

2. TIETÄJÄT KUNNIOITTAVAT JEESUSTA. Kuultuaan kuningasta lähtivät tietäjät matkalleen, ja katso, tähti, jonka he olivat nähneet idässä, kulki heidän edellänsä, kunnes se seisahtui sen paikan yläpuolelle, jossa lapsi oli. Nähdessään tähden he iloitsivat sangen suurella ilolla. He menivät huoneeseen ja näkivät lapsen ynnä Marian, hänen äitinsä. Langeten maahan he rukoilivat häntä, avasivat aarteensa ja veivät hänelle lahjoja: kultaa, suitsuketta ja mirhaa. Unessa Jumala ohjasi heitä, etteivät palaisi Herodeksen luo, ja he menivät toista tietä takaisin omaan maahansa.

Matt. 2 l.

Pakanat vaeltavat sinun valkeudessasi ja kuninkaat sinun paisteessasi, joka koittaa sinun yllesi. Jes. 60: 3.

7. PAKO EGYPTIIN JA SIELTÄ PALAAMINEN.

1. JOOSEF TOTTELEE HERRAN KÄSKYÄ. Kun tietäjät olivat menneet pois, ilmestyi Herran enkeli unessa Joosefille, sanoen: "Nouse, ota lapsi ja hänen äitinsä mukaasi ja pakene Egyptiin ja ole siellä, kunnes sanon sinulle, sillä Herodes aikoo etsiä lasta, surmatakseen hänet!" Silloin Joosef nousi, otti lapsen ja hänen äitinsä yöllä ja lähti Egyptiin.

2. BETLEHEMIN LASTEN SURMAAMINEN. Kun Herodes huomasi tulleensa pettyneeksi tietäjien kautta, vihastui hän sangen kovin ja lähetti tappamaan Betlehemissä ja sen ympäristöllä kaikki

poikalapset, kaksi vuotiset ja sitä nuoremmat, sen mukaan kuin hän oli tarkoin tutkistellut tietäjiltä.

3. PALATS EGYPTISTÄ. Herodeksen kuoltua Herran enkeli käski Joosefin ottamaan lapsen ja hänen äitinsä mukaansa ja palaamaan Israelin maalle. Joosef teki Herran käskyn mukaan, meni Galileaan ja asettui siellä Nasaretin kaupunkiin asumaan. Matt. 2 l.

Sillä Hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta, varjelemaan sinua kaikilla teilläsi. Ps. 91: 11.

8. JEESUS KAHDENTOISTA VUOTIAANA TEMPPELISSÄ.

Jeesuksen vanhemmat matkustivat joka vuosi pääsiäisjuhlalle Jerusalemiin. Kun Jeesus oli kahdentoista vuotias, menivät he Jerusalemiin juhlan tavan mukaan ja ottivat hänet mukaansa.

Juhlan kuluttua he lähtivät kotimatkalle, mutta poikanen Jeesus jäi Jerusalemiin. Tätä eivät Joosef ja Maria huomanneet, vaan luulivat hänen olevan matkueen mukana. Näin he olivat kulkeneet päivän matkan; ja he etsivät häntä sukulaistensa ja tuttavien parista. Kun he eivät häntä löytäneet, palasivat he takaisin Jerusalemiin, etsien häntä. Kolmen päivän kuluttua he löysivät hänet temppelistä, istuvana opettajain keskellä, kuunnellen heitä ja kysellen heiltä. Ja kaikki, jotka kuulivat häntä, hämmästyivät hänen ymmärrystänsä ja vastauksiansa. Joosef ja Maria, nähdessään hänet siellä, hämmästyivät myös, ja hänen äitinsä sanoi hänelle: "Poikani, minkätähden teit meille näin? Katso, isäsi ja minä olemme murehtien etsineet sinua!" Hän sanoi heille: "Minkätähden te etsitte minua? Ettekö tienneet, että minun tulee olla niissä asioissa, jotka Isälleni kuuluvat?" Mutta he eivät ymmärtäneet tätä puhetta. Ja Jeesus meni heidän kanssansa alas Nat-

saretiin ja oli heille alamainen. Ja hänen äitinsä säilytti kaikki nämä sanat sydämessään. Mutta Jeesus edistyi viisaudessa, iässä ja suosiossa Jumalan ja ihmisten edessä. Luuk. 2 1.

Herra, minä rakastan sinun huoneesi asuntoa, ja sinun kunniasi asuinpaikkaa! Ps. 26: 8.

II. VALMISTUSTOIMIA.

9. JOHANNES KASTAJAN TOIMINTA.

1. Parannussaarna ja parannuskaste. Keisari *Tiberiuksen* viidentenätoista hallitusvuotena tuli Jumalan sana Johannekselle, Sakariaan pojalle, korvessa. Tämä meni nyt korvesta Jordanin ympärille oleviin paikkoihin ja saarnasi parannuksen kastetta syntein anteeksi antamiseksi. Hän sanoi: "Tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on lähestynyt!" Hänen vaatteensa oli tehty kameelin karvoista; nahkavyö oli hänen vyötäisillään, ja hänen ruokanaan oli heinäsirkat ja metsähunaja. Silloin paljon kansaa Jerusalemista, Juudeasta ja Jordanin ympäristöltä meni Johanneksen luo, ja hän kastoi heitä Jordanin virrassa. Mutta farisealaisille ja sadukealaisille, jotka tulivat kastettaviksi, hän sanoi: "Te kyykäärmeitten sikiöt, kuka teitä on uskotellut, että vältätte tulevaisen vihan? Tehkää siis parannukseen sopivaa hedelmää! Älkää luulko, että teidän sopii ajatella: Onhan Aabraham isämme; sillä minä sanon teille, että Jumala voi näistä kivistä herättää lapsia Aabrahamille. Mutta jo on kirveskin pantuna puiden juurelle. Jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan siis pois ja heitetään tuleen".

2. PARANNUSNEUVOJA. Kansalle Johannes sanoi: "Jolla on kaksi vaatetta, antakoon sille, jolla ei ole yhtään; ja jolla on ruokaa, hän tehköön samoin". Publikaaneille hän sanoi: "Älkää vaatiko enempää, kuin mitä teille on säädetty". Sotamiehille hän sanoi: "Älkää tehkö kenellekään väkivaltaa taikka vääryyttä, vaan tyytykää palkkaanne!"

3. JOHANNEKSEN TODISTUS KRISTUKSESTA. Kun kaikki ajattelivat sydämissänsä Johanneksesta: "Lieneekö hän Kristus?" tunnusti hän kaikille: "Minä tosin kastan teitä vedellä; mutta minua väkevämpi tulee, jonka kengän nauhoja en minä ole kelvollinen päästämään. Hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella. Hänellä on viskimensä kädessään; hän on puhdistava tarkoin puimatantereensa ja kokoova jyvät aittaansa, mutta ruumenet hän polttaa sammumattomalla tulella".

Matt. 3. l. Luuk. 3 l.

Kaikkia, joita rakastan, niitä minä nuhtelen ja kuritan; ole siis ahkera ja tee parannus. Ilm. 3: 19.

10. JEESUS KASTETAAN.

Niinä päivinä tuli Jeesus Galilean Natsaretista Jordanin virralle Johanneksen luo kastettavaksi. Johannes esteli häntä ja sanoi: "Minä tarvitsen saada kasteen sinulta, ja sinä tulet minun tyköni!" Jeesus vastasi hänelle: "Salli nyt, sillä näin meidän sopii täyttää kaikkea vanhurskautta". Silloin Johannes myönsi sen hänelle. Kasteen saatuaan Jeesus nousi vedestä ja rukoili; ja katso, taivaat aukenivat ja Jumalan Henki tuli ruumiillisessa muodossa kyyhkysenä hänen päällensä. Ja ääni taivaista sanoi: "*Tämä on minun rakas poikani, johon olen mieltynyt*".

Matt. 3 l., Mark. 1 l., Luuk. 3 l.

11. JEESUKSEN KIUSAUS.

Sitten Henki vei Jeesuksen erämaahan perkeleen kiusattavaksi. Kun hän siellä oli paastonnut 40 päivää ja 40 yötä, oli hänellä nälkä. Kiusaaja tuli nyt hänen luoksensa ja sanoi: "Jos olet Jumalan poika, niin sano, että nämä kivet tulevat leiviksi". Mutta Jeesus vastasi sanoen: "Kirjoitettu on: *Ihminen ei elä yksin leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka lähtee Jumalan suusta*". (5 Moos. 8: 3).

Silloin perkele otti hänet mukaansa pyhään kaupunkiin, asetti hänet temppelin harjalle ja sanoi hänelle: "Jos olet Jumalan Poika, niin heittäydy tästä alas, sillä kirjoitettu on: Hän antaa enkeleilleen käskyn sinusta, ja he kantavat sinua käsillään, ettet loukkaa jalkaasi kiveen". Jeesus sanoi hänelle: "Myös on kirjoitettu: *Älä kiusaa Herraa Jumalaasi.*" (5 Moos. 6: 16).

Taas perkele otti hänet mukaansa sangen korkealle vuorelle ja näytti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden loiston ja sanoi hänelle: "Tämän kaiken annan sinulle, jos lankeat maahan ja rukoilet minua". Silloin Jeesus sanoi hänelle: "Mene pois, Saatana, sillä kirjoitettu on: *Herraa Jumalaa tulee sinun kunnioittaa ja häntä yksin palvella*". **(5 Moos. 6: 13).**

Kun kiusaus oli päättynyt, meni perkele pois hetkeksi Jeesuksen tyköä; mutta enkeleitä tuli, ja **he palvelivat häntä.** Matt. 4 l., Luuk. 4 l.

Olkaa siis Jumalalle alamaisia; mutta vastustakaa perkeletä, niin hän teistä pakenee. [illegible] hän lähestyy teitä. Jaak. 4: 7. 8.

12. JEESUKSEN ENSIMÄISET OPETUSLAPSET.

1. JUMALAN KARITSA. Korvesta Jeesus tuli taas Jordanille. Nähdessään Jeesuksen tulevan sanoi Johannes opetuslapsilleen: "*Katso, Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!*" En minä häntä tuntenut, mutta se, joka lähetti minut kastamaan vedellä, sanoi minulle: jonka päälle näet Hengen tulevan alas ja jäävän, hän on se, joka kastaa Pyhällä Hengellä. Ja minä näin sen ja olen todistanut, että hän on Jumalan poika". — Seuraavana päivänä seisoi Johannes taas siellä ja kaksi hänen opetuslapsistaan. Kun hän näki Jeesuksen astuvan ohi, sanoi hän: "*Katso, Jumalan Karitsa!*"

2. JOHANNES, ANDREAS JA SIIMON. Nuo kaksi opetuslasta kuulivat Johannes Kastajan todistuksen ja alkoivat seurata Jeesusta. Nämä opetuslapset olivat Johannes ja Andreas; he tulivat Jeesuksen asuntoon ja olivat sen päivän hänen luonansa. Andreas löysi veljensä Siimonin ja sanoi hänelle: "Me löysimme Messiaan" (s. o. voideltu). Ja hän toi hänet Jeesuksen luo. Katsottuaan häneen sanoi Jeesus: "Sinä olet Siimon, Joonaan poika; vastedes kutsutaan sinua Keefaaksi" (merkitsee samaa kuin Pietari, s. o. kallio).

3. FILIPPUS JA NATANAEL. Seuraavana päivänä Jeesus tahtoi mennä Galileaan. Hän löysi Filippuksen ja sanoi hänelle: "Seuraa minua!" Filippus taas löysi Natanaelin ja sanoi hänelle: "Me olemme löytäneet sen, josta Mooses kirjoitti laissa ja profeetat, Jeesuksen, Joosefin pojan Natsaretista". Natanael sanoi hänelle: "Voiko Natsaretista tulla jotakin hyvää?" Filippus vastasi: "Tule katsomaan!"

Jeesus näki Natanaelin tulevan luoksensa ja sanoi hänestä: "Katso, oikea israelilainen, jossa ei

ole vilppiä!" Natanael sanoi Jeesukselle: "Mistäs minut tunnet?" Jeesus vastasi hänelle: "Ennenkuin Filippus kutsui sinua, minä näin sinut viikunapuun alla ollessasi". Natanael sanoi: "Rabbi, sinä olet Jumalan Poika, sinä olet Israelin kuningas!" Joh. 1 1.

Maistakaa ja katsokaa, kuinka Herra on suloinen; autuas on se mies, joka Häneen turvaa! Ps. 34: 9.

III. JEESUKSEN JULKINEN VAIKUTUS.

13. HÄÄT GALILEAN KANAASSA.

Kolmantena päivänä vietettiin häitä Galilean Kanaassa, ja Jeesuksen äiti oli siellä. Mutta Jeesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin. Kun viini oli loppunut, sanoi Jeesuksen äiti hänelle: "Heillä ei ole viiniä". Jeesus sanoi hänelle: "Nainen, mitä minulla on sinun kanssasi tekemistä? Minun hetkeni ei ole vielä tullut". Niin hänen äitinsä sanoi palvelijoille: "Mitä hän sanonee teille, se tehkää!"

Niin oli siellä juutalaisten puhdistamistavan mukaan kuusi kivistä vesiastiaa, kukin kaksi tai kolme mittaa vetävä. Jeesus sanoi heille: "Täyttäkää vesiastiat vedellä!" Ja he täyttivät ne reunoja myöten. Ja hän sanoi heille: "Ammentakaa nyt ja viekää isännöitsijälle!" Niin he veivät. Maistettuaan vettä, joka oli muuttunut viiniksi, kutsui isännöitsijä yljän ja sanoi hänelle: "Jokainen asettaa ensiksi esiin hyvän viinin, ja sitten, kun ollaan juopuneina, huonomman. Sinä olet kätkenyt hyvän viinin tähän asti".

Tämän ensimäisen ihmeteksensä Jeesus teki Galilean Kanaassa ja näytti kirkkautensa. Ja hänen opetuslapsensa uskoivat häneen. Joh. 2 l.

Sinä valmistat minulle pöydän vihollisteni edessä, Sinä voitelet pääni öljyllä; maljani on ylivuotavainen. Hyvyys ja armo minua vain seuraavat koko elinpäiväni ja minä saan asua Herran huoneessa iankaikkisesti. Ps. 23: 5, 6.

11. JEESUS PUHDISTAA TEMPPELIN; KESKUSTELU NIKODEEMUKSEN KANSSA.

1. JEESUS TEMPPELISSÄ. Pääsiäisjuhla oli lähellä, ja Jeesus meni Jerusalemiin. Temppelissä hän löysi hiitä, jotka myivät härkiä, lampaita ja kyyhkysiä, sekä rahanvaihettajat, jotka siellä istuivat. Silloin hän teki kövsistä ruoskan ja ajoi heidät ulos temppelistä. Kyyhkysten kaupitsijoille hän sanoi: "Viekää nämät täältä pois, älkääkä tehkö isäni huonetta kauppahuoneeksi!"

Tämän johdosta juutalaiset kysyivät häneltä: "Minkä merkin näytät meille, koska teet näin?" Jeesus vastasi heille: "Hajoittakaa tämä temppeli, niin minä rakennan sen kolmessa päivässä". Juutalaiset sanoivat: "46 vuotta on tätä temppeliä rakennettu, ja sinäkö rakentaisit sen kolmessa päivässä?" Mutta Jeesus puhui ruumiinsa temppelistä.

2. JEESUKSEN KESKUSTELU NIKODEEMUKSEN KANSSA. Jerusalemissa moni uskoi Jeesukseen, kun he näkivät ne ihmeteot, joita hän teki pääsiäisjuhlan aikana. Silloin tuli myös Jeesuksen luo yöllä eräs mies nimeltä Nikodeemus, farisealainen ja juutalainen hallitusmies. Hän sanoi Jeesukselle: "Mestari, me tiedämme sinun Jumalasta tulleen opettajaksi; sillä ei kukaan voi tehdä niitä ihmeitä, joita sinä teet, ellei Jumala ole hänen kanssansa". Jeesus vastasi hänelle: "Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: *Ellei joku synny uu-*

desti, ei hän voi nähdä Jumalan valtakuntaa". Nikodeemus sanoi hänelle: "Kuinka voi ihminen syntyä vanhana?" Jeesus vastasi hänelle: "*Ellei joku synny vedestä ja Hengestä, ei hän voi tulla Jumalan valtakuntaan sisälle*". Mitä lihasta on syntynyt, se on lihaa, ja mitä hengestä on syntynyt, se on henkeä. Tuuli puhaltaa, mistä tahtoo, ja sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee. Näin on jokainen laita, joka on syntynyt Hengestä". Nikodeemus sanoi: "Kuinka tämä voi tapahtua?" Jeesus vastasi hänelle: "Sinä olet opettaja Israelissa, etkä tätä tiedä! Niinkuin Mooses yleensä käärmeen korvessa, niin on ihmisen Poika ylennettävä, jotta jokainen, joka uskoo häneen, saisi iankaikkisen elämän. Sillä niin on Jumala rakastanut maailmaa, että hän antoi ainosyntyisen Poikansa, ettei yksikään, joka uskoo häneen, hukkuisi, vaan saisi **iankaikkisen elämän**". Joh. 2 ja 3 l.

15. JEESUS SAMARIASSA.

1. SUKARIN LÄHELLÄ. Ohdaan jonkun aikaa Juudeassa laitti Jeesus Galileaan. Hän kulki Samarian läpi ja tuli saakkaan *Sykarin* kaupungin luona olevalle Jaakobin kaivolle. Matkasta väsyneenä Jeesus istui kaivolle; mutta opetuslapset menivät kaupunkiin ostamaan ruokaa. Tämä tapahtui näin [illegible] aamun tunteilla.

Tuli sitten samarialainen naisen ammentamaan vettä. Jeesus sanoi hänelle: "Anna minun juodaksesi!" Nainen sanoi hänelle: "Kuinka sinä, joka olet juutalainen, pyydät juodaksesi minulta, joka olen samarialainen nainen?" Sillä juutalaiset eivät seurustelleet samarialaisten kanssa. Jeesus vastasi hänelle: "Jos tuntisit Jumalan lahjan ja kuka se on, joka sinulle sanoo, anna juo-

dakseni! niin sinä pyytäisit häneltä, ja hän antaisi sinulle elävää vettä". Nainen sanoi hänelle: "Herra, eihän sinulla ole nosto-astiaa, ja lähde on syvä, mistä sinulla on sitten elävää vettä?" Jee-

sus vastasi hänelle: "Jokainen, joka juo tästä vedestä, janoaa jälleen; mutta joka juo siitä vedestä, jota minä annan, ei se janoa iankaikkisesti". Nainen sanoi Jeesukselle: "Anna minulle sitä vet-

tä, ettei minun tulisi jano, eikä minun tarvitsisi tulla tänne ammentamaan.

Jeesus sanoi hänelle: "Mene, kutsu miehesi ja tule tänne!" Nainen vastasi: "Ei minulla ole miestä". Jeesus sanoi hänelle: "Oikein sanoit: ei minulla ole miestä. Sillä viisi miestä on sinulla ollut, ja se, joka sinulla nyt on, ei ole sinun miehesi". Nainen sanoi: "Herra, minä näen, että olet profeetta. Meidän isämme ovat kumartain rukoilleet tällä vuorella, ja te sanotte: Jerusalemissa on se paikka, jossa tulee rukoilla". Jeesus sanoi hänelle: "Nainen, usko minua! tulee aika, jolloin ette rukoile Isää tällä vuorella ettekä Jerusalemissa. Jumala on henki, ja jotka häntä rukoilevat, niiden tulee rukoilla häntä hengessä ja totuudessa". Nainen sanoi hänelle: "Minä tiedän, että Messias (se on Kristus) tulee; tultuaan hän ilmoittaa meille kaikki". Jeesus sanoi hänelle: "Minä, joka puhuttelen sinua, olen juuri se".

2. Jeesus Sikarin kaupungissa. Nyt nainen jätti vesiastiansa, lähti kaupunkiin ja sanoi ihmisille: "Tulkaa katsomaan sitä ihmistä, joka on sanonut minulle kaikki, mitä olen tehnyt! Eiköhän se ole Kristus?" Ne lähtivät kaupungista ja tulivat Jeesuksen luo. Ja samarialaiset pyysivät häntä viipymään luonansa, ja hän viipyi siellä kaksi päivää. Siellä paljon useammat uskoivat Jeesuksen sanan tähden ja sanoivat sille naiselle: "Emme enää usko sinun puheesi tähden, sillä me itse olemme kuulleet ja tiedämme, että hän todeksi on Kristus, maailman Vapahtaja".

Joh. 4 1.

Niinkuin peura himoitsee vesiojille, niin sieluni himoitsee sinua, Jumala. Ps. 42: 2.

16. JEESUKSEN VASTAANOTTO GALILEASSA.

1.. Jeesus alkaa vaikutuksensa Galileassa. Kun Jeesus tuli Galileaan, otti ne galilealaiset hänet vastaan, jotka olivat nähneet kaikki, mitä hän oli juhlan ajalla tehnyt Jerusalemissa. Siitä ajasta Jeesus rupesi saarnaamaan ja sanomaan: "Tehkää parannus ja uskokaa evankeliumi, sillä taivasten valtakunta on lähestynyt!"

2. Jeesus Natsaretissa. Jeesus kävi myös Natsaretissa, jossa hän oli kasvanut. Synagogassa hän julisti ensin armosanoja. Kun hän sitte nuhteli Natsaretin asukkaita heidän epäuskostansa, tulivat he vihoja täyteen ja tahtoivat syöstä hänet vuoren kalliolta alas. Mutta Jeesus kävi ohitse heidän keskeltänsä ja meni pois. Tämän perästä hän asui Kapernaumin kaupungissa.

3. Pietarin kalansaalis. Jeesus seisoi Galilean meren rannalla, kun kansaa tunkeillen tuli hänen luoksensa kuulemaan Jumalan sanaa. Silloin hän meni Siimonin venheeseen, pyysi hänen laskemaan vähän matkaa maasta ja opetti kansaa venheestä. Lakattuaan puhumasta sanoi hän Siimonille: "Vie syvälle ja heittäkää verkkonne apajalle!" Siimon vastasi: "Olemme tehneet työtä kaiken yötä mitään saamatta; mutta sinun käskystäsi heitän ulos verkot". Tämän tehtyään he sulkivat suuren kalain paljouden, ja heidän verkkonsa repeili. He viittasivat toisessa venheessä oleville tovereilleen, että ne tulisivat auttamaan. He tulivat ja täyttivät molemmat venheet, niin että ne rupesivat vajoamaan. Kun Siimon Pietari sen näki, lankesi hän Jeesuksen polvien luo maahan ja sanoi: "Herra, lähde pois minun luotani, sillä minä olen syntinen ihminen!" Hämmästys oli näet vallannut hänet ja kaikki hänen toverinsa kalan saaliin tähden; näiden jou-

kossa myös Jaakobin ja Johanneksen, Sebedeuksen pojat. Mutta Jeesus sanoi Siimonille: "Älä pelkää, tästedes pyydät saaliiksi ihmisiä". Ja he vetivät venheet maalle, jättivät kaikki ja seurasivat häntä. Joh. 4 l. Luuk. 4 ja 5 l.

Hän tuli omaansa, ja hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan. Mutta kaikille, jotka ottivat hänet vastaan, hän antoi vallan tulla Jumalan lapseksi, nimille, jotka uskovat hänen nimeensä. Joh. 1: 11, 12.

17. HALVATTU MIES. MATTEUS. KAKSITOISTA APOSTOLIA.

1. HALVATTU SAA AVUN. Kerran Jeesus Kapernaumissa puhui sanaa ihmisjoukolle, joka oli tullut kuulemaan häntä. Silloin tuotiin hänen luokseen halvattu mies, jota neljä kantoi. Kun he väen tungoksen tähden eivät voineet oven kautta päästä lähelle Jeesusta, kiskoivat he auki huoneen katon, jossa hän oli, ja laskivat alas Jeesuksen eteen vuoteen, jossa halvattu makasi.

Nähdessään heidän uskonsa Jeesus sanoi halvatulle: "Ole, poikani, turvallisella mielellä, syntisi annetaan anteeksi". Niin muutamat kirjanoppineista ajattelivat sydämessään: "Miksi tämä noin puhuu pilkkaa? Kuka muu voi antaa syntiä anteeksi kuin yksin Jumala?" Kun Jeesus tunsi hengessään, että he ajattelivat näin itsekseen, sanoi hän heille: "Miksi te ajattelette näitä sydämessänne? Kumpi on helpompaa: sanoa halvatulle: Syntisi annetaan anteeksi, vai sanoa: Nouse, ota vuoteesi ja kävele? Mutta että tietäisitte ihmisen Pojalla olevan vallan maan päällä antaa synnit anteeksi, niin sanon sinulle: Nouse, ota vuoteesi ja mene kotiasi!" Ja se nousi kohta, otti vuoteensa ja meni ulos kaikkein nähden, niin että kaikki hämmästyivät ja kunnioittivat Jumalaa, sanoen: "Emme ole ikänä nähneet semmoista".

2. MATTEUS KUTSUTAAN. Siellä ohikulkiessaan Jeesus näki miehen, jota sanotaan Matteukseksi, istuvan tulliasemalla ja sanoi hänelle: "Seuraa minua!" Tämä rupesi seuraamaan Jeesusta. Kun Jeesus atrioitsi hänen huoneessaan, istui monta publikaania ja syntistä pöydässä Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa. Tämän nähdessään farisealaiset sanoivat hänen opetuslapsilleen: "Minkätähden mestarinne syö publikaanien ja syntisten kanssa?" Kuultuaan tämän sanoi Jeesus heille: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat. En ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä parannukseen".

3. KAKSITOISTA APOSTOLIA. Opetuslapsistaan Jeesus valitsi 12 tulemaan apostoleiksi. Ne olivat seuraavat: *Simon*, jolka nimitettiin *Pietariksi*, ja *Andreas*, hänen veljensä, *Jaakob*, Sebedeuksen poika, ja hänen veljensä *Johannes*, *Filippus* ja *Bartolomeus*, *Tuomas* ja *Matteus*, *Jaakob*, Alfeuksen poika, ja *Juudas*, Jaakobin poika, *Simon Kiivastelija* ja *Juudas Iskariot*.

Matt. 9 ja 10 l. Mark. 2 l. Luuk. 6 l.

Autuas on se, jonka rikokset ovat annetut anteeksi, jonka synnit ovat peitetyt. Ps. 32: 1.

18. JEESUKSEN VUORISAARNA.

Nähdessään kansanjoukot nousi Jeesus vuorelle. Ja kun hän oli asettunut istumaan, tulivat opetuslapset hänen tykönsä, ja hän avasi suunsa ja opetti heille seuraavia opetuksia:

1. AUTUUDESTA. Autuaita ovat hengessään köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta. Autuaita ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen. Autuaita ovat sävyisät, sillä he saavat periä maan. Autuaita ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä heidät ravitaan. Autuaita ovat laupiaat, sillä he saavat laupeuden. Autua-

aita ovat puhtaat sydämestä, sillä he saavat nähdä Jumalan. Autuaita ovat rauhantekijät, sillä he nimitetään Jumalan lapsiksi. Autuaita ovat ne, joita vainotaan vanhurskauden tähden, sillä heidän on taivasten valtakunta.

Autuaita olette te, kun he solvaavat ja vainoovat teitä ja puhuvat teitä vastaan kaikellaista pahaa, valhetellen, minun tähteni. Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä näin he ovat vainonneet profeettoja, jotka ovat olleet ennen teitä.

2. VANHURSKAUDESTA. Älkää luulko, että minä olen tullut kumoamaan lakia tai proeettoja; en ole tullut kumoamaan vaan täyttämään. Jollei teidän vanhurskautenne ole paljoa parempi kuin kirjanoppineiden ja farisealaisten, niin ette pääse taivasten valtakuntaan.

Olette kuulleet sanotuksi vanhoille: Älä tapa! Mutta joka tappaa, hän on oleva oikeuden tuomion alainen. Mutta minä sanon teille: Jokainen, joka syyttä vihastuu veljeensä, on oleva oikeuden tuomion alainen. Ja joka sanoo veljellensä: "Hölmö!" on oleva suuren neuvoston tuomion alainen. Ja joka sanoo: "Sinä järjetön!" on oleva tuomion alainen tuliseen helvettiin.

3. RAKKAUDESTA. Rakastakaa vihollisianne; siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat; tehkää hyvää niille, jotka vihaavat teitä, ja rukoilkaa niiden puolesta, jotka parjaavat ja vainoovat teitä, jotta te olisitte Isänne lapsia, joka on taivaissa. Sillä hän antaa aurinkonsa nousta pahain ja hyväin yli, ja antaa sataa vanhurskasten ja vääräin yli. Olkaa siis täydelliset, niinkuin taivaallinen Isänne on täydellinen.

4. HYVÄNTEKEVÄISYYDESTÄ. Kun harjoitat hyväntekeväisyyttä, älä anna soittaa torvea edelläsi, niinkuin ulkokullatut tekevät synagogissa ja kaduilla, saadakseen ylistystä ihmisiltä; totisesti sanon minä teille: He ovat saaneet palkkansa. Vaan

kun sinä harjoitat hyväntekeväisyyttä, älköön vasen kätesi tietäkö, mitä oikea kätesi tekee, jotta hyväntekeväisyytesi olisi salassa, ja Isäsi, joka näkee salassa, maksaa sinulle julkisesti.

5. RUKOUKSESTA. Kun rukoilette, älkää olko niinkuin ulkokullatut; he rukoilevat, jotta näkyisivät ihmisille. Sinä, kun rukoilet, mene kammioosi, sulje ovesi ja rukoile Isääsi, joka on salassa. Niin Isäsi, joka salassa näkee, maksaa sinulle julkisesti. Rukoillessanne älkää tyhjää hokeko, niinkuin pakanat. Näin te siis rukoilkaa: *Meidän Isämme, joka olet taivaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimesi. Tulkoon sinun valtakuntasi. Tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä, niinkuin taivaassa. Anna meille täräpäivänä jokapäiväinen leipämme. Ja anna meille anteeksi meidän syntimme, niinkuin mekin annamme anteeksi niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet. Äläkä johdata meitä kiusaukseen. Vaan päästä meidät pahasta. Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisiin aikoihin. Aamen.* — Anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan.

6. AARTEISTA. Älkää kootko itsellenne aarteita maan päällä, jossa koi ja ruoste turmelee, ja jossa varkaat murtautuvat sisään ja varastavat. Vaan kootkaa itsellenne aarteita taivaaseen, jossa ei koi eikä ruoste turmele, ja jossa varkaat eivät murtaudu sisään eivätkä varasta. Sillä missä aarteesi on, siellä on myös sydämesi.

7. MAALLISESTA *huolesta*. Älkää murehtiko hengestänne, mitä söisitte ja mitä joisitte, älkäälä ruumiistanne, mitä pukisitte yllenne. Eikö henki ole enempi kuin ruoka, ja ruumis enempi kuin puku? Katsokaa taivaan lintuja: Eivät ne kylvä, eivätkä niitä, eivätkä kokoa aittoihin, ja teidän taivaallinen Isänne ruokkii ne. — Ja mitä te murehditte vaatteista? Tarkatkaa kedon liljo-

ja, kuinka ne kasvavat: eivät ne tee työtä eivätkä kehrää. Mutta minä sanon teille, ettei Salomokaan kaikessa loistossaan ollut niin vaatetettu kuin yksi niistä. Jos Jumala näin vaatettaa kedon ruohon, joka tänä päivänä kasvaa ja huomenna heitetään uuniin, eikö paljoa enemmin teitä, te vähäuskoiset! Älkää siis murehtiko sanoen: "Mitä syömme?" tai: "Mitä juomme?" tai: "Millä vaatetamme itsemme?" Vaan *etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttansa*, niin tämä kaikki siinä sivussa annetaan teille.

8. TUOMITSEMISESTA. Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi; sillä millä tuomiolla te tuomitsette, tuomitaan teitäkin, ja millä mitalla te mittaatte, mitataan teillekin. — Kaikki, mitä tahdotte, että ihmiset tekisivät teille, tehkää tekin samoin heille, sillä tämä on laki ja profeetat.

9. KAITA JA LEVEÄ TIE. Menkää sisälle ahtaasta portista; sillä se portti on väljä ja se tie leveä, joka vie kadotukseen, ja monta on niitä, jotka menevät siitä sisälle. Mutta se portti on ahdas ja se tie kaita, joka vie elämään, ja harvat ovat ne, jotka löytävät sen.

10. LOPPURUKOUKSIA. Kavahtakaa valheprofeettoja, jotka tulevat luoksenne lammasvaatteissa, mutta sisältä ovat raatelevia susia. Heidän hedelmistään tunnette heidät. — Ei jokainen, joka sanoo minulle: "Herra, Herra", pääse taivasten valtakuntaan, vaan se joka tekee Isäni tahdon, joka on taivaissa.

Jokainen siis, joka kuulee nämät sanani, ja tekee ne, on verrattava älykkääseen mieheen, joka rakensi huoneensa kalliolle. Ja rankkasade lankesi, virrat tulivat ja tuulet puhalsivat ja syöksyivät sitä huonetta vastaan, eikä se kaatunut, sillä se oli kalliolle perustettu. Mutta jokainen, joka kuulee nämät sanani, eikä tee niitä, on ver-

rattava tyhmään mieheen, joka rakensi huoneensa hiekalle. Ja rankkasade lankesi, ja virrat tulivat, ja tuulet puhalsivat ja töytäsivät sitä huonetta vastaan, ja se kaatui, ja sen kukistuminen oli suuri.

Kun Jeesus lopetti nämä puheet, olivat kansanjoukot hämmästyneinä hänen opetuksestaan. Sillä hän opetti heitä niinkuin se, jolla on valta, eikä niinkuin heidän kirjanoppineensa. Matt. 5—7 l.

Sinun suusi laki on minulle otollisempi kuin monta tuhatta kappaletta kultaa ja hopeaa. Ps. 119: 72.

19. SADANPÄÄMIEHEN USKO.

Edellisen opetuspuheensa lopetettuaan Jeesus tuli Kapernaumiin. Siellä erään sadanpäämiehen palvelija, josta tämä piti paljon, sairasti kuolemaisillaan. Kuultuansa Jeesuksesta hän lähetti juutalaisten vanhimpia pyytämään, että Jeesus tulisi parantamaan hänen palvelijansa. Nämä menivät Jeesuksen luo ja rukoilivat häntä tulemaan. Niin Jeesus meni heidän kanssansa.

Kun Jeesus ei enää ollut kaukana hänen asunnostaan, lähetti sadanpäämies ystäviänsä hänelle sanomaan: "Herra, älä vaivaa itseäsi; sillä en ole sen arvoinen, että tulet kattoni alle. Sano vaan sana, niin palvelijani paranee. Sillä minäkin olen ihminen, toisen vallanalainen; ja minun valtani alla on sotamiehiä, ja sanon tälle, mene! niin hän menee, ja toiselle: tule! ja hän tulee, ja palvelijalleni: tee tämä! ja hän tekee". Kuultuansa tämän Jeesus ihmetteli häntä ja sanoi seurassaan olevalle kansanjoukolle: "Sanon teille: En ole Israelissa löytänyt sellaista uskoa." — Lähetetyt palasivat takaisin ja löysivät palvelijan terveenä.

Luuk. 7 l.

Jeesus sanoo: "Niinkuin uskot, niin tapahtukoon sinulle." Matt. 8: 13.

20. JEESUS HERÄTTÄÄ NAININ LESKEN POJAN.

Seuraavana päivänä Jeesus meni Nain nimiseen kaupunkiin, ja hänen kanssansa meni monta hänen opetuslastansa ja paljon väkeä. Hänen lähestyessänsä kaupungin porttia kannettiin sieltä kuollutta, joka oli äitinsä, leskivaimon, ainoa poika. Ja paljon kaupungin kansaa oli hänen kanssansa. Nähdessään hänet Herra armahti häntä ja sanoi: "Älä itke!" Sitten hän koski paariin ja kantajat seisahtuivat. Ja hän sanoi: "Nuorukainen! minä sanon sinulle: Nouse ylös!" Ja kuollut nousi istumaan ja alkoi puhua. Ja Jeesus antoi sen äidille. Mutta pelko valtasi kaikki, ja he kunnioittivat Jumalaa sanoen: "Suuri profeetta on noussut keskellemme, ja Jumala on katsonut kansansa puoleen". Ja tämä sanoma levisi hänestä koko Judeaan ja lähimaakuntiin. Luuk. 7: 1.

Jeesus sanoi hänelle: "Minä olen ylösnousemus ja elämä; joka uskoo minuun, hän elää, vaikka olisi kuollut". Joh. 11: 25.

21. SYNTINEN NAINEN.

Yksi farisealaisista pyysi Jeesusta kanssansa ruualle. Niin Jeesus meni. Siinä kaupungissa oli myös nainen, joka oli syntinen. Kun hän kuuli, että Jeesus atrioitsi farisealaisen huoneessa, toi hän lasin kallista voidetta, seisoi takana Jeesuksen jalkain juuressa ja itki. Kyyneleillään hän kasteli Jeesuksen jalat, kuivasi ne hiuksillansa, suuteli niitä ja voiteli ne voiteella.

Farisealainen, joka oli kutsunut Jeesuksen, nähdessään tämän sanoi itsekseen: "Jos tämä olisi profeetta, niin hän tietäisi, mikä ja millainen tuo nainen on, joka koskettelee häntä, että hän on syntinen". Jeesus sanoi hänelle vastaukseksi: "Siimon, minulla on sinulle jotakin sanomista".

Hän sanoi: "Mestari, sano!" Jeesus sanoi: "Eräällä lainanantajalla oli kaksi velkamiestä. Toinen oli velkaa 500 denaaria, toinen 50. Mutta kun heillä ei ollut varaa maksaa, antoi hän molemmille velan anteeksi. Kumman siis heistä luulet rakastavan häntä enemmän?" Siimon vastasi: "Minä luulen sen, jolle annettiin enemmän anteeksi". Jeesus sanoi hänelle: "Oikein päätit". Sitten hän kääntyi naiseen päin ja sanoi Siimonille: "Näetkö tämän naisen? Tulin huoneeseesi, etkä antanut vettä jaloilleni; mutta tämä on kyyneleillä kostutellut jalkani ja kuivannut ne hiuksillansa. Et sinä minulle suuteloa antanut; mutta tämä siitä asti, kun tulin, ei ole lakannut suutelemasta jalkojani. Et sinä voidellut päätäni öljyllä; mutta tämä on voidellut jalkani voiteella. Tämän vuoksi, sanon sinulle: "Tämän monet synnit ovat annetut anteeksi, joten hän rakasti paljon, mutta jolle annetaan vähän anteeksi, se rakastaa vähän". Sitten hän sanoi naiselle: "Sinun syntisi ovat annetut anteeksi". Nyt rupesivat ne, jotka olivat yhdessä atrioimassa, sanomaan itsekseen: "Kuka tämä on, joka antaa syntejäkin anteeksi?" Mutta Jeesus sanoi naiselle: "Uskosi on sinut pelastanut; mene rauhaan!" Luuk. 7 1.

Me rakastamme häntä, sillä hän rakasti ensin meitä 1 Joh. 4: 19.

22. VERTAUKSIA TAIVAAN VALTAKUNNASTA.

Kerran Jeesus Galilean meren rannalla opetti kansaa venheestä, joka oli lähellä rantaa. Silloin hän myös puhui nämät vertaukset:

1. NELJÄNLAISESTA PELLOSTA. Kylväjä lähti kylvämään. Hänen kylväissään muutamia siemeniä putosi tien viereen, ja linnut tulivat ja söivät ne. Toisia putosi kallioperäiseen maahan, jossa

niillä ei ollut paljoa maata; ne nousivat heti oraalle. Mutta auringon noustua ne poudittuivat ja kuivettuivat, kun niillä ei ollut juurta. Toisia putosi orjantappuroihin, ja orjantappurat nousivat ja tukahduttivat ne. Mutta toisia putosi hyvään maahan, ja ne tekivät hedelmän, mikä sata, mikä kuusikymmentä, mikä kolmekymmentä jyvää. Jolla on korvat kuulla, hän kuulkoon!"

2. EDELLISEN VERTAUKSEN SELITYS. Opetuslapsilleen Jeesus selitti tämän vertauksen seuraavalla tavalla: "Siemen on Jumalan sana. Jos ken hyvänsä kuulee sanan valtakunnasta eikä ymmärrä, niin tulee paholainen ja sieppaa pois hänen sydämessään olevan kylvösiemenen. Tämä on sellainen, joka oli kylvetty tien viereen. Se taas, joka oli kylvetty kallioperäiseen maahan, on sellainen, joka kuulee sanan ja ottaa sen heti ilolla vastaan. Mutta hänellä ei ole juurta itsessään, vaan hän kestää ajan, ja ahdistuksen tai vainon kohdatessa sanan tähden hän heti pahenee. Se taas, joka on kylvetty orjantappuroihin, on sellainen, joka kuulee sanan, ja tämän maailman huoli ja rikkauden petos tukehuttavat sanan, ja hän jää hedelmättömäksi. Mutta hyvään maahan kylvetty on sellainen, joka kuulee ja ymmärtää sanan ja tuottaa myöskin hedelmän, mikä sata jyvää, mikä kuusikymmentä, mikä kolmekymmentä."

3. RIKKARUOHOT NISUJEN SEASSA. Toisen vertauksen Jeesus esitti heille sanoen: Taivasten valtakunta on ihmisen kaltainen, joka kylvi peltoonsa hyvän siemenen. Mutta ihmisten maatessa tuli hänen vihamiehensä ja kylvi rikkaruohoa nisun sekaan. Kun laiho kasvoi ja teki hedelmää, tuli rikkaruohokin näkyviin. Silloin perheenisännän palvelijat sanoivat isännällensä: "Etkö kylvänyt hyvää siementä peltoosi? Mistä siinä sitten on rikkaruohoja?" Hän sanoi heille: "Sen on viha-

mies tehnyt". Palvelijat sanoivat: "Tahdotko, että me menemme ja poimimme ne läjään?" Mutta hän sanoi: "En, ettette poimiessanne kokoon rikkaruohoa niiden kanssa tempaisi nisujakin juuriltaan. Antakaa molempain kasvaa yhdessä elonleikkuuseen asti, ja leikkuuaikana sanon elomiehille: Kootkaa ensin rikkaruohot ja sitokaa ne kimppuihin poltettaviksi, mutta nisut korjatkaa aittaani".

4. TÄMÄN VERTAUKSEN SELITYS. Jeesus selitti tämänkin vertauksen opetuslapsilleen näin: "Hyvän siemenen kylväjä on Ihmisen Poika. Pelto on maailma. Hyvä siemen, se on valtakunnan lapset; mutta rikkaruohoja ovat paholaisen lapset. Vihamies, joka ne kylvi, on perkele. Elonleikkuu on maailman ajan loppu; ja elomiehet ovat enkeleitä. Niinkuin siis rikkaruohot poimitaan kokoon ja poltetaan tulella, niin tapahtuu maailman ajan lopussa. Ihmisen Poika lähettää enkelinsä, ja he kokoavat hänen valtakunnastaan kaikki tuliseen uuniin. Siellä on oleva itku ja hammasten kiristys. Silloin vanhurskaat loistavat Isänsä valtakunnassa niinkuin aurinko.

5. SINAPIN SIEMENEN VERTAUS. Toisen vertauksen Jeesus esitti heille sanoen: Taivasten valtakunta on sinapin siemenen kaltainen, jonka eräs mies otti ja kylvi peltoonsa. Se on kyllä pienempi kaikkia siemeniä, mutta kun se on kasvanut, on se suurin vihanneskasveista ja tulee puuksi, niin että taivaan linnut tulevat ja tekevät pesänsä sen oksille.

6. AARTEEN VERTAUS. Taivasten valtakunta on peltoon kätketyn aarteen kaltainen, jonka ihminen löysi ja kätki; ja siitä iloissaan hän meni ja myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen pellon.

Tämän ja muitakin vertauksia Jeesus esitti yksin opetuslapsilleen. Lopuksi hän sanoi heille:

"Jokainen kirjanoppinut, joka on tullut taivasten valtakunnan oppilaaksi, on perheenisännän kaltainen, joka tuo varastostaan esille uutta ja vanhaa. Matt. 13: 1.

23. JEESUS TYYNNYTTÄÄ MYRSKYN.

Kun Jeesus kerran näki lukuisia kansajoukkoja ympärillään, määräsi hän lähdettäväksi meren toiselle puolen. Hänen astuessaan venheeseen seurasivat hänen opetuslapsensa häntä. Ja katso, merellä nousi suuri myrsky, niin että laineet syöksivät venheen yli; mutta hän nukkui. Niin opetuslapset herättivät Jeesuksen, sanoen: "Herra, pelasta meidät, me hukumme!" Jeesus sanoi heille: "Miksi olette pelkureita, te vähäuskoiset?" Sitten hän nousi ja nuhteli tuulia ja merta, ja tuli aivan tyven. Ja ihmiset ihmettelivät, sanoen: "Millainen tämä on, kun sekä tuulet että meri tottelevat häntä?" Matt. 8: 1.

24. JEESUS HERÄTTÄÄ JAIRUKSEN TYTTÄREN.

1. Jairus tulee Jeesuksen luo. Kun Jeesus palasi venheellä takaisin, oli siellä suuri väkijoukko häntä odottamassa. Siihen eräs synagogan päämies, nimeltä Jairus, näkyään hänet, kumarsi häntä ja pyysi häntä tulemaan hänen kotiinsa, sillä hänen ainoa, kaksitoistavuotias tyttärensä oli kuolemaisillaan.

2. Jeesus parantaa eräan naisen. Jeesuksen mennessä väkijoukot ahtaasti tunkeilivat häneen. Ja eräs nainen, joka oli sairastanut verenjuoksua kaksitoista vuotta ja kuluttanut omaisuutensa lääkäreille saamatta mitään apua, tuli takaapäin ja kosketti hänen viittansa tupsuun. Ja kohta hänen

tautinsa parani. Mutta Jeesus sanoi: "Kuka kosketti minuun? sillä minä tunsin voiman lähtevän minusta". Kun nainen huomasi, ettei se ollut salassa, tuli hän vapisten, lankesi maahan Jeesuksen jalkain eteen ja ilmoitti väkijoukon kuullen, minkä vuoksi hän oli koskettanut Jeesukseen, ja kuinka hän äkkiä tuli terveeksi. Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ole turvallisella mielellä, tyttäreni! Uskosi on pelastanut sinut; mene rauhaan!"

3. JAIRUKSEN TYTÄR HERÄTETÄÄN KUOLLEISTA. Hänen vielä puhuessaan tuli joku synagogan päämiehen kotoa ja sanoi Jairukselle: "Tyttäresi on kuollut, älä enää vaivaa mestaria!" Mutta Jeesus tämän kuultuaan sanoi hänelle: "Älä pelkää, usko vaan, niin hän paranee". Tultuaan huoneeseen ei hän antanut kenenkään tulla sisälle, paitsi Pietarin, Johanneksen ja Jaakobin, ynnä lapsen isän ja äidin. Mutta kun kaikki itkivät ja voivottivat häntä, sanoi Jeesus: "Älkää itkekö; ei tyttö ole kuollut, vaan nukkuu". Niin he nauroivat hänelle, he kun tiesivät, että hän oli kuollut. Mutta hän ajoi kaikki ulos, tarttui hänen käteensä ja huusi: "Tyttönen, nouse ylös!" Niin tytön henki palasi häneen ja hän nousi heti ylös. Ja Jeesus käski antaa hänelle ruokaa. Tytön vanhemmat hämmästyivät; mutta Jeesus varoitti heitä sanomasta kenellekään sitä, mitä oli tapahtunut. Ja sanoma tästä levisi kaikkeen siihen maahan.

Matt. 9 l. Mark. 5 l. Luuk. 8 l.

Sillä niinkuin Isä herättää kuolleita ja tekee eläviksi, samoin Poikakin tekee eläviksi, ketkä hän tahtoo. Joh. 5. 21.

25. SAIRAS BETESDAN LAMMIKOLLA.

1. JEESUS PARANTAA SAPATTINA SAIRAAN. Tämän jälkeen oli juutalaisten juhla, ja Jeesus meni Jerusalemiin. Siellä, lammasportin luona, oli lammikko, nimeltä Betesda (laupeuden huone), ja sen

luona oli viisi pylväskäytävää. Niissä makasi suuri joukko sairaita, sokeita, ontuvia ja halvatuita, jotka odottivat veden liikuttamista. Sillä enkeli tuli määrätyllä ajalla lammikkoon ja kuohutti veden. Joka ensimäisenä astui veteen, kun se oli kuohutettu, se parani taudistaan. Siellä oli myös eräs mies, joka oli sairastanut 38 vuotta. Tälle Jeesus sanoi: "Tahdotko tulla terveeksi?" Sairas vastasi hänelle: "Herra, ei ole minulla ketään ihmistä, joka minut veisi lammikkoon, kun vesi on kuohutettu, vaan minun tullessani jo toinen on astunut siihen ennen minua". Jeesus sanoi hänelle: "Nouse, ota vuoteesi ja kävele!" Ja se mies parani, otti vuoteensa ja käveli. Mutta sinä päivänä oli sapatti.

2. VAINO JEESUSTA VASTAAN. Juutalaiset sanoivat parannetulle: "Nyt on sapatti; ei sinulla ole lupa kantaa vuodetta". Hän vastasi heille: "Se, joka teki minut terveeksi, sanoi minulle: Ota vuoteesi ja kävele!" He kysyivät häneltä: "Kuka on se ihminen?" Mutta parannettu ei tiennyt, kuka se oli, sillä Jeesus oli mennyt pois, koska väkijoukkoa oli siinä paikassa. Tämän jälkeen kohtasi Jeesus hänet temppelissä ja sanoi hänelle: "Katso, sinä olet tullut terveeksi, älä enää tee syntiä, ettei sinulle tapahtuisi mitään pahempaa!" Se ihminen meni nyt ja ilmoitti juutalaisille, että Jeesus se oli, joka oli tehnyt hänet terveeksi. Tämän tähden juutalaiset vainosivat Jeesusta, että hän teki sen sapattina. Niin Jeesus sanoi heille: "Minun isäni tekee työtä tähän asti; minäkin teen työtä". Tämän vuoksi juutalaiset halusivat vielä enemmän tappaa häntä, koska hän ei ainoastaan rikkonut sapattia, vaan sanoi Jumalan omaksi Isäkseen, tehden itsensä Jumalan vertaiseksi.

Joh. 5 1.

26. JOHANNES KASTAJAN KUOLEMA.

1. JOHANNES VANKEUDESSA. Ruhtinas Herodes oli panettanut Johanneksen vankeuteen. Sillä Johannes oli sanonut hänelle: "Ei sinun ole luvallista pitää veljesi vaimoa". Herodes oli näet nainut Herodiaan, joka oli hänen veljensä Filippuksen vaimo. Mutta Herodia vihasi Johannesta ja tahtoi tappaa hänet, eikä voinut. Sillä Herodes pelkäsi Johannesta, tietäen hänet hurskaaksi ja pyhäksi mieheksi, suojeli häntä ja kuunteli häntä mielellään.

2. JOHANNES MESTATAAN. Syntymäpäivänänsä valmisti Herodes aterian ylimmäisille miehilleen. Ja Herodiaan tytär tanssi keskellä seuraa ja miellytti Herodesta, niin että tämä valalla lupasi antaa hänelle, mitä ikänä hän anoisi, vaikka puolen valtakuntaansa. Tyttö meni sanomaan äidilleen: "Mitähän pyytäisin?" Äiti vastasi: "Johannes Kastajan päätä". Tyttö meni kiireesti ja sanoi: "Tahdon, että heti annat minulle Johannes Kastajan pään tällä lautasella". Kuningas tuli tästä varsin murheelliseksi, mutta valansa ja pöytätoverien tähden ei hän tahtonut häneltä kieltää, vaan lähetti heti mestaajan ja käski tuoda Johannes Kastajan pään. Se lähti ja löi Johanneksen pään poikki vankilassa, toi sen lautasella ja antoi sen tytölle, ja tyttö antoi sen äidilleen. Mutta hänen opetuslapsensa ottivat hänen ruumiinsa, hautasivat sen ja ilmoittivat asian Jeesukselle.

Mark. 6 1.

Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä annan sinulle elämän kruunun. Ilm. K. 2: 10.

27. JEESUS RUOKKII 5000 MIESTÄ JA KÄY MERELLÄ.

1. JEESUS OPETTAA ERÄMAASSA. Saatuansa sanoman Johannes Kastajan kuolemasta, lähti Jeesus opetuslastensa kanssa venheellä Galilean meren yli autioon paikkaan, yksinäisyyteen. Kun kansajoukot kuulivat sen, seurasivat ne häntä jalkaisin kaupungeista. Nähdessään heidät kävi Jeesuksen heitä sääli, kun he olivat niinkuin lampaita ilman paimenta, ja hän rupesi opettamaan heitä paljon, sekä paransi heidän sairaansa.

2. JEESUS RUOKKII VÄKIJOUKOT. Illan tullen opetuslapset sanoivat Jeesukselle: "Tämä paikka on autio, ja aika on kulunut; laske siis kansajoukot luotasi, että he menisivät kyliin ostamaan itselleen ruokaa!" Jeesus sanoi heille: "Ei heidän tarvitse mennä pois; antakaa te heille syödä!" Ja hän sanoi Filippukselle: "Mistä ostamme leipiä näiden syötäväksi?" Mutta Jeesus koetteli häntä; sillä hän tiesi, mitä hän aikoi tehdä. Filippus vastasi: "Kahdensadan penningin leivät eivät riittäisi heille, että kukin heistä saisi vähänkään". Andreas, Siimon Pietarin veli, sanoi: "Tässä on poikanen, jolla on viisi ohraista leipää ja kaksi kalaa; vaan mitä ne ovat näin paljolle?" Mutta Jeesus sanoi: "Asettakaa kansa atrioimaan". Ja he istuivat ryhmittäin ruohoiselle paikalle, 100 tai 50 joukkoonsa. Sitten Jeesus otti leivät, kiitti ja antoi opetuslapsille; mutta he jakoivat atrioitsevillе; samoin kaloja, niin paljon kuin hän tahtoi. Ja kaikki tulivat ravituiksi. Jeesus käski opetuslapsia kokoamaan leivänpalat, jotka jäivät, ettei mitään hukkuisi. Niin he kokosivat niitä kaksitoista täyttä korillista. Mutta atrioitsevia oli noin 5000 **miestä, paitsi naisia ja lapsia.**

3. JEESUS KÄY MERELLÄ. Kun ihmiset näkivät tämän merkin, jonka Jeesus teki, sanoivat he:

"Tämä on totisesti se profeetta, joka oli maailmaan tuleva. Kun Jeesus havaitsi, että he aikoivat ottaa hänet väkivallalla, tehdäkseen hänet kuninkaaksi, meni hän jälleen vuorelle yksikseen.

Mutta illan tultua lähtivät hänen opetuslapsensa venheellä Kapernaumiin. Kun he olivat soutaneet 25 tai 30 stadiota [1]), näkivät he Jeesuksen kävelevän merellä ja lähenevän venhettä; ja he peljästyivät ja sanoivat: "Se on aave". Mutta Jeesus sanoi: "Minä se olen; älkää peljätkö". Pietari vastasi hänelle: "Herra, jos sinä se olet, niin käske minun tulla tykösi vettä myöten". Hän sanoi: "Tule!" Niin Pietari astui ulos venheestä ja käveli veden päällä. Mutta katsellessaan tuulta, hän peljästyi, ja kun alkoi upota, huusi hän sanoen: "Herra, pelasta minut!" Niin Jeesus heti ojensi kätensä, tarttui häneen ja sanoi hänelle: "Sinä heikkouskoinen, miksi epäilit?" Kun he olivat astuneet venheeseen, asettui tuuli. Niin venheessä olijat kumarsivat häntä ja sanoivat: "Totisesti sinä olet Jumalan Poika".

Matt. 14 l. Mark. 6 l. Joh. 6 l.

Kuttakaa Herraa, sillä Hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy lankaikkisesti. Ps. 136: 1.

28. KANAANILAINEN VAIMO.

Jeesus lähti sieltä ja meni Tyyron ja Siidonin tienoihin. Ja katso, niiltä rajamailta tuli kanaanilainen vaimo, huusi ja sanoi: "Armahda minua, Herra, Daavidin poika; tytärtäni vaivaa paha henki kovasti". Mutta hän ei vastannut sanaakaan. Opetuslapsetkin tulivat ja rukoilivat häntä sanoen: "Laske hänet luotasi, sillä hän huutaa meidän perässämme". Niin hän vastasi: "En ole lähetetty muiden kuin Israelin huoneen kadonneiden lammasten tykö". Vaimo tuli, kumarsi häntä

[1]) Stadio on noin 600 jalkaa eli 178 metriä.

ja sanoi: "Herra, auta minua!" Mutta Jeesus vastasi: "Ei ole soveliasta ottaa lasten leipää ja heittää penikoille". Vaimo sanoi: "Totta kyllä, Herra; sillä penikat syövätkin niitä muruja, jotka putoavat heidän isäntiensä pöydältä". Silloin Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Oi vaimo, suuri on sinun uskosi; tapahtukoon sinulle niinkuin tahdot". Ja sillä hetkellä tuli hänen tyttärensä terveeksi.

Matt. 15 l.

Eu minä päästä sinua, jollet siunaa minua. 1 Moos. 2: 26.

29. PIETARIN TUNNUSTUS. JEESUS ILMOITTAA KÄRSIMISENSÄ.

1. PIETARIN TUNNUSTUS. Kun Jeesus tuli Filippuksen Kaisarean alueelle, teki hän opetuslapsilleen kysymyksen: "Kenen ihmiset sanovat minun, ihmisen Pojan, olevan?" He sanoivat: "Muutamat Johannes Kastajan, toiset Eliaan, eräät toiset Jeremiaan tai jonkun profeetoista". Hän sanoi heille: "Kenenkä te sanotte minun olevan?" Siimon Pietari vastasi: "Sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika". Jeesus sanoi hänelle: "Autuas olet sinä, Siimon Joonaan poika, sillä sitä ei liha eikä veri ole ilmoittanut sinulle, vaan minun Isäni, joka on taivaissa. Ja minäkin sanon sinulle: "Sinä olet Pietari, ja tälle kalliolle rakennan minä seurakuntani, ja tuonelan portit eivät voita sitä".

2. JEESUS ILMOITTAA KÄRSIMISENSÄ. Siitä ajasta Jeesus rupesi ilmoittelemaan opetuslapsilleen, että hänen piti mennä Jerusalemiin ja kärsiä paljon vanhimmilta, ylipapeilta ja kirjanoppineilta, ja tulla surmatuksi ja nousta kolmantena päivänä. Ja Pietari otti hänet työnsä ja alkoi nuhdella häntä sanoen: "Jumala varjelkoon sinua, Herra; älköön suinkaan sinulle tuota tapahtuko!" Mutta Jeesus kääntyi ja sanoi Pietarille:

"Mene pois näkyvistäni, saatana; sinä olet minulle pahennus, sillä et ajattele sitä, mikä on jumalallista, vaan sitä, mikä on ihmisellistä".

Matt. 16 l.

Ja hän sanoi kaikille: "Jos joku tahtoo minun perässäni kulkea, kieltäköön itsensä ja ottakoon ristinsä joka päivä ja seuratkoon minua. Luuk. 9: 23.

30. JEESUKSEN KIRKASTUS.

Kuuden päivän perästä Jeesus vei Pietarin, Jaakobin ja Johanneksen erikseen korkealle vuorelle, ja rukoili siellä. Ja hän muuttui heidän edessänsä ja hänen kasvonsa paistoivat niinkuin aurinko ja hänen vaatteensa tulivat valkeiksi niinkuin valo. Ja heille näkyivät kirkkaudessa

Mooses ja Elia, jotka puhelivat Jeesuksen kanssa hänen poismenostansa, minkä hän oli toteuttava Jerusalemissa.

Heidän mennessään pois Jeesuksen tyköä, sanoi Pietari Jeesukselle: "Herra, hyvä on meidän täällä olla; jos tahdot, niin teemme tänne kolme majaa, sinulle yhden, Moosekselle yhden ja Eliaalle yhden": Kun hän vielä puhui, katso, heidät varjosi valoisa pilvi; ja katso, ääni pilvestä sanoi: "Tämä on minun rakas Poikani, johon olen mielistynyt; kuulkaa häntä!" Sen kuultuaan opetuslapset lankesivat kasvoillensa ja peljästyivät kovin. Jeesus tuli heidän luoksensa, kosketti heihin ja sanoi: "Nouskaa ja älkää peljätkö!" Nostettuaan silmänsä eivät he nähneet ketään muita kuin Jeesuksen yksinään. Kun he vuorelta menivät alas, sanoi Jeesus heille: "Älkää kertoko kenellekään tätä näkyä, ennenkuin Ihmisen Poika on noussut kuolleista!" Matt. 17 1. Mark. 9 1. Luuk. 9 1.

Ja Sana tuli lihaksi, ja hän asui meidän keskuudessamme, ja me katselimme hänen kirkkauttaan, kirkkautta sellaista kuin ainosyntyisellä Pojalla on Isältä, — täynnä armoa ja totuutta. Joh. 1: 14.

31. ARMOTON PALVELIJA.

1. KUINKA USEIN TULEE ANTAA ANTEEKSI. Pietari kysyi kerran Jeesukselta: "Herra, kuinka monasti minun tulee antaa anteeksi veljelleni, joka rikkoo minua vastaan? Seitsemäänkö kertaan asti?" Jeesus sanoi hänelle: "En sano sinulle: seitsemän kertaa, vaan jopa seitsemänkymmentä kertaa seitsemän".

2. KUNINGAS VAATII PALVELIJAN TILINTEOLLE. Sentähden taivaan valtakunta on verrattava kuninkaaseen, joka tahtoi tehdä tiliä palvelijainsa kanssa. Kun hän oli ruvennut laskemaan, tuotiin hänen eteensä eräs, joka oli hänelle velkaa 10,000

talenttia *). Mutta kun sillä ei ollut millä maksaa, niin hänen herransa määräsi myytäväksi hänet, hänen vaimonsa, lapsensa ja kaikki, mitä hänellä oli. Silloin se palvelija lankesi polvilleen hänen eteensä ja sanoi: "Herra, ole kärsivällinen minua kohtaan, niin minä maksan kaikki sinulle". Herran kävi säälikseen sitä palvelijaa, ja hän päästi hänet ja antoi hänelle anteeksi velan.

3. PALVELIJAN ARMOTTOMUUS. Mentyään ulos tapasi tuo palvelija yhden palvelustovereistaan, joka oli velkaa hänelle 100 denaaria**), tarttui häneen ja kuristi häntä sanoen: "Maksa, minkä olet velkaa!" Silloin hänen palvelustoverinsa lankesi maahan ja pyysi häntä sanoen: "Ole kärsivällinen minua kohtaan, niin maksan sinulle". Mutta ei hän tahtonut, vaan meni ja heitti hänet vankeuteen, kunnes maksaisi velkansa.

4. ARMOTTOMAN PALVELIJAN PALKKA. Kun hänen palvelustoverinsa näkivät, mitä oli tapahtunut, tulivat he varsin murheellisiksi, sekä menivät ja ilmoittivat herralleen koko tapahtuman. Silloin hänen herransa kutsui hänet luokseen ja sanoi hänelle: "Sinä paha palvelija, koko tuon velan annoin sinulle anteeksi, kun rukoilit minua; eikö sinunkin olisi pitänyt armahtaa palvelustoveriasi, niinkuin minäkin armahdin sinua?" Ja vihastuneena hänen herransa jätti hänet kiduttajain haltuun, kunnes hän maksaisi kaikki, mitä hän oli herrallensa velkaa. Näin taivaallinen Isänikin tekee teille, jollette anna kukin veljellenne sydämestänne anteeksi. Matt. 18: 1

Ohjaa keskenänne vastavalitset ja lampaat, ja ankarasti ojentakaa toisianne, ettei kukaan ylpeydy. Jumalakin on antanut teille Kristuksen. Kaanon. Ps. 4: 32.

*) Talentti on $1.000.
**) Denaari on noin 20 senttiä.

32. LAUPIAS SAMARIALAINEN.

1. LAINOPPINEEN KYSYMYS. Lainoppinut tuli kerran Jeesuksen luo ja kysyi häneltä kiusaten: "Mestari, mitä minun tulee tehdä, että perisin iankaikkisen elämän?" Jeesus vastasi: "Mitä laissa on kirjoitettu? Kuinka luet?" Mies vastasi: "Rakasta Herraa Jumalaasi kaikesta sydä-

mestäsi, kaikesta sielustasi, kaikesta voimastasi ja kaikesta mielestäsi, ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi". Jeesus sanoi: "Oikein vastasit, tee se, niin saat elää". Mutta hän, tahtoen näyttäytyä vanhurskaaksi, sanoi Jeesukselle: "Kuka on minun lähimmäiseni?" Jeesus antoi hänelle vastauksen seuraavalla kertomuksella:

2. LAUPIAASTA SAMARIALAISESTA. Eräs mies meni Jerusalemista alas Jerikoon ja joutui rosvojen käsiin, jotka riisuivat hänet alasti, haavoittivat ja menivät pois, jättäen hänet puolikuolleeseen tilaan. Sattumalta eräs pappi kulki alas sitä tietä myöten ja nähtyään hänet meni ohitse. Samoin eräs leviitta, saavuttuaan sille paikalle, tuli, näki ja meni ohitse. Mutta muuan samarialainen matkustaissaan tuli hänen kohdalleen ja nähtyään hänet sääli häntä. Se tuli ja sitoi hänen haavansa vuodattaen niihin öljyyä ja viiniä; nostettuaan hänet oman juhtansa selkään vei hänet majaan ja hoiteli häntä. Seuraavana päivänä lähtiessään hän otti kaksi denaaria, antoi ne isännälle ja sanoi hänelle: "Hoida häntä, ja mitä kuluttanet lisää, sen palatessani maksan sinulla."

3. OPETUS SOVITETAAN LAINOPPINEESEEN. Lopuksi Jeesus sanoi lainoppineelle: "Kuka näistä kolmesta näyttää sinusta olleen hänen lähimmäisensä, joka oli joutunut rosvojen käsiin?" Hän vastasi: "Se, joka teki laupeuden häntä kohtaan". Niin Jeesus sanoi hänelle: "Mene sinäkin ja tee samoin!" Luuk. 10 l.

Lapsukaiseni, älkäämme rakastako sanalla tai kielellä, vaan työllä ja totuudella. 1 Joh. 3: 18.

33. MARIA JA MARTTA.

Ja heidän vaellaissaan Jeesus meni erääseen kylään. Niin eräs nainen, nimeltä Martta, otti hänet vastaan taloonsa. Ja hänellä oli sisar, Maria niminen; tämä asettui myös istumaan Herran jalkain juureen ja kuunteli hänen puhettaan. Mutta Martta puuhasi monissa palvelustoimissa; ja hän tuli Jeesuksen luo ja sanoi: "Herra, etkö välitä siitä, että sisareni on jättänyt minut yksinäni palvelemaan? Sano nyt hänelle, että hän auttaisi minua". Herra vastasi ja sanoi hänelle:

"Martta, Martta, sinä huolehdit ja hätäilet monia asioita, mutta yksi vain on tarpeellinen. Maria on valinnut hyvän osan, ja sitä ei oteta häneltä pois". Luuk. 10 l.

Kuinka makeat ovat sinun sanasi suuni laelle, makeammat kuin hunaja suulleni! Ps. 119, 103.

34. SOKEANA SYNTYNYT NUORUKAINEN.

1. HÄN SAA NÄKÖNSÄ. Lehtimajan juhlalla Jeesus kävellessään Jerusalemissa näki nuorukaisen, joka oli syntynyt sokeana. Opetuslapset kysyivät Jeesukselta, hänkö vai hänen vanhempansa olivat tehneet syntiä, koska hänen tävtyi syntyä sokeana. Jeesus vastasi: "Ei tämä tehnyt syntiä eikä hänen vanhempansa; vaan että Jumalan työt ilmoitettaisiin hänessä". Sanottuaan tämän hän sylki maahan, teki loan syljestä, voiteli sillä sokean silmät ja sanoi hänelle: "Mene ja pese itsesi Siloamin lammikossa". Hän menikin, pesi itsensä ja tuli näkevänä takaisin.

2. KUULUSTELU FARISEALAISTEN LUONA. Naapurit tiedustelivat häneltä, kuinka hän oli saanut näkönsä, ja veivät hänet farisealaisten luo. Sillä Jeesus oli avannut hänen silmänsä sapattina. Farisealaisetkin kysyivät taasen häneltä, kuinka hän oli saanut näkönsä. Nuorukainen vastasi heille:: "Hän pani lokaa silmilleni, ja minä pesin itseni ja näen". Niin muutamat farisealaisista sanoivat: "Ei se ihminen ole Jumalasta, koska hän ei pidä sapattia". Toiset sanoivat: "Kuinka voi syntinen ihminen tehdä sellaisia ihmeitä?" Ja heillä oli riita keskenään. He sanoivat nuorukaiselle: "Mitä sinä sanot hänestä, koska hän avasi sinun silmäsi?" Se sanoi: "Hän on profeetta".

He tiedustelivat asiaa vielä hänen vanhemmiltaan. Nämä vastasivat: "Me tiedämme tämän pojaksemme ja että hän on syntynyt sokeana; mut-

ta kuka hänen silmänsä avasi, sitä emme tiedä. Hänellä on kyllä ikää, puhukoon itse puolestansa". Vanhemmat näet pelkäsivät, sillä juutalaiset olivat keskenään päättäneet että, jos joku Jeesuksen tunnustaisi Kristukseksi, se olisi erotettava synagogasta.

3. Toinen kuulustelu. He kutsuivat sokeana olleen toisen kerran ja sanoivat hänelle: "Anna Jumalalle kunnia; me tiedämme sen ihmisen syntiseksi". Hän vastasi: "Josko hän on syntinen, sitä en tiedä; sen vaan tiedän, että minä, joka olin sokea, nyt näen". He sanoivat taas hänelle: "Mitä hän sinulle teki? Kuinka hän avasi silmäsi?" Hän vastasi: "Johan minä sanoin teille, ettekä kuulleet. Minkätähden tahdotte sitä taas kuulla? Tahdotteko ehkä tekin tulla hänen opetuslapsiksensa?" He kiroilivat häntä ja sanoivat: "Sinä olet hänen opetuslapsensa; mutta me olemme Mooseksen opetuslapsia. Tiedämme Jumalan puhutelleen Moosesta, mutta tästä emme tiedä, mistä hän on". Mies vastasi heille: "Sehän onkin ihmeellistä, ettette tiedä, mistä hän on, ja kuitenkin hän avasi minun silmäni. Mutta tiedämme, ettei Jumala kuule synnintekijöitä, vaan jos joku on Jumalaa pelkäävä ja tekee hänen tahtonsa, sitä hän kuulee. Muinoisajoista asti ei ole kuultu, että joku on avannut sokeana syntyneen silmät. Ellei tämä olisi Jumalasta, ei hän voisi tehdä mitään". He sanoivat hänelle: "Synnissä olet sinä kokonaan syntynyt, ja sinäkö opetat meitä?" Ja he ajoivat hänet ulos.

4. Sokeana syntynyt uskoo Jeesukseen. Jeesus sai kuulla, että he olivat ajaneet hänet ulos. Löydettyään hänet Jeesus sanoi hänelle: "Uskotko Jumalan Poikaan?" Se vastasi: "Herra, kuka se on, että uskoisin häneen?" Jeesus sanoi hänelle: "Sinä olet nähnyt hänet, ja hän on

se, joka puhuu kanssasi". Se sanoi: "Minä uskon, Herra"; ja hän kumartaen rukoili häntä.

Joh. 9: 1.

Niin Jeesus taas puhui heille, sanoen: "Minä olen maailman valo; joka seuraa minua, hän ei vaella pimeässä, vaan hänellä on elämän valo. Joh. 8: 12.

35. JEESUS HYVÄ PAIMEN.

Jeesus sanoi: "Minä olen hyvä paimen. Hyvä paimen antaa henkensä lammasten edestä. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, ja jonka omia eivät lampaat ole, näkee suden tulevan ja jättää lampaat ja pakenee, ja susi raatelee ja hajoittaa lampaat. Minä olen hyvä paimen, ja tunnen omani, ja minun omani tuntevat minut, samoin kuin Isä tuntee minut ja minä tunnen Isän; ja henkeni annan minä lammasten edestä. Minulla on muitakin lampaita, jotka eivät ole tästä lammashuoneesta. Niitäkin tulee minun johdattaa, ja he saavat kuulla minun ääneni, ja on oleva yksi lauma ja yksi paimen".

Joh. 10: 1.

Herra on minun paimenteni, ei minulta mitään puutu. Ps. 23: 1.

36. VERTAUKSIA KADONNEESTA LAMPAASTA JA TUHLAAJAPOJASTA.

1. KADONNUT LAMMAS. Kaikki publikaanit ja syntiset lähenivät Jeesusta, kuullakseen häntä. Niin farisealaiset ja kirjanoppineet napisivat sanoen: "Tämä ottaa vastaan syntisiä ja syö heidän kanssansa". Heille puhui Jeesus silloin tämän vertauksen:

Kuka on teistä se ihminen, jolla on sata lammasta, ja jos hän kadottaa niistä yhden, eikö hän jätä yhdeksänkymmentä yhdeksän korpeen ja mene sen jälkeen, joka on kadonnut, kunnes hän löytää sen? Löydettyään hän panee sen olallensa iloiten, ja tultuaan kotiin kutsuu hän

kokoon ystävänsä ja naapurinsa ja sanoo heille: "Iloitkaa kanssani, sillä minä löysin lampaani, joka oli kadonnut". Minä sanon teille: "Näin on oleva iloa taivaassa yhdestä syntisestä, joka tekee parannuksen, enemmän kuin yhdeksästä kymmenestä yhdeksästä hurskaasta, jotka eivät tarvitse parannusta".

2. TUHLAAJAPOIKA JÄTTÄÄ ISÄN KODIN. Jeesus sanoi myös: Eräällä miehellä oli kaksi poikaa. Nuorempi sanoi isällensä: "Anna minulle se osa tavarasta, joka kuuluu minulle". Niin hän jakoi heille tavaran. Jonkun ajan perästä tuo nuorempi poika kokosi kaiken tavaransa ja lähti kaukaiseen maahan; siellä hän hävitti omaisuutensa irstaalla elämällä. Kun hän oli tuhlannut kaiken omansa, tuli suuri nälkä siihen maakuntaan, ja hän alkoi joutua puutteeseen. Nyt hän rupesi palvelukseen eräälle sen maakunnan kauppiaalle; tämä lähetti hänet maataloihinsa kaitsemaan sikoja. Ja hän halusi täyttää vatsaansa niillä palkokasveilla, joita siat söivät, eikä kukaan antanut hänelle niitäkään.

3. ITSEENSÄ MENEMINEN JA PALAUS. Mentyään itseensä hän sanoi: "Kuinka monella isäni palkollisella on yltäkyllä leipää, mutta minä kuolen nälkään! Minä nousen ja menen isäni luo ja sanon hänelle: "Isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi, enkä ansaitse enää, että minua kutsutaan sinun pojaksesi. Tee minut palkollisesi vertaiseksi". Hän nousi ja tuli isänsä luo.

4. ISÄ ARMAHTAA POIKAANSA. Kun hän oli vielä kaukana, näki hänen isänsä hänet, armahti häntä, juoksi ja halasi häntä kaulasta ja suuteli häntä. Mutta poika sanoi: "Minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi, enkä ansaitse enää, että minua kutsutaan sinun pojaksesi".

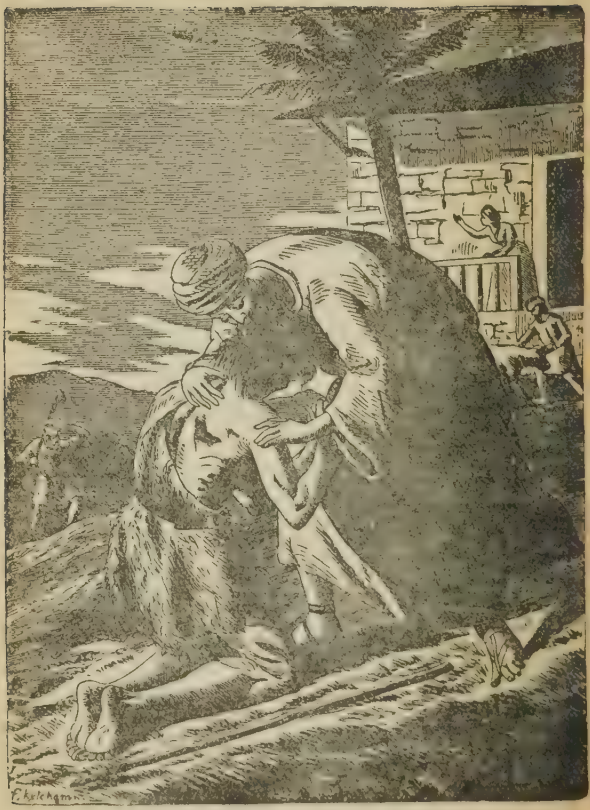

Mutta isä sanoi palvelijalleen: "Tuokaa pian parhaat vaatteet ja pukekaa hänet niihin, antakaa sormus hänen käteensä ja kengät hänen jalkoihinsa; tuokaa myös se syötetty vasikka, ja teurastakaa se, ja syötyämme riemuitkaamme! Sillä tämä poikani oli kuollut ja virkosi jälleen; hän oli kadonnut ja on taas löydetty". Ja he rupesivat riemuitsemaan.

5. VANHEMMAN VELJEN SUUTTUMUS. Mutta hänen vanhempi poikansa oli pellolla; kun hän tullessaan läheni taloa, kuuli hän soittoa ja hyppyjä. Hän kutsui yhden palvelijoista ja kysyi, mitä se oli. Se sanoi hänelle: "Veljesi tuli, ja isäsi teurasti syötetyn vasikan, kun hän oli saanut hänet terveenä jälleen". Mutta hän vihastui eikä tahtonut tulla sisälle. Hänen isänsä meni siis ulos ja neuvoi häntä. Mutta hän vastasi isällensä: "Katso, niin monta vuotta olen minä palvellut sinua, enkä ole koskaan käskyäsi rikkonut, ja minulle et ole milloinkaan antanut vohlaakaan, iloitakseni ystäväini kanssa. Vaan kun tämä poikasi, joka on porttoin kanssa tuhlannut tavarasi, saapui, teurastit sinä hänelle tuon syötetyn vasikan". Niin isä sanoi hänelle: "Poikani, sinä olet alati kanssani, ja kaikki minun omani on sinun. Mutta tuleehan nyt iloita ja riemuita, koska tämä veljesi oli kuollut ja virkosi jälleen, oli kadonnut ja on jälleen löydetty". Luuk. 15: 1.

Sillä Ihmisen Poika on tullut pelastamaan sitä, mikä kadonnut on. Matt. 18: 11.

37. RIKAS MIES JA LATSARUS.

1. KERTOMUKSEN ALKUSYY. Jeesus oli kerran opettanut opetuslapsilleen, kuinka maallisen omaisuuden käyttämisellä tulee palvella Jumalaa. Kun tämän kuulivat nekin farisealaiset, jotka olivat ahneita, pilkkasivat he häntä. Sil-

loin Jeesus sanoi heille: "Te olette niitä, jotka teette itsenne hurskaiksi ihmisten edessä, mutta Jumala tuntee sydämenne: sillä se, mikä ihmisten edessä on korkeaa, on Jumalan edessä kauhistus". Ja hän sanoi heille vielä:

2. RIKAS JA KÖYHÄ. Oli eräs rikas mies, joka puki itsensä purppuralla ja kalliilla liinavaatteilla ja eli joka päivä ilossa ja komeudessa. Oli myös eräs köyhä, nimeltä Latsarus, joka makasi hänen ovensa edessä, täynnä paisumia; tämä pyysi saada ravintonsa niistä muruista, jotka putosivat rikkaan miehen pöydältä. Mutta koiratkin tulivat ja nuolivat hänen paisumiansa. Tapahtui sitten, että köyhä kuoli, ja enkelit veivät hänet Aabrahamin helmaan. Rikas kuoli myöskin ja haudattiin.

3. HEIDÄN TILANSA TUONELASSA. Kun rikas mies oli tuonelan vaivassa, nosti silmänsä ja näki etempää Aabrahamin ja Latsaruksen hänen helmassansa, huusi hän: "Isä Aabraham, sääli minua ja lähetä Latsarus kastamaan sormensa pää veteen, että hän jäähdyttäisi kieltäni, sillä minä kärsin tuskaa tässä liekissä". Aabraham vastasi: "Poikani, muista, että sinä sait hyväsi eläissäsi, ja Latsarus samoin pahaa; nyt häntä lohdutetaan, vaan sinä kärsit tuskaa. Ja kaiken tämän lisäksi on meidän ja teidän välille asetettu suuri kuilu, että ne, jotka tahtovat täältä tulla sinne teidän luoksenne, eivät voisi, eivätkä siellä olevat voisi tulla meidän luoksemme". Niin hän sanoi: "Minä rukoilen siis sinua, isä, että lähetät hänet isäni kotiin, sillä minulla on viisi veljeä, että hän todistaisi heille, etteivät hekin joutuisi tähän kidutuksen paikkaan". Aabraham vastasi hänelle: "Heillä on Mooses ja profeetat, kuulkoot niitä!" Mutta hän sanoi: "Ei, isä Aabraham; vaan jos joku kuolleista menisi heidän luokseen,

niin he tekisivät parannuksen". Aabraham sanoi: "Ellcivät he kuule Moosesta ja profeettoja, eivät he usko, vaikka joku nousisi kuolleista".

Luuk. 16 l.

Vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan, niin tämäkin kaikki sen ohessa annetaan teille. Matt. 6: 33.

38. FARISEALAINEN JA PUBLIKAANI.

Muutamille, jotka luottivat itseensä, että he olivat hurskaita, ja halveksivat muita, Jeesus sanoi tämän vertauksen:

"Kaksi ihmistä meni temppeliin rukoilemaan, toinen farisealainen, toinen publikaani. Farisealainen seisoi ja rukoili itsekseen näin: "Minä kiitän sinua, Jumala, etten minä ole niinkuin muut ihmiset, rosvot, väärät, huorintekijät taikka myös niinkuin tuo publikaani. Minä paastoon kahdesti viikossa ja maksan kymmenykset kaikista tuloistani". — Mutta publikaani seisoi etäällä eikä tahtonut edes nostaa silmiänsä taivasta kohden, vaan löi rintaansa, sanoen: "Jumala, armahda minua syntistä!"

Minä sanon teille: Tämä meni hurskaampana kotiinsa, kuin ikään tuo toinen. Sillä jokainen, joka ylentää itsensä, se alennetaan, ja joka alentaa itsensä, se ylennetään. Luuk. 18 l.

39. JEESUS ON KRISTUS, JUMALAN POIKA.

Kun Jeesus oli temppelin vihkimysjuhlalla Jerusalemissa, vaativat juutalaiset häntä selvästi sanomaan, oliko hän Kristus. Jeesus vastasi: "Minä olen sanonut teille ettekä usko; ne teot, jotka minä teen Isäni nimessä, todistavat minusta. Mutta ette usko minua, sillä ette ole minun lampaitani. Niinkuin sanoin teille: Minun lampaani kuulevat minun ääneni ja seuraavat minua,

ja minä annan niille iankaikkisen elämän, eivätkä ne joudu hukkaan iankaikkisesti, eikä kukaan riistä niitä minun kädestäni. Isäni, joka antoi ne minulle, on suurempi kaikkia, eikä kukaan voi riistää Isäni kädestä. Minä ja Isä olemme yksi". Kun juutalaiset kiukustuneina poimivat kiviä, kivittääksensä Jeesusta, nuhteli hän heitä ja sanoi: "Jollen tee Isäni töitä, älkää uskoko minua. Mutta jos teen, ettekä usko minua, niin uskokaa ne työt, että ymmärtäisitte ja uskoisitte, että Isä on minussa ja minä hänessä".

Juutalaiset koettivat taas ottaa häntä kiinni, mutta Jeesus läksi heidän käsistään ja meni taas Jordanin toiselle puolelle. Joh. 10:1

40. JEESUS SIUNAA LAPSIA.

He toivat lapsia Jeesuksen luo, että hän koskettaisi heihin. Mutta opetuslapset nuhtelivat heitä, jotka niitä toivat. Sen nähdessään Jeesus närkästyi ja sanoi heille: "Sallikaa lasten tulla minun luokseni älkääkä kieltäkö heitä, sillä sellaisten oma on Jumalan valtakunta. Totisesti sanon teille: Ken ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan tule siihen sisälle". Ja otettuaan heitä syliinsä ja pantuaan kätensä heidän päällensä hän siunasi heitä.

Mark. 10:1

41. VERTAUS TYÖMIEHISTÄ VIINITARHASSA.

1. KUTSU VIINIMÄKEEN. Jeesus sanoi opetuslapsilleen varoitukseksi seuraavan vertauksen: "Taivasten valtakunta on perheenisännän kaltainen, joka lähti ulos varhain aamulla palkkaamaan työmiehiä viinitarhaansa. Sovittuaan työmies-

ten kanssa denaarista päivältä, hän lähetti heidät viinitarhaansa. Ja hän meni ulos noin kolmannella hetkellä ja näki toisia seisovan torilla joutilaina. Hän sanoi heille: "Menkää tekin viinitarhaani, ja minä annan teille, mikä on kohtuullista". Ja he menivät. Taas hän meni ulos noin kuudennella ja yhdeksännellä hetkellä ja teki samoin. Ja kun hän meni ulos noin yhdennellätoista hetkellä, löysi hän toisia seisomassa ja sanoi heille. "Miksi täällä seisotte koko päivän joutilaina?" He vastasivat: "Kun ei kukaan ole palkannut meitä". Hän sanoi heille: "Menkää tekin viinitarhaani, ja mikä on kohtuullista, sen te saatte".

2. PALKAN MAKSU. Illan tultua sanoi viinitarhan isäntä taloutensa haltijalle: "Kutsu työmiehet ja maksa heille palkka, alkaen viimeisistä ensimäisiin asti". Kun yhdennentoista hetken vaiheella saapuneet tulivat, saivat he kukin denaarin. Ja kun ensimäiset tulivat, luulivat he saavansa enemmän; ja hekin saivat kukin denaarinsa. Mutta sen saatuaan he napisivat perheenisäntää vastaan, sanoen: "Nämä viimeiset ovat tehneet työtä yhden hetken, ja sinä teit heidät meidän vertaisiksemme, jotka olemme kantaneet päivän kuorman ja helteen". Niin hän vastasi yhdelle heistä: "Veikkonen, en tee sinulle vääryyttä; etkö sopinut minun kanssani denaarista? Ota omasi ja mene. Mutta minä tahdon tälle viimeiselle antaa saman kuin sinullekin. Enkö saa tehdä omalleni, mitä tahdon? Vai onko silmäsi paha, sentähden että minä olen hyvä?" *Näin viimeiset tulevat olemaan ensimäisinä, ja ensimäiset viimeisinä. Sillä monet ovat kutsutut, mutta harvat valitut.* Matt. 20 l.

42. JEESUS HERÄTTÄÄ LATSARUKSEN.

1. JEESUS JORDANIN TOISELLA PUOLELLA. Jerusalemin likellä oli pieni kylä, Betaania, jota Johannes sanoo Marian ja hänen sisarensa Martan kyläksi. Näitä sisaruksia ja heidän veljeään Latsarusta Jeesus rakasti paljon. Kun sitten Latsarus sairastui ja Jeesus oli kaukana täältä Jordanin toisella puolella, lähettivät sisaret Jeesukselle sanomaan. "Katso, se sairastaa, jota rakastat". Jeesus viipyi siellä kuitenkin vielä kaksi päivää. Sen perästä hän sanoi opetuslapsilleen: "Latsarus ystävämme nukkuu, mutta minä menen herättämään häntä unesta". Opetuslapset sanoivat hänelle: "Herra, jos hän nukkuu, niin hän tulee terveeksi". Silloin Jeesus sanoi heille suoraan: "Latsarus on kuollut; ja minä iloitsen teidän tähtenne, etten ollut siellä, jotta uskoisitte; mutta menkäämme hänen tykönsä!"

2. JEESUS PUHUTTELEE MARTTAA JA MARIAA. Kuultuaan Jeesuksen olevan tulossa meni Martta häntä vastaan; mutta Maria istui kotona. Ja Martta sanoi Jeesukselle: "Herra, jos sinä olisit ollut täällä, ei veljeni olisi kuollut; mutta nytkin tiedän, että Jumala antaa sinulle kaikki, mitä anot häneltä". Jeesus vastasi: "Veljesi on nouseva ylös". Martta sanoi hänelle: "Tiedän hänen nousevan ylösnousemisessa viimeisenä päivänä". Jeesus sanoi hänelle: "*Minä olen ylösnousemus ja elämä; joka uskoo minuun, hän elää, vaikka olisi kuollut.* Eikä kukaan, joka elää ja uskoo minuun, ole kuoleva iankaikkisesti. Uskotko sen?" Hän vastasi Jeesukselle: "Uskon, Herra; minä uskon, että sinä olet Kristus, Jumalan Poika, se, joka oli tuleva maailmaan".

Tämän sanottuaan hän meni ja kutsui salaa sisarensa Marian. Kun Maria saapui sinne, missä Jeesus oli, sanoi hän Jeesukselle: "Herra, jos si-

rä olisit ollut täällä, ei olisi veljeni kuollut". Kun Jeesus näki hänen ja siellä olevien juutalaisten itkevän, joutui hän hengessään kovaan liikutukseen ja tuli sangen murheelliseksi ja sanoi: "Mihin te panitte hänet?" He sanoivat hänelle: "Herra, tule ja katso!" Ja Jeesus vuodatti kyyneleitä. Sentähden juutalaiset sanoivat: "Katso, kuinka hän rakasti häntä!"

3. LATSARUKSEN HERÄTTÄMINEN. Tultuaan haudalle, joka oli luola, ja jonka suulle oli pantu kivi, sanoi Jeesus: "Ottakaa kivi pois!" Martta sanoi: "Herra, hän jo haisee, sillä hän on ollut haudassa neljä päivää". Jeesus sanoi hänelle: "Enkö sanonut sinulle, että jos uskot, saat nähdä Jumalan kirkkauden?" Kun kivi oli otettu pois, nosti Jeesus silmänsä ylöspäin ja sanoi: "Isä, minä kiitän sinua, että olet kuullut minua". Sitten hän huusi korkealla äänellä: "Latsarus, tule ulos!" Ja kuollut tuli ulos, jalat ja kädet siteisiin käärittyinä, ja hikiliina oli sidottuna hänen kasvojensa ympäri. Jeesus sanoi heille: "Päästäkää hänet ja antakaa hänen mennä!"

4. JEESUSTA VAINOTAAN. Useat juutalaiset, nähtyään tämän ihmeen, uskoivat Jeesukseen. Mutta toiset menivät farisealaisten luo ja sanoivat heille, mitä Jeesus oli tehnyt. Tämän johdosta suuri neuvosto kokoontui ja päätti tappaa Jeesuksen. Sentähden Jeesus ei enää vaeltanut julkisesti juutalaisten keskellä, vaan meni sieltä erämaan lähellä olevaan seutuun ja oleskeli opetuslapsineen Efraim nimisessä kaupungissa.

13. JEESUS VIIMEISELLÄ MATKALLAAN JERUSALEMIIN.

1. JEESUS ILMOITTAA KUOLEMANSA. Matkalla Jerusalemiin kulki Jeesus opetuslastensa edellä; ja hämmästys valtasi heidät. Niin Jeesus otti taas tykönsä kaksitoista opetuslastansa ja rupesi sanomaan heille, mitä hänelle oli tapahtuva: "Katso, me menemme Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika annetaan ylipappien ja kirjanoppineiden käsiin, ja he tuomitsevat hänet kuolemaan ja antavat hänet pakanain haltuun; ja ne pilkkaavat häntä ja sylkevät häneen, ruoskivat häntä ja tappavat hänet; ja kolmen päivän perästä hän nousee ylös".

2. SOKEA PARANNETAAN. Jeesuksen tullessa lähelle Jerikoa istui eräs sokea tien vieressä kerjäten. Kuullessaan kansaa kulkevan siitä ohi hän kysyi, mitä se oli. He ilmoittivat hänelle Jeesuksen natsaretilaisen siitä menevän ohitse. Silloin hän huusi: "Jeesus, Daavidin poika, armahda minua!" Niin edelläkulkijat käskivät ankarasti häntä vaikenemaan. Mutta hän huusi vielä enemmän: "Daavidin poika, armahda minua!" Jeesus seisahtui silloin ja käski taluttaa hänet luoksensa, ja hänen tultuaan lähelle kysyi häneltä: "Mitä tahdot minun tekemään sinulle?" Hän sanoi: "Herra, että saisin näköni jälleen". Jeesus sanoi: "Tule näkeväksi; uskosi on sinut pelastanut". Ja heti mies sai näkönsä ja seurasi Jeesusta ylistäen Jumalaa. Ja kaikki kansa, nähdessään tämän, kiitti Jumalaa.

3. JEESUS SAKEUKSEN LUONA. Jerikossa oli Sakeus niminen mies, joka oli publikaanien päällysmies ja oli rikas. Se koetti saada nähdä Jeesusta, kuka hän oli, mutta ei voinut kansan tähden, kun oli vartaloltaan pieni. Sen vuoksi hän juoksi vähän edellepäin ja nousi silkkiäispuuhun nähdäkseen häntä, sillä Jeesuksen oli siitä kuljetta-

va. Tultuaan sille paikalle katsahti Jeesus ylös ja sanoi: "Sakeus, tule kiireesti alas, sillä tänään minun pitää olla sinun kodissasi". Tämä tuli kiireesti alas ja otti Jeesuksen ilolla vastaan. Sen nähdessään kaikki nurisivat sanoen: "Syntisen miehen luo hän meni vierailemaan!" Mutta Sakeus astui esiin ja sanoi Herralle: "Katso, Herra, puolet omaisuudestani minä annan köyhille, ja jos joltakulta olen ottanut liikoja, niin annan nelinkertaisesti takaisin". Niin Jeesus sanoi hänestä: "Tänään on pelastus tullut tämän kodin osaksi, koskapa hänkin on Aabrahamin poika, sillä *Ihmisen Poika on tullut etsimään ja pelastamaan sitä, mikä on kadonnut* .

4. MARIA VOITELEE JEESUSTA. Kuusi päivää ennen pääsiäistä Jeesus saapui Betaniaan. Siellä valmistettiin hänelle ateria spitalisen Siimonin asunnossa, ja Martta palveli. Mutta Latsarus oli yksi niistä, jotka olivat pöydässä hänen kanssansa. Maria otti silloin naulan väärentämätöntä, kallisarvoista nardusvoidetta ja voiteli Jeesuksen jalat ja pyyhki ne hiuksillansa; ja huone tuli täyteen voiteen hajua. Silloin yksi hänen opetuslapsistaan, Juudas Iskariot, joka oli hänet pettävä, sanoi "Miksi ei tätä voidetta ole myyty kolmesta sadasta denaarista ja annettu köyhille?" Mutta ei hän sitä sen vuoksi sanonut, että hän piti huolta köyhistä, vaan sentähden, että hän oli varas ja että hänellä rahakukkaron hoitajana oli tapana viedä, mitä siihen pantiin. Niin Jeesus sanoi: "Anna hänen olla; hän on tallentanut sen minun hautaan valmistukseni päiväksi. Sillä köyhät teillä aina on keskuudessanne, mutta minua ei teillä ole aina".

Mark. 10 l. Luuk. 18—19 l. Joh. 12 l.

Sentähden Isä rakastaa minua, että minä panen henkeni, ottaakseni sen takaisin. Joh. 10: 17

44. JEESUS TULEE JERUSALEMIIN.

1. KANSA TUNNUSTAA JEESUKSEN. Tullessaan lähelle Betfagea ja Betaniaa sen vuoren luo, jota nimitetään öljymäeksi, Jeesus lähetti kaksi opetuslastaan sanoen heille: "Menkää vastapäätä olevaan kylään, niin siihen tullessanne löydätte varsan, jonka selässä ei kukaan ihminen milloinkaan ole istunut; päästäkää se ja tuokaa tänne. Ja jos joku kysyy teiltä: Miksi päästätte sitä? niin sanokaa näin: Herra sitä tarvitsee". Ja lähetetyt menivät ja havaitsivat olevan niin, kun hän oli heille sanonut. Heidän päästäessään varsaa sen omistajat sanoivat heille: "Miksi te päästätte varsaa?" Niin he sanoivat: "Herra tarvitsee sitä". Ja he veivät sen Jeesuksen tykö. Mutta tämä tapahtui, että kävisi toteen se, mitä on puhuttu profeetan kautta, joka sanoo: "Sanokaa tytär Siionille: "Katso, Kuninkaasi tulee sinun luoksesi sävyisenä ja ratsastaen aasilla, jopa työaasin varsalla". Ja opetuslapset heittivät vaatteensa varsan selkään ja auttoivat Jeesuksen niiden päälle. Ja enin osa kansasta levitti vaatteensa tielle, ja toiset karsivat oksia puista ja hajoittivat tielle. Öljymäen myötärinteellä rupesi opetuslasten joukko ja kansa iloiten kiittämään Jumalaa korkealla äänellä kaikista voimateoista, joita olivat nähneet, huutaen: "*Hoosianna Daavidin pojalle! Siunattu olkoon Herran nimessä tulija! Hoosianna korkeuksissa!*"

2. JEESUS ITKEE JERUSALEMIN TILAA. Tultuaan lähemmäksi ja nähdessään kaupungin Jeesus itki sitä ja sanoi: "Jospa tietäisit sinäkin tänä päivänä mitä rauhaasi kuuluu! Mutta nyt se on salattu silmiltäsi. Sillä sinulle tulee päiviä, jolloin vihollisesi saartavat sinut vallilla ja piirittävät sinut ja ahdistavat sinua joka puolelta; ja he kukistavat sinut maan tasalle ja surmaavat sinussa

olevat lapsesi, eivätkä jätä sinuun kiveä kiven päälle, sentähden ettet tuntenut etsikkoaikaasi".

3. JEESUS TOIMII TEMPPELISSÄ. Jeesus meni sitten temppeliin, ja hän ajoi ulos kaikki ostajat ja myyjät ja työnsi kumoon rahainvaihettajain pöydät ja kyyhkysten myyjäin istuimet ja sanoi heille: "On kirjoitettu: Minun huoneeni on rukoushuone, mutta te olette sen tehneet rosvojen luolaksi". Ja hän opetti joka päivä kansaa ja paransi sokeita ja ontuvia, joita tuotiin hänen tykönsä.

Kun ylimmäiset papit ja kirjanoppineet näkivät ne ihmeet, jotka hän teki; ja lapset, jotka huusivat temppelissä: "Hoosianna Daavidin pojalle!" niin he närkästyivät ja sanoivat hänelle: "Kuuletko, mitä nämä sanovat?" Jeesus sanoi heille: "Kuulen; ettekö ole koskaan lukeneet: Lasten ja imeväisten suusta sinä olet valmistanut itsellesi kiitoksen?" Matt. 21 l. Luuk. 19 l.

Sinun todistuksesi ovat sangen lujat; pyhyys sopii sinun huoneellesi, Herra, iankaikkisesti. Ps. 93: 5.

45. VIIKUNAPUU. PAHAT VIINITARHURIT.

1. VIIKUNAPUUN KIROAMINEN. Kun Jeesus seuraavana päivänä palasi Betaniasta kaupunkiin, oli hänellä nälkä. Nähdessään viikunapuun tien vieressä hän meni sen luo, mutta ei löytänyt siitä muuta kuin ainoastaan lehtiä; ja hän sanoi sille: "Älköön kukaan ikinä enää syökö sinusta hedelmää!" Ja hänen opetuslapsensa kuulivat sen.

Seuraavana aamuna varhain ohi kulkiessaan he näkivät viikunapuun kuivettuneeksi juuriaan myöten. Silloin Pietari muisti Jeesuksen sanat ja sanoi hänelle: "Rabbi, katso, viikunapuu, jonka kirosit, on kuivettunut". Jeesus vastasi hänelle: "Pitäkää usko Jumalaan. Totisesti sanon teil-

le: Jos joku sanoisi tälle vuorelle: Kohoudu ja heittäy mereen! eikä epäilisi sydämessään, vaan uskoisi sen tapahtuvan, minkä hän sanoo, niin se tapahtuisi hänelle. Sentähden sanon teille: Kaikki, mitä rukoilette ja anotte, uskokaa saaneenne, niin se on oleva teillä!"

2. PAHAT VIINITARHURIT. Jeesus sanoi juutalaisille tämän vertauksen: "Oli perheenisäntä, joka istutti viinitarhan ja pani aidan sen ympäri ja kaivoi siihen viinikuurnan ja rakensi tornin; ja vuokrasi sen viinitarhureille ja matkusti ulkomaille. Kun hedelmäin aika lähestyi, lähetti hän palvelijansa viinitarhurien luo perimään hänelle tulevat hedelmät. Mutta viinitarhurit ottivat kiinni hänen palvelijansa; yhtä pieksivät, toisen tappoivat, toista kivittivät. Vielä hän lähetti toisia palvelijoita, useampia kuin ensimäiset; ja näille he tekivät samoin. Mutta viimein hän lähetti heidän luoksensa poikansa, sanoen: "Kavahtavat kai poikaani". Mutta kun viinitarhurit näkivät pojan, sanoivat he keskenään: "Tämä on perillinen; tulkaa, tappakaamme hänet, niin saamme hänen perintönsä". Ja he ottivat hänet kiinni, heittivät ulos viinitarhasta ja tappoivat. Kun viinitarhan Herra tulee, mitä hän tekee noille viinitarhureille?" He sanoivat hänelle: "Nuo pahat hän pahasti tuhoaa ja vuokraa viinitarhansa muille viinitarhureille, jotka antavat hänelle hedelmät oikeaan aikaan". Jeesus sanoi heille: "Ettekö ole koskaan lukeneet raamatuista: *"Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi; Herralta tämä on siksi tullut ja on ihmeellinen meidän silmissämme?* Sentähden sanon teille: *Jumalan valtakunta otetaan teiltä pois ja annetaan kansalle, joka tekee sen hedelmän".*

Matt. 21 l.

46. KUNINKAAN POJAN HÄÄT.

1. KUTSUTUT EIVÄT TULE HÄIHIN. Temppelissä opettaessaan Jeesus puhui kansalle myös tämän vertauksen: "Taivasten valtakunta on verrattava kuninkaaseen, joka laittoi häät pojalleen. Ja hän lähetti palvelijansa kutsumaan kutsutuita häihin; mutta he eivät tahtoneet tulla. Vielä hän lähetti toisia palvelijoita lausuen: "Sanokaa kutsutuille: Katso, minä olen valmistanut ateriani, härkäni ja syöttöraavaani ovat teurastetut, ja kaikki on valmiina; tulkaa häihin!" Mutta he eivät siitä huolineet, vaan menivät pois, mikä pellolleen, mikä kaupoilleen. Ja toiset ottivat kiinni hänen palvelijansa, pitelivät heitä pahoin ja tappoivat. Mutta kuningas vihastui ja lähetti sotajoukkonsa ja tuhosi nuo murhamiehet ja poltti heidän kaupunkinsa.

2. KUTSU LÄHETETÄÄN TOISILLE. Sitten kuningas sanoi palvelijoilleen: "Häät ovat valmistetut, mutta kutsutut eivät olleet mahdollisia. Menkää siis teiden risteyksiin, ja kutsukaa häihin kaikki, jotka löydätte". Ja palvelijat menivät ulos teille ja kokosivat kaikki, jotka he löysivät, sekä pahat että hyvät, ja häähuone tuli täyteen pöytävieraista.

3. MAHDOTON HÄÄVIERAS. Mutta kun kuningas meni sisälle katsomaan vieraita, näki hän siellä miehen, joka ei ollut puettu häävaatteisiin. Ja hän sanoi hänelle: "Ystävä, kuinka tulit tänne sisälle, vaikka sinulla ei ole häävaatteita?" Mutta hän ei vastannut mitään. Silloin kuningas sanoi palvelijoille: Sitokaa hänen jalkansa ja kätensä ja heittäkää hänet äärimmäiseen pimeyteen; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys". *Sillä monet ovat kutsutut, mutta harvat valitut.*

Matt. 22 l.

47. VERORAHA. SUURIN KÄSKY. KENEN POIKA ON KRISTUS?

1. VERORAHA. Farisealaiset neuvottelivat, kuinka saisivat Jeesuksen puheesta kiinni. He lähettivät hänen luokseen opetuslapsensa herodilaisten kanssa sanomaan: "Opettaja, me tiedämme, että sinä olet totinen ja opetat Jumalan tietä totuudessa välittämättä kenestäkään, sillä et sinä katso ihmisten muotoon. Sano siis meille: miten sinusta on? Onko luvallista antaa keisarille veroa, vai eikö ole? Mutta Jeesus huomasi heidän pahuutensa ja sanoi: "Mitä te ulkokullatut kiusaatte minua? Näyttäkää minulle veroraha". Niin he toivat hänelle denaarin. Hän sanoi heille: "Kenen on tämä kuva ja päällekirjoitus?" He vastasivat: "Keisarin". Silloin hän sanoi heille: "Antakaa siis keisarille, mikä on keisarin, ja Jumalalle, mikä on Jumalan". Tämän kuullessaan he ihmettelivät, jättivät hänet ja menivät pois.

2. SUURIN KÄSKY. Eräs lainoppinut kysyi Jeesukselta kiusaten: "Opettaja, mikä on suurin käsky laissa?" Jeesus sanoi hänelle: "Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämelläsi, ja koko sielullasi ja koko mielelläsi! Tämä on suurin ja ensimäinen käsky. Toinen tämän vertainen on: Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi! Näissä kahdessa käskyssä koko laki riippuu, ja profeetat".

3. KENENKÄ POIKA ON KRISTUS. Farisealaisten ollessa koolla Jeesus kysyi heiltä: "Mitä arvelette Kristuksesta? Kenen poika hän on?" He vastasivat hänelle: "Daavidin". Hän sanoi heille: "Kuinka sitten Daavid hengessä nimittää häntä Herraksi, sanoen: Herra sanoi minun Herralleni: Istu oikealle puolelleni, kunnes panen vihollisesi jalkaisi alle. Jos siis Daavid nimittää häntä Herraksi, kuinka hän on hänen poikansa?" Eikä ku-

kaan voinut vastata hänelle sanaakaan: eikä siitä päivästä lähtien yksikään enää rohjennut kysyä häneltä mitään.

4. LESKEN ROPO. Ja Jeesus istui vastapäätä uhriarkkua ja katseli, kuinka kansa pani rahaa uhriarkkuun. Ja useat rikkaat panivat paljon. Niin tuli eräs köyhä leski ja pani kaksi ropoa, noin pennin verran. Jeesus kutsui opetuslapset luokseen ja sanoi heille: "Totisesti sanon teille: tämä köyhä leski pani enemmän kuin kaikki muut, jotka panivat uhriarkkuun. Sillä he kaikki panivat liiastaan, mutta tämä pani puutteestaan kaikki, mitä hänellä oli, koko elatuksensa".

Matt. 22 l. Mark. 12 l.

Iloista antajaa Jumala rakastaa. 2 Kor. 9: 7.

48. KYMMENEN NEITSYTTÄ.

Öljymäellä Jeesus puhui opetuslapsilleen tulemisestaan ja maailman lopusta ja esitti heille myös tämän vertauksen:

Silloin taivasten valtakunta on kymmenen neitsyen kaltainen, jotka ottivat lamppunsa ja lähtivät ulos ylkää vastaan. Mutta viisi heistä oli tyhmää, ja viisi älykästä. Tyhmät ottivat lamppunsa, mutta eivät ottaneet öljyä mukaansa. Mutta älykkäät ottivat öljyä astioihinsa lamppujensa mukana. Yljän viipyessä tuli heille kaikille uni, ja he nukkuivat. Mutta yösydännä kuului huuto: "Katso, ylkä tulee! Menkää vastaan!" Silloin kaikki nämä neitsyet nousivat ja varustivat lamppunsa. Ja tyhmät sanoivat älykkäille: "Antakaa meille öljyänne, sillä meidän lamppumme sammuvat". Mutta älykkäät vastasivat ja sanoivat: "Ei suinkaan, se ei riitä meille ja teille. Menkää pikemmin myyjäin luo ostamaan itsellenne". Mutta heidän lähdettyään ostamaan ylkä tuli; ja ne, jotka olivat valmiit, menivät hänen kanssaan

häihin, ja ovi suljettiin. Myöhemmin toisetkin neitsyet tulivat ja sanoivat: "Herra, Herra, avaa meille!" Mutta hän vastasi ja sanoi: "Totisesti sanon teille: en tunne teitä". *Valvokaa siis, sillä ette tiedä päivää ettekä hetkeä!*

Matt. 25 l.

49. USKOTUT TALENTIT.

1. PALVELIJOILLE ANNETAAN TALENTIT. Jeesus sanoi myös opetuslapsilleen: On tapahtuva niinkuin erään miehen matkustaessa ulkomaille. Hän kutsui palvelijansa ja uskoi heille omaisuutensa. Yhdelle hän antoi viisi talenttia, toiselle kaksi ja kolmannelle yhden, kullekin hänen kykynsä mukaan, ja lähti ulkomaille. Se, joka oli saanut viisi talenttia, meni ja asioitsi niillä, ja voitti toiset viisi talenttia. Samoin kahden talentin saaja voitti toiset kaksi. Mutta yhden talentin saaja lähti ja kaivoi kuopan maahan ja kätki siihen herransa rahan.

2. PALVELIJAT TILINTEOLLA. Pitkän ajan perästä näiden palvelijain herra palasi ja rupesi tilin tekoon heidän kanssaan. Silloin viiden talentin saaja tuli esille ja toi lisäksi toiset viisi talenttia ja sanoi: "Herra, viisi talenttia uskoit minulle, katso, toiset viisi talenttia olen voittanut". Hänen herransa sanoi hänelle: "Hyvä on, sinä hyvä ja uskollinen palvelija. Vähässä olet ollut uskollinen, minä panen sinut paljon haltijaksi. Mene herrasi iloon". Myös kahden talentin saaja tuli esille ja sanoi: "Herra, kaksi talenttia uskoit minulle, katso, toiset kaksi talenttia olen voittanut. Hänen herransa sanoi hänelle: "Hyvä on, sinä hyvä ja uskollinen palvelija. Vähässä olet ollut uskollinen, minä panen sinut paljon haltijaksi. Mene herrasi iloon".

Sitten myös yhden talentin saaja tuli esille ja sanoi: "Herra, minä tiesin sinut kovaksi mieheksi; sinä leikkaat sieltä, mihin et ole kylvänyt, ja kokoat sieltä, mihin et ole eloa sirottanut. Peloissani minä menin ja kätkin talenttisi maahan; katso, tässä on omasi". Mutta hänen herransa vastasi ja sanoi hänelle: "Sinä paha ja laiska palvelija. Sinä tiesit minun leikkaavan sieltä, mihin en ole kylvänyt, kokoavan sieltä, mihin en ole sirottanut. Olisihan sinun siis pitänyt jättää rahani rahakauppiaille, niin olisin tultuani saanut omani takaisin korkoineen. Ottakaa sentähden talentti häneltä pois ja antakaa sille, jolla on kymmenen talenttia. Sillä jokaiselle, jolla on, annetaan, ja hänellä on oleva yltäkyllä; mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin, mikä hänellä on. Ja heittäkää tuo kelvoton palvelija äärimmäiseen pimeyteen; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys". Matt. 25 l.

Joka siis ymmärtää tehdä sitä, mikä hyvää on, eikä tee, hänelle se on synniksi. Jaak. 4: 17

50. VIIMEINEN TUOMIO.

1. TUOMARIN TULO JA EROTUKSEN TEKEMINEN. Jeesus sanoi myös opetuslapsilleen: Kun Ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan ja kaikki enkelit hänen kanssansa, silloin hän istuu kirkkautensa istuimella. Ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat, ja hän erottaa heidät toisistaan, niinkuin paimen erottaa lampaat vuohista ja asettaa lampaat oikealle puolelle, mutta vuohet vasemmalle.

2. VANHURSKASTEN OSA. Silloin Kuningas sanoo oikealla puolellansa oleville: "Tulkaa, Isäni siunatut, ja omistakaa se valtakunta, joka on ollut valmistettuna teille maailman perustamisesta asti! Sillä minun oli nälkä, ja te annoitte minulle syödä; minun oli jano, ja te annoitte minulle

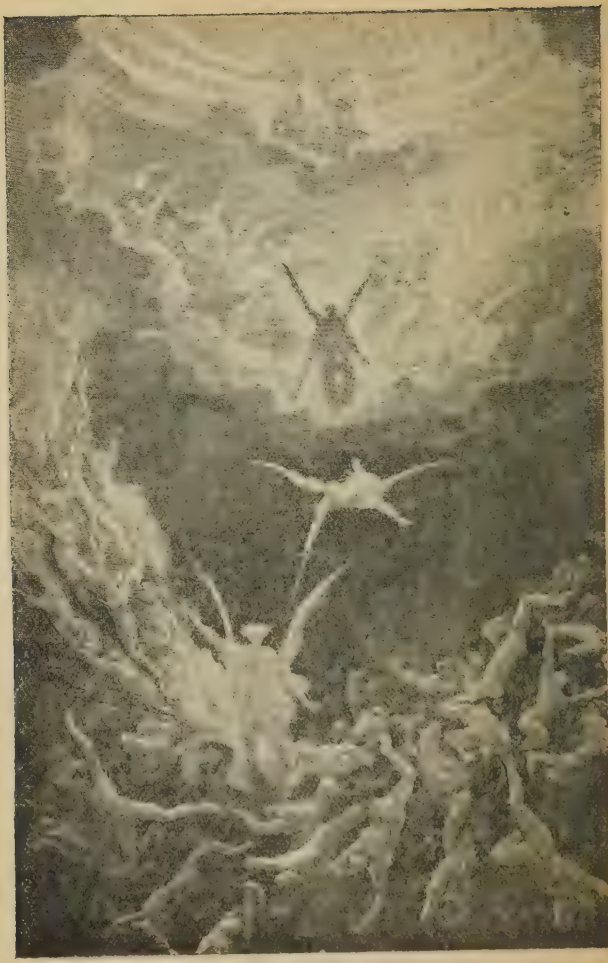

juoda; minä olin vieras, ja te otitte minut huoneeseenne; olin alastonna, ja te vaatetitte minut; sairastin, ja te kävitte katsomassa minua; olin vankeudessa, ja te tulitte minun tyköni". Silloin vanhurskaat vastaavat hänelle sanoen: "Herra, milloin näimme sinua nälissäsi ja ruokimme sinua, tai janoissasi ja annoimme sinulle juoda? Ja milloin näimme sinua vieraana ja otimme sinua huoneeseemme, tai alastonna ja vaatetimme sinua? Ja milloin näimme sinun sairastavan tai olevan vankeudessa ja tulimme sinun tykösi?" Niin kuningas vastasi heille: "Totisesti sanon teille: Kaikki mitä olette tehneet yhdelle näistä pienimmistä veljistäni, sen olette tehneet minulle".

3. JUMALATTOMAIN OSA.. Sitten hän myös sanoo vasemmalla puolellaan oleville: "Menkää pois minun tyköäni, te kirouksen alaiset, siihen iankaikkiseen tuleen, joka on valmistettu perkeleelle ja hänen enkeleilleen. Sillä minun oli nälkä, ettekä antaneet minulle syödä, minun oli jano, ettekä antaneet minun juoda, minä olin vieras, ettekä ottaneet minua huoneeseenne; olin alastonna, ettekä vaatettaneet minua; sairaana ja vankeudessa, ettekä käyneet katsomassa minua". Silloin hekin vastaavat sanoen: "Herra, milloin näimme sinua nälissäsi tai janoissasi tai vieraana tai alastonna tai sairaana tai vankeudessa, emmekä palvelleet sinua?" Silloin hän vastaa heille ja sanoo: "Totisesti sanon teille: Kaikki, mitä olette jättäneet tekemättä yhdelle näistä pienimmistä, sen olette jättäneet tekemättä minulle". Ja nämä menevät iankaikkiseen rangaistukseen, mutta vanhurskaat iankaikkiseen elämään. Matt. 25: 1.

Maailma katoo ja kaikki hänessä, mutta joka tekee Jumalan tahdon, se pysyy iankaikkisesti. 1 Joh. 2: 17.

IV. JEESUKSEN KÄRSIMINEN JA KUOLEMA.

51. VIHOLLISTEN AIKEET. JALKAIN PESEMINEN. PETTÄJÄ JUUDAS.

1. VIHOLLISTEN AIKEET. Kun Jeesus oli päättänyt edelliset opetuksensa, sanoi hän opetuslapsilleen: "Te tiedätte, että kahden päivän perästä on pääsiäinen; silloin Ihmisen Poika annetaan ristiinnaulittavaksi". — Silloin ylimmäiset papit ja kansan vanhimmat kokoontuivat Kaifas nimisen ylimmäisen papin palatsiin ja neuvottelivat ottaakseen Jeesuksen kiinni kavaluudella ja tappaakseen hänet. Mutta he sanoivat: "Ei juhlapäivänä, jottei syntyisi meteliä kansassa". Ja perkele oli pannut Juudas Iskariotin sydämeen, että tämä kavaltaisi Jeesuksen.

2. JALKAIN PESEMINEN. Illallisella oltaessa Jeesus nousi ja riisui viittansa, otti liinavaatteen ja vyötti sillä itsensä. Sitten hän kaatoi vettä maljaan ja rupesi pesemään opetuslastensa jalkoja ja pyyhkimään niitä sillä liinavaatteella, jolla hän oli vyötetty. Niin hän tuli Siimon Pietarin luo, ja tämä sanoi hänelle: "Mitä minä teen, sitä et sinä nyt ymmärrä, mutta perästäpäin saat sen tietää". Pietari sanoi hänelle: "Et sinä ole ikinä pesevä minun jalkojani". Jeesus vastasi hänelle: "Jollen pese sinua, ei sinulla ole osuutta minun kanssani". Siimon Pietari sanoi hänelle: "Herra, älä pese ainoastaan jalkojani, vaan myös kädet ja pää". Jeesus sanoi hänelle: "Joka on kylpenyt, ei se tarvitse muuta kuin jalkojen pesemistä, ja niin hän on kokonaan puhdas; ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki". Sillä hän tiesi kavaltajansa; sentähden hän sanoi: "Ette kaikki ole puhtaat".

Kun hän oli pessyt heidän jalkansa, ottanut viittansa ja taas ruvennut pöytään, sanoi hän heille: "Ymmärrättekö, mitä olen tehnyt teille? Te puhuttelette minua Mestariksi ja Herraksi; ja oikein te sanotte, sillä se minä olen. Jos siis minä, Herranne ja Mestarinne, olen pessyt teidän jalkanne, niin olette tekin velvolliset pesemään toistenne jalat. Sillä minä annoin teille esikuvan, jotta tekin tekisitte, niinkuin minä tein teille. *Jos te tämän tiedätte, te olette autuaat, jos sen teette*".

3. JEESUS PUHUU PETTÄJÄSTÄÄN. Ja Jeesus tuli kovin murheelliseksi hengessään ja sanoi: "Totisesti, totisesti sanon teille: yksi teistä on kavaltava minut". Opetuslapset katsoivat toisiinsa epätietoisina, kenestä hän puhui. Ja eräs hänen opetuslapsistaan, se, jota Jeesus rakasti, oli aterioidessa nojautuneena Jeesuksen rintaa vasten. Tälle Siimon Pietari nyökkäsi ja sanoi: "Sano, kuka se on, josta hän puhui". Niin tämä nojautui Jeesuksen rintaa vasten ja sanoi hänelle: "Herra, kuka se on?" Jeesus vastasi: "Se on se, jolle minä kastan ja annan tämän palasen". Ja hän antoi kastetun palasen Juudakselle, Simon Iskariotin pojalle. Ja tuon palasen jälkeen meni saatana häneen. Niin Jeesus sanoi: "Minkä teet, niin tee pian". Ja Juudas meni heti ulos, ja oli yö.

4. JUUDAS MYY MESTARINSA. Silloin meni Juudas Iskariot, joka oli yksi kahdestatoistakymmenestä, ylimmäisten pappien luo ja sanoi: "Mitä tahdotte antaa minulle, niin minä saatan hänet teidän käsiinne?" Ja he maksoivat hänelle kolmekymmentä hopearahaa.*) Ja siitä hetkestä hän etsi sopivaa tilaisuutta kavaltaakseen hänet.

Matt. 26 l. Joh. 13 l.

*) 30 sikliä = 20 dollaria.

52. PÄÄSIÄISLAMMAS JA PYHÄ EHTOOLLINEN.

1. PÄÄSIÄISLAMMAS. Mutta ensimäisenä happamattoman leivän päivänä opetuslapset tulivat Jeesuksen luo ja sanoivat: "Mihin tahdot, että valmistamme pääsiäislampaan sinulle syötäväksi?" Niin Jeesus lähetti Pietarin ja Johanneksen kaupunkiin valmistamaan pääsiäislampaan. Kun ilta tuli, asettui hän pöytään kahdentoista opetuslapsensa kanssa. Ja hän sanoi heille: "Minä olen suurella halulla halunnut syödä tätä pääsiäislammasta teidän kanssanne, ennenkuin kärsin; sillä minä sanon teille, etten enää syö sitä, ennenkuin se tulee täytäntöön Jumalan valtakunnassa. Ja hän otti maljan, kiitti ja sanoi: "Ottakaa tämä ja jakakaa keskenänne! Sillä minä sanon teille, etten tästä lähin juo viinipuun tuotetta, ennenkuin Jumalan valtakunta tulee".

2. PYHÄN EHTOOLLISEN ASETTAMINEN. Ja heidän syödessään *Jeesus otti leivän, kiitti, mursi sen, antoi opetuslapsilleen ja sanoi: "Ottakaa ja syökää! Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Se tehkää minun muistokseni!" Niin hän otti myös kalkin, kiitti, antoi sen heille ja sanoi: "Ottakaa ja juokaa tästä kaikki: tämä kalkki on uusi testamentti minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi. Niin usein kuin te siitä juotte, tehkää se minun muistokseni!"*

3. UUSI MUISTUTUS PETTÄJÄSTÄ. Aterian kestäessä Jeesus sanoi: "Totisesti sanon teille: Yksi teistä kavaltaa minut". Silloin he kävivät kovin murheellisiksi ja rupesivat toinen toisensa perästä sanomaan hänelle: "En kai minä se ole, Herra?" Hän vastasi: "Joka minun kanssani pisti kätensä vatiin, se kavaltaa minut. Ihmisen poika tosin menee pois, niinkuin hänestä on kirjoitettu,

mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen poika kavalletaan! Parempi olisi sille ihmiselle, ettei hän olisi syntynyt". Niin Juudas, joka hänet kavalsi, vastasi ja sanoi: "Rabbi, en kai minä se ole?" Jeesus sanoi hänelle: "Sinä se olet".

Matt. 26 l. Luuk. 22 l.

53. JEESUKSEN JÄÄHYVÄISPUHE.

Kärsimisensä edellisenä päivänä, ja erittäinkin pääsiäislampaan ja ehtoollisaterian yhteydessä Jeesus puhui monta neuvoa ja lohdutusta opetuslapsilleen. Näistä mainittakoon tässä seuraavat:

1. RAKKAUDEN KÄSKY. "Uuden käskyn minä annan teille, että rakastatte toisianne, niinkuin olen rakastanut teitä; jotta tekin niin rakastaisitte toisianne. Siitä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos teillä on rakkaus keskenänne".

2. ASUNNOT ISÄN KODISSA. "Älköön sydämenne olko murheellinen! Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun. Isäni kodissa on monta asuntoa. Jollei niin olisi, olisin sanonut sen teille; sillä minä menen valmistamaan teille sijaa. Ja vaikka menen valmistamaan teille sijaa, tulen minä takaisin ja otan teidät tyköni, jotta tekin olisitte siellä, missä minä olen. Ja te tiedätte tien sinne, mihin menen. Minä olen tie, totuus ja elämä; ei kukaan pääse Isän tykö muutoin kuin minun kauttani".

3. JEESUS LUPAA PYHÄN HENGEN. "Jos te rakastatte minua, niin te pidätte minun käskyni, ja minä olen rukoileva Isää, ja hän antaa teille toisen *Lohduttajan* olemaan teidän kanssanne iankaikkisesti; *totuuden Hengen*, jota ei maailma voi ottaa vastaan, koska se ei näe häntä, eikä tunne häntä. — Kun lohduttaja tulee, jonka

minä olen lähettävä teille Isän tyköä, totuuden Henki, joka lähtee Isän tyköä, hän on todistava minusta. — Minä sanon teille totuuden: teille on hyödyksi, että minä menen pois. Sillä, ellen mene pois, ei Lohduttaja tule teidän tykönne; mutta jos menen, lähetän hänet tykönne. Hän on minut kirkastava, sillä hän ottaa minun omastani ja julistaa teille".

4. Rukous Jeesuksen nimessä. "Totisesti, totisesti sanon teille: "Mitä vain anotte Isältä minun nimessäni, sen hän antaa teille. Tähän asti ette ole anoneet mitään minun nimessäni; anokaa, niin te saatte, jotta ilonne olisi täydellinen!"

5. Jeesuksen rauha ja maailman viha. "Rauhan minä jätän teille, minun rauhani annan teille; en minä anna teille niinkuin maailma antaa. Älköön sydämenne olko murheellinen, älköönkä arkailko. — Jos maailma teitä vihaa, niin tietäkää sen vihanneen minua ennen kuin teitä. Jos olisitte maailmasta, niin rakastaisihan maailma omaansa; mutta koska ette ole maailmasta, vaan minä olen valinnut teidät maailmasta, sentähden maailma vihaa teitä. — Tämän olen puhunut teille, jotta teillä olisi minussa rauha. Maailmassa teillä on ahdistusta; mutta olkaa turvallisella mielellä, minä olen voittanut maailman".

6. Ylimmäispapillinen rukous. Nämät puhuttuaan Jeesus nosti silmänsä taivasta kohti ja rukoili Isää, että Isä kirkastaisi Poikansa ja että hän varjelisi opetuslapsia, jotta he olisivat yhtä, niinkuin Isä ja Poika ovat yhtä, ja että he säilyisivät pahalta. Hän rukoili myös niiden edestä, jotka apostolein sanan kautta uskovat Jeesukseen.

Joh. 13—17 l.

54. JEESUS GETSEMANESSA.

1. JEESUS ILMOITTAA PIETARIN LANKEEMUKSEN. Jeesus lähti opetuslasten kanssa Kedronin puron toiselle puolelle; siellä oli Getsemane niminen puutarha. Mennessä Jeesus sanoi opetuslapsilleen: "Tänä yönä te kaikki loukkaannutte minuun; sillä kirjoitettu on: "Minä lyön paimenen, ja lampaat laumasta hajoitetaan. Mutta sitten kun nousen ylös, käyn minä teidän edellänne Galileaan". Niin Pietari sanoi hänelle: vaikka kaikki loukkaantuisivat sinuun, niin minä en koskaan loukkaannu". Jeesus sanoi hänelle: "Totisesti sanon sinulle: tänä yönä, ennenkuin kukko laulaa kahdesti, sinä kolmasti minut kiellät". Pietari sanoi hänelle: "Vaikka minun pitäisi kuolla sinun kanssasi, en sittenkään kiellä sinua". Samoin sanoivat kaikki muutkin opetuslapset.

2. JEESUKSEN VAIVA JA TAISTELU GETSEMANESSA. Sitten Jeesus tuli heidän kanssansa Getsemaneen ja sanoi opetuslapsilleen: "Istukaa tässä sillä aikaa kun minä käyn tuolla rukoilemassa". Ja hän otti mukaansa Pietarin, Jaakobin ja Johanneksen; ja hän alkoi kauhistua ja olla ahdistuksessa. Silloin hän sanoi heille: "Sieluni on kovin murheellinen ihan kuollakseni; olkaa tässä ja valvokaa minun kanssani". Ja hän meni vähän edemmäksi, noin kiven heiton verran, lankesi polvilleen ja rukoili sanoen: "Isäni, jos on mahdollista, niin menköön minulta pois tämä malja; ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, vaan niinkuin sinä". Ja hän tuli opetuslastensa tykö ja tapasi heidät nukkumasta ja sanoi Pietarille: "Niin ette siis jaksaneet yhtä hetkeä valvoa minun kanssani! Valvokaa ja rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen; henki tosin on altis, mutta liha on heikko".

Taas hän meni toisen kerran ja rukoili sanoen: "Isäni, jos tämä malja ei saata mennä minulta pois, vaan minun on se juotava, niin tapahtukoon sinun tahtosi". Ja tullessaan hän taas tapasi heidät nukkumasta, sillä heidän silmiään painosti. Ja hän jätti heidät, meni taas ja rukoili kolmannen kerran ja sanoi samat sanat uudestaan. Ja hänelle ilmestyi taivaasta enkeli, joka vahvisti häntä. Tullessaan tuskan taisteluun, hän rukoili vielä hartaammin. Ja hänen hikensä oli niinkuin veren pisarat, jotka putoavat maahan.

Kun Jeesus tuli kolmannen kerran opetuslastensa luo, sanoi hän heille: "Nukkukaa vastedes ja levätkää! Jo riittää. Hetki on tullut; katso Ihmisen Poika annetaan syntisten käsiin. Nouskaa, lähtekäämme! Katso, se, joka kavaltaa minut, on lähestynyt".

3. JEESUS OTETAAN KIINNI. Ja katso, hänen vielä puhuessaan, Juudas, yksi niistä kahdestatoista, tuli ja hänen kanssaan lukuisa joukko, varustettuina miekoilla, sauvoilla, tulisoihduilla ja lampuilla. Jeesus meni ulos ja sanoi heille: "Ketä te etsitte?" He sanoivat hänelle: "Jeesusta natsaretilaista". Jeesus sanoi heille: "Minä se olen". Kun hän sanoi heille: "Minä se olen", astuivat he taaksepäin ja lankesivat maahan. Ja Jeesus sanoi vielä: "Jos te siis minua etsitte, niin antakaa näiden mennä". Silloin myös Juudas tuli Jeesuksen luo ja sanoi hänelle: "Terve, rabbi!" ja suuteli häntä. Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ystäväni, mitä varten tulit tänne? Suutelemallako kavallat Ihmisen Pojan?" Silloin he ottiva hänet kiinni. Nyt kaikki opetuslapset jättivät hänet ja pakenivat. Matt. 26 l. Luuk. 22 l. Joh. 18 l.

Ja lihansa päivinä hän kovalla huudolla ja kyyneleillä uhrasi rukouksia ja anomuksia sille, joka voi pelastaa hänet kuolemasta; ja hän tuli kuulluksi jumalanpelkonsa tähden. Hebr. 5: 7.

55. JEESUS SUUREN NEUVOSTON EDESSÄ. PIETARI JA JUUDAS.

1. EHTOOLLISTA KYSELYÄ. Jeesus vietiin sidottuna ensin Hannaksen luo, joka oli Kaifaksen appi, hänen joka oli sinä vuonna ylimmäinen pappi. Niin ylimmäinen pappi kysyi Jeesukselta hänen opetuslapsistaan ja opistaan. Jeesus vastasi: "Minä olen julkisesti puhunut maailmalle; minä olen aina opettanut synagogassa ja temppelissä, johon kaikki juutalaiset kokoontuvat, enkä ole salassa puhunut mitään. Miksi minulta kysyt? Kysy niiltä, jotka ovat kuulleet, mitä olen puhunut heille; katso, ne tietävät, mitä olen sanonut". Silloin antoi eräs palvelijoista Jeesukselle korvapuustin sanoen: "Niinkö sinä vastaat ylimmäiselle papille?" Jeesus vastasi hänelle: "Jos puhuin pahasti, niin näytä todeksi, että se on pahaa; mutta jos oikein puhuin, miksi minua lyöt?"

2. PIETARI KIELTÄÄ JEESUKSEN. Ja Jeesusta seurasi etäältä Simon Pietari ja eräs toinen opetuslapsi. He saapuivat portista sisälle ylimmäisen papin kartanoon, mihinkeseen, miten kävisi. Ja Pietari istahtihti palvelijain joukossa hiilitulen luona, koska oli yömä. Niin palvelijatar, joka vartioitsi porttia, sanoi Pietarille: Etkö sinäkin ole tuon miehen opetuslapsi?" Hän sanoi: "En ole: en tiedä, mitä sanot". Ja hän meni ulos etupihaan; ja kukko lauloi. Sielä palvelijatar rupesi taas sanomaan lähellä seisoville: "Tämä on yksi heistä". Mutta hän kielsi taas vaalalla: "En tunne sitä miestä". Vähän sen jälkeen lähellä seisovat sanoivat Pietarille: "Totisesti olet yksi heistä, sillä murteesi sinua paljastaa". Ja eräs ylimmäisen papin palvelijoista sanoi: "Enkö minä nähnyt sinua puutarhassa hänen kanssaan?" Mutta hän rupesi neuvottelemaan ja vannomaan: "En tunne tuota miestä, josta puhutte". Samas-

sa kukko lauloi toisen kerran. Ja Herra kääntyi ja katsoi Pietariin. Niin Pietari muisti Jeesuksen sanat: "Ennenkuin kukko kahdesti laulaa, kiellät sinä kolmasti minut". Ja kun hän sitä ajatteli, puhkesi hän katkerasti itkemään.

3. JEESUS SUUREN NEUVOSTON EDESSÄ. Niin Hannas lähetti Jeesuksen sidottuna ylimmäisen papin Kaifaksen luo, jonne kirjanoppineet ja vanhimmat olivat kokoontuneet. Mutta ylimmäiset

papit ja koko neuvosto etsivät väärää todistusta Jeesusta vastaan tappaakseen hänet. Mutta eivät löytäneet, vaikka monta väärää todistajaa oli tullut esille. Eikä Jeesus heidän todistuksensa johdosta puhunut mitään. Niin ylimmäinen pappi sanoi "Minä vannotan sinua elävän Jumalan kautta, että sanot meille, oletko sinä Kristus, elävän Jumalan Poika". Jeesus sanoi: "Olen. Mutta minä sanon teille: tästälähin saatte nähdä Ihmisen Pojan istuvan Voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvissä". Silloin ylimmäinen pappi repäsi vaatteensa rikki ja sanoi: "Mitä enää tarvitsemme todistajia? Te kuulitte hänen pilkkansa. Mitä arvelette"? He kaikki vastasivat: "Hän on ansainnut kuoleman".

Ja miehet, jotka pitivät Jeesusta kiinni, pilkkasivat häntä, peittivät hänen kasvonsa ja löivät häntä nyrkillä; toiset sivalsivat häntä poskelle ja kysyivät häneltä: "Arvaa, Kristus, kuka se oli, joka sinua löi!" Ja paljon muuta herjausta he puhuivat häntä vastaan.

Heti aamulla ylimmäiset papit ynnä vanhimmat ja kirjanoppineet, se on, koko neuvosto, pitivät neuvottelun Jeesusta vastaan tappaaksensa hänet.

4. JUUDAKSEN LOPPU. Kun Juudas, hänen kavaltajansa näki, että Jeesus oli tuomittu, silloin hän katui ja toi takaisin ne kolmekymmentä hopearahaa ylimmäisille papeille ja vanhimmille ja sanoi: "Tein syntiä, kun kavalsin viattoman veren". Mutta he sanoivat: "Mitä se meihin koskee? Katso itse eteesi!" Ja hän viskasi hopearahat temppeliin, lähti sieltä, meni pois ja hirtti itsensä.

Matt. 26 ja 27 l. Mark. 14 l. Luuk. 22 l.

Ajatelkaa häntä, joka syntisiltä on saanut kärsiä sellaista vastustusta itseään kohtaan, ettette väsyisi ja lannistuisi sieluissanne. Hebr. 12: 3.

Sentähden, joka luulee seisovansa, katsokoon, ettei lankea. 1 Kor. 10: 12.

56. JEESUS PILATUKSEN JA HERODEKSEN EDESSÄ.

1. JEESUS MAAHERRAN EDESSÄ. Niin ylipapit, vanhimmat ja kirjanoppineet sitoivat Jeesuksen, veivät hänet Kaifaksen luota päävartioon ja antoivat hänet maaherran Pilatuksen käsiin. Itse he eivät menneet sisälle, jotteivät saastuisi, vaan voisivat syödä pääsiäislampaan. Niin Pilatus meni ulos heidän luokseen ja sanoi: "Mitä syytöstä tuotte tätä miestä vastaan?" Vastaukseksi he sanoivat: "Jollei tämä olisi pahantekijä, emme olisi antaneet häntä sinun käsiisi". Pilatus sanoi: "Ottakaa te hänet ja tuomitkaa hänet lakinne mukaan". Juutalaiset sanoivat hänelle: "Meidän ei ole lupa tappaa ketään".

He alkoivat sitten syytää häntä sanoen: "Tämän me olemme tavanneet vietteleemässä kansaamme, kieltäen antamasta veroa keisarille ja sanoen itseään Kristukseksi, kuninkaaksi". Niin Pilatus meni sisälle päävartioon ja sanoi Jeesukselle: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?" Jeesus vastasi: "Minun valtakuntani ei ole tästä maailmasta. Jos valtakuntani olisi tästä maailmasta, olisivathan palvelijani taistelleet, ettei minua olisi annettu juutalaisten käsiin; mutta nyt minun valtakuntani ei ole täältä". Pilatus sanoi hänelle: "Kuningas sinä siis kuitenkin olet?" Jeesus vastasi: "Niin olen: minä olen kuningas. Sitä varten minä olen syntynyt ja sitä varten tullut maailmaan, että todistaisin totuuden puolesta. Jokainen, joka on totuudesta, se kuulee minun ääneni". Pilatus sanoi hänelle: "Mikä on totuus?" Sen sanottuaan hän meni juutalaisten luo ja sanoi: "Minä en löydä yhtään syytä häneen". Mutta he sanoivat vielä kiivaammin: "Hän yllyttää kansaa ja opettaa yli koko Juudean, Galileasta alkaen tänne asti".

2. JEESUS HERODEKSEN EDESSÄ. Kun Pilatus sai tietää, että Jeesus oli Herodeksen hallitusalueelta, lähetti hän hänet Herodeksen luo, joka oli Jerusalemissa niinä päivinä. Kun Herodes näki Jeesuksen, ihastui hän suuresti; sillä hän oli jo kauvan aikaa halunnut nähdä häntä, sentähden että oli kuullut hänestä, ja hän toivoi saavansa nähdä jotakin tunnusmerkkiä häneltä. Ja hän kyseli Jeesukselta monenmoista; mutta tämä ei vastannut hänelle mitään. Ylipapit ja kirjanoppineet myös seisoivat siinä ja syyttivät häntä kovasti. Mutta Herodes henkivartioineen kohteli häntä halveksivasti ja pilkkasi häntä. Puettuaan Jeesuksen loistavaan pukuun hän lähetti hänet takaisin Pilatuksen luo. Mutta Pilatus ja Herodes tulivat sinä päivänä ystäviksi keskenään; he olivat näet ennen olleet toistensa vihamiehiä.

3. JEESUS VAI BARABBAS? Pilatus kutsui kokoon ylipapit, hallitusmiehet ja kansan ja sanoi heille: "Minä en ole havainnut tätä miestä syylliseksi mihinkään niihin, joista te häntä syytätte. Eikä Herodes myöskään. Ja katso, hän ei ole tehnyt mitään, joka ansaitsee kuoleman. Kuritettuani häntä, minä tahdon päästää hänet". Mutta juhlana maaherra tavallisesti päästi kansalle yhden vangin irralle, kenenkä tahtoivat. Ja heillä oli silloin kuuluisa vanki, nimeltä Barabbas, vangittu muiden kapinoitsijain kanssa, jotka kapinassa olivat tehneet murhan. Niin Pilatus sanoi kansalle: Kumman tahdotte, että päästän teille, Barabbaksenko vai Jeesuksen, jota sanotaan Kristukseksi? Mutta ylipappien ja vanhimpain yllyttämänä kansa vastasi: "Barabbaksen". Pilatus sanoi heille: "Mitä minun on sitten tehtävä Jeesukselle, jota sanotte juutalaisen kuninkaaksi?" He sanoivat kaikki: "Ristiinnaulitse hänet!" Niin maaherra sanoi: "Mitäs pahaa hän sitten on tehnyt?" Mut-

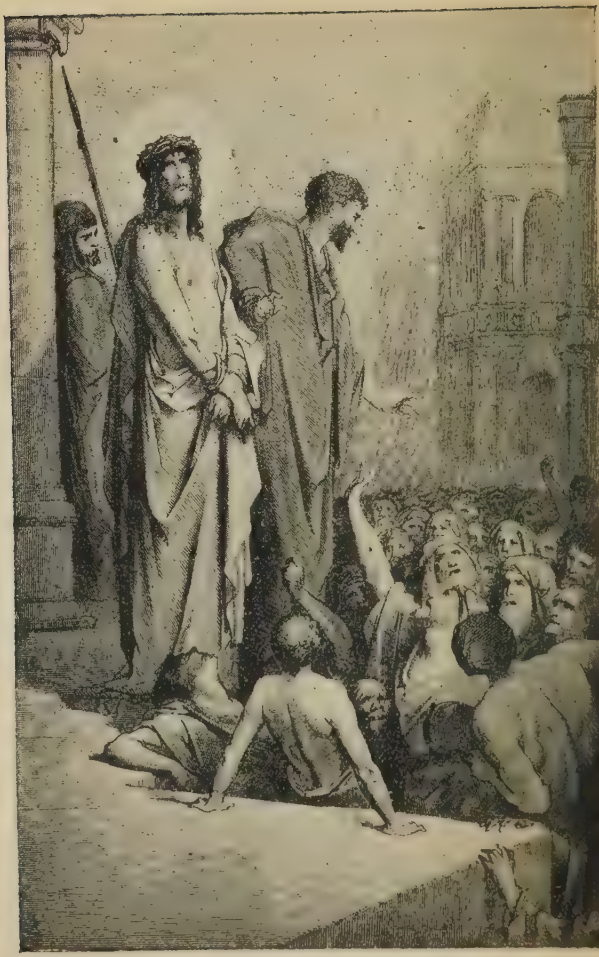

ta he huusivat täyttä kurkkua: "Ristiinnaulitse hänet!"

Silloin Pilatus otti Jeesuksen ja ruoskitutti hänet. Ja sotamiehet väänsivät seppeleen orjantappuroista ja panivat sen Jeesuksen päähän ja pukivat hänen ylleen purppuraisen viitan, panivat ruovon hänen oikeaan käteensä, polvistuivat hänen eteensä, pilkkasivat häntä ja sanoivat: "Terve, juutalaisten kuningas!" Ja he sylkivät häntä, ottivat ruovon ja löivät häntä päähän.

Pilatus vei sitten Jeesuksen kansan eteen. Ja Jeesus tuli ulos orjantappuraseppele päässään ja purppuraviitta yllään. Ja Pilatus sanoi heille: "Katso, mikä ihminen!" Kun ylipapit ja käskyläiset näkivät hänet, huusivat he sanoen: "Ristiinnaulitse, ristiinnaulitse!" Pilatus sanoi heille: Ottakaa te hänet ja ristiinnaulitkaa, sillä minä en löydä hänessä mitään syytä". Juutalaiset vastasivat hänelle: "Meillä on laki, ja meidän lakimme mukaan hänen pitää kuolla, koska hän on tekeytynyt Jumalan pojaksi." Kun Pilatus kuuli tämän sanan, pelkäsi hän vielä enemmän ja meni taas sisälle päävartioon ja sanoi Jeesukselle: "Mistä sinä ole?" Mutta Jeesus ei vastannut hänelle. Niin Pilatus sanoi hänelle: "Minulleko et puhu? Etkö tiedä, että minulla on valta päästää sinut ja minulla on valta ristiinnaulita sinut?" Jeesus vastasi hänelle: "Ei sinulla olisi mitään valtaa minun ylitseni, ellei sitä olisi annettu sinulle ylhäältä. Sentähden on sillä, joka jätti minut sinun käsiisi, suurempi synti." Tämän johdosta Pilatus koetti päästää häntä irti. Mutta juutalaiset huusivat sanoen: "Jos päästät hänet, et ole keisarin ystävä; jokainen joka tekeytyy kuninkaaksi, asettuu keisaria vastaan."

4. PILATUS TUOMITSEE JEESUKSEN. Tämän kuultuaan Pilatus istui tuomioistuimelle ja sanoi juutalaisille: "Katso, teidän kuninkaanne!" Niin

he huusivat: "Ota hengeltä, ota hengeltä, ristiinnaulitse hänet!" Kun Pilatus näki, ettei hän mitään sille voinut, vaan meteli yhä eneni, otti hän vettä ja pesi kätensä kansan nähden ja sanoi: "Viaton minä olen tämän miehen vereen. Vastatkaa itse siitä!" Niin kaikki kansa vastasi ja sanoi: "Tulkoon hänen verensä meidän päällemme ja lastemme päälle!" Silloin Pilatus päästi heille Barabbaksen, mutta Jeesuksen hän antoi ristiinnaulittavaksi.

Matt. 27 l. Mark. 15 l. Luuk. 23 l. Joh. 18 ja 19 l.

Minä annoin selkäni niille, jotka minua pieksivät, ja poskeni niille, jotka minua repelivät. Jes. 50: 6.

57. JEESUS RISTILLÄ.

1. JEESUS VIEDÄÄN GOLGATALLE. Sotamiehet, pilkattuaan Jeesusta, riisuivat hänellä päällysvaipan, pukivat hänet omiin vaatteisiinsa ja veivät hänet pois ristiinnaulittavaksi. Ja Jeesus kantoi ristiä itselleen. Mutta matkalla he tapasivat kyreeniläisen Siimon nimisen miehen, joka tuli vainiolta; hänen päälleen he panivat ristin kannettavaksi Jeesuksen perässä.

Ja häntä seurasi suuri joukko kansaa, myöskin naisia, jotka valittivat ja itkivät häntä. Jeesus kääntyi heihin päin ja sanoi: Jerusalemin tyttäret, älkää itkekö minua, vaan itkekää itseänne ja lapsianne! Sillä katso, tulee päiviä, joina sanotaan: Autuaita ovat hedelmättömät ja ne kohdut, jotka eivät ole synnyttäneet, ja rinnat, jotka eivät ole imettäneet! Silloin he rupeavat sanomaan vuorille: Kaatukaa meidän päällemme! ja kukkuloille: Peittäkää meidät! Sillä jos tämä tehdään tuoreelle puulle, mitä sitten tapahtuukaan kuivalle?"

2. RISTIINNAULITSEMINEN. He tulivat *Golgata* nimiselle paikalle, joka merkitsee: Pääkallon

paikka. Siellä he tarjosivat Jeesukselle juotavaksi sapella sekoitettua viiniä; mutta maistettuaan hän ei tahtonut sitä juoda. Sitten he ristiinnaulitsivat Jeesuksen ja kaksi pahantekijää, toisen oikealle, toisen vasemmalle puolelle, ja Jeesuksen keskelle. Mutta Jeesus sanoi: "Isä, anna heille

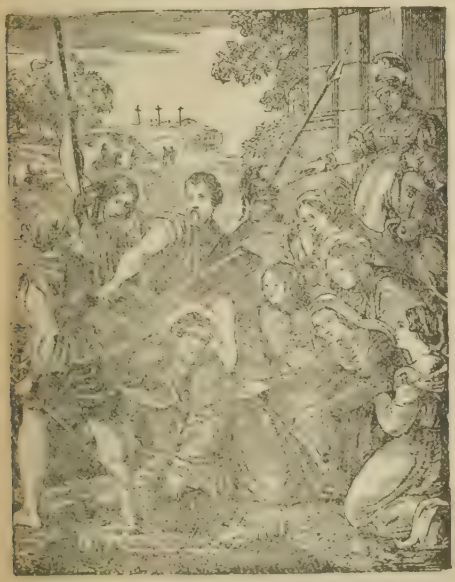

anteeksi, sillä eivät he tiedä, mitä he tekevät". Pilatus oli myöskin kiinnittänyt ristiin tämän päädlekirjoituksen: "Jeesus natsaretilainen, juutalaisten kuningas". Se oli kirjoitettu hebreaksi, kreikaksi ja latinaksi. Mutta sotamiehet, jotka olivat ristiinnaulinneet Jeesuksen, jakoivat hä-

nen vaatteensa keskenään; ja hänen ihovaatteestaan he heittivät arpaa.

3. JEESUSTA PILKATAAN. Ja jotkut kulkivat ohitse, herjasivat häntä, nyökyttivät päätään ja sanoivat: "Sinä, joka hajoitat maahan temppelin ja kolmessa päivässä sen rakennat, auta itseäsi. Jos olet Jumalan Poika, niin astu alas rististä!" Samoin ylipapitkin kirjanoppineitten ja vanhimpain kanssa pilkkasivat häntä ja sanoivat: "Muita hän on auttanut, itseään ei voi auttaa. Israelin kuningas hän on; astukoon nyt alas rististä, niin me uskomme häneen". Myöskin sotamiehet pilkkasivat häntä, tarjosivat hänelle hapanta viiniä ja sanoivat: "Jos olet juutalaisten kuningas, niin auta itseäsi!"

4. PAHANTEKIJÄT. Toinen pahantekijöistä, jotka siinä riippuivat, herjasi häntä: "Jos olet Kristus, niin auta itseäsi ja meitä!" Mutta toinen nuhteli häntä ja sanoi: "Etkö sinä edes pelkää Jumalaa, sinä, joka olet saman rangaistuksen alaisena. Me tosin oikeuden mukaan, sillä me saamme mitä tekomme ansaitsevat. Mutta tämä ei ole tehnyt mitään pahaa". Ja hän sanoi: "Jeesus, muista minua, kun tulet valtakuntaasi". Niin Jeesus sanoi hänelle: "*Totisesti minä sanon sinulle: tänään olet minun kanssani oleva paratiisissa*".

5. JEESUS PUHUTTELEE ÄITIÄNSÄ JA OPETUSLASTANSA. Jeesuksen ristin luona seisoivat hänen äitinsä ja hänen äitinsä sisar, Maria Kleopaan vaimo ja Maria Magdaleena. Kun Jeesus näki äitinsä ja sen opetuslapsen, jota hän rakasti, seisovan vieressä, sanoi hän äidilleen: "Nainen, katso, poikasi!" Sitten hän sanoi opetuslapselle: "Katso, äitisi!" Ja siitä hetkestä opetuslapsi otti hänet kotiinsa.

6. JEESUS SYVÄSSÄ AHDISTUKSESSA. Mutta kuudennesta tunnista tuli yli koko maan pimeä, jota kesti yhdeksänteen tuntiin asti. Ja yhdek-

sännen tunnin vaiheella Jeesus huusi korkealla äänellä: "Eeli, Eeli, lama sabaktani? Se on: Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut?

7. JEESUKSEN KUOLEMA. Kun Jeesus tiesi, että kaikki jo oli täytetty, sanoi hän: "*Minua janottaa*". Siellä seisoi astia, täynnä hapanta viiniä;

niin he täyttivät sillä viinillä sienen, panivat sen isoppikorren päähän ja ojensivat sen hänen suunsa eteen. Kun siis Jeesus oli ottanut happamen viinin, sanoi hän: "*Se on täytetty*". — Sitten hän huusi korkealla äänellä: "*Isä, sinun käsiisi minä annan henkeni!*" Ja sen sanottuaan hän kallisti päänsä ja antoi henkensä.

8. IHMEELLISIÄ TAPAHTUMIA JEESUKSEN KUOLTUA. Silloin temppelin esirippu repesi kahtia ylhäältä alas asti, ja maa järisi ja kalliot halkesivat; haudatkin aukenivat, ja monta nukkuneiden pyhien ruumista nousi ylös, ja lähtien haudoistaan he tulivat hänen ylösnousemisensa jälkeen pyhään kaupunkiin ja ilmestyivät monelle.

Mutta kun sadanpäällikkö ja ne, jotka hänen kanssaan vartioitsivat Jeesusta, näkivät maanjäristyksen ja mitä muuta tapahtui, peljästyivät he kovin ja sanoivat: "Totisesti tämä oli hurskas mies, tämä ihminen oli Jumalan Poika".

Ja kun kaikki kansajoukot, jotka olivat tulleet kokoon, tätä katselemaan, näkivät, mitä tapahtui, löivät he rintaansa ja palasivat kotiinsa.

Matt. 27 l. Mark. 15 l. Luuk. 23 l. Joh. 19 l.

Sen, joka ei synnistä tietänyt, hän meidän edestämme teki synniksi, että me hänessä tulisimme Jumalan vanhurskaudeksi. 2 Kor. 5: 21.

58. JEESUKSEN HAUTAAMINEN.

1. SOTAMIEHET LÄVISTIVÄT JEESUKSEN KYLJEN. Koska silloin oli valmistuspäivä, niin juutalaiset, jotta ruumiit eivät jäisi ristille suureksi sapatinpäiväksi, pyysivät Pilatukselta, että niiden sääriluut rikottaisiin ja ruumiit otettaisiin alas. Niin sotamiehet tulivat ja rikkoivat sääriluut molemmilta, jotka olivat Jeesuksen kanssa ristiinnaulitut. Mutta kun he tulivat Jeesuksen luo ja näkivät hänet jo kuolleeksi, eivät he rikko-

neet hänen luitaan, vaan yksi sotamiehistä puhkasi keihäällä hänen kylkensä, ja heti tuli siitä verta ja vettä. Tämä tapahtui, jotta kävisi toteen tuo kirjoitus: »Älköön häneltä luuta särjettäkö!»

2. JEESUS PANNAAN HAUTAAN. Jo samana iltana tuli Joosef, joka oli rikas mies Arimatiasta, yksi suuren neuvoston jäsenistä ja salaisesti Jeesuksen opetuslapsi. Hän pyysi Pilatukselta saa-

dakseen ottaa Jeesuksen ruumiin; ja Pilatus myönsi sen. Tuli myös Nikodemus, joka ensi kerran oli yöllä tullut Jeesuksen luo, ja toi mirhan ja aloen seosta noin sata naulaa. Niinä otivat Jeesuksen ruumiin ja kääräisivät sen hyvänhajuisten lasien kanssa liinakäärein niinkuin juutalaisilla oli tapa valmistaa ruumista hautaamaista varten. Ja puutarhassa oli Joosefilla uusi hauta,

joka oli hakattu kallioon; siihen he panivat Jeesuksen ruumiin ja vierittivät kiven haudan ovelle.

3. VARTIJAT ASETETAAN HAUDALLE. Seuraavana päivänä, joka oli valmistuspäivän jälkeinen, ylipapit ja farisealaiset menivät Pilatuksen luo ja sanoivat: "Herra, me muistamme tuon villitsijän vielä eläessään sanoneen: "Kolmen päivän perästä minä nousen ylös". Käske vartioida tarkasti hautaa kolmanteen päivään asti, jotteivät hänen opetuslapsensa tulisi ja varastaisi häntä ja sanoisi: "Hän nousi kuolleista", ja niin viimeinen villitys tulee ensimäistä pahempi". Niin Pilatus sanoi heille: "Tuossa on vartijaväki, menkää, vartioitkaa niin tarkasti kuin osaatte". Niin he menivät ja asettivat haudalle vartijaväen ja lukitsivat kiven sinetillä.

Matt. 27 1. Mark. 15 1. Luuk. 23 1. Joh. 19 1.

Sillä et Sinä hylkää minun sieluani tuonelaan, etkä jätä valittuasi näkemään turmelusta. Ps. 16: 10.

V. JEESUKSEN YLÖSNOUSEMINEN JA TAIVAASEEN ASTUMINEN.

59. YLÖSNOUSEMUSAAMUN TAPAHTUMAT.

1. ENKELI LASKEUTUU ALAS TAIVAASTA. Viikon ensimäisen päivän aamuna, päivän koittaesssa, tapahtui suuri maanjäristys, sillä Herran enkeli laskeutui alas taivaasta, tuli, vieritti kiven haudan ovelta ja istui sille. Hän oli näöltään niinkuin salama, ja hänen vaatteensa olivat valkeat niinkuin lumi. Häntä peljästyen vartijat vapisivat ja kävivät ikäänkuin kuolleiksi. Osa vartijoista meni silloin kaupunkiin ilmoittamaan ylipapeille, mitä oli tapahtunut. Nämä antoivat varti-

joille paljon rahaa ja käskivät heitä sanomaan ihmisille, että opetuslapset olivat yöllä varastaneet haudasta Jeesuksen ruumiin. He ottivat rahat ja tekivät, niinkuin heitä oli neuvottu.

2. NAISILLE ILMOITETAAN JEESUKSEN YLÖSNOUSEMUS. Aamulla varhain samana päivänä tulivat naiset, jotka olivat valmistaneet hyvänhajuisia yrttejä ja voiteita, haudalle, voidellakseen Jeesusta. Mennessään he sanoivat toisilleen: "Kuka

meille vierittää kiven hautakammion ovelta?" Ja katsahtaessaan ylös he näkivät kiven vieritetyksi pois; se oli näet hyvin suuri. Niin Maria Magdaleena juoksi Pietarin ja Johanneksen luo ja sanoi: "Ovat ottaneet Herran pois haudasta, emmekä tiedä, mihin ovat panneet hänet".

Mutta toiset naiset menivät sisälle hautakammioon ja näkivät siellä nuorukaisen istuvan oike-

alla puolella, puettuna pirkään, valkoiseen vaatteeseen, ja he peljästyivät kovin. Mutta enkeli sanoi heille: "Älkää olko peloissanne! Miksi etsitte elävää kuolleitten joukosta? Minä tiedän, että te etsitte Jeesusta ristiinnaulittua. Ei hän ole täällä; hän on noussut ylös, niinkuin hän sanoi. Menkää nopeasti sanomaan hänen opetuslapsilleen, erittäinkin Pietarille, että hän on noussut kuolleista. Ja katso hän käy edellänne Galileaan; siellä saatte nähdä hänet". Ja he menivät nopeasti haudalta peloissaan ja suuresti iloiten ja juoksivat viemään sanaa hänen opetuslapsilleen.

3. PIETARI JA JOHANNES HAUDALLA. Niin Pietari ja se toinen opetuslapsi menivät haudalle. Johannes tuli ensin haudalle, mutta ei mennyt sisälle. Pietari meni hautaan sisälle; silloin toinenkin opetuslapsi meni hautaan. Ja he näkivät siellä hikiliinan ja liinakäärreet erikseen pantuina. Johannes, nähtyään tämän, uskoi. Sitten he lähtivät takaisin kotiinsa.

4. JEESUS ILMESTYY MARIA MAGDALEENALLE. Kun Maria oli tullut takaisin haudalle, seisoi hän haudan ulkopuolella ja itki. Kurkistaessaan hautaan hän näki kaksi enkeliä valkoisissa vaatteissa istuvan, toisen päänpuolessa, toisen jalkapuolessa. Nämä sanoivat hänelle: "Nainen, mitä itket?" Hän sanoi heille: "Ovat ott nuet Herrani pois, enkä tiedä mihinkä ovat panneet hänet". Tämän sanottuaan hän kääntyi taaksepäin ja näki Jeesuksen siinä seisovan, eikä tiennyt, että se oli Jeesus. Jeesus sanoi hänelle: "Nainen, mitä itket? Ketä etsit?" Tämä luuli häntä puutarhuriksi ja sanoi hänelle: "Herra, jos sinä olet viennyt hänet pois, niin sano minulle, minne olet hänet pannut, niin minä otan hänet". Jeesus sanoi hänelle: "Maria". Tämä kääntyi ja sanoi hänelle: "Opettaja!" Jeesus sanoi hänelle: "Älä minuun koske, sillä en

ole vielä mennyt Isäni tykö; mutta mene veljieni luo ja sano heille, että menen ylös minun Isäni tykö ja teidän Isänne tykö, minun Jumalani tykö ja teidän Jumalanne tykö". Maria meni ja ilmoitti opetuslapsille, että hän oli nähnyt Herran, ja että tämä oli näin sanonut hänelle.

Matt. 28 l. Mark. 16 l. Luuk. 24 l. Joh. 20 l.

Jeesus on meidän syntiemme tähden annettu ulos, ja meidän vanhurskauttamiseksi herätetty kuolleista. Room. 4: 25.

60. JEESUS ILMESTYY EMMAUKSEN TIELLÄ.

1. JEESUS PUHUTTELEE KAUTTA OPETUSLASTA TIELLÄ. Kaksi opetuslasta kulki samana päivänä kylään nimeltä Emmaus, joka oli 60 stadion päässä Jerusalemista. Ja he puhelivat keskenään kaikesta, mitä oli tapahtunut. Silloin Jeesus itse lähestyi heitä ja kulki heidän kanssaan; mutta he eivät tunteneet Häntä. Ja Jeesus sanoi heille: "Mitä puhutte se on, joka keskenänne vaihdatte kyydessänne?" Niin he soivahtuivat murheellisin kasvoin. Toinen heistä, Kleopas nimeltä, vastasi hänelle: "Oletko sinä Jerusalemissa ainoa muukalainen, joka et tiedä mitä siellä on tapahtunut näinä päivinä?" Hän sanoi heille: "Mitä?" Niin he sanoivat hänelle: "Sitä, mikä tapahtui Jeesukselle, natsareilaiselle, joka oli profeetta, voimallinen teossa ja sanassa Jumalan ja kaiken kansan edessä, kuinka ylipappimme ja hallitusmiehemme antoivat Hänet tuomittavaksi kuolemaan ja ristinnaulitsivat Hänet. Mutta me toivoimme Hänen olevan sen, joka oli lunastava Israelin; mutta onhan kaiken tämän ohessa tänään kolmas päivä siitä, kun tuo tapahtui. Onpa myös muutamat meidät joukostamme saattaneet meidät ihmetyksiin. He käyvät aamulla varhain haudalla, eivätkä löytäneet Hänen ruumistaan, ja tulivat ja sa-

noivat myös nähneensä näyn, enkeleitä, jotka olivat sanoneet hänen elävän. Ja muutamat niistä, jotka olivat meidän kanssamme, menivät haudalle ja havaitsivat olevan niin, kuin naiset olivat sanoneet; mutta häntä he eivät nähneet."

2. JEESUS SELITTÄÄ KIRJOITUKSET. Niin Jeesus sanoi heille: "Oi te ymmärtämättömät ja sydämeltänne hitaat uskomaan kaikkea, mitä profeetat ovat puhuneet! Eikö Kristuksen tullut tätä kärsiä ja sitten mennä kirkkauteensa? Ja hän alkoi Mooseksesta ja kaikista profeetoista ja se-

litti heille, mitä hänestä oli sanottu kaikissa kirjoituksissa.

3. HE TUNTEVAT JEESUKSEN. Ja kun he lähestyivät kylää, johon olivat menossa, niin hän oli lähtevinään edemmäksi. Mutta he pakottivat häntä sanoen: "Jää olemaan kanssamme, sillä ilta joutuu ja päivä on jo kulunut." Ja hän meni sisälle olemaan heidän kanssaan. Ja tapahtui, kun hän oli heidän kanssansa aterialla, että hän otti leivän, siunasi sen, taittoi ja antoi heille. Silloin heidän silmänsä aukenivat ja he tunsivat hänet. Ja hän katosi heidän näkyvistään. Ja he sanoivat toisilleen: "Eikö sydämemme ollut palava meissä, kun hän puhui meille tiellä ja selitti meille kirjoituksia?" Ja he nousivat sillä hetkellä ja palasivat Jerusalemiin ja tapasivat ne yksitoista ja heidän kanssaan olevat kokoontuneina. Ja nämä sanoivat: "Herra on todella noussut ylös ja on ilmestynyt Siimonille." Ja he itse kertoivat mitä oli tapahtunut tiellä ja kuinka olivat hänet tunteneet kun hän taittoi leivän. Luuk. 24 l.

Missä kaksi tahi kolme on kokoontunut minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellään. Matt. 18: 20.

61. JEESUS ILMOITTAA ITSENSÄ KAHDESTI JERUSALEMISSA.

1. JEESUS ILMESTYY YLÖSNOUSEMUSPÄIVÄN ILTANA. Samana päivänä myöhään illalla, kun opetuslapset olivat koolla lukittujen ovien takana, koska pelkäsivät juutalaisia, Jeesus tuli ja seisoi heidän keskellään ja sanoi: "Rauha olkoon teille!" Niin opetuslapset säikähtyivät ja luulivat näkevänsä hengen. Sentähden Jeesus näytti heille kätensä ja kylkensä. Silloin opetuslapset iloitsivat nähdessään Herran. Jeesus sanoi taas heille: "Rauha olkoon teille! Samoin kuin Isä on lähettänyt minut, lähetän minäkin teidät." Tämän sa-

nottuaan hän puhalsi heidän päällensä ja sanoi heille: "Ottakaa Pyhä Henki! Joille te annatte synnit anteeksi, nälle ne ovat annetut anteeksi; joille te ne pidätätte, niille ne ovat pidätetyt."

2. JEESUS ILMOITTAA ITSENSÄ VIIKON PERÄSTÄ. Mutta Tuomas, yksi kahdestatoista, ei ollut heidän seurassaan, kun Jeesus tuli. Niin toiset opetuslapset sanoivat hänelle: "Me näimme Herran." Mutta hän sanoi heille: "Ellen näe hänen käsissään naulain jälkiä ja pistä sormiani naulain sijoihin ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en usko." Kahdeksan päivän perästä hänen opetuslapsensa taas olivat huoneessa, ja Tuomas oli heidän kanssansa. Niin Jeesus tuli, ovien ollessa lukittuina, ja seisoi heidän keskellään ja sanoi: "Rauha olkoon teille!" Sitten hän sanoi Tuomaalle: "Ojenna sormesi tänne ja katso käsiäni, ja ojenna kätesi ja pistä se kylkeeni, äläkä ole epäuskoinen, vaan uskovainen!" Tuomas vastasi ja sanoi hänelle: "Minun Herrani ja Jumalani!" Jeesus sanoi hänelle: "Sentähden että näit minut, uskoit sinä. Autuaita ovat ne, jotka eivät näe ja kuitenkin uskovat." Luuk. 24 l. Joh. 20 l.

Niin teilläkin on nyt murhe; mutta minä olen taas näkevä teidät, ja teidän sydämenne on iloitseva, eikä kukaan ota iloanne teiltä pois. Joh. 16: 22.

62. JEESUS ILMOITTAA ITSENSÄ TIBERIAN MEREN LUONA.

1. RUNSAS KALOJENSAALIS. Sen perästä Jeesus taas ilmestyi opetuslapsilleen Tiberian meren luona. Seitsemän opetuslasta oli menmyt kalastamaan, mutta eivät sinä yönä mitään saaneet. Kun jo aamu oli, seisoi Jeesus rannalla. Opetuslapset eivät kuitenkaan tienneet, että se oli Jeesus. Niin Jeesus sanoi heille: "Lapset, onko teillä mitään syötävää?" He vastasivat hänelle: "Ei ole". Hän

sanoi heille: "Laskekaa verkko oikealle puolelle, niin saatte". He laskivat verkon ja saivat niin paljon kaloja, etteivät enää jaksaneet vetää sitä ylös. Silloin se opetuslapsi, jota Jeesus rakasti, sanoi Pietarille: "Herra se on". Kun Siimon Pietari kuuli, että se oli Herra, vyötti hän viittansa ympärilleen, sillä hän oli alaisillaan, ja heittäytyi mereen. Mutta muut opetuslapset tulivat venheellä ja vetivät perässään verkkoa kaloineen, sillä he olivat maasta ainoastaan noin 200 kyynärän päässä. Kun astuivat maalle, näkivät he siellä hiilloksen ja kalaa pantuna sen päälle, sekä leipää. Jeesus sanoi heille: "Tuokaa tänne niitä kaloja, joita nyt saitte". Siimon Pietari astui venheeseen ja veti maalle verkon, täynnä suuria kaloja, sata ja kolmekymmentä. Ja vaikka niitä oli niin paljon, ei verkko revennyt. Jeesus sanoi heille: "Tulkaa ateriaan". Mutta opetuslapsista ei kukaan rohjennut kysyä häneltä: "Kuka sinä olet?" koska tiesivät, että se oli Herra. Niin Jeesus meni ja otti leivän ja antoi heille, samoin kaloja.

2. JEESUS ASETTAA PIETARIN JÄLLEEN APOSTOLINVIRKAAN. Kun he olivat ateriaineet, sanoi Jeesus Siimon Pietarille: "Siimon, Joonaan poika! Rakastatko minua enemmän kuin nämä?" Pietari vastasi hänelle: "Rakastan, Herra; sinä tiedät, että minä pidän sinua rakkaana." Jeesus sanoi hänelle: "Ruoki karitsoitani!" Jeesus sanoi taas toistamiseen hänelle: "Siimon, Joonaan poika, rakastatko minua?" Pietari vastasi hänelle: "Rakastan, Herra; sinä tiedat, että pidän sinua rakkaana". Jeesus sanoi hänelle: "Kaitse lampaitani". Jeesus sanoi hänelle kolmannen kerran: Siimon, Joonaan poika, pidätkö minua rakkaana?" Pietari tuli murheelliseksi siitä, että hän kolmannen kerran sanoi hänelle: "Pidätkö minua rakkaana?" ja sanoi hänelle: "Herra, sinä

tiedät kaikki; sinä tiedät, että pidän sinua rakkaana". Jeesus sanoi hänelle: "Ruoki lampaitani! Totisesti, totisesti sanon sinulle: Kun olit nuori, vyötit itsesi ja kuljit, mihin tahdoit; mutta kun vanhenet, ojennat kätesi ja sinut vyöttää toinen ja vie sinut, mihin et tahdo". Mutta sen hän sanoi, osottaen minkälaisella kuolemalla Pietari oli kirkastava Jumalaa. Ja tämän sanottuan hän lausui hänelle: "Seuraa minua".

Joh. 21 l.

Jeesus sanoo: "Jos joku rakastaa minua, niin hän on pitävä minun sanani, ja Isäni on rakastava häntä, ja me tulemme hänen tykönsä ja pidämme asuntoa hänen tykönään. Joh. 14: 23.

63. KASTEEN ASETTAMINEN JA TAIVAASEEN ASTUMINEN.

1. KASTEEN SAKRAMENTTI. Ne yksitoista opetuslasta vaelsivat Galileaan sille vuorelle, jonne Jeesus oli käskenyt heidän mennä. Kun he näkivät Jeesuksen, kumarsivat he häntä. Ja Jeesus tuli heidän tykönsä ja puhui heille sanoen: *Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat opetuslapsikseni, kastamalla heidät Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, minkä olen käskenyt teille. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti*".

2. JEESUS ASTUU TAIVAASEEN. Ylösnousemisensa jälkeen ilmestyi Jeesus opetuslapsilleen useaan kerran neljänkymmenen päivän ajalla ja puhui heille Jumalan valtakunnasta. Hän käski heitä pysymään Jerusalemissa, kunnes he puetetaan voimalla korkeudesta.

Kun he olivat kokoontuneet öljymäelle, kysyivät he Jeesukselta: "Herra, tällä ajallakos rakennat Israelille valtakunnan jälleen?" Jeesus vas-

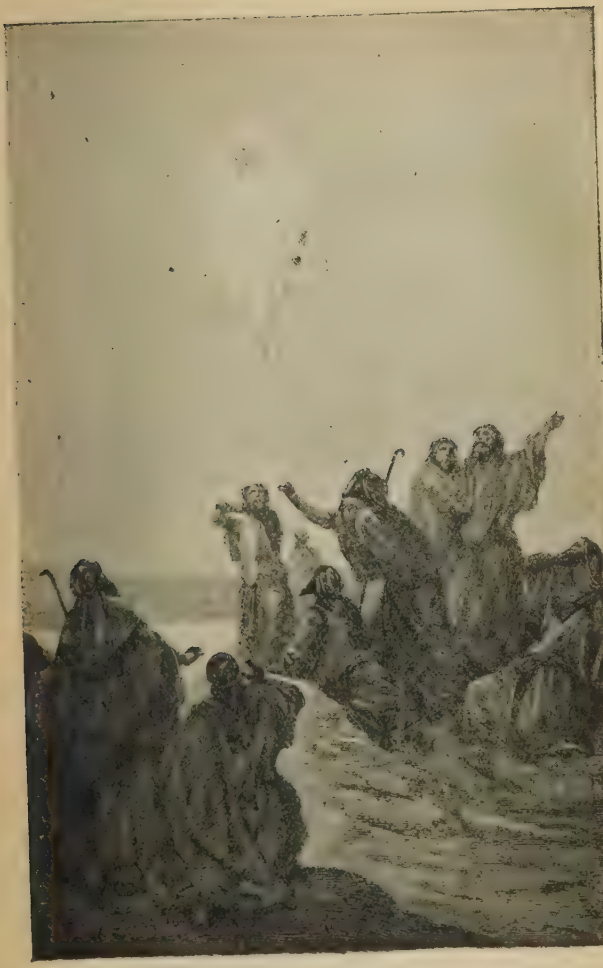

tasi heille: "Ei ole teidän asianne tietää aikoja eikä hetkiä, jotka Isä on oman valtansa voimassa määrännyt; mutta te saatte voimaa, kun Pyhä Henki tulee teidän päällenne, ja te olette minun todistajani sekä Jerusalemissa että koko Juudeassa ja Samariassa, vieläpä maailman ääriin saakka". Sitten hän nosti kätensä ja siunasi heidät. Siunatessaan heitä hän otettiin ylös heidän nähtensä ja pilvi vei hänet ylös heidän silmäinsä edestä. Kun he katselivat taivaaseen, hänen mennessänsä, katso heidän tykönänsä seisoi kaksi miestä valkeissa vaatteissa, jotka sanoivat: "Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taivaaseen? Tämä Jeesus, joka teiltä otettiin ylös taivaasen, on samoin tuleva kuin te näitte hänen menevänkin taivaaseen". Silloin opetuslapset palasivat Jerusalemiin suurella ilolla".

Luuk. 24 l. Ap. T. 1 l.

Herra sanoi minun Herralleni: Istu minun oikealle kädelleni, siksi kun minä panen vihollisesi sinun jalkasi astinlaudaksi. Ps. 110: 1.

VI. KRISTILLISEN SEURAKUNNAN PERUSTAMINEN JA APOSTOLIEN VAIKUTUS.

61. PYHÄN HENGEN VUODATTAMINEN JA PIETARIN SAARNA.

1. HELLUNTAIHAJA. Jeesuksen käskyn mukaan olivat opetuslapset pysyneet Jerusalemissa, olivat yksimielisesti rukouksissa ja odottivat Pyhän Hengen lähtöä. Juudaksen sijaan he olivat valinneet Matiaksen kahdenneksitoista.

Kun viideskymmenes päivä Jeesuksen ylösnousemisesta tuli, olivat he kaikki yksimielisesti

koossa. Ja humaus kuului äkisti taivaasta, niinkuin suuri tuulispää olisi tullut, ja täytti koko sen huoneen, jossa he olivat. Ja heille näkyi jakautuneita kieliä, niinkuin tulenliekkejä, jotka asettuivat heidän kunkin päällensä. Ja he tulivat kaikki täytetyiksi Pyhällä Hengellä ja alkoivat puhua muilla kielillä, sen mukaan kuin Henki antoi heidän julki lausua.

Jerusalemissa asui silloin juutalaisia, Jumalaa pelkääväisiä miehiä, kaikista kansoista. Kun tuo ääni kuului, tuli paljon kansaa kokoon; ja he hämmästyivät, sillä kukin kuuli näiden puhuvan heidän kielellään. Ja he kaikki ihmettelivät sanoen toisilleen: "Katso, eivätkö nämä kaikki, jotka puhuvat, ole galilealaisia; ja kuinka me kukin kuulemme heidän puhuvan meidän omalla äidinkielellämme Jumalan suurista teoista? Mitähän tämä tietänee? Mutta toiset sanoivat pilkaten: "He ovat juopuneina makeasta viinistä".

2. PIETARIN SAARNA. Silloin Pietari astui esiin yhdentoista kanssa, korotti äänensä ja puhui heille. "Juutalaiset ja kaikki, jotka asutte Jerusalemissa! Kuulkaa sanojani! Eiväthän nämä juovuksissa ole, niinkuin luulette, sillä nyt on kolmas hetki päivästä. Vaan tämä on sitä, mitä ennen on sanottu Joel profeetan kautta: "Ja on tapahtuva viimeisinä päivinä, sanoo Jumala, että minä vuodatan Hengestäni kaiken lihan päälle; ja on tapahtuva, että jokainen, joka huutaa avuksi Herran nimeä, tulee autuaaksi". Israelin miehet, kuulkaa näitä sanoja: Jeesuksen natsaretilaisen, miehen, jonka Jumala on selvästi osottanut teille voimateoilla, ihmeillä ja merkeillä, jotka Jumala teki hänen kauttansa teidän keskellänne, sen, joka Jumalan aivotun neuvon ja säännön mukaan oli annettu ulos, te otitte, vääräin miesten kautta ristiinnaulitsitte ja surmasitte. Tämän Jeesuksen on Jumala herättänyt, jonka todistajia me kaikki

olemme. Korotettuna siis Isän oikealle puolelle, ja saatuaan lupauksen Pyhästä Hengestä, hän on tämän vuodattanut, jonka te nyt näette ja kuulette. Varmasti siis koko Israelin huone tietäköön, että Jumala on Herraksi ja Kristukseksi tehnyt juuri sen Jeesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte.

3. PIETARIN SAARNAN VAIKUTUS. Kun he tämän kuulivat, saivat he piston sydämeensä ja sanoivat Pietarille ja muille apostoleille: "Miehet, veljet, mitä meidän on tehtävä?" Pietari vastasi heille: "Tehkää parannus, ja jokainen teistä antakoon itsensä kastaa Jeesuksen Kristuksen nimeen syntein anteeksi antamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan". Ne, jotka siis mielellään ottivat hänet vastaan, kastettiin. Ja sinä päivänä lisäytyi (seurakuntaan) noin kolmetuhatta sielua.

4. ENSIMÄINEN SEURAKUNTA. Opetuslapset pysyivät alati apostolein opisssa ja yhteydessä, leivän murtamisessa ja rukouksessa. Mutta jokaiselle sielulle tuli pelko; ja apostolein kautta tapahtui monta ihmettä ja merkkiä. Kaikki, jotka uskoivat, olivat yhdessä ja pitivät kaikki yhteisenä, he myivät omaisuutensa ja jakoivat ne kaikille sen mukaan kuin kukin tarvitsi. He pysyivät myös joka päivä yksimielisesti temppelissä, mursivat leipää kodeissa ja ottivat ruokaa riemulla ja sydämen yksinkertaisuudella sekä ylistivät Jumalaa. He olivat koko kansan suosiossa, ja Herra lisäsi joka päivä seurakuntaan niitä, jotka tulivat pelastetuiksi. Mutta uskovien joukolla oli yksi sydän ja yksi sielu. Ja apostolit todistivat suurella voimalla Herran Jeesuksen ylösnousemisesta, ja suuri armo oli kaikkein heidän päällänsä. Ap. T. 2 1.

Lohduttaja, Pyhä Henki, jonka Isä on lähettävä minun nimeeni, opettaa teille kaikki ja muistuttaa teille kaikki, kuin minä olen teille sanonut. Joh. 14: 26.

65. RAMMAN PARANTAMINEN. ANANIAS JA SAFIIRA. APOSTOLIT NEUVOSTON EDESSÄ.

1. RAMPA PARANNETAAN. Pietari ja Johannes menivät temppeliin rukoilemaan. Silloin sinne kannettiin eräs mies, joka oli ollut rampa nuoruudestaan asti. Temppelin oven luona hän pyysi almua temppeliin meneviltä. Pietari sanoi hänelle: "Hopeata ja kultaa ei minulla ole, mutta sitä, jota minulla on, annan sinulle. Jeesuksen Kristuksen natsaretilaisen nimeen nouse ja kävele". Ja kohta hän karkasi ylös ja käveli, ja meni temppeliin heidän kanssansa, kittäen Jumalaa. Kun ihmiset näkivät tämän, hämmästyivät he. Tämän johdosta puhui Pietari ristiinnaulitusta ja ylösnousseesta Kristuksesta. Ja moni uskoi sanan ja kastettiin. Ja miesten luku seurakunnassa nousi lähes 5,000.

2. ANANIAS JA SAFIIRA. Eräs mies Ananias myi tavaransa, erotti hinnasta itselleen vaimonsa Safiiran tieten ja toi osan apostolein jalkain juureen. Mutta Pietari sanoi: "Ananias, miksi saatana täytti sydämesi valehdellaksesi Pyhän Hengen edessä ja erottaaksesi itsellesi pellon hinnasta? Etkö olisi saanut sitä pitää, kun se oli sinulla, ja myytynäkin se oli hallussasi? Miksi olet sydämessäsi päättänyt sellaisen teon? Et ole ihmisten, vaan Jumalan edessä valehdellut". Kun Ananias kuuli nämä sanat, lankesi hän maahan ja antoi henkensä. Ja nuoret miehet kantoivat hänet pois ja hautasivat.

Noin kolmen tunnin perästä tuli hänen vaimonsa, tietämättä siitä mitä oli tapahtunut. Pietari sanoi hänelle: "Sano minulle, myittekö tuon pellon siihen hintaan?" Hän sanoi: "Totisesti, siihen hintaan". Mutta Pietari sanoi hänelle: "Miksi mielistyitte yhdessä kiusaamaan Herran

Henkeä? Katso, niiden jalat, jotka hautasivat miehesi, ovat oven edessä ja vievät sinut pois". Ja hän lankesi kohta maahan kuolleena, ja nuoret miehet hautasivat hänet hänen miehensä vierelle. Ja suuri pelko tuli koko seurakunnalle ja kaikille niille, jotka tämän kuulivat.

3. Apostolit neuvoston edessä. Apostolien käsien kautta tapahtui monta merkkiä ja ihmettä kansan seassa; ja kaikki piti naljon heistä. Herraan uskoville miesten ja naisten joukko yhä lisääntyi. He kantoivat ahkeraa kaduille ja panivat niitä vuoteille ja paareille, että Pietarin tullessa hänen varjonsakaan lankeisi johonkuhun heistä. Lähikaupungeistakin tuotiin Jerusalemiin sairaita ja saastaisten henkien vaivaamia, ja ne kaikki parannettiin.

Niin ylimmäinen papp i ja kaikki, jotka olivat hänen kanssansa, panivat apostolit yleiseen vankilaan. Mutta Herran enkeli avasi yöllä tornin oven, vei heidät ulos ja käski heidän saarnata kansalle temppelissä. Apostolit tekivät niin. Kun ylimmäinen papp i, temppelin esimies ja ylipapit saivat sanansaattajan kuulla, että apostoleja ei ollut vankilassa, olivat he epätietoisi, mikä tästä oli tuleva. Silloin ilmoitettiin apostolien olevan temppelissä opettamassa kansaa. Ja apostolit tuotiin saatolla neuvoston eteen, jossa heille muistutettiin, että heitä oli kovasti kiellety puhumasta Jeesuksen nimeen. Mutta Pietari ja muut apostolit vastasivat: "Enemmän tulee kuulla Jumalaa kuin ihmistä", ja todistivat Jeesuksesta, että Jumala on korottanut hänet oikealle puolelleen Ruhtinaaksi ja Vapahtajaksi, antamaan Israelille parannusta ja syntein anteeksi saamisen'. Tästä neuvoston jäsenet raivostuivat ja pitivät neuvoa surmatakseen heidät. Mutta neuvostossa nousi Gamaliel niminen fari-

sealainen, joka oli kaiken kansan keskellä arvossa pidetty lainopettaja, ja sanoi: "Sallikaa näiden miesten olla! Sillä jos tämä neuvo eli teko on ihmisistä, raukeaa se tyhjään; mutta jos se on Jumalasta, ette voi tehdä sitä tyhjäksi". He taipuivat häneen, ja kutsuttuaan apostolit sisälle ja ruoskittuaan heitä kielsivät heitä puhumasta Jeesuksen nimeen ja päästivät heidät menemään. Apostolit menivät pois neuvoston edestä, iloiten siitä, että olivat mahdolliset kärsimään pilkkaa Jeesuksen nimen tähden. He opettivat edelleenkin joka päivä kansaa temppelissä ja kodeissa.

Ap. T. 3 ja 5 l.

Sentähden, jokainen joka tunnustaa minut ihmisten edessä, hänet minäkin tunnustan Isäni edessä, joka on taivaissa. Matt. 10: 32.

66. STEFANUS.

1. DIAKOONIT. Kun opetuslasten luku eneni, tarvittiin apostolit yksinomaan rukoukseen ja sanan palvelukseen. Heidän kehotuksestaan seurakunta siis valitsi seitsemän miestä olemaan palvelijoina eli diakooneina seurakunnassa. Yksi näistä oli Stefanus, joka oli täynnä armoa ja voimaa ja teki kansan seassa ihmeitä ja merkkejä.

2. SYYTÖS. Muutamat juutalaisten oppineista väittelivät Stefanuksen kanssa; eivätkä he voineet vastustaa sitä viisautta ja sitä henkeä, jolla hän puhui. Niin he yllyttivät kansaa, niin myös vanhimmat ja kirjanoppineet, ottivat Stefanuksen kiinni ja veivät hänet neuvoston eteen. He asettivat myös väärät todistajat, sanomaan: "Ei tämä ihminen lakkaa puhumasta pilkkasanoja tätä pyhää paikkaa ja lakia vastaan. Sillä me olemme kuulleet hänen sanovan: Jeesus natsaretilainen hävittää tämän paikan ja muuttaa säädyt, jotka Mooses meille antoi". Ja kaikki ne, jotka istuivat

neuvostossa, kiinnittivät katseensa häneen ja näkivät hänen kasvonsa enkelin kasvojen kaltaisina.

3. STEFANUKSEN PUOLUSTUSPUHE. Mutta ylimmäinen pappi sanoi: "Lie neväkö näin näin?" Niin Stefanus vastasi pitemmällä puheella, näyttäen mitä Jumala oli tehnyt heidän isillensä ja kuinka heidän isänsä olivat aina vastustaneet Jumalan tahtoa. Lopuksi hän sanoi: "Te olette aina Pyhää Henkeä vastaan; isänne tavalla tekin olette. Keitä profeetoista järjestivät teidän isänne vainoamatta? Ja he tappoivat ne, jotka ennustivat tuon Vanhurskaan tulemisen, jonka kavaltajiksi ja murhaajiksi te nyt olette tulleet. Te, jotka saitte enkelien välityksellä lain, ette pitäneet" — —.

4. KIVITTÄMINEN. Kun he tämän kuulivat, vihloi se heidän sydäntänsä, ja he kiristelivät hampaitansa häntä vastaan. Mutta hän, olden täynnä Pyhää Henkeä, kiinnitti katseensa taivasta kohden ja näki Jumalan kirkkauden ja Jeesuksen seisovan Jumalan oikealla puolella, ja hän sanoi: "Katso minä näen taivaan avoinna ja Ihmisen Pojan seisovan Jumalan oikealla puolella". Mutta he huusivat suurella äänellä, tukkivat korviansa, syöksivät häneen kimppuun ja ajoivat hänet ulos kaupungista. Siellä he kivittivät Stefanuksen, joka rukoili: "Herra Jeesus, ota henkeni". Mutta lankeutuen polvillensa hän huusi suurella äänellä: "Herra, älä lue heille tätä syntiä!" Tämän sanottuansa hän nukkui. — Saulus niminen nuorukainen oli myös mieltynyt hänen kuolemaansa. Monet nimeltä mainitsemattomat kivittivät Stefanuksen. Ap. T. 6—8 l.

He erottavat teidät synagogasta; tuleepa aika, jolloin jokaan[illegible] Jumalalle. Joh. 16: 2.

67. KAMARIPALVELIJA.

1. VAINO. Suuri vaino puhkesi seurakuntaa vastaan Jerusalemissa. Ja kaikki, paitsi apostoleita, hajosivat pitkin Juudean ja Samarian maakuntaa. Ja Saulus kulki huoneesta huoneeseen, otti kiinni miehiä ja naisia ja panetti ne vankeuteen. Hajautuneet opetuslapset saarnasivat evankeliumin sanaa eri paikoilla. Filippus niminen seurakunnan palvelija tuli Samarian kaupunkiin ja saarnasi Kristusta. Ja kansa otti yksimielisesti tarkan vaarin Filippuksen sanoista, kuullessaan ja nähdessään ne merkit, jotka hän teki. Ja suuri ilo tuli tässä kaupungissa.

2. FILIPPUS KOHTAA KAMARIPALVELIJAN. Herran enkeli sanoi Filippukselle: "Nouse ja mene eteläänpäin, sitä tietä, joka Jerusalemista menee alas Gatsaan". Hän meni. Ja katso, mies, joka oli Etiopian kuningattaren Kandakeen kamaripalvelija, palasi Jerusalemista rukoilemasta ja, istuen vaunuissaan, luki profeetta Jesajan kirjaa. Ja Henki sanoi Filippukselle: "Astu eteenpäin ja mene tuon vaunun luo!" Niin Filippus juoksi hänen tykönsä ja kuuli hänen lukevan profeetta Jesajaa ja sanoi: "Ymmärrätkö mitä luet?" Se sanoi: "Kuinka voisin, jollei joku minua johdata?" Ja hän pyysi Filippusta istumaan hänen kanssansa vaunuihin. Mutta se raamatun paikka, jonka hän luki, oli tämä: "Niinkuin lammas vietiin hän teuraaksi, ja niinkuin karitsa on keritsijänsä edessä vaiti, samoin ei hänkään avannut suutansa". Jes. 53. Niin kamaripalvelija sanoi Filippukselle: "Sanos, kenestä profeetta puhuu näitä? Itsestänsäkö vai jostakusta toisesta?" Silloin Filippus alkoi tästä kirjoituksesta ja saarnasi hänelle evankeliumia Jeesuksesta.

3. KAMARIPALVELIJA KASTETAAN. Kun he matkustaessaan tulivat veden luo, sanoi kamari-

palvelija: »Mikä estää minua tulemasta kasteetuksi?» Filippus sanoi: »Jos uskot koko sydämestäsi, niin se sopii». Mutta hän vastasi: »Minä uskon Jeesuksen Kristuksen Jumalan Pojaksi». Sitten hän käski seisättää vaunut, ja he molemmat astuivat veteen, ja Filippus kasteli kamaripalvelijan. Kun he astuivat ylös vedestä, temposi Herran Henki Filippuksen pois, eikä kamaripalvelija nähnyt häntä enää; sillä hän meni iloiten tietänsä. Ap. T. 8 1.

Sillä minä en häpeä evankeliumia, sillä se on Jumalan voima, itse jokaista, joka sitä pitää totena, juutalaiselle ensin, niin myös kreikkalaiselle. Room. 1: 16.

68. SAULUKSEN KÄÄNTYMINEN.

1. SAULA DAMASKOON. Mutta Saulus puhkui vielä uhkauksia ja murhaa Herran opetuslapsia vastaan. Hän pyysi myös ylimmäiseltä papilta valtakirjan Damaskon synagogiin, että hän sieltäkin toisi Jeesuksen seuraajat sidottuina Jerusalemiin rangaistaviksi. Matkallaan hän jo läheni Damaskoa. Silloin valo loimahti äkkiä taivaalta hänen ympärilleen, ja hän lankesi maahan ja kuuli äänen sanovan hänelle: »Saul, Saul, miksi minua vainoot?» Niin hän sanoi: »Kuka olet, Herra?» Herra sanoi: »Minä olen Jeesus, jota sinä vainoat. Vaikeata on sinun potkia tutkainta vastaan.» Niin Saulus vapisevana hämmästyi ja sanoi: »Herra, mitä tahdot minun tekemään?» Ja Herra sanoi hänelle: »Nouse ja mene kaupunkiin, niin sinulle sanotaan, mitä sinun tulee tehdä». Matka ne miehet, jotka hänen seurassansa olivat, seisoivat hämmästyksissään: he kuulivat tosin äänen; mutta eivät nähneet kenkään. Saulus nousi maasta; avatuksi silmänsä ei hän nähnyt mitään, vaan miehet taluttivat häntä kädestä ja veivät Damaskoon. Ja hän oli kolme päivää näkemättä, ei syönyt eikä juonut.

2. SAULUS RUKOILEE JA KASTETAAN. Damaskossa oli opetuslapsi, Ananias nimeltä. Hänelle Herra sanoi näyssä: "Nouse ja mene sille kadulle, jota nimitetään "Suoraksi", ja kysy Juudaan huoneessa Saulus nimistä tarsolaista miestä; sillä katso, hän rukoilee". Mutta Ananias vastasi: "Herra, minä olen kuullut monelta tästä miehestä, kuinka paljon pahaa hän on tehnyt pyhillesi Jerusalemissa, ja täällä hänellä on valtakirja ylipapeilta sitoa kaikki, jotka sinun nimeäsi avuksensa huutavat". Mutta Herra sanoi hänelle: "Mene, sillä hän on minulle valittu ase, kantamaan nimeäni pakanain, kuningasten ja Israelin lasten eteen. Sillä minä tahdon hänelle näyttää, kuinka paljon hänen täytyy kärsiä minun nimeni tähden". Niin Ananias lähti, tuli sisälle huoneeseen, pani kätensä hänen päällensä ja sanoi: "Saulus, veljeni! Herra on minut lähettänyt, Jeesus, joka ilmestyi sinulle matkalla tullessasi, että saisit näkösi jälleen ja tulisit täytetyksi Pyhällä Hengellä". Ja kohta hänen silmistänsä putosi ikäänkuin suomukset, ja hän sai sillä hetkellä näkönsä takaisin, nousi ja kastettiin.

3. SAULUS TODISTAA KRISTUKSESTA. Saulus oli sitten muutamia päiviä opetuslasten seurassa, jotka olivat Damaskossa. Ja hän kohta saarnasi synagogissa Jeesuksesta, että hän on Kristus. Hän tuli sitten Jerusalemiin, jossa Barnabas esitti hänet apostoleille. Ja hän oli heidän kanssansa Jerusalemissa, kävi sisälle ja ulos ja saarnasi pelkäämättä Herran Jeesuksen nimeen. Kun häntä ruvettiin siellä vainoamaan, lähettivät veljet hänet Tarsoon. Ap. T. 9 1.

Ihmisen sydän aikoo tiensä, mutta Herra johdattaa hänen askeleensa. Sananl. 16: 9.

69. KORNELIUS.

1. HURSKAS SADANPÄÄMIES. Kesareassa oli hurskas roomalainen sadanpäämies nimeltä Kornelius. Hän oli koko perheineen jumalaapelkääväinen, antoi paljon almuja köyhille ja rukoili alati Jumalaa. Rukoillessaan hän eräänä päivänä näki enkelin, joka sanoi hänelle: "Kornelius! Rukouksesi ja almusi ovat tulleet muistoon Jumalan edessä. Lähetä nyt miehiä Joppeen, noutamaan Siimonia, jota kutsutaan Pietariksi. Hän sanoo sinulle, mitä sinun tulee tehdä". Kornelius lähetti enkelin käskyn mukaan kolme miestä noutamaan Pietaria.

2. PIETARIN NÄKY. Pietari, joka asui Siimon nahkurin luona, meni seuraavana päivänä asuntonsa katolle rukoilemaan. Sitten hän, ruokaa odotellessaan, joutui horrostilaan, näki taivaan olevan avoinna ja neljältä kulmalta sidotun liinavaatteen laskeutuvan taivaasta maan päälle; siinä oli puhtaita ja saastaisia eläimiä. Ja hän kuuli äänen sanovan: "Pietari, nouse tapa ja syö!" Pietari vastasi tähän: "En suinkaan, Herra; sillä en ole ikänä syönyt mitään yhteistä eli saastaista!" Mutta ääni sanoi: "Mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano sitä yhteiseksi". Tätä tapahtui kolme kertaa, ja astia otettiin jälleen taivaaseen.

Kun Pietari mietiskeli itsekseen tätä näkyä, tulivat Korneliuksen lähettämät miehet, ja Henki sanoi Pietarille: "Katso, kolme miestä etsii sinua. Nouse siis, astu alas ja mene epäilemättä heidän kanssansa; sillä minä lähetin heidät". Niin Pietari otti miehet vastaan majaansa. Seuraavana päivänä hän lähti heidän kanssansa Kesareaan, ja muutamat veljet Jopesta seurasivat häntä.

3. PIETARI SAARNAA KORNELIUKSEN HUONEESSA. Seuraavana päivänä he saapuivat Kesa-

reaan. Siellä Kornelius odotti heitä ja oli kutsunut kokoon lankonsa ja parhaat ystävänsä. Tultuaan Pietari kertoi, kuinka Jumala oli erityisellä tavalla näyttänyt hänelle, että hänen tuli mennä Kesareaan, vaikka juutalaisen ei ollut luvallista seurustella muukalaisten kanssa, ja kysyi: "Mitä varten te minua kutsuitte?" Silloin Kornelius kertoi Pietarille, mitä hänelle oli tapahtunut, ja sanoi: "Hyvin teit, kun tulit. Ja me olemme nyt kaikki Jumalan edessä kuulemassa kaikkea, mitä Jumala on sinulle käskenyt". Niin Pietari sanoi: "Totisesti minä huomaan, ettei Jumala ole ihmismuodon katsoja, vaan jokaisessa kansassa se on Jumalalle otollinen, joka pelkää häntä ja tekee vanhurskautta. Sitten hän saarnasi heille Kristuksesta ja sanoi lopuksi: "Ja hän käski meitä kansalle saarnaamaan ja todistamaan, että hän on se, jonka Jumala on määrännyt elävien ja kuolleiden tuomariksi. Hänestä kaikki profeetat todistavat, että jokainen, joka uskoo häneen, saa hänen nimensä kautta synnit anteeksi". Kun Pietari vielä puhui näitä, lankesi Pyhä Henki kaikkein niiden päälle, jotka kuulivat sanan, ja he puhuivat kielillä ja ylistivät Jumalaa. Niin Pietari sanoi: "Voiko joku kieltää vedellä kastamasta näitä, jotka ovat samalla tavalla saaneet Pyhän Hengen kuin mekin?" Ja hän käski kastaa heitä Jeesuksen Kristuksen nimeen. Ja he pyysivät Pietaria viipymään siellä muutamia päiviä. Ap. T. 10 l.

Siis, jos joku on Kristuksessa, niin hän on uusi luomus; se mikä on vanhaa, on kadonnut katso, kaikki on uudeksi tullut. 2 Kor. 5: 17.

70. PIETARIN PELASTUS.

1. HERODEKSEN JULMUUS. Kuningas Herodes[1] vaivasi muutamia seurakunnan jäseniä. Hän antoi mestata miekalla Jaakobin, Johanneksen veljen. Nähdessään sen miellyttävän juutalaisia hän otatti kiinni myös Pietarin ja panetti hänet vankeuteen. Pääsiäisen jälestä hän aikoi asettaa hänet kansan eteen.

2. ENKELI VIE PIETARIN VANKILASTA. Pietarin ollessa vankilassa rukoiltiin seurakunnassa hartaasti Jumalaa hänen puolestaan. Pietari makasi sinä yönä kahden sotamiehen välillä, sidottuna kahdella kahleella, ja vartijat vartioivat oven edessä. Silloin Herran enkeli seisoi hänen luonansa, ja valo loisti huoneessa. Enkeli nyhkäsi Pietaria kylkeen, herätti hänet ja sanoi: "Nouse nopeasti!" Ja kahleet putosivat hänen käsistänsä. Enkeli sanoi vielä hänelle: "Vyötä itsesi ja pane kengät jalkaasi; pue vaippa yllesi ja seuraa minua!" Pietari seurasi häntä, eikä tiennyt sitä todellisuudeksi, mitä enkeli teki, vaan luuli näkevänsä näyn. Mentyänsä ensimäisen ja toisen vartion läpi he tulivat rautaiselle portille, joka vie kaupunkiin. Se aukeni heille itsestään. Tultuaan siitä ulos he kävivät yhtä katua myöten, ja kohta enkeli erkani hänestä. Kun Pietari tuli selville, sanoi hän: "Nyt tiedän totisesti, että Herra lähetti enkelinsä ja pelasti minut Herodeksen käsistä ja kaikesta, mitä Juudaan kansa on toivonut.

3. PIETARI YSTÄVÄIN LUONA. Ja Pietari tuli Marian, Johannes Markuksen äidin huoneelle, jossa monta oli koossa rukoilemassa. Kun Pietari kolkutti esipihan ovea, tuli Rode niminen palvelustyttö kuuntelemaan; tunnettuaan Pietarin äänen hän iloissaan jätti oven avaamatta ja juok-

[1] Herodes Agrippa I

si sisälle ilmoittamaan, että Pietari seisoi esipihan edessä. Mutta Pietari kolkutti yhä. Kun he avasivat, näkivät he hänet ja hämmästyivät. Viittattuaan kädellään, että he vaikenisivat, hän kertoi heille, kuinka Herra oli johdattanut hänet ulos vankilasta, ja hän sanoi: ilmoittakaa tämä Jaakobille ja veljille. Ja hän meni sieltä toiseen paikkaan. Ap. T. 12 1.

Eivätkö he kaikki ole palvelevia henkiä, palvelukseen lähetettyjä niitä varten, jotka saavat autuuden periä. Hebr. 1. 14.

71. ANTIOKIAN SEURAKUNTA. PAAVALI JA BARNABAS.

1. Seurakunta Antiokiassa. Stefanuksen aikaisen vainon tähden hajosi opetuslapsia moniin maihin ja he saarnasivat evankeliumia Foinikiassa, Kyprossa Ja Antiokiassa, kuitenkin ainoastaan juutalaisille. Vasta Kyprosta ja Kyrenistä tuli kristityitä, jotka saarnasivat evankeliumia Herrasta Jeesuksesta myöskin pakanoille Antiokiassa. Herran käsi oli heidän kanssansa, ja suuri joukko uskoi ja kääntyi Herran tykö. Jerusalemista lähetettiin tänne sitten myös Barnabas, joka oli jalo mies, täynnä Pyhää Henkeä ja uskoa. Kun hän Antiokiassa näki Jumalan armon, ihastui hän ja kehoitti kaikkia pysymään vakavalla sydämellä Herrassa. Ja suuri joukko kansaa lisääntyi Herralle. Barnabas meni myös Tarsukseen ja toi sieltä Sauluksen; he opettivat kokonaisen vuoden melkoisen suurta joukkoa Antiokiassa. Täällä ruvettiin opetuslapsia ensin nimittämään *kristityiksi*.

2. Paavalin ja Barnabaan lähetysmatka. Kun muutamat profeetat ja opettajat Antiokiassa palvelivat Herraa ja paastosivat, sanoi Pyhä Henki: "Erottakaa minulle Barnabas ja Saulus

siihen työhön, johon minä olen heidät kutsunut!" Niin he paastosivat ja rukoilivat, panivat kätensä heidän päällensä ja antoivat heidän lähteä.

He saarnasivat ensin evankeliumia Kypron saarella. Tästä alkaen nimitetään Saulusta Paavaliksi. Kyprosta he menivät Vähään Aasiaan, jonka kaakkois-osassa he saarnasivat monessa paikassa evankeliumia ja perustivat seurakuntia. Kaikialla he puhuivat rohkeasti Herrasta, joka antoi todistuksen armonsa sanoihin, ja antoi merkkejä ja ihmeitä tapahtua heidän kättensä kautta. Kun jossakin paikassa juutalaiset hylkäsivät evankeliumin, menivät Paavali ja Barnabas pakanain luo. Monet pakanoista ottivat evankeliumin ilolla vastaan ja uskoivat. Apostolit saivat tällä matkallaan myös paljon kärsiä, varsinkin juutalaisten yllytyksen tähden. He kävivät vielä palatessaan useissa seurakunnissa ja kehoittivat opetuslapsia pysymään uskossa sanoen: "Meidän pitää monen vaivan kautta tulla Jumalan valtakuntaan sisälle". Tultuansa takaisin Antiokiaan he kutsuivat seurakunnan kokoon ja kertoivat, kuinka suuria töitä Jumala oli tehnyt heidän kanssansa, ja kuinka hän oli avannut pakanoille uskon oven.

3. Apostolien kokous Jerusalemissa. Juudeasta oli tullut Antiokiaan muutamia, jotka sanoivat veljille: "Ellei teitä ympärileikata Mooseksen tavan mukaan, ette voi tulla autuaiksi". Tämän johdosta lähetti seurakunta Paavalin ja Barnabaan Jerusalemiin neuvottelemaan tästä asiasta apostolien kanssa. Niin apostolit ja vanhimmat kokoontuivat tätä asiaa tutkimaan. Pyhän Hengen johdattamina he päättivät kirjeellä ilmoittaa niille, jotka olivat pakanoista kääntyneet Jumalan puoleen, ettei heiltä vaadita ympärileikkausta eikä muuta rasitusta, vaan että he välttä-

vät kaikkea epäjumalille uhrattua, verta, läkähtynyttä ja haureutta. Kun tämä kirje luettiin seurakunnalle Antiokiassa, olivat he iloiset kirjeen tuottamasta lohdutuksesta. Ap. T. 11 -15 l.

Menkää siis ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksemi, kastamalla heidät Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Matt. 28: 19.

72. PAAVALIN TOINEN JA KOLMAS LÄHETYSMATKA SEKÄ HÄNEN VANKEUTENSA.

1. TOINEN LÄHETYSMATKA. Jonkun ajan perästä Paavali lähti Silaan kanssa taas julistamaan evankeliumia pakanoille. Hän meni ensin Vähän Aasian seurakuntiin, jotka hän ja Barnabas olivat edellisellä matkallaan siellä perustaneet, ja vahvisti niitä. — Lystrassa hän otti mukaansa nuoren, *Timoteus* nimisen opetuslapsen.

Sitten he matkustivat Vähän Aasian luoteisosaan Troakseen. Täällä näki Paavali yöllä näyssä makedonialaisen miehen, joka sanoi: "Tule *Makedoniaan* ja auta meitä!" He purjehtivat sentähden laivalla Makedoniaan. Paavali ja Silas saarnasivat ensin *Filipin* kaupungissa. Täällä heidät vietiin oikeuden eteen, ruoskittiin ja pantiin vankilaan. Mutta Herra antoi maanjäristyksen tapahtua yöllä. Peljästynyt vanginvartija otti miehet ulos vankilasta, kuuli evankeliumia, ja hän ja koko hänen perheensä kastettiin. Kun kaupungin esivalta seuraavana päivänä kuuli, että Paavalilla oli Rooman kansalaisoikeus, pelkäsivät he ja pyysivät heitä menemään pois kaupungista.

2. PAAVALI KREIKAN MAALLA. Filipistä Paavali toverineen tuli Tessalonikaan. Saarnattuaan sielläkin evankeliumia he tulivat *Kreikan maahan*. Ateenassa Paavali julisti evankeliumia juutalais-

ten synagogassa ja kaupungin torilla. Kun apostoli puhui ylösnousemisesta, nauroivat muutamat; mutta toiset sanoivat: "Me tahdomme vielä sinua kuunnella siitä". Ja muutamat miehet liittyivät Paavaliin ja uskoivat. — Ateenasta hän meni *Korintoon* ja viipyi siellä puolitoista vuotta. Täällä ollessaan hän majaili Akulas nimisen miehen luona, joka oli juutalainen, ja jonka vaimon nimi oli Priskilla. Nämä olivat, niinkuin Paavalikin, teltantekijöitä. Mutta Paavali opetti synagogassa jokaisena lepopäivänä ja sai uskomaan sekä juutalaisia että kreikkalaisia. Usean vuoden perästä hän palasi taas Syyrian Antiokiaan.

3. PAAVALIN KOLMAS LÄHETYSMATKA. Kun Paavali oli ollut vähän aikaa Antiokiassa, lähti hän Vähään Aasiaan ja vahvisti siellä seurakuntia Fryygian ja Galatian maakunnissa. Sieltä hän tuli Efeson kaupunkiin, jossa hän viipyi kolme vuotta. Ensin hän saarnasi rohkeasti juutalaisten synagogassa, mutta sitten hän saarnasi Tyrannus nimisen miehen koulussa sekä juutalaisille että pakanoille. Ja Jumala teki Paavalin kätten kautta monta voimallista työtä; sairaita parannettiin ja pahoja henkiä ajettiin ulos. Herran sana kasvoi voimallisesti.

Paavali kävi sitten myös Makedoniassa ja Kreikan maalla niissä seurakunnissa, joita hän ennen oli perustanut, ja kehoitti opetuslapsia monilla sanoilla. Palatessaan hän purjehti Efeson ohitse ja kutsutti Efeson seurakunnan vanhimmat Miletoon. Täällä hän piti heille varsin liikuttavan jäähyväispuheen. Hän sanoi tulevan heidän sekaansa vääriä opettajia, "hirmuisia susia", jotka eivät säästä laumaa, ja kehoitti heitä sanoilla: "Ottakaa siis itsestänne vaari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidät pannut piispoiksi, kaitsemaan Jumalan seurakuntaa, jonka hän omalla

verellänsä on ansainnut!" Hän antoi heidät Jumalan ja hänen armonsa sanan haltuun ja vaati heitä työskentelemään valppaudella ja uskollisuudella. Lopuksi hän lankesi polvilleen ja rukoili heidän kanssansa. Kaikki olivat he murheissaan ja itkivät, kun Paavali sanoi, etteivät he enää saisi nähdä hänen kasvojaan.

4. Paavalin vankeus Kesareassa. Kun Paavali oli palannut Jerusalemiin, nousi juutalaisten yllytyksestä sieltä meteli häntä vastaan. Oli myös muodostunut salaliitto, joka pikoi tappaa Paavalin. Mutta roomalainen sotaväen ylipäällikkö otti hänet kiinni ja lähetti hänet Levin vartioituna Kesareaan, Pontius Pilatuksen roomalaisen maaherran luo, joka piti Paavalia vankina palatsissaan kaksi vuotta. Hänen jälkeisensä maaherra Festus tahtoi noudattaa juutalaisten mieltä ja aikoi lähettää hänet Jerusalemiin tutkittavaksi. Mutta juutalaiset aikoivat matkalla tappaa Paavalin. Silloin Paavali vetosi keisariin, ja Festus sanoi: "Keisariin turvasit, keisarin luo saat mennä". — Kesareassa ollessaan sai Paavali asioin puhella omaistensa ja ystäviensä kanssa. Hän puhui myös Kristuksesta maaherra Felixille ja Festukselle sekä kuningas Agrippa II:lle edessä.

5. Paavali viedään Roomaan. Paavali annettiin erään sadanpäämiehen haltuun, joka vei hänet muiden vankien kanssa Roomaan. Matkalla kohtasi heitä myrsky, mikä oli niin kova, että laiva särkyi. Maltan saarella rannalle: mutta kaikki ihmiset pelastuivat. Maltan saarella Paavali paransi ihmeellisesti monia sairaita. Kolmen kuukauden kuluttua talvikuun he pääsivät matkaan. Pitkän tuli he Roomaan. Siellä hänen sallittiin olla itsekseen vhden sotamiehen kanssa, joka häntä vartioi. Paavali oli täyden kaksi vuotta omassa vuokrahuoneessaan ja otti vastaan kaik-

Paavali ja Luukas.

ki, jotka tulivat hänen luokseen. Ja saarnasi Jumalan valtakunnasta ja opetti Herrasta Jeesuksesta Kristuksesta, kaikella uskalluksella, kenenkään estämättä.

Apostoli Paavali kirjoitti myös yhteensä 13 lähetyskirjettä seurakunnille ja yksityisille; ne ovat osina Uudessa Testamentissamme.

Ap. T. 15—28 l.

Te olette rakennetut apostolein ja profeettain perustuksen päälle, jossa Jeesus Kristus on paras kulmakivi. Efes. 2: 20.

UUDEN TESTAMENTIN KIRJAT.

Uudessa Testamentissa on historiallisia kirjoja, opetuskirjoja ja yksi profeetallinen kirja.

Historialliset kirjat ovat: Matteuksen evankeliumi, Markuksen evankeliumi, Luukkaan evankeliumi, Johanneksen evankeliumi ja Apostolein teot.

Opetuskirjat: Paavalin 13 epistolaa eli lähetyskirjettä, nimittäin: 1 roomalaisille, 2 korinttilaisille, 1 galatalaisille, 1 efesiläisille, 1 filippiläisille, 1 kolossilaisille, 2 tessalonikalaisille, 2 Timoteukselle, 1 Tiitukselle ja 1 Filemonille; hebrealaisepistola, Pietarin 2 epistolaa, Johanneksen 3 epistolaa, Jaakobin epistola ja Juudaan epistola.

Profeetallinen kirja: Johanneksen ilmestyskirja.

PIIRTEITÄ KIRKON HISTORIASTA.

Apostolit.

Raamatun kirjoissa kerrotaan kristillisen seurakunnan perustamisesta ja sen ensimäisistä vaiheista. Kirkon historia kertoo tämän seurakunnan kehityksestä ja vaiheista siitä alkain aikain kuluessa. Seuraavassa esitellään vaan muutamia tärkeimpiä piirteitä tästä kirkon historiasta.

Apostoleista tiedetään kirkon historiassa kertoa muutamia asioita. Pietarin sanotaan tulleen ristiinnaulituksi ja Paavalin mestatuksi miekalla Roomassa keisari Neeron vainon aikana noin v. 67 j. Kr. Muiden apostolien kerrotaan myös kuolleen marttyyrikuolemalla, paitsi Johanneksen, joka kuoli luonnollisella kuolemalla Efesossa noin 100 vuoden ikäisenä. Hänelle on Herra Kristus antanut sen merkillisen ilmestyksen, josta raamatun viimeinen kirja puhuu. Johannes oli silloin maanpaossa Patmos nimisellä saarella. Kun Johannes kirjoituksissaan opettaa paljon rakkaudesta, on häntä nimitetty "rakkauden apostoliksi", ja rakkautta hän terotti vielä elämänsä lopullakin. Kun hän ei voinut enää muuta opettaa, niin hän sanoi usein kristityille: "Lapsukaiset, rakastakaa toisianne!"

Jerusalemin hävitys tapahtui v. 70 j. Kr., kun keisari Titus valloitti sen, vaikka juutalaiset olivat sitä urhoollisesti puolustaneet. Silloin saivat juutalaiset kärsiä paljon vaivaa, ja suuri joukko heitä myytiin orjuuteen. Tämä oli Jumalan rangaistus heille, josta Jeesus oli ennen ennustanut. Juutalaiset ovat nyt hajoitetut pitkin maailmaa. Mutta heillekin kuuluu Herran lupaus, että he vielä kerran kääntyvät ja uskovat Jeesukseen Kristukseen.

Jo ensimäisellä vuosisadalla levisi kristinusko pakanain keskuudessa moniin maihin; ja paljon kääntyi pakanoita kristinuskoon. Erittäinkin oli Paavali apostoli Herran valittu työ-ase saarnaamaan evankeliumia pakanoille Vähässä Aasiassa, Kreikan maalla, jopa Roomassakin.

Vainojen aika.

Pakanat katsoivat kristityiä epäluulolla, ja erittäinkin kristittyin lukumäärän suuri kasvaminen herätti heissä pelkoa. Monet kohtelivat kristityitä pilkalla ja ylenkatseella mutta toiset ryhtyivä vainoomiseen. Erittäinkin monet Rooman valtakunnan keisareista olivat julmia vainoojia. Peljäten, että kristinusko voisi hajoittaa Rooman valtakunnan, he tahtoivat estää tätä koettamalla hävittää kristinuskon. Kymmenen sellaista suurempaa vainoa tapahtui eri aikoina.

Silloin koeteltiin kristittyin uskon lujuutta. Monet nimikristityt luopuivat uskosta maallisten etujen vuoksi. Mutta paljon oli niitä, jotka pysyivät uskollisina Kristukselle kuolemaan asti. Heitä nimitetään veritodistajiksi eli **marttyyreiksi.** Kristuksen kirkkauden ja jankaikkisen elämän toivo elähytti heitä, ja he osoittivat suurta kestavyyttä kaikenlaisissakin kidutuksissa, joita pakanain vimma oli keksinyt. Monet nuoret kristityt, jopa lapsetkin, kestivät uskossa lujina, vaikka julma kuolema oli uhkaamassa. Kun jälkeenpäin näkivät, että kristityt osoittivat suurta uhkarohkeutta kärsimyksissä uskonsa tähden, kääntyi monet heistä Kristuksen uskoon. Näin marttyyrein veri oli kirkon siemen, josta se vaan yhä voimallisemmin kasvoi. Merkillisimpiä marttyyrejä ovat: **Simeon** († 107) Jerusalemissa, **Ignatius** († 115) Antiokiassa, **Polykarpus** († 166) Smyrnassa, **Irenäus** († 202) Lyonissa ja **Kyprianus** († 258) Kartagossa. Nämä olivat kaikki jaloja kirkon opettajia.

Kun Roomalainen maaherra lupasi päästää Polykarpuksen vapauteen, jos hän kiroisi Kristusta, vastasi tuo jalo piispa hänelle: "86 vuotta olen palvellut häntä, eikä hän koskaan ole tehnyt minulle muuta kuin hyvää; kuinka voisin kirota häntä, Herraani ja Vapahtajaani." Polykarpus surmattiin polttoroviolla.

Vainojen aikakautena levisi kristinusko suuresti. Jokainen totinen kristitty piti velvollisuutenaan todistaa Kristuksesta kotipaikoillaan, tai matkoillaan. Tärkeimmät kristinpaikat, joista kristinuskoa levitettiin, olivat Antiokian, Aleksandrian, Éfeson ja Rooman kaupungit. Kolmannella vuosisadalla tunnettiin kristinusko jo kaikkialla Rooman laajassa valtakunnassa. — Näinä vainon aikoina täytyi kristittyin usein pitää kirkkomenojansa salaisissa paikoissa maanalaisissa hautapaikoissa (katakombeissa). Toisen vuosisadan lopulla ruvettiin kuitenkin rakentamaan kirkkoja, jotka olivat hyvin yksinkertaisia. Kristinoppia opetettiin huolellisesti, ja jokaiset kristityt pidettiin velvollisuutenaan ohjata ja vahvistaa sellaisia.

Kirkko saa ulkonaisen rauhan.

V. 324 pääsi **Konstantinus** yksinään Rooman valtakunnan keisariksi. Kun hän oli suosiollinen kristinuskoa kohtaan, pääsi se hänen aikanaan valta-uskonnoksi Rooman valta-[illegible]. [illegible] sijaan, kun aiottiin rakentaa [illegible] ja [illegible], [illegible] kirkkoja. Kristityt [illegible] saivat nyt rauhan ja monia etuja. Mutta [illegible] tuli kirkkoon paljon turmiollista. [illegible] valtaa, [illegible] rikkoi rupesi vaikuttelun lainoo[illegible]. Ulkokultaisia, lahkolaisia tuli valtavaasi eteen[illegible], ja [illegible] opahdoitta pesi kirkoistamme. Suuressa [illegible] Konstantinus valitsi lopulta tietämättömyys kristinuskoon [illegible] keskuudesta. Mutta kirkko tuli nyt kaiken kasvattajaksi ja [illegible], kun "kansainvaelluksen" aikana monta uutta kansaa tuli kristinuskon tuttavuuteen, [illegible] kirkko raidoitti, kansojen keskuuteen, ja täten kirkon kasvatustyö sai yhä laajemman alan.

Opinriidat.

Jo varhaan [illegible] vaara oppeja tulemaan kristinuskoa. Sitä vastaan jo apostolit taistelivat, kirjoittivat ja varoittivat.

1. Konstantinus keisarin aikana opetti **Arius** niminen [illegible] Aleksandriassa Egyptissä vastaan Kristuksen ju[illegible]udesta. Kaikkea [illegible] [illegible] Isästä ainoastaan[illegible]udessa ja väittäen hänen olevan luodun olennon. Ariusta [illegible] [illegible] oppi Aleksandrian silloinen pap[illegible]. Keisari kutsui v. 325 yhteen kirkolliskokouksen. Nikeassa [illegible] Arius [illegible] [illegible] selvällä tavalla [illegible] **Athanasius** [illegible] opettaja Arioksen opin vääräksi. Hänen opissaan pysyivät kuitenkin monet vielä jonkun aikaa.

2. Vastaan [illegible] **synnistä ja armosta.** Eräs **Pelagius** [illegible], [illegible], [illegible] oli opettanut, että [illegible] voi [illegible] [illegible] synnistä, että synti on vain pahan esimerkin vaikutus, ja että Kristuksen armo on vain siinä, että hän on opettanut meille Jumalan tahdon ja [illegible] [illegible] [illegible]. Tätä vastaan nousi **Augustinus** [illegible] [illegible] opettaja, joka oli Hippon piispana [illegible] [illegible] ihmisen ja synnin, että ihminen on kokonaisuudessaan [illegible] [illegible], että yksin Jumalan armo Kristuksessa voi [illegible] [illegible] [illegible] ja vaikuttaa kääntymystä ja [illegible]. Pelagiuksen oppi tuomittiin vääräksi **Efeson** kirkolliskokouksessa v. 431.

Paljon muitakin vääriä oppeja ilmaantui, joita vastaan kristillisen kirkon opettajat taistelivat, ja monta kokousta pidettiin opin tarkastamista varten. Suurempia kirkolliskokouksia oli vanhalla ajalla kuusi. Niissä tuli kristinoppi vahvistetuksi siinä muodossa, jossa se on kolmessa vanhimmassa uskontunnustuksessa, jotka ovat: **Apostolinen tunnustus, Nikea-Konstantinopolin tunnustus** ja **Athanasiuksen tunnustus.**

Keski-aika.

Keskiajan erityisempiä ilmiöitä on **paavin vallan** kasvaminen ja suuruus. Apostolein ajalla piispa oli seurakunnan kaitsija ja opettaja. Myöhemmin tulivat piispat muiden opettajain yläpuolelle, päämiehiksi, ja isompien kaupunkien piispat saivat näiden joukossa vielä suuremman arvon. Mutta aikain kuluessa sai Rooman seurakunnan piispa arvonsa korotetuksi muiden piispain rinnalla. Ensin oli tuo arvonanto vapaaehtoista, mutta lopulta se muuttui pakolliseksi. Ihmisellisen heikkouden tähden tuli tämä seikka kristikunnalle suureksi vahingoksi. Monta väärää oppia ja väärinkäytöstä toi paavin valta kristikuntaan. Samalla aikaa kristinuskon totinen valo pakeni, ja synkeä pimeys ja turmelus tuli sijaan. Mielet kääntyivät katselemaan ulkopuolista muotoa; sisäinen uskon ja hengen elämä jäi viljelemättä. Papit olivat taitamattomia ja olivat usein paheissa. Kansassa vallitsi raakuus ja taikausko. Paavi Gregorius VII:s kiinnitti kaikki ponnistuksensa paavin vallan korottamiseen, ja korkeimmillaan se oli paavi Innocentius III:n aikana († 1216). Keskiajan lopulla olivat useat paavit varsin jumalattomia miehiä.

Toinen huomattava ilmiö on **munkkilaisuus** ja luostarielämä. Jeesuksen opetuksen mukaan tulee hänen opetuslastensa kynttilänä valaista maailmassa ja tehdä työtä Kristuksen valtakunnan leviämiseksi. Mutta vähitellen pääsi se luulo valtaan, että elävä kristitty ei voi elää maailman ihmisten keskuudessa, vaan että hänen tulee erämaan yksinäisyydessä elää ja palvella Jumalaansa. Näin syntyi ensin **erakko-elämä,** josta vähitellen kehittyi **munkkilaisuus,** kun useampia erakoita yhtyi elämään yhdessä määrättyjen sääntöjen mukaan. Tätä yhteiselämää varten rakennettiin luostari-rakennuksia. Pää-asiana niissä olivat määrätyt hartaudenharjoitukset. Mutta etenkin länsimaissa yhdistettiin luostari-elämään monta käytännöllistäkin toimea, niinkuin maanviljelys, teollisuus ja koulu. Täten tulivat luostarit lähitienoilleen myös suureksi hyödyksi. Toisissa luostareissa asui vaan miespuolisia jäseniä, **munkkeja,** toisissa nais-

puolisia jäseniä, **nunnia.** Luostarin jäsenet velvoittivat itsensä ehdottomasti totteleraan luostarin esimiestä, **abottia.** Aikain kuluessa tunkeutui suuri tapainturmelus luostareihinkin, joiden alkuperäinen tarkotus oli ollut korkeamman hurskauden säilyttäminen.

Yleensä oli keskiaikainen kirkko täynnä varjopuolia. Varsinkin on 9:s ja 10:s vuosisata saanut kirkonhistoriassa nimen "pimeät vuosisadat!" Valoisiakin pilkkuja ja elämän merkkejä oli kyllä siellä täällä olemassa eri aikoina. Ja hallitsijat. **Kaarlo Suuri** Frankkien maassa ja **Alfred Suuri** Englannissa (keskiajan alkupuolella) harrastivat sydämestään totisen kristillisyyden edistämistä maissaan. Moniaat piispat olivat hyvin oppineita ja evankelismielisiä miehiä. Keskiajan loppupuolella harrastivat **Valdolaisten** lahko eli "Lyonin köyhät", "Jumalan ystäväin" salainen yhdistys ja "Yhteisen elämän veljekset" hartaamman, raamatullisen kristillisyyden herittämistä. Jaloja opettajia olivat Ekkart, Tauler ja Tuomas Kempiläinen ynnä useat muut. Mutta oikeamman ja elävämmän kristillisyyden harrastus joutui sillon saman vainon alaiseksi kuin väärät opit ja lahkot.

Muhamettilaisuus.

Uskottomuutensa tähden sai kristikunta kärsiä keskiajalla monta Jumalan sallimaa vitsausta. Semmoisena ilmaantui erittäinkin **muhamettilaisuus.** Tämän uskonnon alkaja on Muhammed, joka oli Arabiassa. Kauppamatkoillaan hän oli tutustunut juutalaisuuteen ja kristinuskoon. Kun hän myöhemmin rupesi uutta uskontoansa levittämään, väitti hän, että enkeli Gabriel oli eräässä luolassa ilmoittanut sen hänelle. Tämä uskonto on sekotusta pakanain, juutalaisten ja kristin-uskosta. Mooses ja Jeesus ovat hänen oppinsa mukaan vaan pienempäi profeettoja, joita muutoin on ollut suuri joukko. Muhamettilaisuuden uskontunnustus kuuluu: "Jumala on yksi ja Muhammed hänen profeettansa". Muhamettilaisen toivona on paratiisi, jossa on runsaasti lihallisia nautintoita. Vuonna 622 Muhammed alkoi levittää uskontoansa miekalla, ja pian panivat muhamettilaiset johtajat (kalifit) suuren osan kristikuntaa valtansa alle. Europastakin Arabialaiset valloittivat Espanjan ja pitivät sitä vallassaan monta sataa vuotta. Turkkilaisten kautta tunkeutui muhamettilaisuus keskiajan lopulla myös kaakkoiseen Europaan ja oli siellä alinomaa uhkaamassa kristikuntaa.

Kristinuskon tulo Suomeen.

Englannista tuli Europan mannermaalle useita lahetys saarnaajia, jotka käännyttivät Saksan maan kristinuskoon jo keskiajan alkupuolella. Noin vuoden 1000 vaiheilla sai kristinusko Tanskan, Norjan ja Ruotsin maissa voiton. Ruotsista tuotiin kristinusko Suomeen. Ruotsin kuningas **Eerik Pyhä** tuli sotajoukolla lounaiseen Suomeen ja otti v. 1157 valtaansa Turun seudun. Hänen mukanaan oli piispa **Henrik,** joka oli Englannista kotoisin. Tämä kastoi sodassa voitetut suomalaiset kristinuskoon ja jatkoi evankeliumin levittämistä Suomessa, kunnes hänet eräs pakanallinen suomalainen Lalli surmasi tammikuulla 1158. Myöhemmin tekivät ruotsalaiset vielä kaksi samallaista "ristiretkeä" ja ottivat haltuunsa Hämeen v. 1249 ja Karjalan v. 1293.

Kristinusko, joka tuotiin täten Suomeen, oli roomalaiskatoolinen, ja tämän kirkon oppi ja tavat olivat siis Suomessakin vallitsevina. Kuitenkaan eivät väärinkäytökset kirkon piirissä isäimme maassa päässeet milloinkaan niin suuriksi kuin muissa katoolisissa maissa. Eteviä oppineita ja pontevia kirkonmiehiä olivat Turun piispat Thomas, Maunu, Hemming ja Maunu Tavast. Viimemainittu oli tunnettu erittäin hurskaaksi mieheksi. Puutteistaan huolimatta oli kirkko tässäkin muodossaan suureksi hyödyksi Suomen kansalle, se kun poisti tapojen raakuutta, yhdisti eri heimokunnat yhteen uskontoon ja saattoi Suomen Europan sivistyskansojen yhteyteen.

Keski-ajan loppupuolella tunnettiin eri maissa uudistuksen tarpeellisuutta kirkon elämässä. Erityisemmällä voimalla terottivat tätä muutamat miehet, joita sentähden nimitetään uskonpuhdistuksen tienraivaajiksi. Sellaisia olivat: **Juhana Vikleff** Englannissa († 1384), **Juhana Huss** Böhmissä († 1415) ja **Hieronymus Savonarola** Italiassa († 1498). Kaksi viimemainittua joutui marttyyriksi vakavan todistuksensa tähden; he poltettiin roviolla.

Uusi aika. Uskonpuhdistus.

Monet keksinnöt ja löydöt raivasivat tietä uudelle ajan käänteelle koko ihmiskunnan elämässä. Ja uusi aika koitti pian kirkon elämässäkin. Kirkonhistoriassa tunnetaan käänteen tekevä tapaus nimellä **uskonpuhdistus.**

Etevimmäksi on uskonpuhdistuksen toimeenpanijoista yleensä tunnustettu **Martti Luther.** Hän syntyi Eisleben issä, Saksan maalla, marrask. 10 p. 1483. Jumala valmisti häntä asemaansa erityisten kokemuksien kautta. Hän tuli jo

nuorukaisena syvään synnin tuntoon ja etsi pelastusta katoolisen kirkon määräyksien mukaan, mutta ei saavuttanut rauhaa. Viimein hän turvasi Kristuksen armoon ja sai levon sydämelleen. Hän oppi tuntemaan todeksi, että **vanhurskas elää uskosta.** Hän kutsuttiin opettajaksi Wittenbergin yliopistoon ja selitti oppilailleen elävästi pyhän raamatun totuuksia.

Erityisen arkeen uskonpuhdistustoimeen antoi Lutherille katoolisen kirkon "armekauppa" jota Saksan maalla toimitti Tetzel nimisen munkki. Ripille tulijat, jotka olivat ostaneet armekirjan, väittivät saaneensa synnit jo anteeksi ja ettevät he enää tarvitse parannusta. Silloin kirjoitti Luther omantuntonsa pakottamana 95 kuusetta armekauppaa ja muita paavin kirkon väärinkäytöksiä vastaan ja naulasi ne Wittenbergissä linnankirkon ovelle. Tätä päivää, joka oli lokak. 31 p. 1517, pidetään uskonpuhdistuksen syntymäpäivänä. Pian levisi tieto tästä yli koko Europan; sillä kirjapaino oli jo keksitty ja kirjoja voitiin painaa isot painokset jokseenkin nopeasti. Lutheria vaadittiin Roomaan vastaamaan teostaan. Mutta vaaliruhtinas **Fredrik Viisas** suojeli Lutheria ja sai toimeen, ettei hänen tarvinnut mennä tuolle vaaralliselle matkalle Roomaan. V. 1520 julisti paavi hänet väärioppisena kirkonkirouksen. Mutta keisari Kaarle V:s kutsui hänet v. 1521 Wormsin valtiopäiville, vastaamaan opistaan keisarin ja ruhtinasten edessä. Siellä hän tunnusti vakavasti ja rohkeasti totuuden ja sanoi lopuksi: "Tässä minä seison, muuta en voi. Jumala minua auttakoon! Aamen". Kun Luther oli lähtenyt Wormsista, julistettiin valtionkirouksen. Mutta Saksan vaaliruhtinas katsoi hänet jokseenkin arkaa Wartburgin linnaan, jolloin elvat ystävät eivätkä vihamiehet tienneet, missä hän oli.

Luther kävi arkeansa uskollisesti. Hän kirjoitti monta seurakuntaa ja pienempiä kirjaa, joissa hän esitti evankeliumin opin. Uskonpuhdistustyössä oli **Filip Melankton** hänen uskollinen ja etevä työtoverinsa, mutta muita mainitsematta. **Uusi Testamentti** pantiin saksankielellä v. 1522 ja koko **raamattu** v. 1534. Saarna ja tämä jumalanpalvelus toimitettiin kansan kielellä. Ihanilla virsillä sai kansa ottaa osaa jumalanpalvelukseen. Väärinkäytöksiä poistettiin. Koulut ja perustettiin uuteen kansan kristillistä kasvatusta varten. Vuonna 1529 julkaistiin pienosta Lutherin **Vähä Katekismus** kansan varten, joka on meillä suomalaisillakin vielä käytännössä ja Isompi Katekismus pappeja varten. **Augsburgin Tunnustuksessa,** jonka Melankton kirjoitti tunnustavat lutherilaiset uskonsa Augsburgin valtiopäivillä v. 1530. Luther kuol. v. 1546. Mutta tosset opettajat jatkoi-

vat uskonpuhdistuksen jaloa työtä eri maissa. Ja Jumala siunasi sen.

Uskonpuhdistus Lutherin opin mukaisesti toimitettiin suuressa osassa Saksan maata, Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa, Suomessa ja Itämeren maakunnissa. Ruotsissa ja Suomessa pantiin se toimeen kuningas **Kustaa Vaasan** ja hänen poikiensa aikana.

Suomessa saarnasi **Pietari Särkilahti** ensimäisenä evankelista oppia jo v. 1524. **Mikael Agrikola** pani alkuun suomenkielisen kirjakielen. Hän julkaisi painosta suomeksi **Aapisen** v. 1542, **Uuden Testamentin** v. 1548 ja myöhemmin **psalttarin** y. m. V. Testamentin osia. **Paavali Juusten** julkaisi suomalaisen **Katekismuksen** ja **Käsikirjan.** Nämä kolme Suomen kirkon uskonpuhdistajaa olivat käyneet Wittenbergissä Saksan maalla, ja siellä tutustuneet toisiin uskonpuhdistajiin ja evankeliseen oppiin. Kalliin lahjan antoi Jumala täten Suomen kansalle näiden miesten kautta.

Sweitsin maassa toimittivat uskonpuhdistusta, ensin **Ulrik Zwingli** († 1531) ja myöhemmin **Johana Kalvin** († 1564), ynnä muita samanmielisiä miehiä. Heidän oppinsa eroaa luterilaisesta opista etenkin ehtoollisopissa ja "edeltämääräämisopissa". Ehtoollisopissa he eivät tunnusta Kristuksen ruumiin ja veren todellista läsnäoloa ja osallisuutta Herran ehtoollisessa, niinkuin luterilainen kirkko tunnustaa; ja Kalvin opettaa, että Jumala on edeltä määränyt toiset ihmiset autuuteen ja toiset kadotukseen. Tätä vastoin luterilainen kirkko pitää kiinni tästä apostolisesta opista: "Jumala tahtoo kaikkia ihmisiä autuaiksi ja että he totuuden tuntoon tulevat". 1 Tim. 2: 4. Zwinglin ja Kalvinin opin tunnustajia sanotaan reformeeratuksi kirkoksi. Luterilaisen ja reformeeratun kirkon jäseniä nimitetään yhteisellä nimellä **protestanteiksi,** sentähden, että he ovat protesteeranneet eli tehneet vastalauseen sitä Speierin valtiopäivien (1529) tekemää päätöstä vastaan, että uskonpuhdistuksen leveneminen oli estettävä. Protestantit noudattavat yhteisesti erittäinkin kahta periaatetta, "Raamattu, joka on Jumalan sana, on korkein ohje ihmisen uskolle ja elämälle", ja: "Ihminen tulee vanhurskaaksi Jumalan edessä armosta **uskon kautta Jeesukseen Kristukseen".**

Reformeerattu kirkko on pääasyt vallitsevaksi erittäinkin Alankomailla, Englannissa, Skotlannissa ja Pohjois-Amerikassa; osittain vaan Saksassa. Kanskan protestantit ovat enimmäkseen reformeerattuun kirkkoon kuuluvia.

Uskonpuhdistusta seuraava kehitys.

1. Kaikki tässä oli, se että evankelinen ja raamatullinen totuus tuotiin esille, ja näin jumalallinen valon kynttilä pantiin kynttilänjalkaan valaisemaan kansoille. Nyt voi jokainen, joka tahtoo, oppia tuntemaan Jumalaa ja Vapahtajaa, ja tehdä elämän tien. Seuraava aika tunnetaan nimellä **oikeauskoisuuden aika.** Siihen oli luterilaisella kirkolla monta oppiasiaa muista, jotka koettivat nerokkaasti määritellä, mutta kuitenkin uskonkäsityksessä on oikea oppi. Saarnan ja opetuksen kautta tuotettiin myös kansalle oikeata oppia ja tunnollisia varmoja opetuksia vastaan. Silloin monet rupesivat tutkimaan ahkerasti raamatuita; ja kansan keskuudessa oli ilon kilinästä. Tämän hyvän karrastuksen rinnalla syntyi kuitenkin samalla liian yksipuolista oikeauskoisuuden karrastusta, joka muodostui monesti paljaaksi kristillisyyden opiksi, mutta elävän uskon ja kristillisen elämän perottamiseen lannanlyötiin. Täten sai raakuus tavoissa lehottua, samalla kuin kerskattiin siitä, että oli saatu puhdas ja oikea oppi. Raakuutta edistivat myös ne sodat, jotka syttyi uskonkin tähden, katolilaisten ja protestanttien välillä varsinkin 30-vuotinen sota, joka päättyi Westfalin **rauhanteolla v. 1648.**

Oikeauskoisuuden ajalla oli kuitenkin myös useita jaloja opettajia, jotka terottivat uskon ja hengen elämää kristikansalle, samalla kun he pitivät kunnioitettavia oppiasia. Semmoinen oli **Johann Arndt** († 1621), Useita hänen teoksiaan on käännetty suomenkielelleen, esim. "Paratiisin Yrttitarha", "Neljä Kirjaa Totisesta Kristillisyydestä" ja Postilla. Semmoinen oli myös **Kristian Scriver** († 1693), jonka käsikirjoitusta "Sielun Aarre" on myös suomenkielellä. Virsirunoilija oli tunnettu kansissa **Paavali Gerhardt** († 1676), jonka lähemmin virsiä on useita suomalaisessa virsikirjassamme.

2. Vastapainoa oikeauskoisuus herätti, lopulta monta elävän uskon ja parannuksen tarpeellisuutta vastalauseessa uskon ja hengen elämän kuihtumisesta vastaan. Heidän uskollisen toimintansa kautta syntyi hengellinen liike, jota sanottiin **pietismiksi** eli hengenasioiksi. **Filip Jaak. Spenerilä** († 1705) on syvästä ymmärtänyt hengenasioiden isäksi. Vaikutti tässä tärkeän kirkon opettaja papeille ja kansalle eikä oikea oppi vielä riitä autuaaksi tulemiseen, oppi on pantava elämässä kaytäntöön. Nuorempia hengenasioiden johtajia opettajista on **August Herman Francke** († 1727), joka on pannut alkuun suuremmoiset "Francken laitokset" Hallessa Saksan maalla, köyhäin lasten kasvattamista varten, ja **Johann Albrecht Bengel** († 1752), joka

oli etevä ja tarkka raamatunselittäjä. Ruotsissa eli tähän aikaan mainio saarnamies ja postillan kirjoittaja **Antti Nohrborg** († 1767), jonka postillaa herännyt kansa Suomessakin paljon viljelee.

3. Suomessakin oli oikeauskoisuuden aikana oppineita miehiä. V. 1642 sai Suomen kansa ensi kerran koko **raamatun** omalla kielellään. Piispa **Juhana Gezelius** vanhempi († 1690) piti suurta huolta kansan opetuksesta. Hän pani alkuun kiertokoulut, katekismussaarnain pitämisen ja kyläniuvut eli kinkerit. - Herännäisyyden aikana piispa **Juhana Gezelius** nuorempi († 1718), etevä ja oppinut mies, jatkoi ansiokkaasti isänsä alkamaa työtä. Herännäisyyden miehistä Suomessa mainittakoon erityisesti saarnamiehet **J. Vegelius** nuorempi († 1764) ja **A. Björkqvist** († 1809), jotka kumpikin ovat kirjoittaneet tunnetut postillansa suomenkielellä.

3. Herännäisyyden aikaa seurasi kirkossa epäuskon aika, jota on nimitetty **valistuksen ajaksi.** Se on kuitenkin ollut monessa suhteessa todelliselle valistukselle vastakohta ja hengelliselle elämälle pimeyden aika. Tällä ajalla vaillinainen ihmisjärki pantiin Jumalan pyhän sanan yläpuolelle. Seurauksena oli uskon sammuminen ja hengellisen elämän rappeutuminen. Sitä vaan uskottiin, mitä järki ymmärsi, mua kyljättiin; kun sen sijaan uskova ihminen kulkee uskon kautta ymmärtämiseen. Suurissa sivistysmaissa teki järkeisusko suurempaa tuhoa kristilliselle kirkolle kuin Suomessa.

4. **Uudempana aikana,** viime vuosisadan alusta, on Jumalan sana taas saatettu arvoonsa, ja monin paikoin kristikunnassa on herännyt harrasta ja vakaata kristillistä uskoa ja elämää. Tämä herätys on ulottunut Suomeenkin, tuomme isäimme maahan, josta enin osa suomalaista siirtokansaamme on tullut tänne Amerikaan. Eri uskonnollisia suuntia siellä on: vakava, syvää synnintuntoa terottava herännäisyyden suunta, uskoa terottava hedbergiläinen, rukousta terottava renqvistiläinen, riippiä terottava laestadiolainen ja uskollisuutta raamatun sanalle terottava "raamatullinen suunta", y. m.

Mutta nykyaikana puhaltelee taas eri naissa, nimpä Suomessakin, väkevä epäuskon ja kielteisyyden henki ja se on seurannut siirtokansamme muassa tänne Amerikaankin, tahi täällä sen suruttomiin jäseniin tartutettu. Sentähden on nyt erittäin seurattava apostolin kehotusta: "Olkaa raittiit ja vaivokaa, sillä teidän vihollisenne perkele kav ympäri, niinkuin kiljuva jalopeura, etsien, kenen saisi nielläkseen, sitä te seisokaa vastaan vahvoina uskossa". 1 Piet. 5: 8, 9.

Kristillinen kirkko Amerikan Yhdysvalloissa ja Canadassa.

1. Tässä on uskonnon vapaus. Ei ole mitään valtiokirkkoa eikä millään kirkkokunnalla ole etuoikeuksia toisiin nähden. Valtion koulussa ei opeteta uskontoa, vaan on uskonnon opetus ja kristillinen kasvatus jätetty kirkkojen velvollisuudeksi. Tällainen suhtautuminen valtion puolelta uskontoon ei merkitse sitä, että valtio olisi vihamielinen uskonnolle, vaan se johtuu siitä, että maan kansa kun on muodostunut eri kansallisuuksista ja uskonsuunnista, niin olisi vaikea valtion puolesta järjestää uskonnon opetusta sillä tavalla, että se tyydyttäisi eri uskokuntia. Nykyään on kuitenkin pyrkimystä saada raamatun lukua kouluihin, vieläpä muutenkin uskonnon opetusta. Useissa valtioissa sitä jossain määrin jo koetetaankin toteuttaa.

Yhdysvalloissa kuuluu maan kansasta 10 prosenttia varsinaisina jäseninä kirkkoon eli noin 15 miljoonaa, joista 28 miljoonaa on protestantteja ja 17 miljoonaa katolilaista (roomalais- ja kreikkalaiskatolilaisia). Suurimpia protestanttisista kirkoista ovat: Methodisti, Baptisti, Presbyteri ja Luterilainen kirkko.

2. Luterilainen kirkko on vanhimpia protestanttisista kirkoista Amerikassa. Se juurtaa historiansa siirtokuntakehitykseen, alkuajoilta, 17:sta vuosisadan ensimäiseltä puoliskolta. Se on kokenut vapautus- ja sisällissodan kauhut ja on kunniakkaalla tavalla edustanut itseänsä maan historiallisessa kehityksessä. Luterilaiseen kirkkoon kuuluu etupäässä saksalaista, norjalaista, ruotsalaista, tanskalaista ja suomalaista kansanainesta. Suurimpia luterilaisia kirkkokuntia ovat "United Lutheran Church of America", "Missouri Synod", "Norwegian Lutheran Church", "Augustana Synod" y. m. Luterilaisen kirkkoon Amerikassa kuuluu yhteensä yli 3 miljoonaa kastettua jäsentä.

3. Amerikan suomalaisen evankelis-luterilaisen kirkon historia alkaa vuodesta 1876, jolloin saapui Suomesta ensimäinen luterilainen pappi, pastori Alfred Elieser Backman, suomalaisten siirtolaisten, kesäaikaan Kuparisaarelle Pohjois-Michiganissa. Hän pani työn alulle, järjesti seurakuntia ja hoiti niitä jotain vuosia. Pastori Backmanin palattua Suomeen tuli hänen seuraajakseen pastori Juho Kustaa Nikander v. 1885 ja teimi yhtämittaa tässä 33 vuotta eli kuolemaansa saakka 1919. J. K. Nikander oli varsinainen kirkollisen työnsä rakentaja ja johtaja. Jumala oli hänelle tämän kutsumuksen antanut, ja hän toimitti sen mukaan vain sellaisen, joka on tietoinen tarkasta tehtävästään. "Amerikan Suomalaisen Evankelis-Luterilaisen Kirkkokunnan" eli Suomi-Synodi perustettiin v. 1890. Jumalan siunaa-

mana kirkkokunta on vaurastunut niin, että siinä on tätä kirjoittaessa lopulle 200 seurakuntaa sekä 60 pappia ja saarnaajaa. Kirkollisen ja kansallisen työn huomattavana välikappaleena on korkeampi oppilaitos Suomi-Opisto ja Jumaluusopillinen Seminaari, perustettu v. 1896. Kirkkokunnan eri toimintahaaroista mainittakoon muun muassa kotilähetystyö, jonka kautta koetetaan viedä Jumalan sanan saarna ja sakramenttien viljeleminen syrjäisempiinkin suomalaisseutuihin.

Suomi-Synodi on vanhin ja suurin kirkollinen järjestö Amerikan suomalaisten keskuudessa. Sitten on muitakin kirkollisia yhdyskuntia, kuten Apostolis-luterilaiset, Kansalliskirkkoiset sekä muutamia muita pienempiä joukkueita, jotka lukeutuvat mikä mihinkin reformeeratun kirkon haaraan. Kalliina isien perintönä Amerikan suomalaisella kristikansalla on erikoisemmin evankelis-luterilainen kirkko. Käyköön sen aarteet rakkaiksi nousevillekin sukupolville.

4. Canadan kirkollisista oloista voimme sanoa, että uskonnon ja kirkon asema siellä on pääasiassa samallainen kuin Yhdysvalloissakin. Protestanttisen kirkon kehitys näinä aikoina on ollut varsin huomattava. Luterilainen kirkko muitten muassa toimii ripeästi. Canadan suomalaistenkin keskuudessa kirkollinen työ on näinä aikoina hiljollensa vaurastunut. Kirkkokuntamme Suomi-Synodi tekee siellä niinikään työtä.

Kristillisen rakkauden toiminta.

Kun Jumalan sanan valo oli päässyt paistamaan kristikansain keskuudessa ja uskonpuhdistuksen työ oli vahvistunut, vaati usko kristityitä toimimaan rakkaudessa. Siitä on syntynyt monta eri tointa, niinkuin pakanalähetys ja sisälähetys, diakoonitoimi, raamattu-seurat, pyhäkoulutyö y. m.

Pakanalähetysseuroja on perustettu varhaisimmin Saksan maalla ja Englannissa; myöhemmin Euroopan pohjoismaissa ja Amerikassa. **Suomen lähetysseura** pakanain käännyttämistä varten perustettiin v. 1857, ja sen työala on Afrikan Ovambo-maalla; sillä on myös työala Kiinassa.

Kirkkokuntamme Suomi-Synodi avustaa tätä Kiinan asemaa, kannattaen yhtä vakituista lähetyssaarnaajaa; tämän lisäksi avustetaan kiinalaisia oppilaita lähetyskouluissa ja tuetaan työtä muullakin tavalla. Suomen Evankeliumiyhdistys tekee lähetystyötä Japanissa.

Suuret lähetyssaarnaajain armeijat eri osissa pakanakuntaa, muhamettilaismaailmassa ja juutalaisten keskuudessa

tekevät ahkerasti työtä Mestarin lähetyskäskyn toteuttamiseksi. Luterilainen kirkko ottaa huomattavalla tavalla osaa lähetystyöhön. — Sisälähetystyö, sairaalain orpokotien, vanhain lepokotien, köyhien avustamisen ynnä muiden laitoksien ja toimintojen muodossa, on hyvin edistynyt kaikkialla kristikunnassa.

Vuonna 1804 perustettiin Lontoossa "Brittiläinen ja Ulkomaiden Raamattuseura", "Amerikan Raamattuseura" perustettiin v. 1817. "Turun Bibliaseura" v. 1812. Raamattuja tai osia siitä on käännetty useammalle kuin 700 eri kielelle ja kielimurteelle.

Väkiluku maailmassa tätä nykyä on yli 1700 miljoonaa; niistä lähes 600 miljoonaa kristittyä; noin 15 miljoonaa juutalaista; 220 miljoonaa muhamettilaista; loput pakanoita.

KANAANIN MAA ELI PALESTIINA.

Kanaanin maa eli nykyinen Palestiina oli Aabrahamille ja Israelin kansalle "luvattu maa". Kanaanin maan nimi johtuu siitä, että Hamin pojan Kanaanin suvun heimokunnat asui siellä ennenkuin Aabraham tuli sinne. Varsinaisesti se oli Välimeren itäranna ja Jordanin virran välinen maa, vaikka siihen myöhemmin kuului maa Jordan virran itäpuolella.

Pohjoisessa oli Israelin naapurina **Foinikialaiset.** Heidän maassaan meren rannalla oli kauppakaupungit Sidon ja Tyyro, sekä Sarpatin kaupunki lähellä Siidonia. Koillisessa oli **Syyria,** jonka pääkaupunki on Damasko. Syyriassa oli myöhemmin myös Antiokian kaupunki. Idässä olivat **Moabilaiset** ja **Ammonilaiset.** Etelässä asuivat **Edomilaiset** Kuolleen meren eteläpuolella ja **Amalekilaiset** Punaisenmeren päin heistä. Lounaassa asuivat **Filistealaiset** Välimeren rantamaalla; heidän nimestään johtuu "Palestiinan" nimi. Raamatussa puhutaan myös **Assyrialaisista ja Kaldealaisista,** joiden maa oli kauvempana idässä (Assyyria ja Kaldea eli Sinearin maa), ja **Egyptiläisistä,** joiden maa oli lounaaseen päin Kanaanin maasta Afrikan koilliskulmassa.

Maan laajuus on seuraava: Pituus noin 240 kilometriä (=153 mailia); leveys noin 100 kilometriä (=64 mailia). Kanaanin maan pinta-ala on niin muodoin noin 24,000 neliökilometriä (=lähes 10,00 neliömailia). Se on laajuudeltaan siis saman kokoinen kuin Vermontin valtio eli vähennöistä osa Suomen maata. Tässä maassa asui Daavidin ja Salomon aikana noin 7 tai 8 miljoonaa henkeä.

Kanaanin maa on hyvin vuorinen. Syyrian rajalla ovat **Libanonin** ja **Antilibanonin** vuoret (osasin parkoin 3,000 metriä eli 10,000 jalkaa korkeat), edelliset lähempänä Välimeren rantaa, sekä **Hermonin** vuori. Libanonin vuorilla kasvoi komeita seedripuita, joita Salamo hankki temppelirakennukseen. Näistä vuorista alkaen jatkuu kaksi ylänkömaata etelään päin. Toinen on Välimeren ja Jordanin virran välillä, varsinainen Kanaanin maa; toinen Jordanin itäpuolella. Pohjoisessa osassa (Galileassa) on kolme korkeampaa vuorta: **Taabor, Gilboa** ja **Karmel.** Keskimäisessä (Samariassa) ovat **Garitsimin** ja **Ebalin** vuoret. Etelässä osa (Juudea) on vuorista ylänkömaata. Siellä on **Öljymäki** ja

pisteen tasolla [illegible] on noin 2,500 j. (yli n. 800 m.) korkeampana meren pintaa. Kuolleen meren itäpuolella on **Nebon** vuori, jonka **Pisga** nimisellä harjanteella Mooses sai katsella luvattua maata.

Pieni **Kuoliutta** oli Suola-meri on Kanaanin maassa monista tähyä kalkuissa **Genneisaretin** järvi. Siihen laskee jokia etelästä päin Jordanin virta, jonka vesirikkaat lähteet ovat Hermonin rinteillä, ja joka kulkeutuu Genneisaretin järven läpi muoksi etelään päin Kuolleeseen mereen. Se on suorakaisuudessaan noin 200 mailia (yli 300 kilometriä) pitkä. Kuollut meri on 45 mailia (70 km.) pitkä ja 10 mailia (16 km.) leveä. Sen pinta on 1,300 j. alempana meren pintaa ja sen vesi on katkeran, vetisen suolaista maultaan. Sen rannoilla ei kukaan elävä vesikasvillisuus kasvaa. Etelä-isin osa sen vettä on tehty ja on huultavasti syntynyt Sodoman ja Gomorran kaupunkien hävityksestä.

Jordanin virtaa sivuhaaroista mainitaan kuusi itäpuolelta siihen laskevat **Jabbok** virta ja pieni **Kriitin** puro. **Kidronin** puro, joka Jerusalemin ja Öljymäen välissä kulkee, laskee Kuolleeseen mereen. **Kisonin** joki laskee Karmelin vuoren sivutse Välimereen.

Kun Kanaanin maa on hyvin eteläinen maa (samalla tasapiirillä kuin Alabaman valtio), on siellä jotekin lämmin ilmanala. Ylämaalla, sen korkeimmissa, sitä jonkun verran vilvalla, kasta tavalla sitäkin pitä. Suola- ja pohjamaalla, siellä vähäiset talven, ja kesän aikomista. Keväin sateet, päivä sitäkin vähät vat. Maa oli muinoin hedelmällinen kuin Eedenin puisto, jossa "maskaa ja hunajaa vuoti". Mutta sen Taivaan tuomion kalliituksen aikana se on hyvästi kadotettu. Metsiä on muutettuja. Etenkin metsiä, jossa Joab löi Absalomin sotajoukon.

Eläimistä oli siellä **koti-eläimiä**: kameleja, aaseja, lampaita, vuohia ja [illegible] sekä **kesyttömiä: susia, karhuja, jalopeuroja, hyeenoja** y. m.

Jordanin laakson alapuolella [illegible] 12 sukukuntaan. Ne olivat seuraavasti: Maasta Jordan virran ja Kuolleen meren länsipuolella oli **Simeonin** suku maan eteläisimmässä osassa, jossa oli Bersaabaan kaupunki. Siitä pohjoiseen oli **Juudan**, jonka piiriin kuuluivat Jerusalem, Betlehem, Hebron ja Aadullam. Jerusalem oli rakennettu useammalle mäelle, joista [illegible] Sionin ja Moorian mäet. Juudan pohjoispuolella olivat **Benjaminin** suku Jordanin ja **Danain** suku Välimeren puolella. Benjaminin puolella olivat kaupungit Jerikon ja Betelin. Danilla sitävastoin pohjoisessa oli Joppe eli Jaafa. Näistä sukukunnista pohjoisempana oli **Efraimin** suku, jossa oli kaupungit Sikem, Silo ja Samaria. Efraimin pohjoispuolella ja Jordanin länsipuolella oli **Manassen** sukuista. Tämän puolella

kuuluu Kesarean kaupunki Välimeren rannalla, tunnettu raamatussa vasta Kristuksen aikana. Pohjoisimmassa osassa oli **Asserin** suku Välimeren rantamaalla. Sen itäpuolella olivat perättäin etelästä pohjoiseen luettuina: **Isaskar, Sebulon** ja **Naftali.** Tässä Kanaanin maan pohjoisosassa oli sisämaassa kaupungit: Jisreel, jossa Aahab kuningas oleskeli), Nain, Natsaret ja Kaana, sekä Gennetsaretin järven rannalla: Tiberias, Magdala, Kapernaum, Koratsin ja Betsaida, jotka kaikki ovat nyt raunioina. Jo Mooseksen eläessä annettiin puolelle **Manassen** suvulle pohjoispuolinen maaalue Jordanin itäpuolella (läntisen Manasseen kohdalla), ja sen eteläpuolella oleva alue **Gaadin** suvulle, sekä maa Kuolleen meren itäpuolella **Ruubenin** suvulle. Seutua Gennetsaretin järven kaakkoispuolella nimitetään Uudessa Testamentissa 10 kaupungin maaksi. Jordanin itäpuolella olivat kaupungit Mahanaim, johon Daavid pakeni poikansa Absalomin edestä, ja Pella, jossa kristityt saivat turvapaikan Jerusalemin hävityksen aikana. — Myöhemmin jakautui maa **Israelin** ja **Juudan** valtakuntiin. Näistä Juudan valtakunta käsitti melkein saman alueen kuin myöhempi Juudean maakunta; Israelin valtakunta käsitti koko muun osan.

Kristuksen aikana oli maa jaettu neljään osaan, jotka olivat: **Galilea,** pohjoisin osa Välimeren ja Gennetsaretin järven välillä; **Samaria** Välimeren ja Jordanin virran välillä; **Juudea** Välimeren ja Kuolleen meren välillä; ja **Pereа** Jordanin ja Kuolleen meren itäpuolella. — V. 637 j. Kr. maa joutui muhamettilaisten Arabialaisten valtaan, ja v. 1073 Turkilaiset ottivat sen valtaansa. Maailman sodan aikana joutui maa Egnlannin vallan alle.

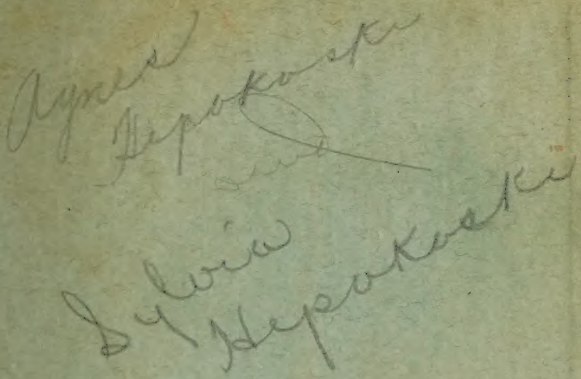

KIRJOJA

Pyhä- ja Kesäkouluja varten

Aapinen 15c

Katekismus 25c

Pyhäkoulun laulukirja 25c

Pyhäkoulun laulukirjan 4:ääninen nuottipainos $1.75

Pyhäkoulun Ohje- ja Rukouskirja. Toimittanut Suomi-Synodin Pyhäkouluyhdistys 20c

Käsikirja pyhäkouluille. Toimittanut Pyhäkouluyhdistyksen valitsema komitea 25c

Pyhäkouluopettajien Opas. Toimittaneet Alma Haapanen, Miina Perttula ja M. I. Kuus $1.00

Lukukirja I. Toimitettu kesäkouluja varten 40c

Lukukirja II. Toimitettu kesäkouluja varten (uusi painos tekeillä 1927)

Postimaksu noin 10 pros. lisäksi.

Kirjat saadaan tilata osoitteella:

Suomalais-Luteerilainen Kustannusliike

HANCOCK, MICHIGAN